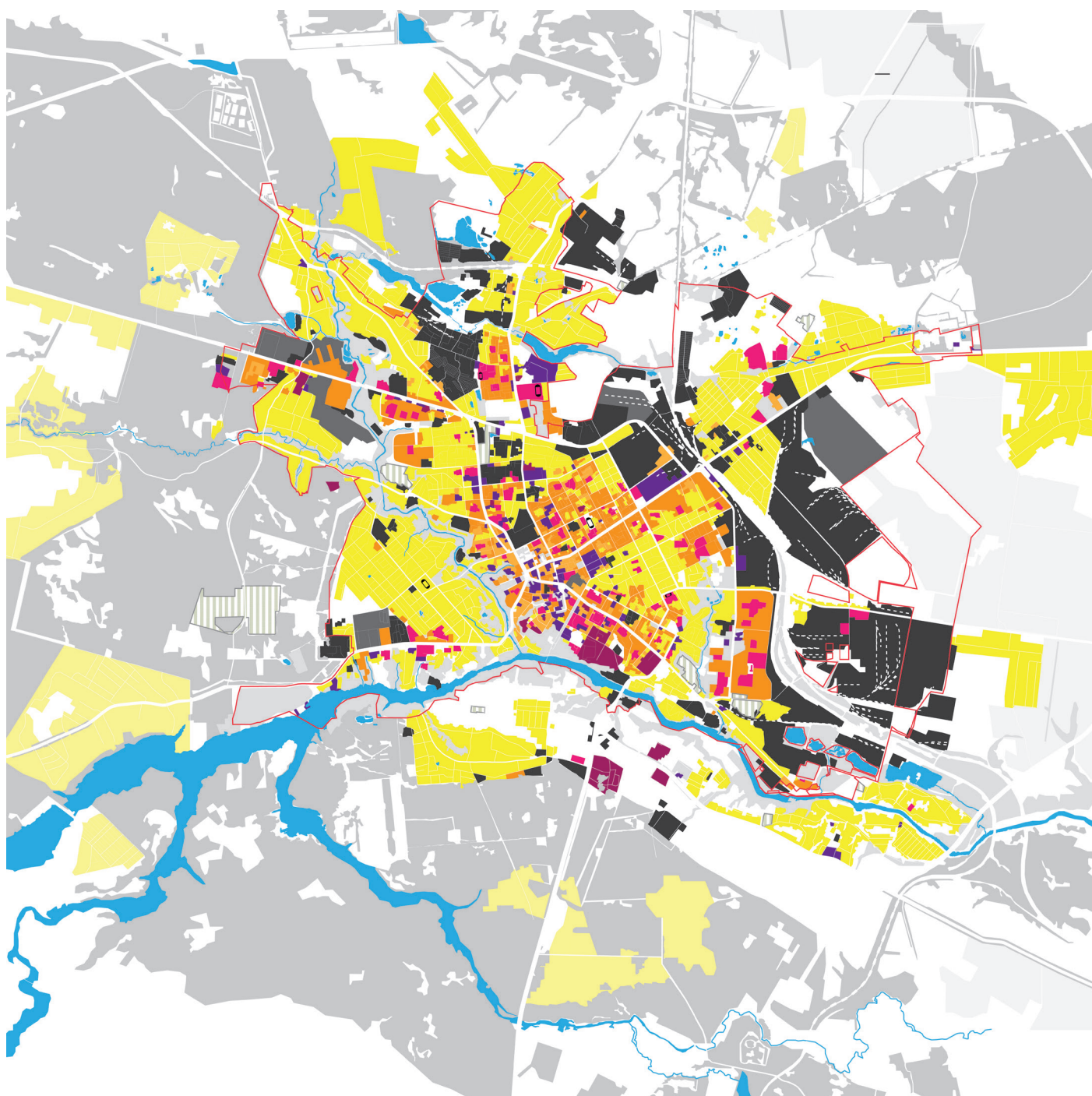

ЖИТОМИР: ПАСПОРТ МІСТА 2016

ЖИТОМИР: ПАСПОРТ МІСТА 2016

Результати аналізу міста Житомир в межах першої фази проекту «Інтегрований розвиток міст в Україні»

Проект «Інтегрований розвиток міст в Україні» створений в рамках міжурядової співпраці України та Німеччини. Метою проекту є розробка та впровадження планів інтегрованого розвитку Чернівців, Вінниці, Житомира та Полтави з урахуванням потреб усіх провідних сфер міського життя. Виконавцем проекту є німецька урядова компанія «Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH», а фінансують його Уряди Німеччини та Швейцарії.

«Житомир: паспорт міста 2016» містить результати аналізу провідних галузей розвитку міста в межах першої фази проекту «Інтегрований розвиток міст в Україні».

Матеріали зібрані та опрацьовані під керівництвом ментора проекту — Урса Томанна.

Головний дослідник-урбаніст та упорядник паспорту:

Владислав Тимінський

Експертна група:

Георгій Мокрицький

Наталія Тарасенко

Олександр Медвідь

Юлія Богоявленська

Жанна Соловійова

Родіон Філатов

ЗМІСТ

3 КОНТЕКСТ ТА СТРУКТУРА

- 4 Планувальна структура та історичний розвиток
- 16 Місто у системі розселення України та регіону

24 ІСНУЮЧИЙ СТАН ТА ЗМІНИ

- 25 Демографія та проживання
- 34 Навколишнє середовище та інфраструктура
- 46 Дозвілля та громадські сервіси
- 51 Економіка та освіта
- 62 Добробут та співпраця
- 64 Діяльність департаментів міської ради

71 АКТУАЛЬНІ ТРЕНДИ ТА ВИКЛИКИ

- 72 Тренди та виклики в масштабі країни

79 ДОДАТКИ

Звіти з виконання технічного завдання
«Паспорт міста Житомир» представників експертної групи

1. КОНТЕКСТ ТА СТРУКТУРА

Дана частина присвячена аналізу ключових історичних етапів розвитку Житомира, які обумовили формування його планувальної структури, а також виявленню основних типологічних елементів міста, що є важливими з точки зору ідентичності та можуть стати якорями просторового розвитку в майбутньому. Також розглянуто потенціал міста в масштабі країни та регіону з точки зору транспортних зв'язків і природно-ландшафтних особливостей Житомира.

1.1.

ПЛАНУВАЛЬНА СТРУКТУРА ТА ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК

Тип: історичне місто

Рік заснування: 884

Магдебурзьке право: з 1444 року

Статус міста: з 1884 року

Найдавніші історичні ареали: Замкова гора, Подільська гора, Охрімова гора

Тип планувального каркасу: комбінований (поєднує радіально-концентричну та прямокутну структури)

Житомир внесений до Державного реєстру історичних міст України. Він заснований (як свідчить легенда і підтверджують археологічні розвідки) у IX ст. н.е. (близько 884 року) як укріплення на високих гранітних скелях притоки Тетерева — Кам'янки. Як місто, що первинно розвивалося як ремісничо-торгівельне поселення, він виник на давньому водному шляху Тетереві (рис. 1), що розділяє Полісся і Лісостеп, поселення древлян і полян. Ця річка разом з притоками, утворюючи класичне триріччя (Гуйва–Гнилоп'ять–Кам'янка), і була першим та впродовж багатьох століть залишалася головним його містоутворюючим фактором ^[1].

рис.1. Скелясті береги річки Тетерева / Джерело: histzytom.blogspot.com

Історично на розвиток міста як адміністративного центру впливало досить вдале географічне положення, зокрема, безпосередня близькість до Києва. Основою його економічного зростання в різні часи ставали ремесло, внутрішня торгівля, приміське сільське господарство. За рахунок відносно рівномірного типологічного розвитку Житомир сформувався як місто з універсальним диверсифікованим профілем, що, з одного боку, робить його більш стійким та, водночас, спонукає до постійного визначення чітких стратегічних пріоритетів розвитку.

Перші поселення та середньовічне місто Найдавніші гнізда поселень на території сучасного Житомира, виявлені завдяки археологічним дослідженням, фіксуються на лівому високому березі р. Кам'янка, порізаному невеличкими річками Крошенка, Коденка, Рудаківка (Рудавка) та струмком Любарським на утворених мисовидних плато кількох високих пагорбів: Замкова гора, Охрімова Гора, Соколова Гора¹.

¹Згідно з реконструкцією О.Тарабукіна, Житомир у XI-XIII ст. мав наступну структуру:

1 — дитинець (Замкова гора-I); 2 — окольний град, посад (Замкова гора-II); 3 — селище 1 (Замкова гора-III); 4 — селище 2 (Подільська гора); 5 — селище 3 (Охрімова гора); 6 — курганний могильник (Мальованка) [3, с. 27].

Верхні кромки схилів і вододіли лівобережної частини річки Кам'янка задавали напрямки розвитку та межі планувального каркасу міста. Стратегічність місця розташування городища, вдале місце для порту біля його підніжжя вплинули на обрання саме цієї місцини як сталого військово-економічного осередку впродовж значного часового проміжку. В свою чергу, напрямки річкових долин і вододілів на прилеглої території визначили напрямки планувальної сітки історичного ядра і закріпили головну роль за вулицями, що проходили вздовж річки, підіймалися з Подолу на Гору. Природні пруги рельєфу використовувалися давніми зодчими для постановки архітектурних домінант, що ставали основою формування силуету міста. З верхнього плато відкривалися панорами старих поселень в долинах річок.

Найстарішою вулицею вважається колишня Шумна (частина сучасної вул. Черняхівського від Чуднівського мосту, що тягнеться в напрямку Замкової гори). Вона починалася поруч з пристанню, на якій розвантажували товари з суден, далі товари транспортувалися вгору — до замку, або до шляхів, що вели від нього в різних напрямках. Головними в давні часи були водні шляхи, сухопутні вже пізніше їх дублювали (наприклад шлях з Житомира на Чуднів проходить паралельно р. Тетерів) [2, с. 34-35].

Безперервне існування поселень на місці Житомира і самого власне Житомира вже як міста, попри численні війни, руйнування і пожежі, говорить про те, що весь час спрацьовував потужний містобудівний фактор, яким, були вищеназвані причини виникнення міста: торгівельний водний шлях Тетеревом і місцеві шляхи притоками на північ і на південь та в більш пізні часи — сухопутні дороги, що, дублюючи водні, підтвердили Житомир як важливий логістичний центр на порубіжжі Полісся й Лісостепу [1].

рис.2. Житомирський замок. Реконструкція В.Капітанюка / Джерело: histzytom.blogspot.com

²Панорама Замкової гори з Королівським палацом (ліворуч). Реконструкція В.Олійника / Джерело: histzytom.blogspot.com

³Житомир на карті Себастьяна Мюнстера, 1554 р. / Джерело: uk.wikipedia.org

рис.3. Межі Житомира у другій половині XVII ст. / Джерело: архівні матеріали Г.Мокрицького

З точки зору планувальної структури Житомир являв собою у часи пізнього середньовіччя посад біля замку (рис.2) із фортифікаційними спорудами (з південного сходу і сходу) і два передмістя на пагорбах: із півночі на Подільській (Охрімівській, Володимирській) горі — Поділ та зі сходу і південного сходу на Петровській горі — район нинішніх майдану Корольова, Малої Бердичівської, Нового бульвару та початку Пушкінської.

Власне Житомир в межах Замкової гори, валів та ровів являв собою типове європейське місто з головним майданом Ринок, на якому по периметру розміщувались Королівський палац, Троїцька козацька церква, православне кладовище, торгові ряди, будинки міщан, ремісничі майстерні, школа, палац міського голови та будинки урядників, пізніше — й магістрат (або ратуша)². Перед середньовічним Житомиром сформувалась еспланадна площа (нині — Соборний майдан), на яку піднімалась головна забудована вулиця Шумна (тепер вул. Лева Качинського) з порту на Тетереві, і звідси ж розходились променями основні дороги до найближчих торгових пунктів, які потім стали основними міськими магістралями: Велика Бердичівська, Київська, Перемоги — що утворили майбутній каркас радіально-кільцевої планувальної структури міста.

У 1444 році Житомир вже був одним з 15 найбільших міст Великого князівства Литовського³ і остаточно отримав Магдебурзьке право, отож одним з перших на Волині створив власні органи самоврядування (вперше Магдебурзьке право було надано Житомиру у 1428 році).

З XVI ст. Житомир набуває офіційних адміністративних повноважень, яких з того часу вже більше п'яти століть не позбувався (рис.3). У 1559 році місто затверджується столицею повіту. Це був час розквіту і розвитку Житомира, що здійснював активну торгівлю з багатьма містами Литви, Польщі та більш віддаленими містами Європи. За умовами Андрусівського перемир'я 1667 року, за яким Лівобережна Україна і Київ відійшли до Московщини, а Правобережна лишилась під Польщею, Житомир став фактично головним містом Київського воєводства^[1].

Житомир у XVIII–XIX століттях Упродовж XVIII ст. місто збільшує свою територію в південно-східному та східному напрямках, вздовж вузьких вулиць, що тягнулися від середньовічного міста по території широкого плато (рис.4). Довгий час заплава р. Кам'янки слугувала природною перешкодою для активного містобудівного розвитку середньовічного Житомира на правому березі річки. Більшість історичних шляхів, пізніше поштових трактів (сучасних транзитних вулиць міста) також прямували територією лівого берега Кам'янки.

рис.4. Межі Житомира в середині XIX ст. / Джерело: архівні матеріали Г.Мокрицького

⁴Перший генеральний план Житомира 1827 року [3, с. 104].

Навколо центральної частини міста мало бути створене велике бульварне кільце від Тетерева до Кам'янки по трасі (приблизно) сучасних вулиць Шевченка, Князів Острозьких, Лесі Українки. На перетині основних магістралей і навколо храмів також мали утворитися нові майдани ^[1]. Автори проекту намагалися також досягти планувальними засобами оптимального рішення житлової зони міста ^[2, с. 37].

Після того, як замок втратив своє стратегічне значення, його було зрито, а дерев'яні конструкції розібрано в 1852 році. Зараз лише назви Замкова гора, Замкова вулиця та Замковий майдан нагадують про існування укріплення на теренах центральної частини міста.

На поч. XVIII ст. поза міськими валами знаходилися Подол і південно-східне передмістя (між Бердичівською, Зеленою і дорогою на Сінгури), а також Єзуїтська Юридика та Торговиця (між старою дорогою на Крошню і дорогою на Вереси). В центрі середньовічного міста (Старого міста) знаходився майдан Ринок.

У другій пол. XVIII ст. почалася забудова вздовж основних торговельних шляхів: радомишльського (київського), вільського (до села Вільськ нинішнього Черняхівського району), станишівського (бердичівського) та левківського. Так виникли основні вулиці: Київська, Вільська (тепер Перемоги), Велика Бердичівська, Левківська (Корольова).

В XIX–XX ст. планувальну структуру колишнього середньовічного посаду було змінено. На сьогодні територію середньовічного посаду дослідники обмежують р. Рудавкою, сучасними вулицями Кафедральною, Рильського, Басейною та вищезгаданим Соборним майданом ^[2, с. 36].

На початку XIX століття остаточно формується радіально-кільцева планувальна структура міста. Вона базується на старих шляхах, що ведуть до дитинця з боку Києва, Звягеля, Чуднова, Бердичева, Крошні, Левкова. Це сьогодні, відповідно, Київська, Перемоги,

Чуднівська, Велика Бердичівська, Покровська, Корольова вулиці. Вони стали центральними магістралями Житомира. Але, оскільки їх забудова була сформована упродовж дев'ятнадцятого сторіччя, сьогодні вони є завузкими. Поруч зі старими поступово виникають дублюючі дороги (Мала Бердичівська, Любарська, Садова, Іларіонівська тощо). Однак в цілому вулиці міста початку XIX століття не являли собою певної системи, а швидше були хаотичним плетивом вузьких, кривих проїздів і провулків, що виникали спонтанно вздовж основних шляхів чи з'єднували їх.

⁵Об'ємно-просторова структура Соборного майдану. Початок XX ст. / Джерело: архівні матеріали Г.Мокрицького

⁶Забудова Великої Бердичівської вулиці. Початок XX ст. / Джерело: архівні матеріали Г.Мокрицького

У 1827 році імператором Ніколаєм I був затверджений перший генеральний план Житомира, розроблений землеміром Павлом Кудрявцевим та узгоджений англійським архітектором Уільямом Гесте⁴. Генплан передбачав подальший розвиток радіально-кільцевої системи вулиць. Здійснити його вдалося лише частково, але основний вуличний каркас, що зберігся до сьогодні, закладений саме завдяки генпланові^[1].

Слід зазначити, що лише північна частина Житомиру XIX – поч. XX ст. в силу численних факторів (природних, економічних та ін.) не отримала запроектованої чіткої регулярності, однак навіть тут існують трасувальні вісі, що несуть в собі первинний задум кільцево-обвідних вулиць навколо центру — вул. Л. Українки (більша частина відрізка між вул. Щорса і Небесної сотні), Домбровського, Новопівнічна і Яна Гамарника. Дослідники вважають основною причиною неможливого здійснення проектного задуму в цій частині заболоченість місцевості^[2, с. 37].

Місця перетину вісей низки вулиць з руслами річок, а також місця старих переправ через річки вплинули на розташування мостів. Природні височини ландшафту використовувалися архітекторами для постановки архітектурних доміант, стали основою формування силуету міста. З характером рельєфу було пов'язане і трасування залізниці^[2, с. 39].

Вивчення архівних матеріалів і натурні обстеження рядових кварталів історичної частини міста^{5,6} доводять, що певних норм забудови, окрім трасування вулиць, в цих районах міста не існувало. Будинки відмінні за розмірами, знаходяться на різних відстанях один від одного (рис.5). Планування ділянок у багатьох випадках порушено в результаті ущільнення житлової забудови та здійснення нового будівництва без урахування історичної парцеляції. В архітектурно-просторовому відношенні вулиця виступає як традиційне утворення, що складається з індивідуальних житлових угруповань дисперсного типу. Пропорційні

рис.5. Київська вулиця в центрі міста. Кінець XIX ст. / Джерело: архівні матеріали Г.Мокрицького

співвідношення між шириною вулиць і середньою висотою їх забудови лежать в основі формування масштабу та традиційного характеру міського середовища. Середня висота рядової історичної забудови по сторонах кварталів не перевищує 8 м від рівня землі до карнизів будинків, лише в центральній частині подекуди розташовуються 3-4 поверхові будівлі. Довгий час домінятою міста була водонапірна вежа на вул. Пушкінській (рис. 6), що мала висоту 22 м і розташовувалася на одній з найвищих точок Петровської гори [2, с. 39].

рис. 6. Водонапірна вежа на вул. Пушкінській, побудована у 1898 р. / Джерело: фотоматеріали Г.Мокрицького (знімок 2007 року)

Розвиток міста у XX ст. У 1910-х роках Житомир мав гарні перспективи розвитку, що базувалися на значному економічному, логістичному, екологічному потенціалі міста. Але в 1914 р. місто стало одним з основних тилкових центрів театру воєнних дій. Тут починають розгортатися шпиталі та лазарети. Вже в жовтні їх налічувалося понад двадцять. Під час української визвольної революції 1917–1920 років Житомир став одним із найзначніших військових і політичних центрів Української Народної Республіки та гетьманської держави. У лютому–березні 1918 р. тут працював парламент і Уряд УНР на чолі з Михайлом Грушевським ^[1].

На початку радянського періоду історії Житомира (у 1930-х роках) нова влада намагалася розпочати реалізацію «соціалістичного» генплану міста. Цим планом, розробленим за участю академіка архітектури В. Заболотного, передбачалось у кілька разів збільшити промисловий потенціал міста, його житловий фонд, побудувати

об'їзні шляхи навколо міста (це повністю не зроблено й досі), перетворити старі вулиці на місцеві проїзди, а старі квартали розрізати новими проспектами (через сади, щоб уникнути великого обсягу знесення старих будинків) (рис.7). У 1937 р. Житомир став адміністративним центром новоутвореної області, а наступна війна зашкодила цьому «соціалістичному» генпланові, врятувавши десятки вулиць і сотні старовинних будинків, які, однак, потім згоріли під час визволення міста ^[1].

рис.7. Межі Житомира у 1930-х рр. / Джерело: архівні матеріали Г.Мокрицького

У післявоєнний радянський період формування нової планувальної структури відбувалося за принципом забудови вільних місць (внаслідок фатальних руйнувань міста протягом 1943–1944 рр.). З містобудівних ідей того часу слід загадати концепцію влаштування нових майданів і магістралей, перш за все розпланування нового проспекту від майдану Перемоги до залізничного вокзалу, який би проходив всередині старих кварталів, але проекти лишилися не здійсненими ^[2, с. 40].

У 1955 р. був розроблений новий план реконструкції Житомира (архітектор В. Демешко). Ним передбачалася значна розбудова міста. Суттєвий поштовх розвитку Житомира надало будівництво багатьох нових великих підприємств (рис.8). В зв'язку з цим генплан коригувався у 1962–67 рр., але його основний показник — запланована чисельність населення — досягала проектних показників не упродовж 15–20 років, а за лічені роки ^[1].

Радянський містобудівний підхід післявоєнного періоду, що характеризувався домінуванням функціонального зонування, ігноруванням особливостей рельєфу, екстенсивними методами будівництва, призвів до розриву в поступовості просторового розвитку Житомира⁷.

Повоєнний Житомир ставав дедалі значнішим науково-технічним та освітнім центром. Розвиток промисловості, науки, транспорту викликав швидке зростання населення міста, яке за 20 років (1959–1980) подвоїлося і сягнуло в кінці 1980-х рр. 300 тисяч чол.

У 1971 році до міста були приєднані приміські селища, що злилися

з містом, — Крошня, Смоківка, Поруб, Соколова Гора та інші. Впорядковувалися й розширювалися вулиці, виникли нові майдани, сквери, парки. Розвивалася рекреаційна зона.

У 1980–90-х роках навколо міста споруджено першу чергу кільцевої об'їзної дороги довжиною 32 кілометри (від Новоград-Волинського до Київського та Сквирського шосе). Ця дорога визначила межі «Великого Житомира», на терені якого сьогодні формується система житлових масивів з котеджною (елітною) забудовою ^[1].

Одним із наслідків радянського містобудівного підходу стало утворення кварталів зі змішаною забудовою, що своєрідно поєднують малоповерхові традиційні будівлі з радянськими багатоповерхівками (на фото — один з таких кварталів у південно-східній частині міста). Аналіз та фахова оцінка їх стану й цінності є одним з важливих та складних питань просторового розвитку Житомира / Джерело: фотоматеріали В.Тимінського (знімок 2016 року)

рис.8. Сучасний вигляд будівлі підприємства «Вібросепаратор» у північно-східній частині міста / Джерело: фотоматеріали В.Тимінського (знімок 2016 року)

Житомир після 1991 р. – на початку XXI ст. Після розпаду СРСР та переходу до ринкової системи економічних відносин, Житомир стикнувся з новими викликами: з одного боку, перехід до багатокладної економіки надавав більше можливостей для розвитку, однак цей перехід відбувався вкрай складно, призвів до банкрутства більшості промислових підприємств і серйозних соціально-економічних проблем на усіх рівнях — від державного до муніципального ^[2, с. 30].

З точки зору просторового розвитку міста, це призвело до таких негативних наслідків, як: занедбаний стан значної кількості пам'яток та об'єктів культурної спадщини; їх неконтрольована перебудова та, інколи, повне знищення (один з прикладів — синагога на вул. Малій Бердичівській); поява дисонуючих з точки зору масштабу та архітектурного рішення будівель і споруд в історичній частині Житомира; нівелювання зон візуального розкриття історичних

домінант за рахунок появи на центральних майданах та головних магістралях міста (Соборному, Перемоги) багатоповерхових будівель у 7-12 поверхів.

У 1997 р. НДПІ містобудування був розроблений останній Генеральний план міста Житомир (рис.9). Згідно з документом, перегляду підлягали такі показники, передбачені попереднім генпланом, як: зростання чисельності населення; очікувані площі території міста; напрямки збільшення обсягів житлового фонду; ємність установ та підприємств культурно-побутового призначення; транспортне забезпечення районів міста; потужність інженерних мереж.

Серед факторів, сприятливих для подальшого розвитку міста, відзначалась:

- а) наявність досить розвиненої будівельної індустрії, сільськогосподарських та мінерально-сировинних ресурсів, трудових ресурсів та кваліфікованих кадрів;
- б) можливості розвитку міської забудови за рахунок прилеглих територій до північної, північно-східної та південної частини міста, а також реконструкція малоцінної забудови в центральній частині;
- в) сприятливі природні умови проживання.

Серед факторів, що обмежують розвиток, зазначалися:

- а) необхідність великих обсягів фінансування для розвитку інженерних мереж, а також благоустрою нових територій;
- б) обмежені водні ресурси [2, с. 31-32].

В якості основних магістралей планувальної структури міста розглядалися наступні вулиці: Київська, Черняхівського, пр-т Миру, пр-т Незалежності (колишня Ватутіна), Корольова, Велика Бердичівська, Небесної сотні (колишня Московська), Покровська (колишня Щорса), Князів Острозьких (колишня Шелушкова), Жуйка. На їх перехрестях була запропонована організація громадських центрів районного значення. Нові будівлі на найважливіших композиційних вузлах пропонувалося будувати за виключно індивідуальними проектами, що мали узгоджуватися з оточуючим міським середовищем [2, с. 32].

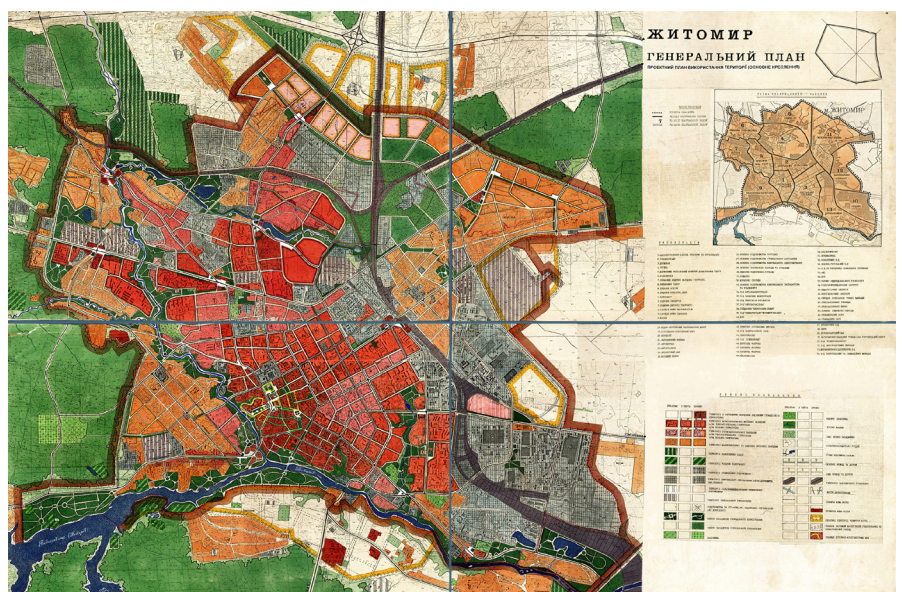

рис.9. Генеральний план м.Житомир 1997 року / Джерело: графічні матеріали Департаменту містобудування та земельних відносин Житомирської міської ради

⁸Вид з Замкової гори на Успенську церкву на Подольській горі / Джерело: фотоматеріали Департаменту містобудування та земельних відносин Житомирської міської ради

⁹Історичний комплекс по вул. Пушкінській / Джерело: фотоматеріали Департаменту містобудування та земельних відносин Житомирської міської ради

¹⁰Панельна забудова мікрорайону «Східний» по вул. Вітрука / Джерело: фотоматеріали В.Тимінського (знімок 2016 року)

¹¹Котеджна забудова району Крошня на півночі міста / Джерело: фотоматеріали В.Тимінського (знімок 2016 року)

Резюме Історично Житомир сформувався як «гетерогенне» місто диверсифікованого типу. Це відбувалося під впливом як природних, так і антропогенних факторів, що обумовили його планувальну структуру, серед ключових елементів якої можна виділити наступні:

а) лісова смуга, що простягається дугою з північного-заходу на південь та майже співпадає з існуючою границею міста в цьому напрямку;

б) розгалужена система річок та струмків як частина внутрішнього ландшафту, що відділяє центральні райони міста від північно-західних та є природною межею на півдні;

в) історичний центр кінця XIV – початку XX ст.⁸ в межах сучасних вулиць І.Франка, Хлібної, М.Грушевського, Ольжича, Чуднівська (Черняхівського), Професора Кравченка, Фещенка-Чопівського [2, с. 22];

г) цілісні фрагменти міського середовища XIX – поч. XX ст.⁹ (такі, як комплекс земської лікарні, садибні, житлові, навчальні та культові комплекси, а також комплекси колишніх підприємств та території історичних кладовищ) [2, с. 42];

д) комбінована вулична мережа, що поєднує радіально-концентричну та регулярну прямокутну структуру, узгоджену з топографічними особливостями міста та типологічними особливостями розпланування окремих районів [2, с. 41];

е) залізнична смуга та промислові райони радянської післявоєнної доби (1950–1990-х рр.), які визначають північно-східну межу Житомира до річки Тетерів у південній частині міста;

є) житлові мікрорайони¹⁰ з локальними громадськими центрами (1960–1990-х рр.) [2, с. 41];

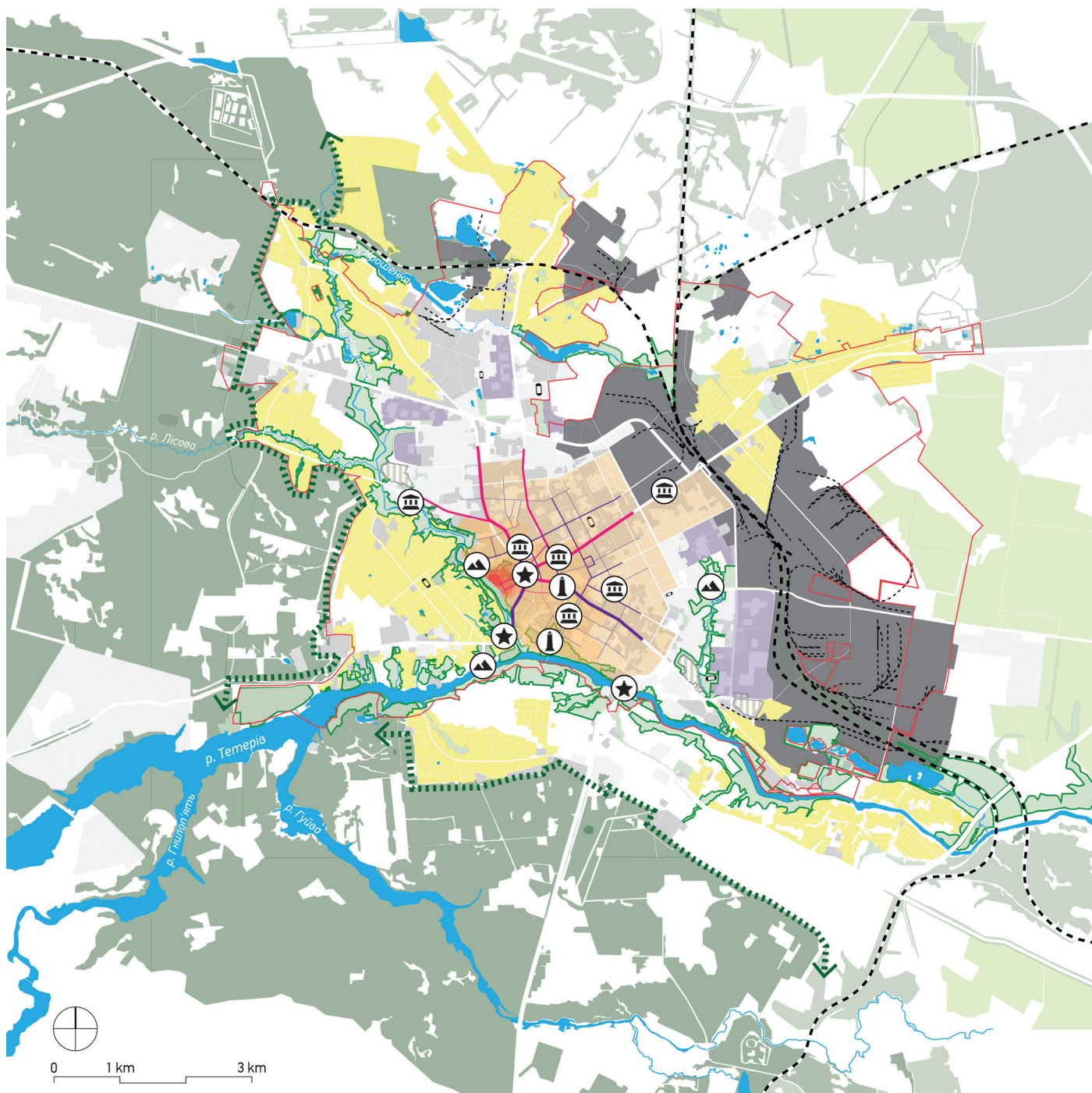
ж) периферійні житлові масиви з котеджною забудовою¹¹, що утворилися внаслідок розширення міста та його злиття з оточуючими приміськими селищами поблизу природних ареалів та вздовж основних магістралей — найважливіших історичних шляхів, — та особливо активно розвивалися починаючи з 1991 року.

Посилання на використані джерела

1. Мокрицький Г.П. Історичний Житомир: основні етапи розвитку. Короткий огляд історії Житомира в межах першого етапу проекту «Інтегрований розвиток міст в Україні». — Житомир, 2016.

2. Максимов В.В., Томілович Л.В., Гайда М.П. Пояснювальна записка до Історико-архітектурного опорного плану м. Житомир з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів (Том II: Межі і режими використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів м. Житомир) (договір від 18.06.2015 № 1-П). Розділ 3: Аналіз існуючої планувальної структури населеного пункту; Розділ 4: Основні етапи розвитку планування та історичного формування забудови населеного пункту. — Київ, 2015.

3. Костиця М.Ю., Кондратюк Р.Ю. Житомир: Підручна книга з краєзнавства. — 2-е вид., випр. й доп. — Житомир: Косенко, 2007.

Синтез-карта:

Історико-культурний розвиток, ідентифікатори, елементи планування та ключові типології

Умовні позначення

	Межа міста		Міське середовище XIX – поч. XX ст.		Ріки, озера, канали, ставки		Залізнична смуга
	Житомирський замок		Садібна житлова забудова		Планувальні елементи XVI-XVIII ст.		Знакове місце
	Перший земляний вал		Житлові мікрорайони (1960-1990-х рр.)		Елементи планування XIX ст.		Історична будівля
	Другий земляний вал		Промислові райони		Межа лісової смуги, що граничить з межею міста		Монумент
	Історичний центр кінця XIV – початку XX ст.		Ліси		Межа зеленого поясу вздовж річок		Природна пам'ятка

1.2.

МІСТО У СИСТЕМІ РОЗСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА РЕГІОНУ

Регіон: Житомирська область

Адміністративний статус: обласний та районний центр

Площа: 60,83 км²

Географічне положення: північно-західна Україна

Природні зони: на межі лісостепу і зони мішаних лісів

Ключові природні компоненти: річки Тетерів, Кам'янка, Крошенка, Лісна, Путятинка

Ключові автомобільні магістралі: E40/M-06, M-21, H-03, P-18, P-28

Адміністративно-територіальний устрій та зв'язки Місто Житомир є адміністративним центром обласної, міжрайонної (у складі міст Житомира та Бердичева, та районів: Андрушівського, Бердичівського, Брусилівського, Володарсько-Волинського, Коростишівського, Любарського, Попельнянського, Радомишльського, Руженського, Червоноармійського, Черняхівського, Чуднівського та Житомирського) та районної системи розселення (включає 3 селища міського типу — Озерне, Гуйву та Новогуївське, а також 87 сіл). Саме місто Житомир безпосередньо не входить у Житомирський район, однак є його адміністративним центром.

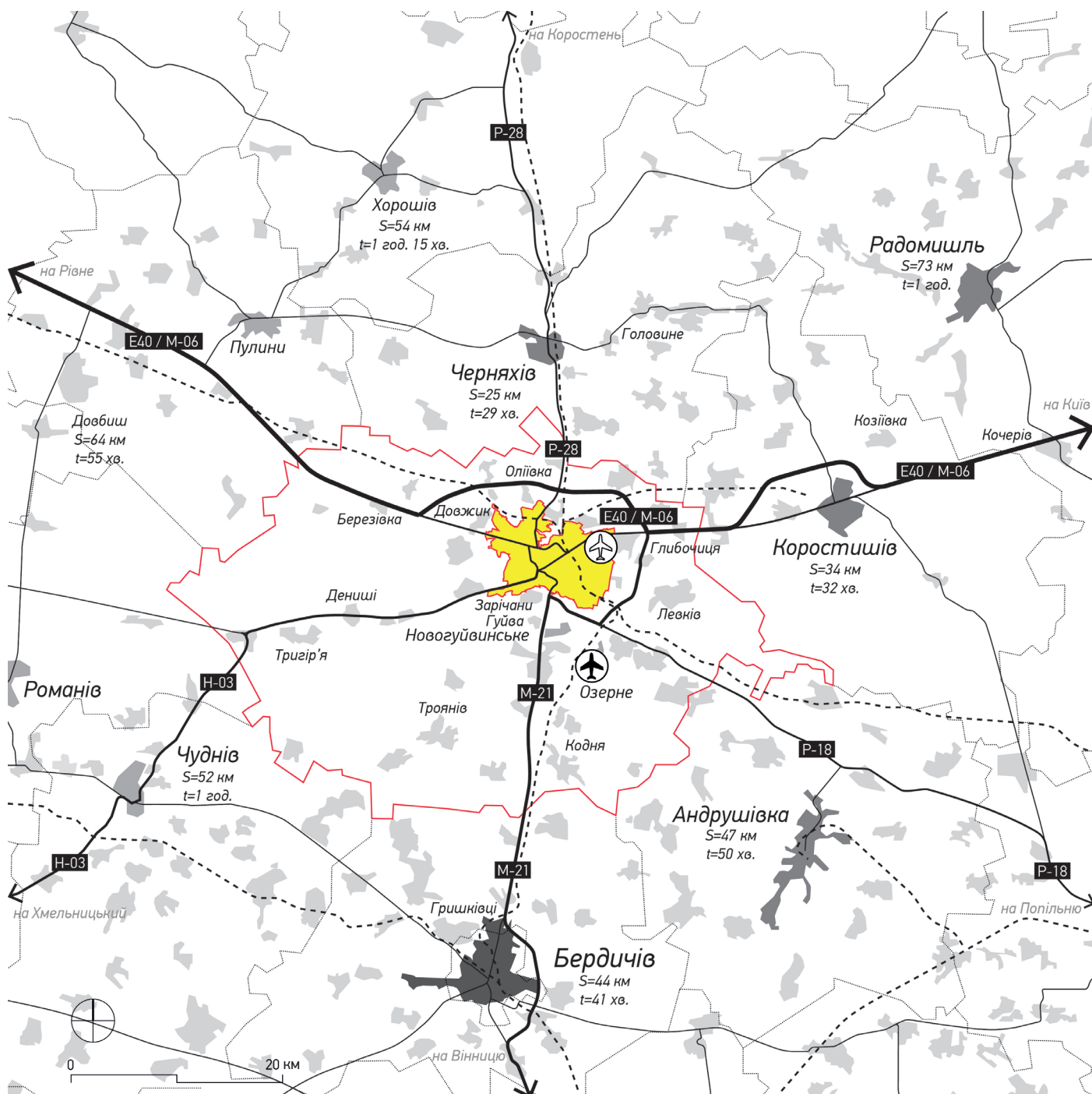
Житомирська область є частиною найбільшої в Україні — Центральної — міжобласної системи розселення ^[1], до складу якої також входять Київська, Вінницька, Черкаська та Чернігівська області. На її частку припадає 21,1% населення (63% з яких проживає в міських поселеннях) та 22,9% території країни. Ядром цієї міжобласної системи розселення є Київ, що має визначальний комплексний вплив на розвиток Житомира як обласного та регіонального центру (рис.1).

Чисельність Житомирської обласної системи розселення — 1 262 500 чол., міжрайонної системи — 789 600 чол. (що складає близько 63% від загальної чисельності області), району — 70 200 чол. Населення самого міста станом на 1 січня 2016 року складало 267 600 осіб, 266 400 з яких — постійне населення (близько 1/5 усього населення Житомирської області). У зіставленні з іншими містами-обласними центрами України станом на 1 січня 2015 року місто Житомир посідало 18 місце за розміром території, 13 — за кількістю та 6 — за щільністю населення, поступаючись Одесі, Вінниці, Львову, Рівному та Луцьку ^[2].

Житомирський район відзначається найвищою чисельністю населення серед адміністративних районів області — 70 200 чол., що складає 5,6% від загального кількості. Співвідношення міського населення (що переважно зосереджене у трьох селищах міського типу району) та сільських жителів — 18% до 82%. Порівняно з іншими районами області, Житомирський район має найвищий відсоток населення працездатного віку (55,3%), найменший відсоток населення, старшого за працездатний вік (23,8%), а також порівняно низький показник зареєстрованого безробіття (0,9% при середньому по області — 2,4%).

¹Вид з вул. Авіаторів на житомирський міжнародний аеропорт, що реконструюється, — один з потенційних інфраструктурних вузлів міста / Джерело: фотоматеріали В. Тимінського (знімок 2016 року)

Окреслена ситуація пояснюється безпосередньою близькістю міста Житомира — ключового регіонального урбаністичного ядра^[3].

В масштабі району особливо важливими є зв'язки Житомира з Новогуївинською селищною радою (до складу якої входять іще 2 селища міського типу: Гуйва та Озерне), а також з оточуючими сільськими радами, 8 з яких — Кам'янська, Олівівська, Глибочицька, Левківська, Станишівська, Зарічанська, Тетерівська та Іванівська — безпосередньо межують з містом та суттєво впливають на економічний, соціально-політичний, екологічний, інженерно-інфраструктурний розвиток та культурну ідентичність даного регіону. У спільній зоні розміщуються водозабір, природно-заповідні території, кладовища, колективні сади та місця відпочинку, інженерні комунікації та споруди (як, наприклад, магістральний газопровід, гідротехнічні споруди, транспортні магістралі тощо)^[3]. Таким чином, слід звернути особливу увагу на потенціал розвитку «Великого Житомира» у складі самого міста, а також вищезазначених населених пунктів приміської зони.

рис.1. Житомир у системі розселення України: адміністративно-територіальний устрій

Транспортні зв'язки Житомир — великий транспортний вузол України, головною особливістю якого є безпосередня близькість до міста Києва: відстань до столиці залізницею складає 165 км, автомобільними шляхами — 131 км (близько 1 год. 35 хв. їзди). Він знаходиться на важливому історичному шляху з Києва на захід — Брест-Литовському. Тепер це дорога європейського значення Київ-Варшава. Крізь місто також проходить дорога Мінськ-Ізмаїл.

На території міста діють залізничний вокзал, два автовокзали (центральна автостанція АС-1, що сполучає Житомир з іншими областями України, та містами Європи, і автостанція АС-2 регіонального сполучення), а також міжнародний аеропорт, що реконструюється¹.

Місто знаходиться в 510 км від Мінська (Білорусь), в 660 км від Варшави (Польща) та в 735 км від Вільнюса (Литва). Територією міста проходить залізнична магістраль Одеса–Санкт-Петербург та інші шляхи, що з'єднують столицю України з її західними та південно-західними областями всередині країни.

У радіусі 300 км від Житомира також знаходяться такі обласні центри України, як Вінниця (130 км, близько 1 год. 40 хв. їзди автотранспортом), Рівне (190 км, близько 2 год. 15 хв. їзди автотранспортом), Хмельницький (210 км, близько 3 год. їзди автотранспортом), Луцьк (260 км, близько 3 год. 30 хв. їзди автотранспортом) і Чернігів (290 км, близько 3 год. 30 хв. їзди автотранспортом).

Одна з найважливіших конкурентних переваг Житомира полягає

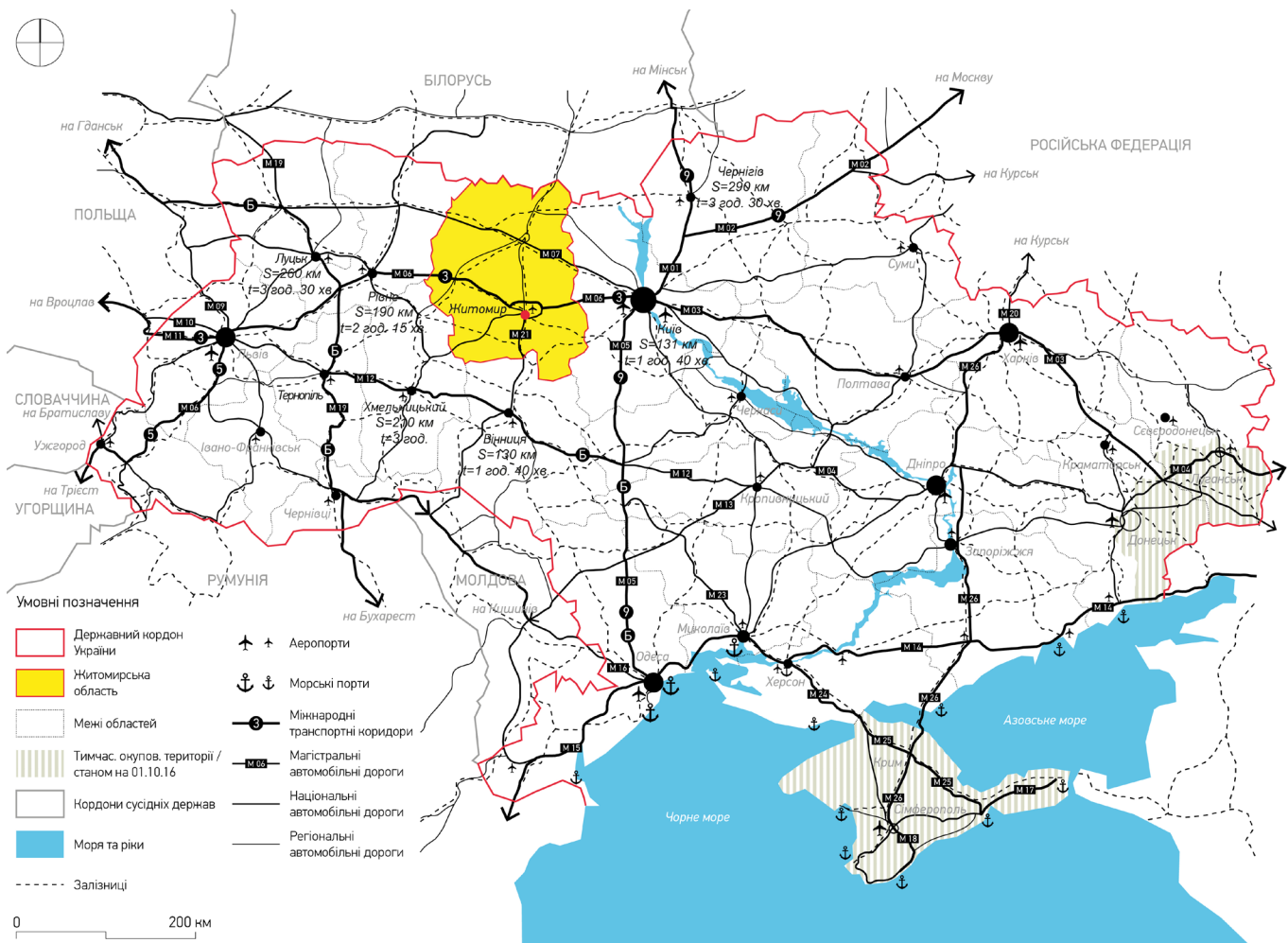

рис.2. Житомир у системі розселення України: транспортні зв'язки (автотраси, залізничні шляхи, основні аеропорти та морські порти)

у тому, що він розташований на лінії майбутнього III пан'європейського автомобільного транспортного коридору, який повинен поєднати п'ять країн — Іспанію, Францію, Німеччину, Польщу та Україну, і пролягти від іспанського Сант'яго де Компостела через головні європейські мегаполіси — Париж, Франкфурт-на-Майні, Берлін, Вроцлав, Краків до Києва. У переліку населених пунктів, складеному Європейським Інститутом культурних

шляхів, що лежать на зазначеному коридорі в межах Житомирської області відзначені Пищів, Пилиповичі, Новоград-Волинський, Броники, Курне, Березівка, Глибочиця, Коростишів, Кочерів, Ставище. Більшість з них знаходяться у безпосередній близькості від Житомира, що посилює його потенціал як регіонального центру ^[4] (рис.2).

Природно-ландшафтні особливості Житомирська область розташована в центральній частині Східно-Європейської рівнини на півночі Правобережної України та має спільний кордон із Білоруссю, а також межує з Волинською, Хмельницькою, Вінницькою та Київською областями. Територія Житомирської області складає 29 900 км², або 4,9% території України, що є п'ятим показником в масштабі країни ^[2].

Область знаходиться на стику двох природних зон, що мають значну відмінність у ландшафтному відношенні. Північна її частина розміщена в зоні мішаних лісів (Полісся), південна — в межах

рис.3. Житомир у системі розселення України: природно-ландшафтні особливості та наявні ресурси

Лісостепу. Саме місто безпосередньо знаходиться на межі двох зон, що мало значний вплив на його розвиток протягом усієї історії ^[5].

Житомирська область відзначається розгалуженою гідрографічною мережею: на її території протікає повністю або частково 221 річка ^[6]. Область знаходиться в басейні річки Прип'яті у Поліській низовині (північна і північно-східна частини); південно-західна частина області розташована на Придніпровській височині, яку перетинають

річки Уж і Тетерів, що, в свою чергу, належать до басейну Дніпра.

У геоструктурному відношенні територія Житомира та його околиць знаходиться в межах північно-західної частини Українського кристалічного щита (складова частина Руської платформи), на Волинно-Подільському блокові, що зумовило формування характерного рельєфу цієї місцевості з більш висотним положенням порівняно з іншими територіями українського Полісся та вузькими й глибокими річковими долинами ^[5]. Поверхня області — хвиляста моренна та моренно-зандрова рівнина з загальним нахилом на південь та південний схід. Найбільша позначка висоти — на Словечансько-Овруцькому кряжі (316 м). Область багата на природні ресурси.

Мінерально-сировинний потенціал представлений понад 250 родовищами різних корисних копалин. Промислове значення мають родовища будівельних матеріалів: гранітів, габро, лабрадоритів, кварцитів, оздоблювального каміння (пегматитів, мармуру). Є наоліни, вогнетривкі глини, кварцові піски. Область відома родовищами самоцвітів: гранату, топазу, берилу, турмаліну, гірського кришталю, бурштину. Унікальним є родовище кварцитів, де сконцентровано майже 80% усіх запасів України. Область має поклади бурого вугілля і торфу, а також металевих корисних копалин (Іршанське родовище титанових руд у Володарсько-Волинському районі). Розвідані та експлуатуються радонові джерела мінеральних вод.

Центральним об'єктом природно-заповідного фонду Житомирщини є Поліський природний заповідник: об'єкт загальнодержавного

рис.3. Поліський природний заповідник. Озеро Грибове / Джерело: polesye-reserve.org.ua, фото Кузьменко Ю.В.

значення, створений 1968 року на півночі області на території Овруцького та Олевського району. Площа заповідника сягає майже 200 км² (рис.3).

Житомирський район включає шість природно-заповідних територій місцевого значення загальною площею 0,645 км² (заказники: над Тетеревом, замок Терещенка, діброва лісного Вронського, урочище Тригір'я, мальовничі скелі; та парк-пам'ятку садового

паркового мистецтва — Бондарецький). Порядок використання та охорони даних територій регламентується Законом України «Про природно-заповідний фонд України» від 16.06.1992 року^[3].

Територія району включає 30,024 км² земель водного фонду, у тому числі, ставки й водосховища, що використовуються для водопостачання, розведення риби, рекреаційних цілей, гідроенергетики. Основними водосховищами, що забезпечують м. Житомир питною водою, є «Денишівське» (село Дениші) та «Відсічне» (село Тетерівка). Слід зазначити, що значний природний ресурс, наявний в районі — мережа рік Тетерів (рис.4), Гуйва, Глиноп'ять, Кам'янка, Шийка, Бобрівка, Коднянка — значною мірою нівелюється їх незадовільним станом. Зокрема, екологічно незбалансована господарська діяльність, значний обсяг забруднення водних ресурсів, залучених у виробничу сферу, безсистемна (у тому числі, незаконна) забудова прибережних територій, відсутність у більшості сільських населених пунктів організованих сміттєзвалищ, скидання забруднених або недостатньо очищених вод внаслідок відсутності очисних споруд та/або незадовільної роботи існуючих призвели до вкрай негативного стану водойм району та їх природно-захисних смуг^[3].

Історично-важливим аспектом життя регіону та безпосередньо міста Житомира є проблема водопостачання^[6], що відбувається за рахунок поверхневих вод. Існуючий водозабір знаходиться у районі хутора Побитівка, що вимагає розробки спільної політики щодо експлуатації, підтримання належного технічного стану та подальшого розвитку системи водопостачання.

рис.4. Заплава р. Тетерів. Вид на скелю «Голова Чацького» / Джерело: фотоматеріали Департаменту містобудування та земельних відносин Житомирської міської ради

Посилання на використані джерела

1. Генеральна схема планування території України, затверджена Законом України № 3059-III «Про Генеральну схему планування території України» (від 07.02.2002 р.).
2. *Тарасенко Н.Л.* Інтегрований розвиток міст в Україні. Звіт з виконання технічного завдання «Паспорт міста Житомир». — Житомир, 2016.
3. *Шпилевський І.І., Губенко Т.В., Акімова Л.А., Муха В.Г.* Пояснювальна записка до проекту «Внесення змін до генерального плану м.Житомир», розроблена ДП Українським державним науково-дослідним інститутом проектування міст «ДІПРОМІСТО» ім. Ю.М. Білоконя на замовлення Управління містобудування, архітектури та дизайну міського середовища Житомирської міської ради (згідно договору від 16.12.2014 р.). Розділ 1: місце Житомира у системі розселення. — Київ, 2014.
4. Паспорт м. Житомир: загальна характеристика міста і регіону. Перспективи міста в соціально-економічній регіоналізації країни (Passport of the city_general info_Zhytomyr_2015).
5. *Максимов В.В., Томілович Л.В., Гайда М.П.* Пояснювальна записка до Історико-архітектурного опорного плану м. Житомир з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів (Том II: межі і режими використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів м. Житомир) (договір від 18.06.2015 № 1-П). Розділ 1: Природні особливості місцевості, що визначають своєрідність планування та просторової побудови міста. — Київ, 2015.
6. *Костриця М.Ю., Кондратюк Р.Ю.* Житомир: Підручна книга з краєзнавства. — 2-е вид., випр. й доп. — Житомир: Косенко, 2007.

2.

ІСНУЮЧИЙ СТАН ТА ЗМІНИ

Розділи даної частини містять результати роботи міждисциплінарної експертної групи, присвячені аналізу діяльності департаментів міста, збору та обробці даних у таких галузях, як демографія та проживання, навколишнє середовище та інфраструктура, дозвілля та громадські сервіси, економіка й освіта, добробут і співпраця, а також ідентифікації та просторовій локалізації найважливіших тенденцій сучасного розвитку міста Житомир.

2.1. ДЕМОГРАФІЯ ТА ПРОЖИВАННЯ

Населення: 267 610 чол. (станом на 01.01.2016 року)

Постійне населення: 266 400 чол.

Коефіцієнт народжуваності: 10,93

Коефіцієнт смертності: 11,77

Адміністративні райони: Корольовський (117 100 осіб) та

Богунський (150 500 осіб)

Типи забудови: багатоквартирна (79,3%), садибна (20,7%)

Середня щільність населення: 4387 осіб/1 км²

Поточна демографічна ситуація у м. Житомирі не є сприятливою, оскільки характеризується невисокою народжуваністю та досить високою смертністю. Упродовж останніх десяти років відбувається зменшення загальної чисельності населення міста, що характерно для України в цілому.

Згідно з даними Державної служби статистики, кількість населення впродовж 2014 р. становила 270 922 осіб, у 2015 р. — 269 942, а станом на 1 січня 2016 р. — 267 610 осіб (рис.1).

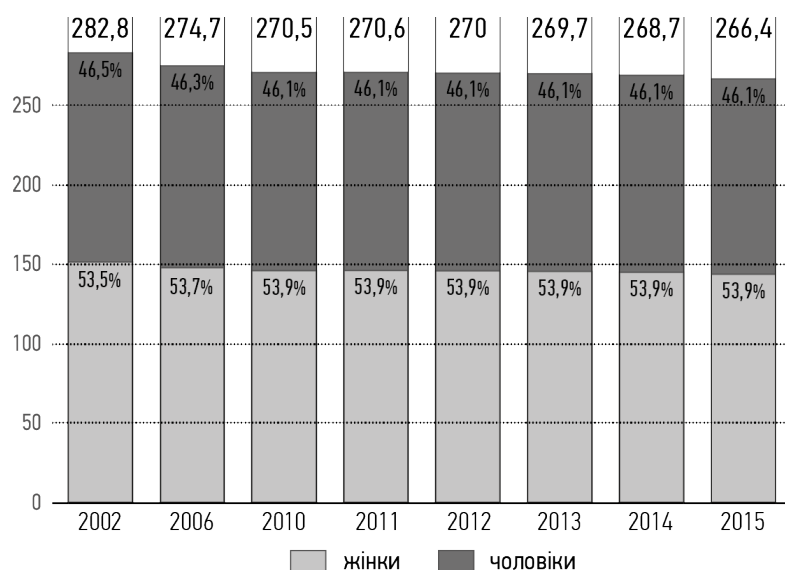

рис.1. Розподіл постійного населення за статтю за період 2002-2015 рр. (тис. чол.) / Джерело: Статистичні збірники «Житомир-2013», «Житомир-2014», «Житомир-2015»

Скорочення чисельності населення відбувається як в результаті природного руху (співвідношення між кількістю народжень і смертей), так і внаслідок міграційних процесів (притік і відтік мешканців).

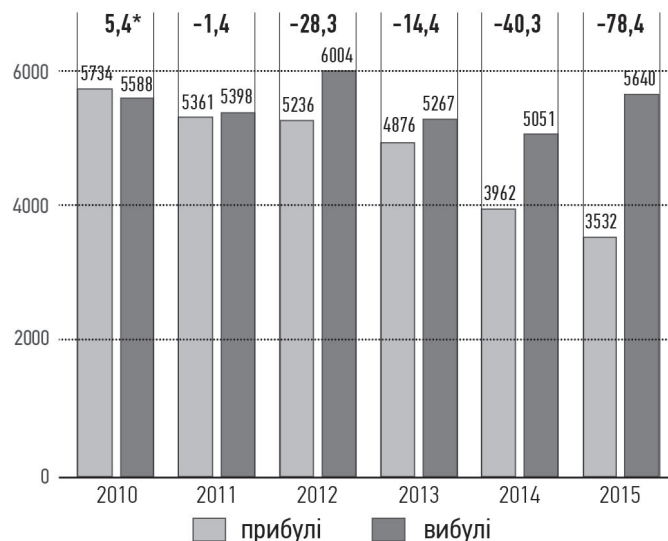
Станом на 01.01.2016 р. коефіцієнт народжуваності (кількість народжених на 1 000 мешканців) у Житомирі становив 10,93, в той час, як коефіцієнт смертності (кількість померлих на 1000 мешканців) — 11,77. Отже, у Житомирі в 2015 р. померло більше осіб, ніж народилося, і показник природного приросту населення є від'ємним.

¹ Урочисте відкриття диспетчерського пункту з продажу квитків на Київ (а також в інші точки України) на Площі Перемоги / Джерело: zhitomir.info (знімок 2010 року)

Слід зазначити, що у 2011-2014 роках ситуація починала покращуватись, однак із початком військових дій на Сході України та економічною нестабільністю позитивні тенденції призупинилися (рис.2).

Отже, демографічна ситуація Житомира характеризується наступними тенденціями: 1) чисельність населення знову починає скорочуватися, 2) від'ємним є як природний приріст населення, так і рівень міграції.

*міграційний приріст (скорочення) на 10 тис. наявного населення

рис.2. Міграційні процеси у 2000-2015 роках (чол.) / Джерело: Статистичні збірники «Житомир-2013», «Житомир-2014», «Житомир-2015»

При цьому, найбільш негативний вплив на демографічні тенденції в місті має саме показник міграції. Відтік населення з Житомира обумовлений близькістю до Києва (з обласних центрів Житомир найближче розташований від столиці), конкуренцією з боку інших сусідніх міст¹. Поступове розширення сфери впливу столичного регіону обумовлює прогноз збереження негативного сальдо міграції. Постійний процес скорочення населення Житомира за рахунок процесів міграції в майбутньому може становити суттєву загрозу для якісної та структурної складових ринку праці міста.

Аналіз статеві-вікової структури населення міста дозволяє зробити

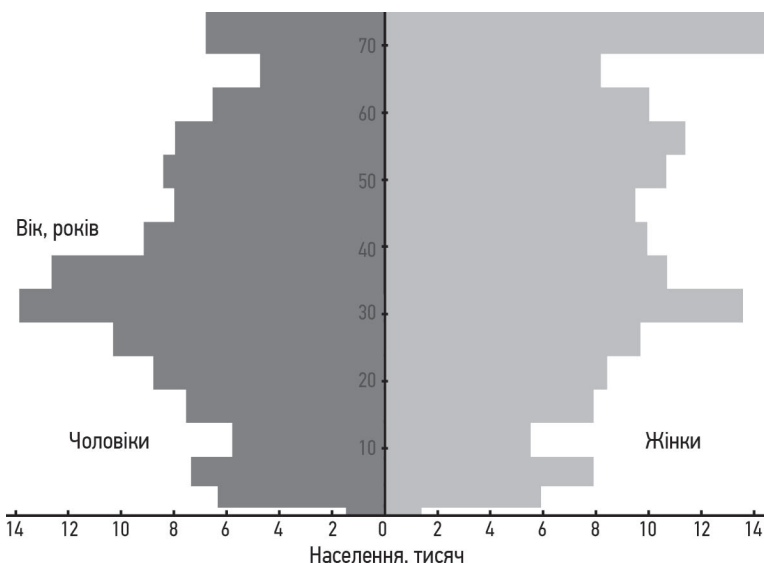

рис.3. Міграційні процеси у 2000-2015 роках (чол.) / Джерело: Статистичні збірники «Житомир-2013», «Житомир-2014», «Житомир-2015»

висновок про те, що у Житомирі переважають мешканці віком від 20 до 59 років, частка яких складає 61% від загальної кількості. Питома вага жінок складає 54%, чоловіків — 46%. Розбіжності часток жінок та чоловіків починають спостерігатися у віці від 40 років і найбільше виявляються у віці старше 60 років. На працездатне населення міста віком від 16 до 59 років припадає близько 66%.

Важливу роль відіграє не лише кількість населення, а й середній вік та вікова структура мешканців. Від них значною мірою залежить навантаження на пенсійну та соціальну системи, а також завантаження шкіл та дитячих садочків.

У місті сформувались 2 адміністративні райони — Корольовський та Богунський, які різняться загальною площею (Богунський — 30 км²; Корольовський — 31 км²), характером та капітальністю забудови, а також кількістю та щільністю населення, яке проживає в цих районах (Богунський — 150 500 осіб; Корольовський — 117 100 осіб).

Характерним для міста є нерівномірність розселення мешканців відносно основних масивів робочих місць. Колишні промислові зони, сформовані головним чином у 1950–1980 роках, розташовані у двох районах: східному і північному (рис.4). За роки незалежності України та становлення нових форм власності і суспільних відносин, були переосмислені методи забудови міста. Замість промислових гігантів створюються невеликі, але ефективні приватні, спільні підприємства і виробництва. Нові житлові масиви виникають на околицях міста. У середньому щільність населення складає 4 387,0 осіб на 1 км².

рис.4. Вид з вул. С.Параджанова на будівлі «Верстатуніверсалмашу» промислової зони у східній частині міста / Джерело: фотоматеріали В.Тимінського (знімок 2016 року)

Прогноз демографічного розвитку Генеральний план розвитку міста передбачає два варіанти демографічного прогнозу: згідно з першим варіантом — зменшення кількості населення на 8,6%, за другим варіантом — на 1,1 % у найближчі 20 років відповідно до різних стратегій соціально-економічного розвитку міста (інтенсивної та екстенсивної).

Третій прогноз розрахований на варіантній основі з урахуванням гіпотез щодо майбутніх демографічних та соціально-економічних процесів. Якщо взяти за основу чисельність постійного населення міста 266 700 осіб, то вказана чисельність не враховує 3 300 населення сіл Станишівка та Слобода-Селець, а також окремих житлових утворень, що безпосередньо межують з містом Житомир, і які, відповідно до генплану, повинні увійти до меж міста. Отже, з урахуванням статеві-вікової структури пунктів, які передбачено в перспективі включити до меж міста, розрахункова чисельність населення міста становитиме близько 270 000 осіб.

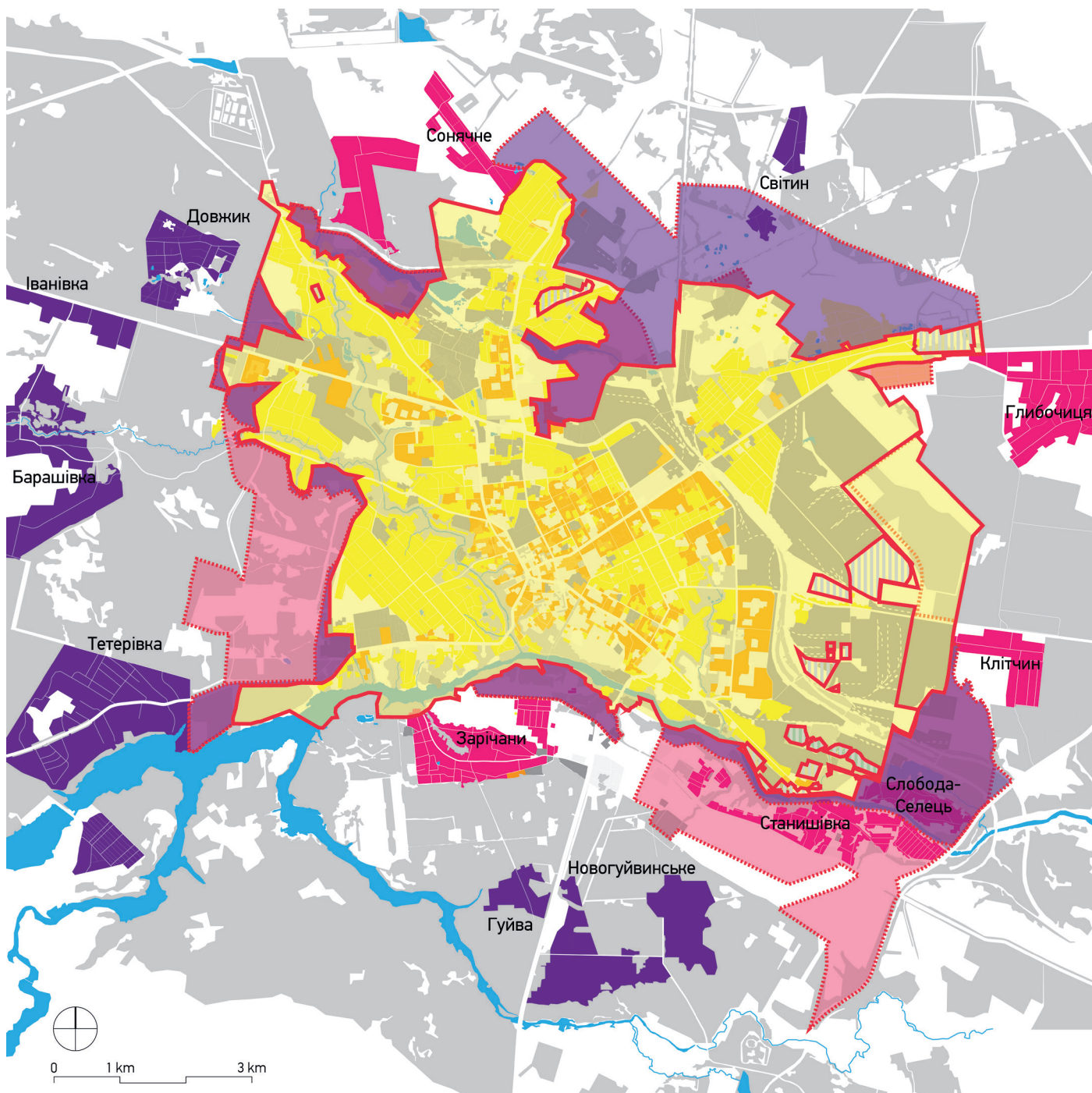
Зважаючи на високу динаміку механічного руху мешканців Житомира, населення міста поступово старіє, переважно, за рахунок стабільного скорочення чисельності осіб у віці до 45 років та ростом чисельності населення у віці від 46 до 59 років. Збереження динаміки в майбутньому може призвести до зниження чисельності населення у працездатному віці та дефіциту висококваліфікованої робочої сили.

Проживання Загальна площа земель м. Житомир складає 60,83 км², з них 39 км² — забудована територія.

Житловий фонд міста становить 5 392,7 тис. м², у тому числі багатоквартирна забудова — 79,3% (рис.5), садибна — 20,7%. Середня житлова забезпеченість становить близько 20 м² (на особу), що нижче, ніж відповідні середні показники по міських поселеннях України та Житомирської області, які станом на 2014 рік складали 22,1 м² на особу та 22,2 м² на особу відповідно. У Житомирі наявні 451 аварійний та ветхий будинок загальною площею 71 000 м² (1,3% житлового фонду міста), де мешкають 2 100 осіб.

рис.5. Вид на багатопверхові житлові будинки мікрорайону по просп. Миру у північно-західній частині Житомира / Джерело: фотоматеріали В.Тимінського (знімок 2016 року)

Синтез-карта:

Існуючі та перспективні межі міста, території спільних інтересів, взаємозв'язки

Умовні позначення

	Існуючі межі міста згідно з діючим Генеральним планом		Проектні межі міста відповідно до Генплану, що розробляється		Зони перетину проектних меж		Населені пункти, що межують з містом
	Території суміжних селищних рад		Проектні межі міста згідно з діючим Генеральним планом		Ліси, зелені насадження та рекреаційні зони		Населені пункти, що пов'язані з містом

Протягом останнього десятиліття значно поживався процес ко-теджної забудови передмістя Житомира, особливо у лісопаркових зонах (рекреаційних).

Слід зазначити, що поступово з 2011 року в місті поживався процес будівництва та здачі в експлуатацію житла (рис.7), однак він не є стійким, про що свідчить відчутний спад уже в 2014 році (24 124 м²) та знову підйом у 2015 р. (44 000 м²)². Рівень забезпечення житлом у м. Житомирі недостатній, про що свідчить 19 600 сімей та одинаків, які перебувають на квартирній черзі у Житомирській міській раді.

Житловий фонд Житомира за проаналізований період має тенденцію до збільшення. Слід зазначити, що зменшилась кількість гуртожитків, починаючи з 2000 року майже вдвічі (рис.6). Означена тенденція пов'язана, в тому числі, й з приватизацією кімнат та переведенням гуртожитків у статус багатоквартирних будинків.

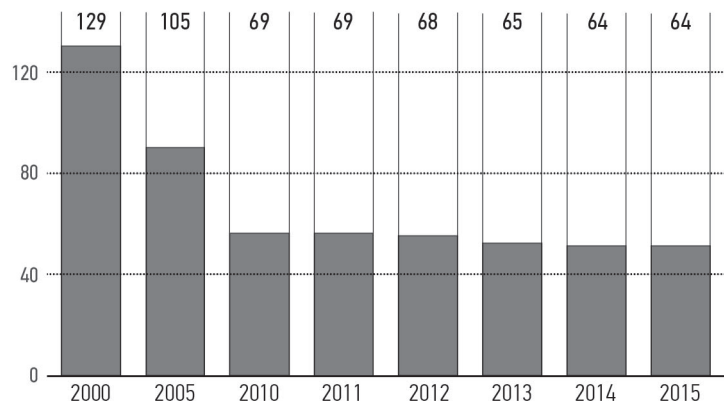
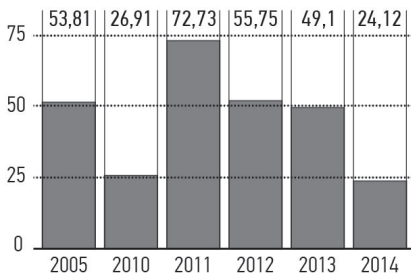

рис.6. Кількість гуртожитків, побудованих у 2000-2015 рр. / Джерело: Статистичний збірник «Житомир-2015»

²Прийняття в експлуатацію загальної площі житла у 2010-2014 рр. (тис. м²) / Джерело: Статистичний щорічник Житомирської області 2012, 2013, 2014 рр., Державна служба статистики

рис.7. Будівництво багатоквартирного житлового комплексу по вул. Вільський Шлях у північно-західній частині міста / Джерело: фотоматеріали В.Тимінського (знімок 2016 року)

Варто відзначити, що за останні роки, а особливо за перше півріччя 2016 р., значно зросла кількість будинків, у яких створено ОСББ (рис.8). Такі позитивні тенденції пов'язані як із законодавчим регулюванням та реформами житлово-комунального господарства, так і з усвідомленим рішенням співвласників багатоквартирних будинків управляти своїм будинком, визначати пріоритети та створювати комфортні умови для співіснування. Важливу роль у цьому відіграють, поряд із державними, і місцеві програми підтримки ОСББ. Так, зокрема, з міського бюджету ОСББ відшкодовують 100% з обслуговування «тепліх» кредитів. Подібні ініціативи можливі ще лише у деяких містах України.

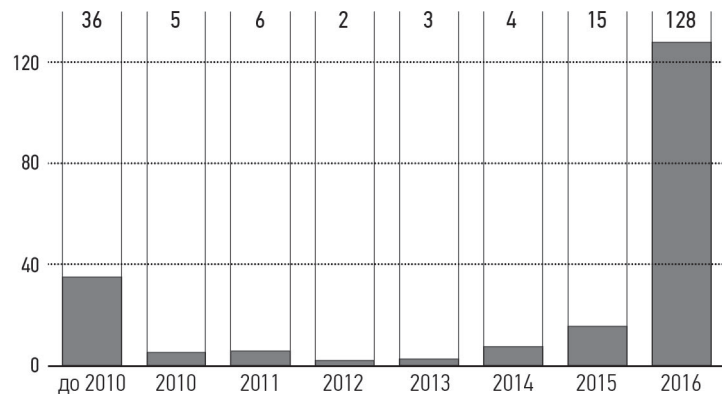
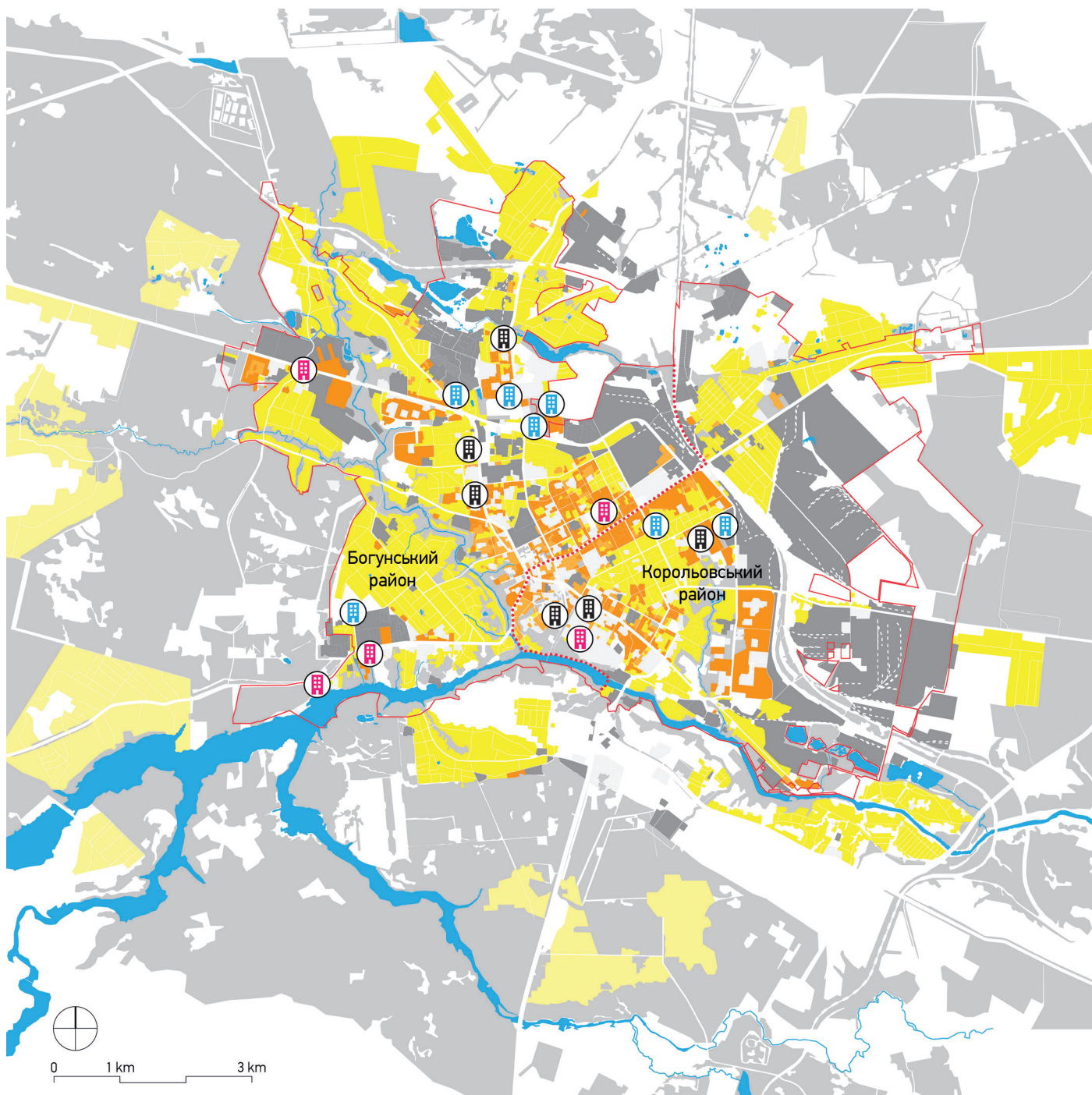

рис.8. Динаміка створення ОСББ за період 2000-2016 рр. / Джерело: zt-rada.gov.ua

Для комфортного проживання мешканців у центральній частині міста характерні наступні проблемні моменти: 1) високий рівень шуму, який переважно створює транспорт, голосна музика і шумні відвідувачі кафе та магазинів, які розташовані на перших поверхах багатоквартирних будинків, або поряд із ними. Особливо це характерно для житлових будинків, розташованих у районі студентських гуртожитків (вул. І.Франка, вул. Велика Бердичівська); 2) інтенсивний автомобільний рух на центральних вулицях міста, що зумовлює високу загазованість (рис.9); 2) паркування прибудинкових територіях автомобілей, що займають усі вільні території, іноді навіть дитячі майданчики.

рис.9. Тротуари та проїжджа частина однієї з торговельних зон міста на вул. Покровській у будній день / Джерело: фотоматеріали В.Тимінського (знімок 2016 року)

Синтез-карта:

Домінуючі типології житла, існуючі будинки та новобудови міста, забудова сусідніх населених пунктів

Умовні позначення

	Межа міста		Садибна житлова забудова		Багатоквартирна новобудова, що здана в експлуатацію		Межа адміністративних районів міста
	Багатоповерхова житлова забудова		Забудова сусідніх населених пунктів, пов'язаних з містом		Багатоквартирна новобудова в процесі будівництва		Промислові та комунальні підприємства, склади, бази
	Мало- та середньоповерхова житлова забудова		Громадська забудова		Конфліктне будівництво		Ліси, зелені насадження та рекреаційні зони

Посилання на використані джерела, офіційні веб-сайти та установи, що надали інформацію

1. Статистичні збірники «Житомир-2013», «Житомир-2014», «Житомир-2015».
2. Інформаційні бюлетені Головного управління статистики в Житомирській області.
3. Комплексний інформаційний бюлетень «Інвестиційний паспорт міста Житомир 2015».
4. Звіт про виконання Програми економічного і соціального розвитку міста Житомира за 2015 рік, у тому числі здійснення державної регуляторної політики виконавчими органами міської ради.
5. Програма соціально-економічного розвитку м. Житомира на 2016 рік.
6. Матеріали проекту «Внесення змін до генерального плану м. Житомира» (Інформаційна довідка).
7. Комплексний інформаційний бюлетень «Інвестиційний паспорт міста Житомир, 2015».
8. Житомирщина у цифрах-2012.
9. Сайт Житомирської міської ради <http://zt-rada.gov.ua/pages/p5947>.
10. Статистичні щорічники Житомирської області 2012, 2013, 2014 років.
11. Державна служба статистики.
12. *Тарасенко Н.Л.* Інтегрований розвиток міст в Україні. Звіт з виконання технічного завдання «Паспорт міста Житомир». — Житомир, 2016.

2.2.

НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ТА ІНФРАСТРУКТУРА

Небезпечні природні явища: зсуви, підтоплення

Небезпечні антропогенні та техногенні явища: забруднення річок стічними водами та прибережно-захисних смуг відходами, критичний стан полігону твердих побутових відходів (ТПВ), забруднення атмосферного повітря промисловими підприємствами

Кількість об'єктів природно-заповідного фонду: 5

Громадський транспорт: трамвайний, тролейбусний, автобусний

Пішохідні вулиці: Михайлівська, Старий бульвар

Споживання енергії та шкідливі викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря Згідно зі статистичними даними на виробничі та комунально-побутові потреби міста Житомира використовується паливо (вугілля, газ природний, дрова, бензин тощо), теплоенергія та електроенергія. Найбільше палива було використано у 2012 році, теплоенергії — у 2010 році, електроенергії — протягом 2012 року. Зменшення використання паливно-енергетичних ресурсів спостерігалось протягом 2015 року.

Серед енергетичних матеріалів: вугілля, природний газ, брикети, котуни та подібні види твердого палива з торфу, моторний бензин найбільше споживались протягом 2010 року, дрова — протягом 2015 року, дизельне паливо — протягом 2012 року, паливні мазути — протягом 2011 року, оливи та нафтові мастила, дистилати нафтові важкі — протягом 2013 року (рис.1, рис.2).

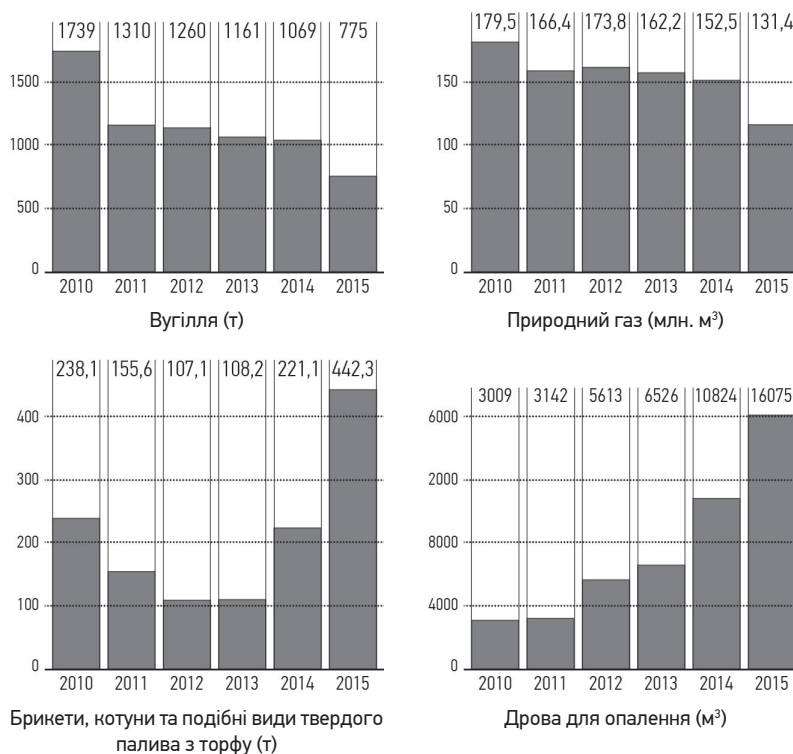

рис.1. Споживання енергетичних матеріалів та продуктів перероблення нафти (без урахування обсягів енергетичних матеріалів та продуктів перероблення нафти, реалізованих населенню)

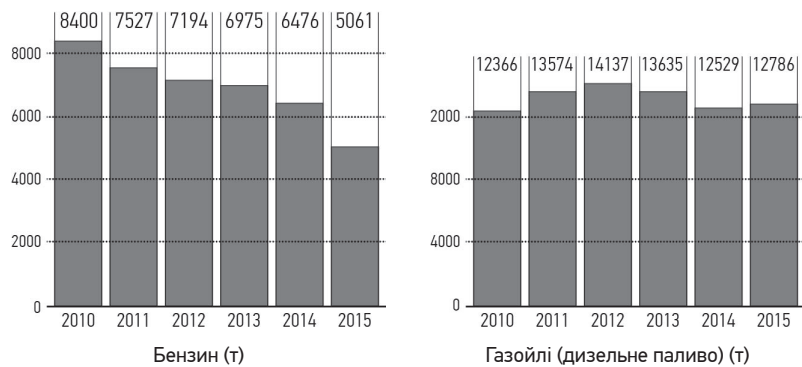

рис.1. Споживання енергетичних матеріалів та продуктів перероблення нафти (без урахування обсягів енергетичних матеріалів та продуктів перероблення нафти, реалізованих населенню)

У відсотковому значенні споживання природного газу в середньому складає близько 80% від енергетичних ресурсів, споживання продуктів перероблення нафти (дизельне паливо, моторний бензин) складає близько 8% та 5% відповідно.

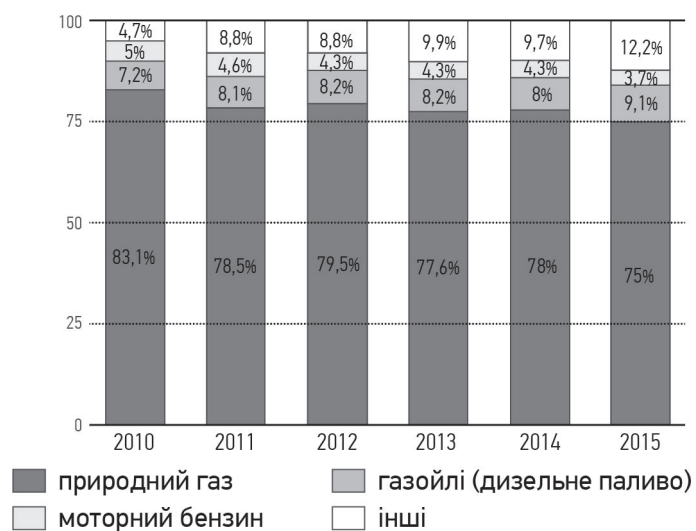

рис.2. Структура споживання енергетичних матеріалів та продуктів перероблення нафти у 2010-2015 рр. (%)

Джерелами забруднення атмосферного повітря в м. Житомирі є промислові підприємства (рис.3), об'єкти енергетики та автотранспорт.

рис.3. Промислова зона по вул. С.Параджанова. Сучасний стан / Джерело: фотоматеріали В.Тимінського (знімок 2016 року)

Відповідно до статистичних даних в повітряний басейн міста щороку надходить більше 20 000 т забруднюючих речовин, з яких 90% складають викиди від автотранспорту.

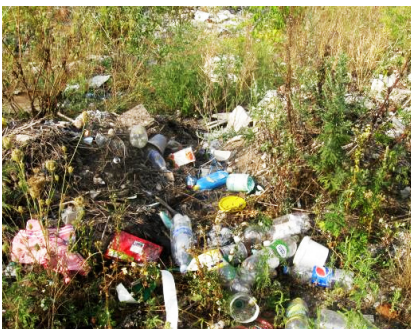
Найбільше викидів забруднюючих речовин здійснено протягом 2013 року. Протягом 2014-2015 років спостерігалась тенденція зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Можливо зменшення викидів зумовлено скрутним матеріальним становищем підприємств, що, в свою чергу, на деякий час призупинило їх господарську діяльність.

Згідно з «Екологічним паспортом Житомирської області» протягом 2013-2015 років основними забруднювачами атмосферного повітря міста та області в цілому залишаються ТОВ «Обіо» та КП «Житомиртеплокомуненерго», у 2014 році забруднювачем повітряного басейну було також ПАТ «Біомедскло».

Найбільше викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел надійшло у повітряний басейн міста протягом 2013 року, зменшення викидів спостерігалось протягом 2014-2015 років (рис.4). Основним забруднювачем у цій категорії є автомобільний транспорт.

рис.4. Викиди забруднюючих речовин пересувними джерелами забруднення по видах транспорту в 2010-2015 рр. (т)

¹Засмічення прибережно-захисних смуг навколо річок побутовими відходами / Джерело: 20minut.ua

За даними Житомирського міськрайонного відділу ДУ «Житомирський обласний лабораторний центр» протягом 2013 року у контрольних точках здійснено відбір 929 проб атмосферного повітря, з яких 37 не відповідали санітарним нормам, у 2014 році з відібраних 1 371 проби не відповідали санітарним нормам 12, у 2015 році з відібраних 1 838 проб не відповідали санітарним нормам 19.

Водопостачання, водовідведення, якість води Згідно з інформацією Житомирського обласного управління водних ресурсів на території міста Житомира протікають наступні річки: Тетерів, Крошенка, Лісна, Путятинка, Руденка, Кам'янка. Централізоване водопостачання м. Житомира здійснюється з р. Тетерів (рис.5).

Згідно з даними, що опубліковані на офіційному веб-сайті КП «Житомирводоканал» протягом травня-липня 2016 року якість питної води в місті знаходиться в межах встановлених нормативів.

Глобальним питанням для міста є забруднення стічними водами річок та прибережно-захисних смуг відходами¹. Частіше забруднюють водні об'єкти самі ж городяни, вивозячи каналізаційні труби зі своїх будинків в річку або притоку річки так звані потічки.

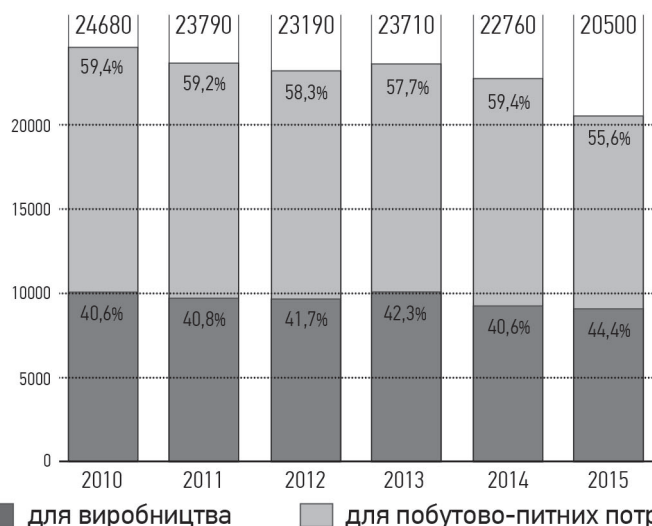

рис.5. Динаміка споживання питної води у 2010-2015 рр. (тис. м³) / Джерело: матеріали аналітичного звіту О.Медвідя

Згідно з інформацією офіційного веб-сайту Державної екологічної інспекції в Житомирській області в межах міста інспекторами з охорони навколишнього природного середовища області протягом 3-х місяців 2015 року проведено обстеження по малих річках та р. Тетерів, а також у межах прибережно-захисних смуг малих річок Крошенки, Лісної, Путятинки, Руденки, Кам'янки:

а) результатами лабораторних досліджень встановлено, що якість води р. Крошенка майже по всій протяжності знаходиться в межах допустимих концентрацій. Винятком є зона річки нижче несанкціонованих скидів. Обстеженням прибережно-захисної смуги р. Крошенка було виявлено три несанкціоновані сміттєзвалища;

б) результатами лабораторних досліджень р. Лісної засвідчено, що якість води по всій протяжності річки знаходиться в межах допустимих концентрацій. Обстеженням прибережно-захисної смуги було виявлено розміщення трьох несанкціонованих сміттєзвалищ;

в) у ході проведення обстеження р. Руденки виявлено, що в місцях примикання житлового приватного сектору, майже навпроти кожного будинку самовільно змонтовані трубопровідні мережі, з метою скиду каналізаційних господарсько-побутових або інших стоків. На момент обстеження було зафіксовано два скиди зі змонтованих трубопровідних мереж. Також при обстеженні русла річки в межах прибережної захисної смуги встановлені факти влаштування несанкціонованих звалищ твердих побутових відходів;

г) у ході проведення рейдового заходу на р. Кам'янці, інспекторами було виявлено 13 фактів порушення Водного та Земельного законодавства України, а саме: відвід труб від приватних житлових будинків; скид господарсько-побутових стічних вод у рівчак з послідовним потраплянням у річку Кам'янка відходів від діяльності по забою худоби²; самовільне влаштування колектору в річку, тощо. Також забруднена вода до річки Кам'янка потрапляє через зливову каналізацію та по причині аварійних скидів господарсько-побутових стічних вод з випуску каналізаційно-насосних станцій КП «Житомирводоканал» Житомирської міської ради;

²Місце несанкціонованого скиду господарсько-побутових стічних вод у рівчак з послідовним потраплянням у річку Кам'янка відходів від діяльності по забою худоби / Джерело: фотоматеріали аналітичного звіту О.Медвідя

д) обстеження р. Тетерів було розпочато від санаторію «Лісовий берег». На території Гідропарку, поблизу човної станції, за кафе «Фавор» було виявлено вивід двох труб до річки. Разом з тим, було встановлено факт самовільного забору води з річки вищезгаданим кафе за допомогою насосного обладнання. За гідропарком (кінцевою зупинкою тролейбусів) виявлено дві залізобетонні труби, з яких води природного струмка, дренажні та злизові по рельєфу місцевості впадають в р. Тетерів.

За результатами рейдових заходів до Житомирської міської ради було направлено вимогу щодо розроблення плану заходів з ліквідації всіх наявних несанкціонованих скидів шляхом демонтажу, заварювання, тампонажу шляхом бетонування та іншими способами, а також щодо прибирання несанкціонованих сміттєзвалищ в прибережних захисних смугах річок. Однак, незважаючи на звернення екоінспекції до Житомирської міської ради, дане питання залишається відкритим. У той же час, скарги від житомирян щодо забруднення річок постійно висвітлюються в ЗМІ.

Природні небезпечні зони та техногенні катастрофи Відповідно до Паспорту ризику виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на території м. Житомира найбільш небезпечними природними явищами в місті можуть бути: 1) зсувні процеси на ділянках по вулицях Клосовського, Малікова, Замкова гора, вулиці Шевченка (ДЦМЛ), Свободи, Черняхівського, провулках Чуднівський та Береговий, а також 2) процеси підтоплення територій по вулицях Сасенка, Мар'янівська, Руданська, Бугайченка, Крошенська набережна, вулицях Миклухо-Маклая, Лівобережна, І.Огієнка, Парникова, Зелена, Лісна, провулках Кошового, 2-му Сосновому, Цегельному (Ботанічний сад), Бічному, Комунальному, Житній ринок, Фізкультурний.

Згідно з даними Управління ДСНС України у Житомирській області техногенних катастроф на території міста Житомир протягом 2010-2015 років не зареєстровано.

Поводження з відходами, неприємні запахи Згідно зі статистичними даними найбільше відходів по м. Житомир (з урахуванням відходів утворених у домогосподарствах) спостерігалось у 2014 році — 98 444,4 т; у 2015 році їх кількість зменшилась до 66 009,8 т.

рис. 6. Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) міста Житомира / Джерело: ecology.zt.gov.ua

Утворені відходи вивозяться на єдиний в місті полігон твердих побутових відходів (ТПВ), загальна площа якого становить 0,2156 км². Полігон експлуатується з 1957 року; відповідно до паспорту місця видалення відходів, термін його експлуатації (30 років) сплив у 1987 році. Загальне накопичення твердих побутових відходів на полігоні з моменту його експлуатації складає біля 10 млн. м³; він майже вичерпав свій ресурс (рис.6).

Жителі мікрорайону, який розташований поблизу полігону ТПВ, постійно скаржаться на сморід і сміття, яке розлітається по вулиці та у двори житлових будинків. У 2012 році проблема набула резонансу: жителі не пускали машини зі сміттям на міське звалище, вимагаючи негайно закрити полігон та виділити інше місце під сміттєпереробний завод. Начальник управління житлового господарства Житомирської міськради доповіла громадянам, що полігон не можна закрити, оскільки він єдиний у місті; також розглядається кілька проектів з будівництва сміттєпереробного заводу, шукаються інвестори. Проблема полігону вирішено не було.

Повторного обурення жителів міста набуло звезення відходів з міста Львова у 2016 році. Основними вимогами житомирян знову стала повна ліквідація та рекультивація житомирського сміттєзвалища, побудова сміттєпереробного заводу та, звісно, недопущення львівських вантажівок.

рис.7. Стихійний смітник поблизу Вересівського шляху / Джерело: 20minut.ua

Також не вирішеною проблемою міста є стихійні смітники (рис.7). У серпні 2015 р. жителі вул. Саєнка скаржилися на сморід біля Вересівського шляху, де знаходиться сміттєзвалище, на якому постійно спалюють пластикові пляшки. Також поблизу смітника знаходиться водойма, у якій постійно купаються діти, відповідно, усі шкідливі речовини та відходи потрапляють туди.

Іще одним негативним явищем у місті є розповсюдження неприємних запахів зі шкірзаводу на вул. Промисловій. На погану екологічну ситуацію (важке повітря та нестерпний сморід) в районі вулиць Промислової та Козятинської місцеві жителі скаржаться вже давно. Але, за словами житомирян, в останні два місяці (червень-липень 2016 року) дихати стало ще важче.

Тутешні мешканці розповідають, що викиди з заводу роблять саме вночі — коли чинять шкіру, — використовуючи небезпечні хімічні сполуки та не маючи при цьому відповідних очисних споруд.

У результаті постійних скарг місцевих мешканців на нестерпний запах та набуття у ЗМІ резонансу, підприємство ТОВ «Фірма Естрелла» (шкірзавод) почало здійснювати заходи щодо усунення неприємних запахів (напр. встановлення купола над одним із відстійників).

Заповідні території та райони захисту навколишнього середовища міста До складу природно-заповідного фонду Житомира входять 5 об'єктів:

- а) ботанічний сад Національного агроекологічного університету (35,4 га);
- б) парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення ім. Ю.Гагаріна (36,0 га);
- в) гідрологічна пам'ятка природи місцевого значення «Радонові джерела» (0,01 га);
- г) геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Скеля 'Голова Чацького'» (0,01 га);
- д) геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Скеля 'Чотири брати'» (0,2 га).

Зазначені об'єкти природно-заповідного фонду створені ще в кінці 1960-х – на початку 1970-х років ХХ століття.

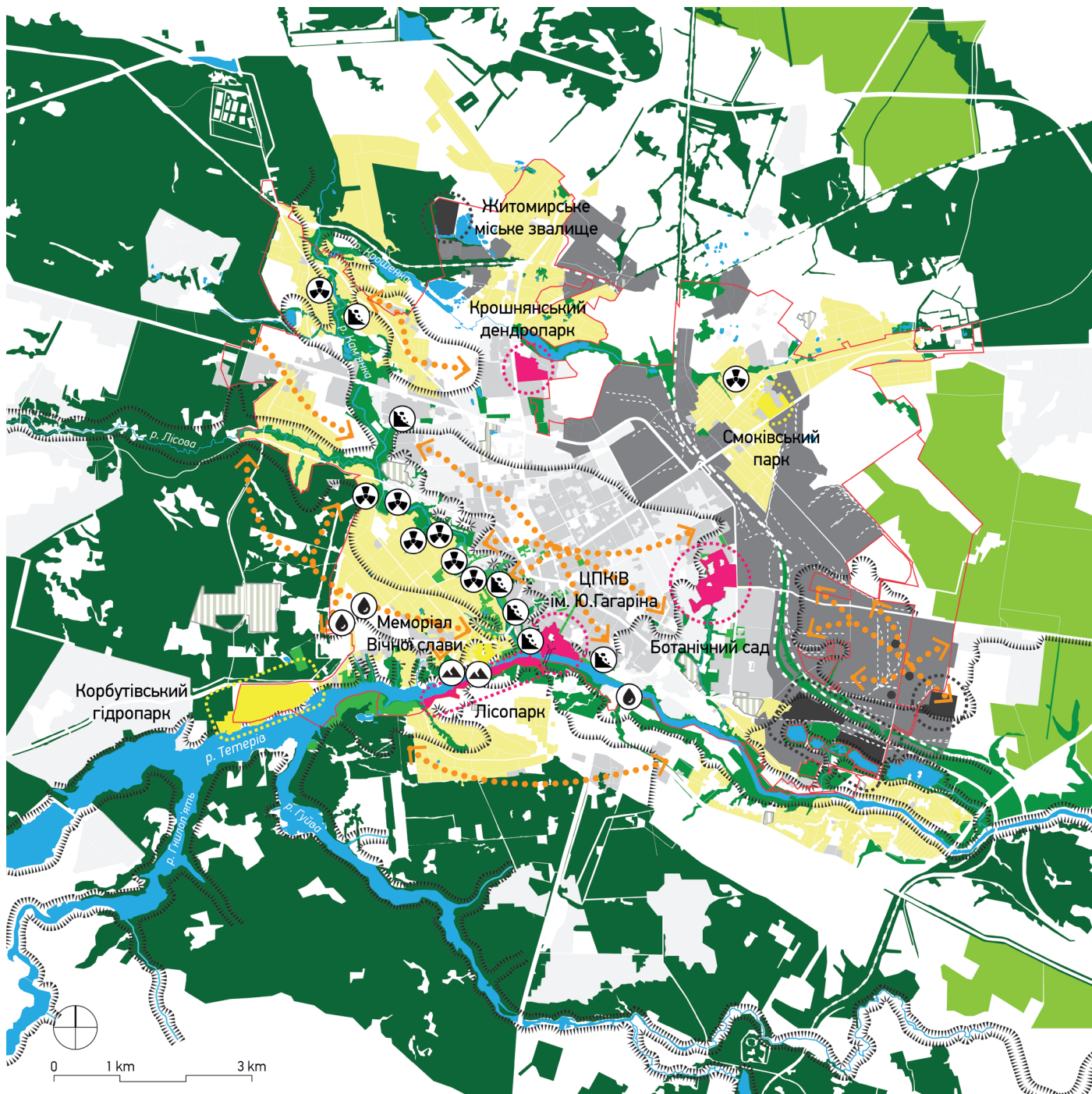
Так, у самому центрі міста знаходиться Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення ім. Ю.Гагаріна, що розділений підвісним пішохідним мостом на дві частини (рис.8). При цьому, інформаційні знаки, що були б направлені на інформування населення щодо меж заповідного об'єкту, категорії його заповідання та режиму і правил поведінки в ньому відсутні. Жителі міста навіть і не знають, яку цінність має дана територія.

Слід також зауважити, що обурення містян викликає забудова частини території парку в районі колишнього гастрольного театру, де вже «виросла» багатоповерхівка. Територія зі сторони с. Зарічани, яка прилягає до парку, також забудовується приватними будинками. У 2014 році Державною екологічною інспекцією у Житомирській області було виявлено факт незаконної порубки 8 дерев та пошкоджених 2 дерев до ступеня припинення росту.

Окрім належного збереження та охорони вже існуючих об'єктів природно-заповідного фонду, перспективними для заповідання також є лісопаркові зони, що прилягають до території міста.

рис.8. Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення ім. Ю.Гагаріна в центральній частині міста / Джерело: zhzh.info

Синтез-карта:

Природні ресурси, структура ландшафту, зелені й охоронні території, небезпечні та забруднені зони

Умовні позначення

	Межі міста Житомир		Головні паркові території міста		Межі вододільних плато		Садбна забудова, що межує з водоймами
	Ліси		Охоронні пам'ятки природно-заповідного фонду (ПЗФ)		Основні вісі відділів		Промисловий пояс міста
	Зелені насадження		Ріки, озера, канали, ставки		Зони зсувів		Міське сміттєзвалище та території очисних споруд
	Рекреаційні зони, сади, парки, сквери, бульвари		Пам'ятки природи місцевого значення (ПЗФ)		Пішохідний міст		Очисні споруди-забруднювачі
	Сільськогосподарські угіддя		Джерела радонових мінеральних вод		Території історичних та діючих кладовищ		Зони скидів неочищених вод у водойми міста

Транспортна мережа Місто лежить на перетині п'яти автомобільних доріг державного значення: 1) автомобільна дорога міжнародного значення Е40/М-06, сполученням Київ–Чоп (на Будапешт через Львів, Мукачеве, Ужгород); 2) автомобільна дорога міжнародного значення М-21, сполученням Житомир–Могилів-Подільський (через Вінницю); 3) автомобільна дорога національного значення Н-03, сполученням Житомир–Чернівці; 4) автомобільна регіонального значення Р-18, сполученням Житомир–Попільня–Сквира–Володарка–Ставище; 5) автомобільна регіонального значення Р-28, сполученням Виступовичі (на Мозир)–Житомир (через Овруч), а також 6) автодорога територіального значення Т-0614, сполученням Глибочиця–Станишівка (через Калинівку та Клітчин).

На території міста діють два автовокзали: центральна автостанція АС-1, що сполучає Житомир з іншими областями України, а також містами Європи, та автостанція АС-2 регіонального сполучення ^[1]. З Площі Перемоги також здійснюються пасажирські перевезення Житомир–Київ, що відіграють важливу роль в розвитку міста, забезпечуючи міграцію з метою роботи та навчання (рис.9).

рис.9. Вид на Площу Перемоги та готель «Житомир» / Джерело: фотоматеріали В.Тимінського (знімок 2016 року)

На сьогоднішній день безпосередньо у місті існує один аеропорт, що розташований у його східній частині, по вул. Авіаторів 9. Варто зазначити, що частина земель знаходиться в межах міської смуги Житомира, а деякі ділянки — на землях району ^[1].

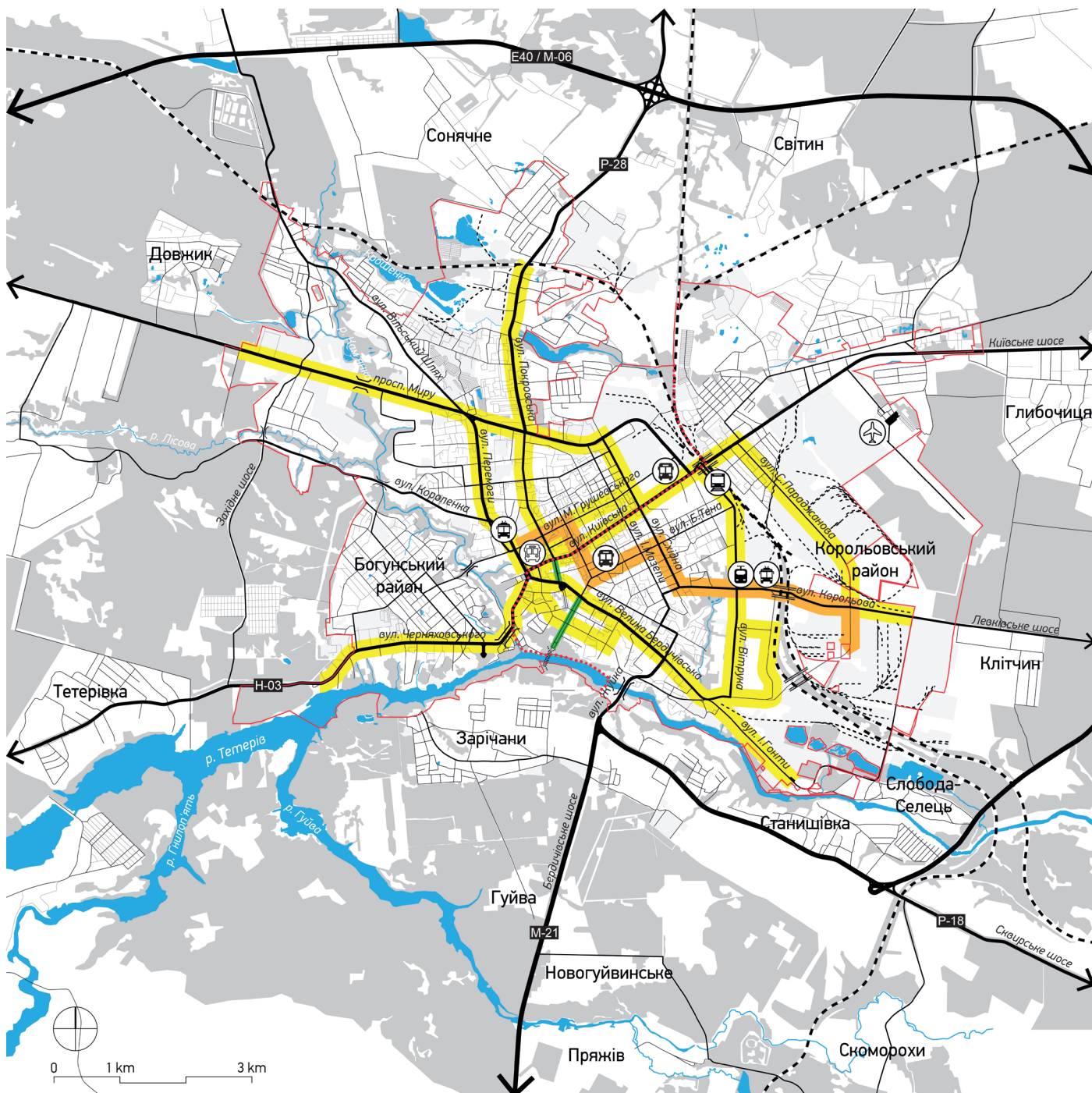
Аеропорт має міжнародний статус, однак будівля аеровокзалу знаходиться в незадовільному технічному стані, що гальмує його повноцінну експлуатацію. Ініціатором реставраційних робіт та інвестором проекту виступила авіакомпанія YanAir.

Також місто є важливим залізничним вузлом. Залізнична станція «Житомир» розташована на вул. Вокзальній при в'їзді в місто з боку Київського шосе.

Місто має одне трамвайне депо, що розташоване по вул. Вітрука 11, та лише один трамвайний маршрут, незважаючи на той факт, що Житомир був одним з перших міст України, де з'явився цей вид транспорту (дата відкриття пасажирського трамваю — 3 вересня 1899 року) ^[2].

Також у Житомирі діє два тролейбусних депо: 1) перше — комбі-

Синтез-карта:

Вулично-дорожня мережа, громадський транспорт, інфраструктурні елементи, пішохідні зони

Умовні позначення

Межа міста	Залізниця регіонального та приміського сполучення	Шляхопровід над залізницею	Трамвайне депо
Автомобільна дорога міжнародного значення	Залізниця місцевого значення	Транспортно-пішохідний міст	Тролейбусне депо
Автомобільна дорога регіонального значення	Коридор тролейбусного маршруту (R=300 м)	Транспортний міст	Автостанція
Магістральна вулиця загальноміського значення	Коридор трамвайного маршруту (R=300 м)	Пішохідний міст	Диспетчерський пункт з продажу квитків на Київ
Магістральна вулиця районного значення	Пішохідна вулиця	Залізнична станція	Міжнародний аеропорт, що реконструюється

Посилання на використані джерела

1. *Шпилевський І.І., Губенко Т.В., Акімова Л.А., Муха В.Г.* Пояснювальна записка до проекту «Внесення змін до генерального плану м.Житомир», розроблена ДП Українським державним науково-дослідним інститутом проектування міст «ДІПРОМІСТО» ім. Ю.М. Білоконя на замовлення Управління містобудування, архітектури та дизайну міського середовища Житомирської міської ради (згідно договору від 16.12.2014 р.). Розділ 4.9: інженерно-транспортна інфраструктура. — Київ, 2014.
2. *Мокрицький Г.П.* Житомирське трамвайно-тролейбусне управління: 100 років трамвайному руху (історико-краєзнавчий ілюстрований нарис). — Житомир : Волинь, 1998.
3. *Соловійова Ж.В.* Інтегрований розвиток міст в Україні. Звіт з виконання технічного завдання «Паспорт міста Житомир». — Житомир, 2016.
4. *Медвідь О.В.* Інтегрований розвиток міст в Україні. Звіт з виконання технічного завдання «Паспорт міста Житомир». — Житомир, 2016.

Посилання на офіційні веб-сайти

Державної екологічної інспекції у Житомирській області.

Управління екології та природних ресурсів Житомирської обласної державної адміністрації.

Головного управління статистики у Житомирській області.

КП «Житомирводоканал».

www.zhitomir.info.

При проведенні аналізу опрацьовано Житомирські інтернет ресурси на предмет скарг громадян щодо негативних екологічних явищ в м. Житомир.

Перелік установ, що надали інформацію

Головне управління статистики у Житомирській області.

Житомирський обласний центру з гідрометеорології.

Управління екології та природних ресурсів Житомирської обласної державної адміністрації.

Житомирський обласний центр Державної санітарно-епідеміологічної служби України.

Управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Житомирській області.

Департамент економічного розвитку Житомирської міської ради.

Житомирський міськрайонний відділ ДУ «Житомирський обласний лабораторний центр».

2.3.

ДОЗВІЛЛЯ ТА ГРОМАДСЬКІ СЕРВІСИ

Пам'ятки культурної спадщини: 179

Кількість готелів та готельних комплексів

(в масштабі «Великого Житомиру»): 16

Ключові туристичні атрактори: собор Святої Софії, Житомирський обласний краєзнавчий музей, Музей пожежної охорони, Музей космонавтики ім. С.Корольова, кінотеатр «Україна»; Житомирський академічний музично-драматичний театр ім. І.Кочерги

Кількість міських лікарень та поліклінік: 7

Розвиток туризму Місто Житомир має туристичний потенціал, оскільки на території міста наявні як туристичні об'єкти, так й інфраструктура, розрахована на різні категорії туристів. Зокрема, слід виділити наступні ресурси міста та передмістя:

- а) природні (рельєф, краєвиди, водні об'єкти, радонові мінеральні води тощо);
- б) історико-культурні (археологічні, історичні, монументального мистецтва, архітектури та містобудування тощо);
- в) соціально-економічні (об'єкти розміщення туристів, заклади обслуговування, забезпечення транспортом тощо).

На території міста розташовані численні пам'ятки культурної спадщини, з яких 11 — пам'ятки національного значення та 168 — пам'ятки місцевого значення. У місті та його околицях функціонують 16 готелів загальною кількістю близько 400 номерів різних класів та місткості. Завдяки близькому розташуванню із Києвом та привабливою ціною політикою, м. Житомир має потенціал розвиватися у напрямку конференц-сервісу.

рис.1. Вид на готель «Reikartz Житомир», що розташований на Замковому майдані — в історичному та діловому центрі міста / Джерело: thepixtory.blogspot.com

Аналізуючи просторове розташування готелів та готельних комплексів, слід відзначити наступне:

а) 4 готелі розташовані в центральній частині міста (готель «Reikartz Житомир» — на Замковому майдані, 5/8 (рис.1); готель «Україна» — на вул. Київській, 3; готельний комплекс «Гайки» — на вул. Новий Бульвар, 6; готель «Гостинний двір» — на провулку Шодуарівському, 4);

б) 2 готелі — «Домашній» та «Королівська бочка» — неподалік р. Тетерів у південно-західній та південно-східній частинах міста відповідно;

в) 3 готелі знаходяться на перетині транспортних артерій міста: просп. Незалежності та вул. Перемоги (готель «Додо») і просп. Миру та вул. Героїв Базару (Західного шосе) (готель «Ялинка» та мотель «Гульден»);

г) 2 готелі розташовані на півночі: комплекс «Хвиля» (в районі Крошнянського дендропарку) та готель «Золоте руно» (в районі перетину вул. Покровської та автомагістралі Київ–Чоп);

д) 1 готель («Петроград») знаходиться на північному сході — в безпосередній близькості до Київського шосе,

е) 4 готелі знаходяться в сусідніх з Житомиром населених пунктах: у с. Зарічани на півдні (готель-ресторан «Шале»), в селах Кам'янка (комплекс «Дрова») і Вишпіль (хуторок «Чудодієво») — на північному заході та в с. Вереси (готель-ресторан «Стара Губернія») — на північному сході (рис.2).

Туристичні об'єкти та атрактори Житомира мають привабливість

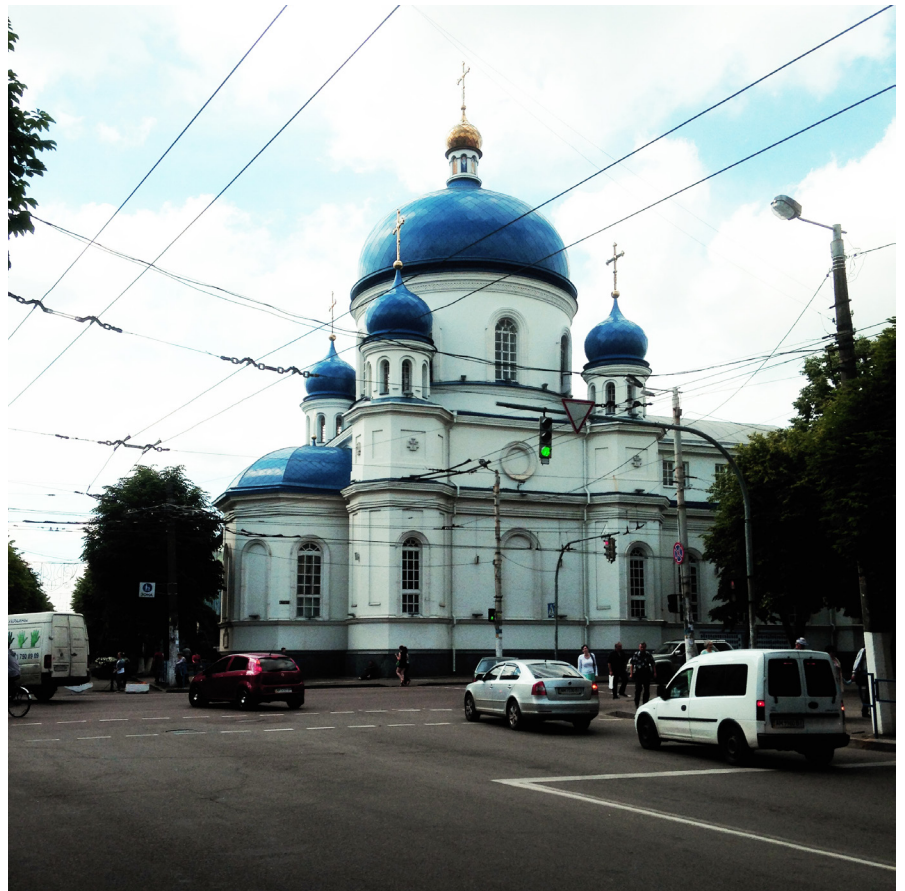

рис.2. Вид на Свято-Михайлівський кафедральний собор — пам'ятку архітектури місцевого значення 1856 року / Джерело: фотоматеріали В.Тимінського (знімок 2016 року)

для туристів, оскільки деякі з них відзначаються рідкісними колекціями та характеризуються унікальністю.

Ключові об'єкти-ідентифікатори сконцентровані у наступних частинах міста, утворюючи своєрідні кластери:

а) в історико-адміністративній частині центру — в межах Замкової гори та вулиць М.Грушевського, Покровської, Михайлівської, Малої Бердичівської та Черняхівського (1 — Єзуїтська Юридика, собор Святої Софії, Свято-Преображенський кафедральний собор, Свято-Михайлівський кафедральний собор, Семінарійський костіол святого Іоанна з Дуклі; 2 — музей ім. Бориса Лятошинського, Житомирський обласний краєзнавчий музей, городище «Замкова гора»; 3 — кінотеатр ім. Івана Франка, кінотеатр «Україна»; 4 — Житомирський академічний музично-драматичний театр ім. І.Кочерги);

б) в районі вул. Пушкінської (2 — водонапірна вежа; 4 — Житомирська обласна філармонія ім. С.Ріхтера);

в) у східній частині центру — уздовж вулиць Коцюбинського, Пушкінської, Шевченка, Святослава Ріхтера, Дмитрівської та Івана Франка (1 — Лютеранська кірха; 2 — Дім української культури, маєток Філіпова, Музей пожежної охорони, Музей космонавтики ім. С.Корольова).

Слід також відзначити окремі об'єкти-атрактори: 1) Літературно-меморіальний музей В.Г.Короленка на однойменному майдані у північно-західній частині центру; 2) кінотеатр «Мультиплекс» в ТРЦ «Глобал UA» по вул. Київській (на в'їзді в місто); 3) кінотеатр «Космос» на Польовому майдані мікрорайону «Східний»; та 4) кінотеатр «Жовтень» на майдані Корольова (поблизу східної межі міста).

Мережа бібліотек У місті Житомирі наявна розгалужена система бібліотечних закладів (рис.3), яка в цілому забезпечує потреби населення міста, однак виклики сьогодення потребують ревіталізації простору означених об'єктів культури та створення на їх базі комунікаційних майданчиків для дорослих та дітей.

рис.3. Вид на Обласну універсальну наукову бібліотеку ім. О.Ольжича / Джерело: mistaua.com (знімок 2014 року)

Заклади медичного обслуговування Медичну допомогу населенню міста Житомира надають три міські лікарні, чотири стоматологічні поліклініки (із них — одна госпрозрахункова).

Комунальну установу «Станція швидкої і невідкладної медичної допомоги» Житомирської міської ради у 2012 році було передано у комунальну власність Житомирської обласної ради: наразі — це комунальна установа «Центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» Житомирської обласної ради.

У поточному році згідно постанови КМУ від 25.11.2015 року №1024 проведено оптимізацію ліжкового фонду лікарняних закладів з урахуванням потреб населення у медичному обслуговуванні: у травні 2016 року було скорочено 20 ліжок педіатричного відділення комунальної установи «Центральна дитяча міська лікарня» (рис.4), у липні 2016 року — скорочено 15 ліжок шкірно-венерологічного стаціонару комунальної установи «Центральна міська лікарня №1».

рис.4. Вид на Центральну дитячу міську лікарню міста Житомира, розташовану по вул. 1-го Травня, 23 / Джерело: ztcdml.ucoz.ua

Ліжковий фонд у м. Житомирі наразі складає 1 060 ліжок, з них 230 — дитячих.

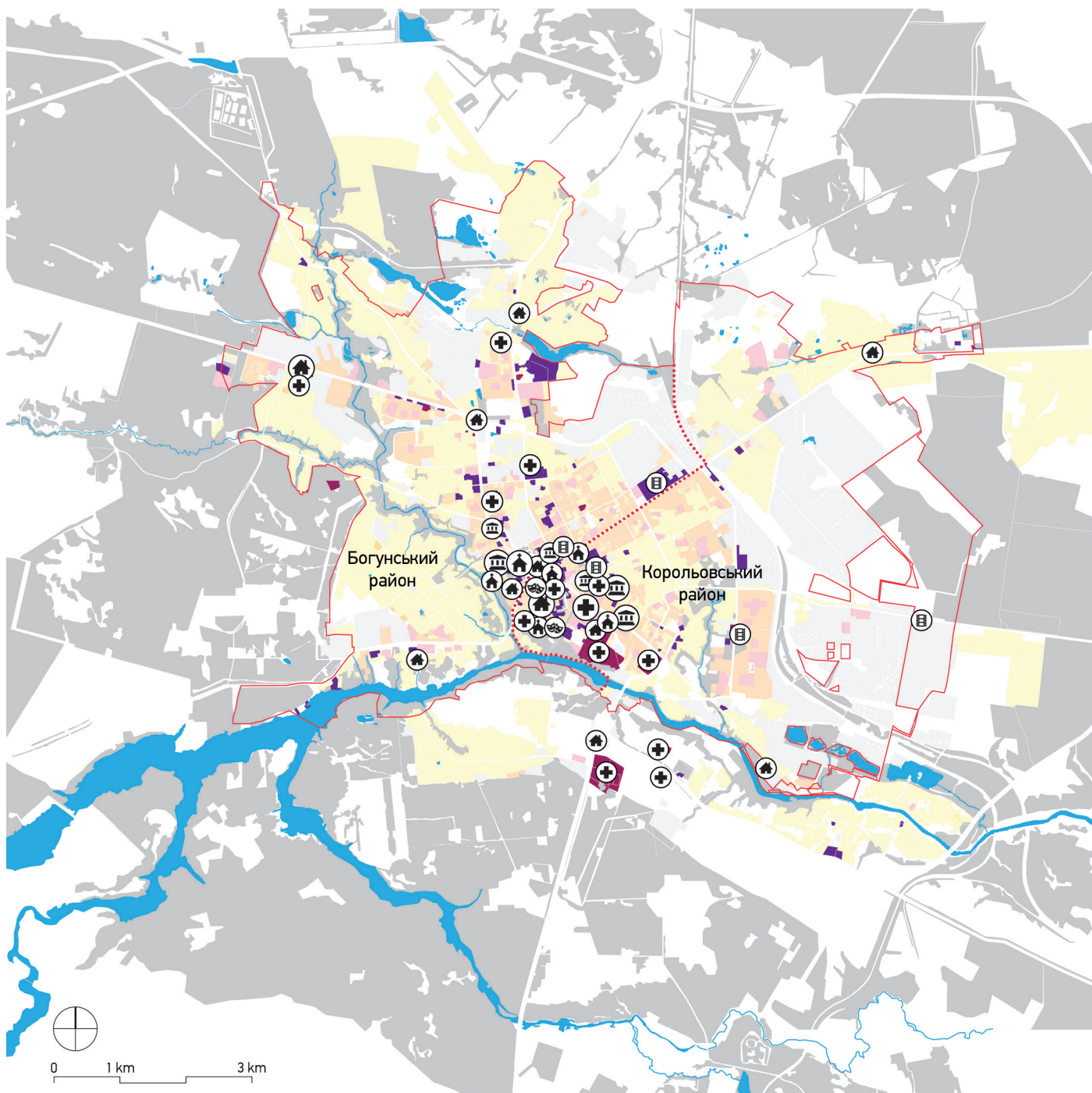
14 закладів надають жителям міста амбулаторно-поліклінічну допомогу; з них 4 — дітям, у тому числі: а) поліклініки у складі лікарень — 4; б) дитячі поліклініки у складі лікарні — 3; в) жіночі консультації — 2; г) стоматологічні поліклініки — 4 (з них 1 дитяча).

Медичну допомогу населенню міста Житомира надають біля 4 000 медичних працівників, з них — біля 900 лікарів.

У межах Програми розвитку охорони здоров'я на 2016-2017 роки серед іншого передбачено: 1) створення центрів первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД); 2) створення хоспісу; 3) запровадження попереднього електронного запису до лікарів та наступного електронного документообігу.

Посилання на використані джерела

Тарасенко Н.Л. Інтегрований розвиток міст в Україні. Звіт з виконання технічного завдання «Паспорт міста Житомир». — Житомир, 2016.

Синтез-карта:
Заклади культури, готельно-туристичні об'єкти, заклади медичного обслуговування в структурі міста

Умовні позначення

	Межа міста		Культові споруди (2 будівлі в радіусі до 400 м)		Готелі (2 будівлі в радіусі до 400 м)		Багатопверхова житлова забудова
	Комерційні та громадські заклади		Культова споруда		Готель		Мало- та середньопверх. житлова забудова
	Заклади охорони здоров'я		Музеї та визначні місця (2 будівлі в радіусі до 400м)		Заклади охорони здоров'я (2 будівлі в радіусі до 400 м)		Садібна житлова забудова
	Освітні заклади		Музеї та визначні місця		Медичний заклад		Промислові та комунальні підприємства, склади, бази
	Межа адміністративних районів міста		Музично-драматичний театр та філармонія		Кінотеатр		Ліси, зелені насадження та рекреаційні зони

2.4.

ЕКОНОМІКА ТА ОСВІТА

Кількість підприємств: 2 500

Малі підприємства: 2 373

Середні підприємства: 122

Великі підприємства: 4

Дошкільні навчальні заклади: 43

Загальноосвітні навчальні заклади: 36

Позашкільні освітні заклади: 39

Вищі навчальні заклади: 10

¹Будівля підприємства ТМ «Легка хода», що розташоване у північно-західній частині міста (проспект Миру, 16) / Джерело: фотоматеріали В.Тимінського (знімок 2016 року)

Житомир — економічний та науково-технічний центр області. Підприємства міста виробляють третину обласного обсягу промислової продукції. Тут випускають електронні прилади, тканини, меблі, взуття, проте більше половини промислового виробництва міста складають продукти харчування [2, с. 18].

Перевага Житомира — він не є мономістом. Відтак, є резерви для створення нових робочих місць/посад на підприємствах різних видів економічної діяльності і, в перспективі, позиціонування як «розумне місто», завдяки: 1) розвитку економіки, зокрема її третинного сектору — сфери послуг; 2) ефективному менеджменту; 3) інвестиціям в людський капітал; 4) запровадженню креативної індустрії; 5) розвитку інфраструктури за моделлю «Місто для людини».

З кінця XIX століття у місті розвивались транспорт, зв'язок. Повоєнні періоди позначились розквітом промисловості. Після II Світової війни, завдяки долученню найкращих спеціалістів, постали провідні заводи і фабрики міста. Збільшилась кількість працівників на них. У ВНЗ відкрито нові спеціальності світового значення. Зросла нова генерація молодих фахівців. У місті було забезпечено якісний електрозв'язок, завдяки побудові 2 оптоволоконних кілець по території області, з 1996 року активно розвивається ІТ-сектор, передача даних. Зростають показники промислового виробництва. На базі «Проавтоматики» створено компанію «ЕКТА», екрани якої відомі далеко за межами України. Продукція ТМ «Рудь» і ТМ «Легка хода»¹ споживається у всіх регіонах України та зарубіжжя.

Понад 100 промислових підприємств формують портрет міста. 120 підприємств надають інформаційні послуги та послуги комп'ютерного програмування, консультування. Іноземні інвестиції знаходяться в обігу 135 підприємств міста.

Толерантне ставлення в усі часи допомагало розвитку Житомира. Водночас, в культурі ведення бізнесу присутня «містечковість», модель «родина=фірма», ціноутворення зорієнтоване не на забезпечення ліквідності, обігу капіталу, а на закладення надприбутку у вартість кінцевого продукту (товару, послуги), складність як інтеграції бізнесів споріднених видів економічної діяльності, так і диференціації видів продукції під потреби споживача з метою виживання, не збитковості/прибутковості.

Вирішувати проблему можна за допомогою інтеграційних заходів,

що додатковим ефектом дасть становлення нового покоління житомирян-комунікаторів.

Розвиток соціальної відповідальності бізнесу, а не безсистемність допоможуть швидше досягти поставленої мети. У навчальних закладах, зокрема ВНЗ, щороку відкриваються нові спеціалізації, що дозволяє не лише розвивати інтелектуальний потенціал міста, а й сприяти професійному зростанню молодих фахівців. Особливе місце у цьому процесі належать запровадженню моделі дуальної освіти. Зазначене у перспективі дозволить скорочувати трудову міграцію. Додатковим стимулом є те, що роботодавці почали призначати стипендії найталановитішим студентам, зокрема ІТ.

Працівники і службовці у 2005–2015 рр. У структурі області частка Житомира — 36,35% середньооблікової кількості штатних працівників від усієї кількості по області [3, с. 13; 2, с. 76; 9; 11].

Середньооблікова чисельність штатних працівників міста Житомир на 1 січня 2016 року відповідного року показувала динаміку до скорочення.

Обласні показники середньооблікової чисельності штатних працівників також показали стійку тенденцію до скорочення, але більш стрімку у порівнянні з містом (у 1,4–3,8 рази)².

Кількість зареєстрованих безробітних по місту за період 2010–2015 рр. скоротилась на 23,8%, потреба роботодавців у працівниках також скоротилась — на 59,1%.

Найбільшу питому вагу серед зареєстрованих безробітних займали жінки (в середньому 65%) і молодь (в середньому 48%).

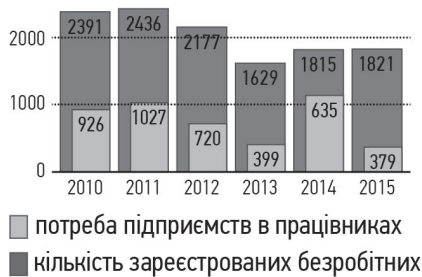
В обласному масштабі, на відміну від міста, кількість зареєстрованих безробітних зростала — за відповідний період на 0,5%, — а у національному скорочувалась — на 13,0%³.

Великі, середні, малі підприємства Протягом 2014 року на території області провадили господарську діяльність 6 600 підприємств (рис.1, рис.2), з них 2 500 або 37,9% (38,4% у 2013 р.) — у місті Житомирі, переважна більшість яких: малі — 2 373, середніх налічувалось 122, великих — 4 [6, с. 6]. У 2015 році наведені показники суттєво не змінилися: на 0,4 в.п. зросла частка малих підприємств у загальній кількості, а частка середніх та великих зменшилась на 0,3 в.п. відповідно.

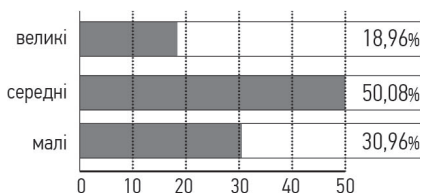
На підприємствах міста зайнято 42 900 осіб (38,9% по області), наймані працівники — 42 200 осіб [7, с. 7]⁴.

²У національному масштабі темпи скорочення перевищували відповідні темпи по місту за період 2000–2016 рр. у 2,4 – 3,5 рази.

Щодо світових тенденцій, то Світовий банк надає інформацію щодо зміни, а саме збільшення, загального показника зайнятості (total global employment) на 35,98% — з 2,290 млн. осіб у 2000 році до 3,114 млн. осіб у 2013 році [4].

³Попит і пропозиція на ринку праці міста Житомира у 2010–2015 рр. [5]

⁴Розподіл зайнятих працівників за типами підприємств у 2014 р. [5]

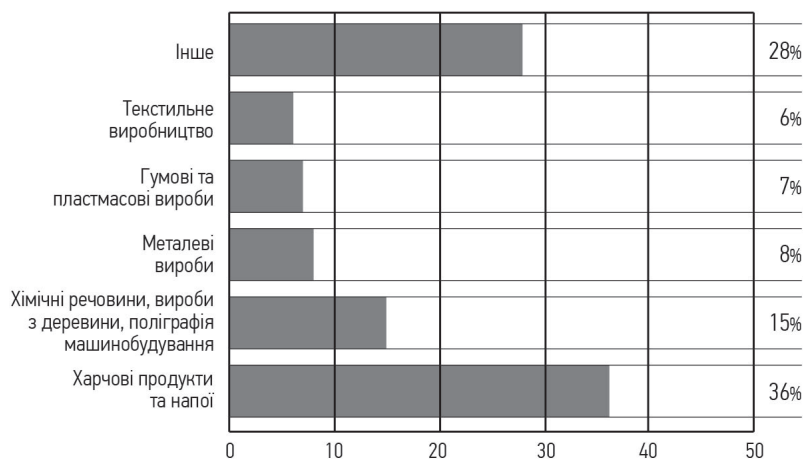
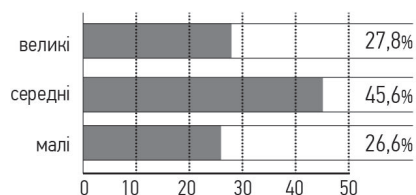

рис.1. Структура реалізації промислової продукції за галузями (%) / Джерело: Інвестиційна привабливість м. Житомир (Рейтингове агентство IBI-Rating)

⁵Обласні показники також засвідчили, що протягом останніх років більше половини працюючих було зайнято на середніх підприємствах.

Щодо світових тенденцій, то чисельність зайнятих збільшилась до 3,114 млн. осіб у 2013 році проти 2,290 млн. осіб у 2000 р. ^[4]

⁶Внесок великих підприємств м. Житомира у 2014 році складав близько 28% загального обсягу реалізованої продукції, виконаних робіт та наданих послуг, середніх підприємств — понад 45%, малих — понад 26% ^[6, с. 71].

Протягом останніх років половину працюючих було зайнято на середніх підприємствах⁵, і майже всі — наймані працівники. Щодо великих підприємств, то їх кількість скоротилась на 86,7%; їх частка у загальній структурі підприємств скоротилась на 0,6%; кількість зайнятих і найманих працівників на них скоротилась на 73,3%, або, відповідно, — на 22,0% і 22,1% відсотків до загальної кількості аналізованих показників. Стосовно середніх підприємств, їх кількість скоротилась на 18,3%; частка у загальній структурі підприємств скоротилась на 1,0%; водночас, кількість зайнятих і найманих працівників на них збільшилась відповідно на 27,1% та 26,5%, або на 16,4% і 16,6% відсотків до загальної кількості аналізованих показників. Щодо малих підприємств, то їх кількість збільшилась на 15,8%; їх частка у загальній структурі підприємств також зросла на 2,2%; але кількість зайнятих і найманих працівників на них скоротилась відповідно на 23,6% та 26,4%, або на 1,6% і 2,5% відсотків до загальної кількості аналізованих показників.

Найбільшими двома великими підприємства в місті Житомир є ПАТ «Енергетична компанія «Житомиробленерго» і ПАТ «Житомирський маслозавод» ^[5] ⁶.

У 2014 році фінансовим результатом до оподаткування великих підприємств міста Житомир став прибуток — 50,6 млн. грн., середніх — збиток у сумі 596,4 млн. грн. (прибуток у розмірі 195,1 млн. грн. отримали 61,2% середніх підприємств, збиток решти становив — 791,4 млн. грн.), малих — також збиток — 120,7 млн. грн. (прибуток склав 271,6 млн. грн., збиток — 392,3 млн. грн.). З переліку малих підприємств збиток показали суб'єкти, які проводили операції з нерухомим майном та у будівництві — 106,4 млн. грн. і 63,4 млн. грн. відповідно. Проте, інформація та телекомунікації, професійна, наукова та технічна діяльність, торгівля, сільське, лісове та рибне господарство, охорона здоров'я та надання соціальної допомоги, надання інших видів послуг, освіта, фінансова та страхова діяльність закінчили рік з чистим прибутком (від 13,6 млн. грн. до 0,2 млн. грн.) ^[6, с. 12–13].

У 2015 році понад 73% підприємств міста отримали 589,9 млн. грн. чистого прибутку, решта — 1 117,3 млн. грн. чистого збитку ^[7].

рис.2. Територія ЗАТ «Житомирські ласощі» по вул. Покровській, 67 — у торговельно-промисловій зоні Богунського району / Джерело: фотоматеріали В.Тимінського (знімок 2016 року)

Чистим фінансовим результатом 2015 господарського року став збиток у 527,4 млн. грн., при цьому внеском малих підприємств у цей показник став прибуток у 4,3 млн. грн., мікропідприємства отримали 42,0 млн. грн. чистого збитку⁷. У 2015 році рівень збитковості всієї діяльності підприємств міста зменшився проти попереднього періоду з 5,5% до 3,4%.

Аналізуючи фінансові результати до оподаткування малих підприємств міста Житомир за 2014 і 2015 роки, визначаємо покращення узагальнюючого показника на 169,0 млн. грн. Зокрема, у промисловості — на 53,1 млн. грн., будівництві — на 54,3 млн. грн., оптовій та роздрібній торгівлі, ремонті автотранспортних засобів і мотоциклів — на 44,2 млн. грн., транспорті, складському господарстві, поштовій та кур'єрській діяльності — на 4,0 млн. грн., інформації та телекомунікаціях — на 1,0 млн. грн., фінансовій та страховій діяльності — на 1,3 млн. грн., операціях з нерухомим майном — на 13,3 млн. грн., діяльності у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування — на 2,4 млн. грн., освіті — на 0,2 млн. грн.

⁷Також прослідковувалась тенденція як внутрішньорегіональної, так і міжрегіональної трудової міграції: починаючи з 2014 року до міста і області приїхали спеціалісти з Донецької і Луганської областей, що на сьогодні вважаються тимчасово окупованими територіями України.

Зазначена ситуації обумовлена надмірною тінізацією діяльності ряду підприємств, що показали збитки. Це стосується і тіньової зайнятості на них. Слід також зазначити, що на підприємствах міста працюють не лише житомиряни⁷, а й мешканці найближчих сіл. У 2015 р. до міста прибуло 3 532 особи, вибуло — 5 640 осіб, відтак, міграційне скорочення склало –2 180⁸; і тут представлено всі потоки міграції, у т.ч. й міждержавна (зовнішня, близько 30% міграційного руху населення). Крім того, промислові підприємства області, поступово нарощуючи обсяги виробництва, намагаються залучити кращих спеціалістів і молодих фахівців до роботи у них («Коростенський завод МДФ», «Даніко» та ін.), тому останнім часом виникає конкуренція між роботодавцями за працівників.

⁸Варто зазначити, що проблема із закриттям компаній значно пов'язана з бюрократичними процедурами в органах Державної податкової служби.

Кількість компаній На відміну від європейської, зокрема німецької практики, коли кількість компаній, що створюється за рік, майже дорівнює кількості компаній, що закриваються, в українській практиці, зокрема в місті Житомир, створювалось у середньому в 4 рази більше компаній, ніж закривалось⁸.

Відтак, хоча основні соціально-економічні показники покращились, від'ємний показник фінансового результату суб'єктів господарювання в місті не дозволяє визначити тенденцію до збільшення підприємницької ініціативи позитивною.

Середньомісячна номінальна та реальна заробітна плата штатних працівників по м. Житомиру у 2015 р. на 6,9% перевищувала середній рівень по економіці області та на 16,7% відставала від середньомісячної по економіці України; у 2014 р., відповідно, перевищувала на 8,9% та відставала на 13,6%; у 2013 р. — відповідно на 8,8% та —15,1%; у 2012 р. — на 9,2% та —14,9%; у 2011 р. — на 10,6% та —13,5%; у 2010 р. — на 10,2% та —12,6%; у 2009 р. — на 14,4% та —10,4%^{9, с. 29; 10}.

Таким чином, щороку середньомісячна заробітна плата все більше відстає від показника по Україні, а розрив між середньообласною і по місту — скорочується.

Аналізуючи середньомісячну заробітну плату фізичних осіб-підприємців, варто зазначити, що дохід 1 підприємця перевищує дохід 1 найманого працівника у декілька разів (станом на 01.01.2016 р. — гранично у 7,2, 35,8, 119,2 рази).

Основні соціально-економічні показники У 2014 р. у порівнянні з 2010 р. обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) зріс у 2,3 рази, а у порівнянні з 2010 р. — у 5,2 рази.

Негативну динаміку має показник капітальних інвестицій: скорочення на 218,2 млн. грн. у 2014 р. у порівнянні з 2010 р.

Показник перевезення пасажирів транспортом загального користування постійно зменшувався: на 21,5 млн. осіб у 2014 р. проти 2010 р.; на 62,2 млн. осіб проти 2005 р.; та на 42,6 млн. осіб — проти 2000 р.

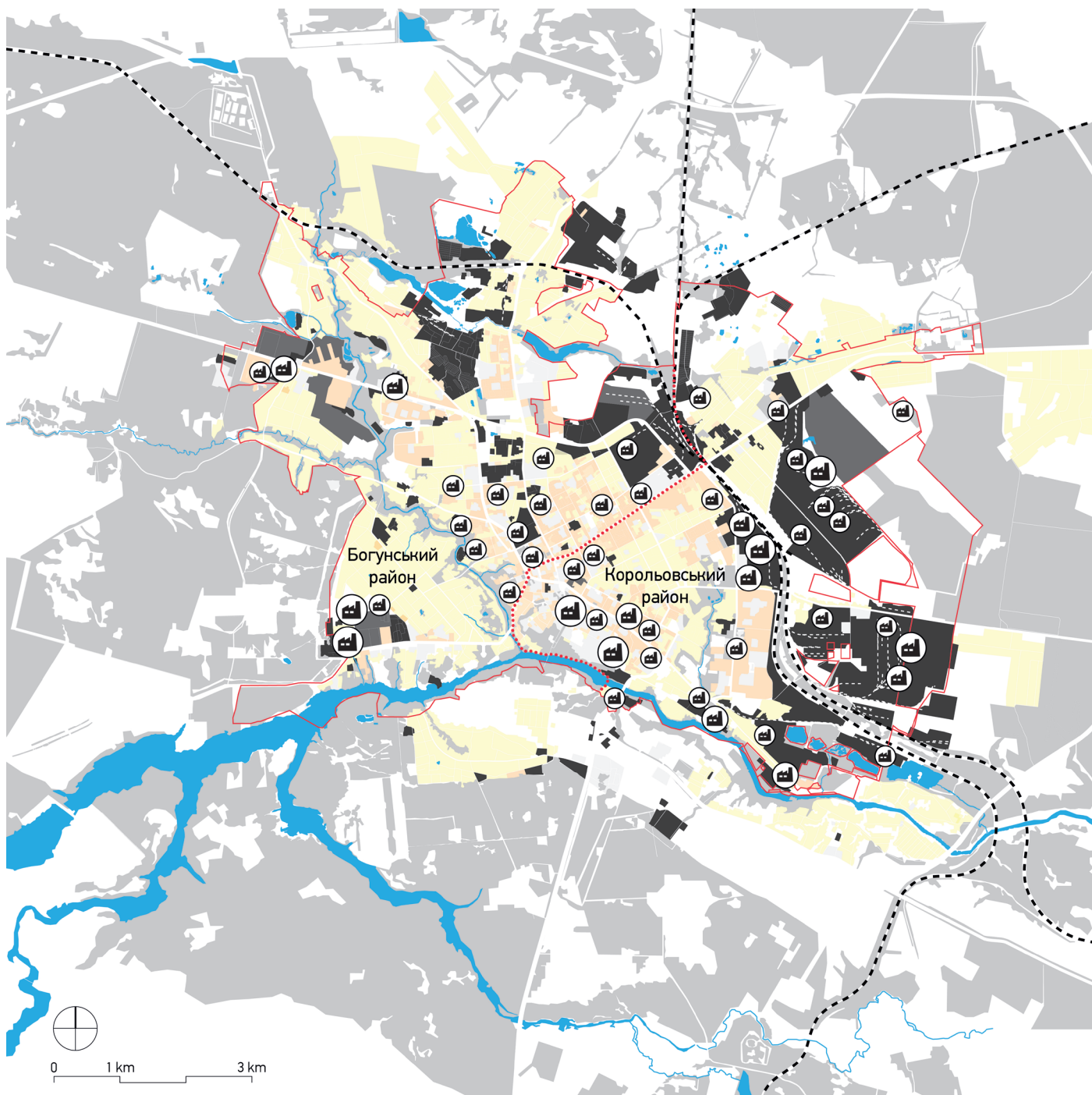
Позитивною є динаміка як збільшення роздрібного товарообороту підприємств, так і обсягу реалізованих послуг: у 1,9 разів та у 1,1 рази відповідно у 2014 р. проти 2010 р. Це свідчить про наявність резервів для збільшення обсягу реалізованих послуг, зокрема аутсорсингових (у т.ч. консалтинг, креативних індустрій, логістики).

рис.3. Внесок малого та середнього бізнесу в економіку міста у 2013-2015 рр. / Джерело: Інвестиційна привабливість м. Житомир (Рейтингове агентство IBI-Rating)

Експорт та імпорт товарів і послуг За результатами 2014 року найбільшу питому вагу в експорті займали: 11,0% — послуги з переробки матеріальних ресурсів (2,6 млн. дол. США); 22,7% — транспортні послуги (5,4 млн. дол. США); 58,4% — послуги у сфері телекомунікацій, комп'ютерні та інформаційні послуги (13,9 млн. дол. США). Щодо імпорту у відповідному періоді: 13,0% — транспортні послуги (0,9 млн. дол. США); 20,1% — роялті та інші послуги, пов'язані з використанням інтелектуальної власності (1,4 млн. дол. США); 53,7% — ділові послуги (3,8 млн. дол. США).

Потенціал інноваційного розвитку З метою підвищення інноваційної активності необхідно розвивати технопарки, запровадивши аналітику щодо їх річного доходу, кількості інноваційної високо-технологічної продукції, чисельності працюючих. Це стосується і створення кластерів, розвитку стартапів, зокрема в ІТ, венчуру, аутсорсингу⁹.

Синтез-карта: Промислові території та основні підприємства в структурі міста

Умовні позначення

	Межа міста		Найбільші підприємства (> 500 працівників)		Багатоповерхова житлова забудова		Межа адміністративних районів міста
	Промислові та комунальні підприємства, склади, бази		Великі підприємства (від 250 до 500 працівників)		Мало- та середньоповерхова житлова забудова		Громадська забудова
	Території спеціального призначення		Середні підприємства (< 250 працівників)		Садібна житлова забудова		Ліси, зелені насадження та рекреаційні зони

Дошкільні навчальні заклади (ДНЗ) Кількість дошкільних навчальних закладів, яка існувала станом на 2005 рік (43 будівлі) не здатна задовольнити потреби населення міста в умовах збільшення народжуваності упродовж 2008-2014 рр.: з урахуванням росту фактичної кількості дітей у дошкільних закладах за період з 2010 по 2016 рр. — з 9 895 до 12 775 відповідно, дефіцит в середньому становить 50 місць у кожному ДНЗ (рис.4).

Разом з тим в останні два роки завдяки міжнародній технічній допомозі спостерігається загальна тенденція здійснення заходів із термомодернізації приміщень ДНЗ та ЗНЗ, що, в свою чергу, сприяє покращенню їх матеріально-технічного стану та умов перебування дітей.

рис.4. Завантаженість дошкільних закладів Житомира за період з 2010 по 2016 рр. / Джерело: за даними управління освіти Житомирської міської ради

Загальноосвітні навчальні заклади (ЗНЗ) Система загальноосвітніх навчальних закладів м. Житомира є розгалуженою та складається з 36 освітніх установ різних видів:

- а) 21 середня загальноосвітня школа,
- б) 5 ліцеїв (рис.5),
- в) 4 гімназії,
- г) 3 спеціалізованих школи,
- д) 2 школи-інтернати,
- е) 1 колегіум.

У цілому кількість ЗНЗ задовольняє потреби 100% дітей шкільного віку м. Житомира (близько 27 000 осіб). Однак спостерігається різне навантаження шкіл у центральній частині міста та його околицях, що зумовлено різними причинами, зокрема щільністю заселення, зосередженістю місць роботи батьків, а також можливостей для позашкільної освіти дітей, у зв'язку із концентрацією позашкільних установ та центрів розвитку дитини переважно у центральній частині міста. Така ситуація призводить до того, що в частині центральних шкіл вводиться позмінне навчання для учнів середньої ланки, що є незручним для батьків та дітей.

Слід зазначити, що діти міста мають можливість навчатися у класах з поглибленим вивченням предметів, спеціалізованих, та приватних школах (ЗШ «Сяйво», ЗШ «Всесвіт» та гімназія «Ор Авнер»).

рис.5. Вид на ліцей № 25 ім. М.О.Щорса по вул. Мала Бердичівська, 18 — у центральній частині Житомира / Джерело: zhzh.info

Позашкільні освітні заклади У м. Житомирі збережена розгалужена система закладів позашкільної освіти, що підпорядковані управлінням Житомирської міської ради:

- а) Управлінню освіти — 6 закладів: 1) дві дитячо-юнацькі спортивні школи; 2) Центр творчості дітей та молоді; 3) «Со-нечко»; 4) Школа юних десантників; 5) Міський центр науко-во–технічної творчості учнівської молоді;
- б) Управлінню у справах сім'ї, молоді та спорту — Міський культурно-спортивний центр, якому, в свою чергу, підпоряд-ковано 21 підлітковий клуб за місцем проживання;
- в) Управлінню культури — 12 закладів: 1) шість шкіл есте-тичного виховання; 2) п'ять музичних шкіл; 3) одна художня школа.

Слід зазначити, що позашкільна освіта міста представлена також закладами обласного підпорядкування та приватними структура-ми. Відповідно до дослідження, проведеного у 2012 р., різними ви-дами позашкільної освіти було охоплено близько 86% дітей міста.

Вищі навчальні заклади (ВНЗ) У місті Житомир діють 6 вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації та 4 вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації, а саме:

- а) Житомирський державний технологічний університет (ЖДТУ);
- б) Житомирський державний університет ім. Івана Франка (ЖДУ);
- в) ДВНЗ «Житомирський національний агроекологічний університет» (ЖНАУ);
- г) КВНЗ «Житомирський інститут медсестринства» (ЖІМ).

Щодо прав власності на землю, слід зазначити, що: уся земля ЖДТУ належить університету; наскільки відомо, ЖДУ і ЖНАЕУ та-кож, а ЖІМ — територіальній громаді. Земля під ВНЗ, що належать до компетенції Житомирської обласної ради, є власністю області.

До вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації акредитації належать:

- а) Житомирський агротехнічний коледж;

- б) Житомирський торговельно-економічний коледж Київського національного торгово-економічного університету;
- в) Житомирський кооперативний коледж;
- г) КВНЗ «Житомирський базовий фармацевтичний коледж ім. Г.С.Протасевича Житомирської обласної ради;
- д) Житомирський коледж культури і мистецтв ім. І.Огієнка Житомирської обласної ради;
- е) Житомирський автомобільно-дорожній коледж Національного транспортного університету.

Аналізуючи систему освіти м. Житомир та її зв'язок з наявним і перспективним ринком праці, слід наголосити, що одним з головних завдань міста є уповільнення трудової міграції молодих фахівців, що були локально підготовлені під потреби роботодавця, у т.ч. — завдяки детінізації зайнятості та доходів.

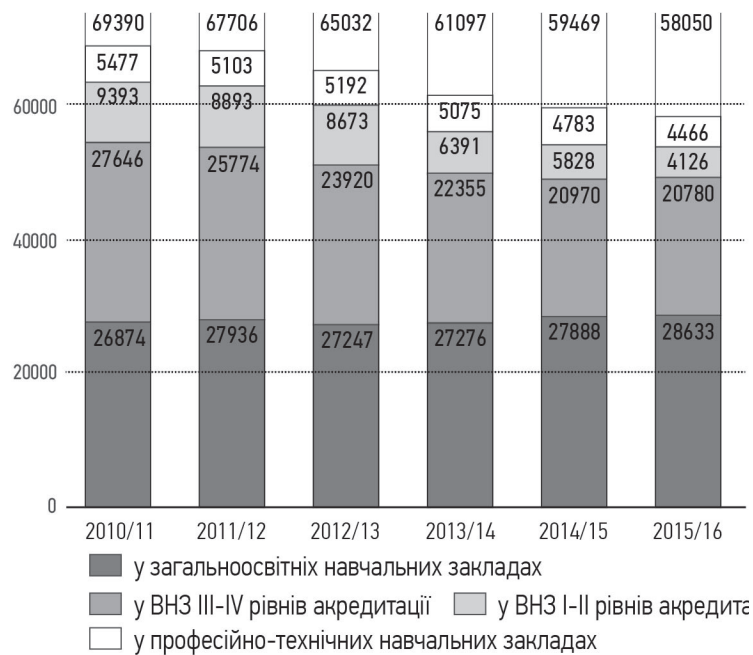
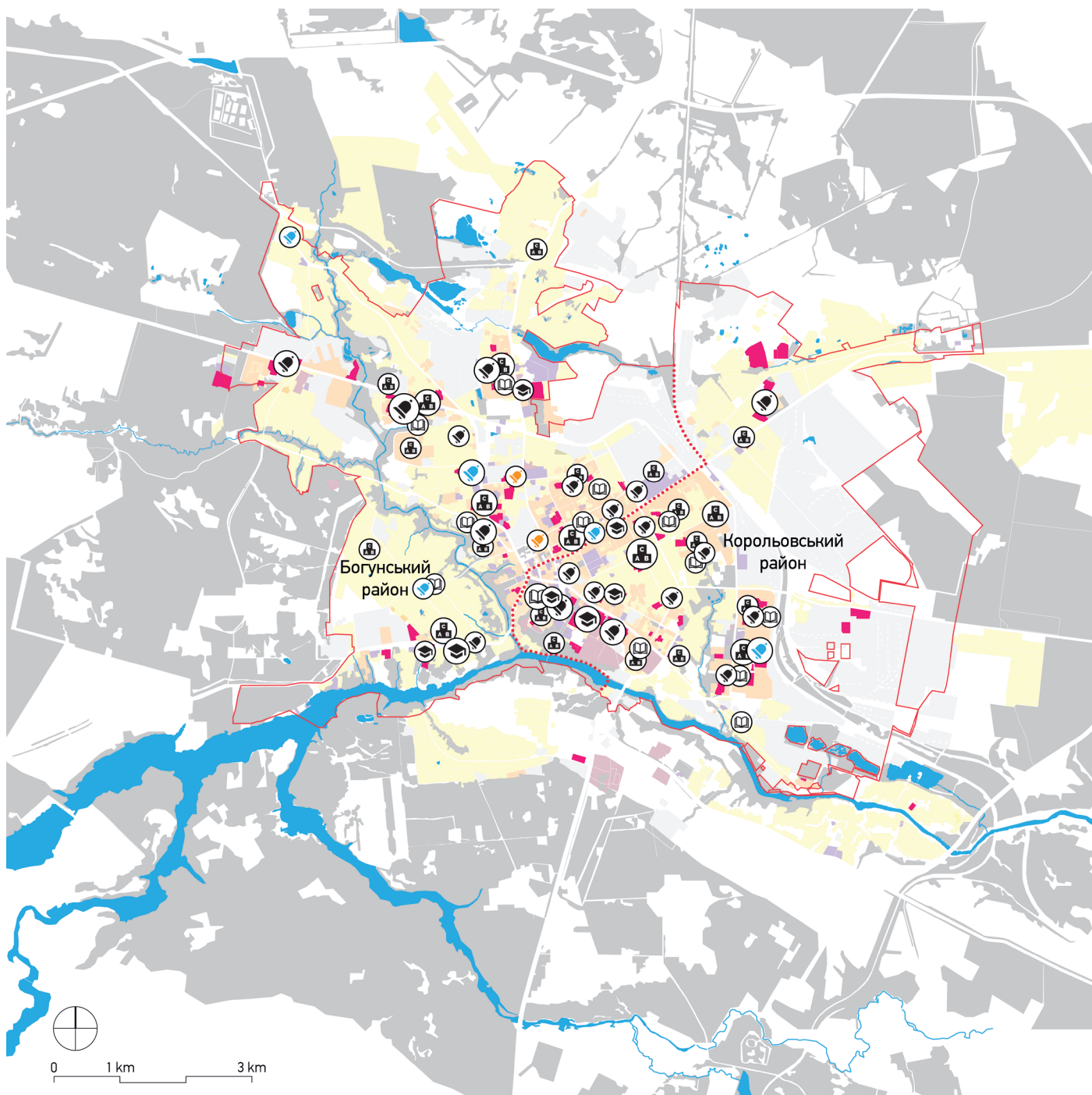

рис.6. Кількість осіб, які навчались на початок 2015-2016 навчального року у місті Житомир / Джерело: «Житомир-2011», «Житомир-2012», «Житомир-2014», «Житомирщина у цифрах у 2015»

Потенціал промислово-освітніх кластерів Завдяки синтезу промисловості й освіти може бути забезпечена зайнятість випускників та студентів, що відповідає потребам ринку праці міста (особливо перспективним є створення ІТ-кластеру). Для реалізації даної стратегії можна виокремити наступні рекомендації:

- а) налагодження партнерства роботодавців і ВНЗ;
- б) долучення учнівської/студентської молоді до участі в проєктах та створення спільних продуктів з підприємствами;
- в) розвиток 4-стороннього партнерства: «випускники — роботодавці — органи виконавчої влади і місцевого самоврядування — інститути громадянського суспільства»;
- г) проведення моніторингу попиту та пропозиції на ринку праці фахівців, підготовку яких здійснюють ВНЗ (за напрямками підготовки);
- д) створення у складі ВНЗ структур, відповідальних за розвиток кар'єри студентів.

Синтез-карта: Система освітніх закладів та мережа бібліотек в структурі міста

Умовні позначення

	Межа міста		Дошкільний навчальний заклад		Вищий навчальний заклад (2 установи в радіусі до 400 м)		Багатоповерхова житлова забудова
	Комерційні та громадські заклади		Загальноосвітній навчальний заклад (3 установи в R до 400 м)		Вищий навчальний заклад		Мало- та середньоповерх. житлова забудова
	Заклади охорони здоров'я		Загальноосвітній навчальний заклад (2 установи в R до 400 м)		Бібліотека (3 установи в радіусі до 400 м)		Садібна житлова забудова
	Освітні заклади		Загальноосвітній навчальний заклад		Бібліотека (2 установи в радіусі до 400 м)		Промислові та комунальні підприємства, склади, бази
	Дошкільний навчальний заклад (3 установи в радіусі до 400 м)		Підвищене навантаження на навчальну установу (<125%)		Бібліотека		Ліси, зелені насадження та рекреаційні зони
	Дошкільний навчальний заклад (2 установи в радіусі до 400 м)		Понижене навантаження на навчальну установу (>75%)		Межа адміністративних районів міста		

Посилання на використані джерела

1. *Богоявленська Ю.В.* Інтегрований розвиток міст в Україні. Звіт з виконання технічного завдання «Паспорт міста Житомир». — Житомир, 2016.
2. Житомир–2014: статистичний збірник // Головне управління статистики у Житомирській області. — Житомир: ГУС у Житомирській області, 2015. — 120 с.
3. Житомир–2012: статистичний збірник // Головне управління статистики у Житомирській області. — Житомир: ГУС у Житомирській області, 2013. — 120 с.
4. Офіційний сайт the World Bank. — Режим доступу: <http://datatopics.worldbank.org/jobs/> — назва з екрану.
5. Лист Житомирського міського центру зайнятості від 25.07.2016 р., №2987/002.
6. Діяльність підприємницьких структур м. Житомира у 2014 році: економічна доповідь // Головне управління статистики у Житомирській області. — Житомир: ГУС у Житомирській області, 2015. — 43 с.
7. Звіт-електронний документ «Діяльність підприємницьких структур міста Житомира у 2015 році: економічна доповідь» // Головне управління статистики у Житомирській області. — Житомир: ГУС у Житомирській області, 2016. — 29 с.
8. Офіційний сайт Головного управління статистики у Житомирській області. — Режим доступу: <http://www.zt.ukrstat.gov.ua>. — назва з екрану.
9. Житомирщина у цифрах у 2015 році: статистичний збірник // Головне управління статистики у Житомирській області. — Житомир: ГУС у Житомирській області, 2016. — 150 с.
10. Офіційний сайт Державної служби статистики України. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. — назва з екрану.
11. Лист Головного управління статистики у Житомирській області від 26.07.2016 р. №13.1-08/230; а також від 11.08.2016 р. №13.1-08/249.
12. *Тарасенко Н.Л.* Інтегрований розвиток міст в Україні. Звіт з виконання технічного завдання «Паспорт міста Житомир». — Житомир, 2016.

2.5. ДОБРОБУТ ТА СПІВПРАЦЯ

Міжнародні організації в місті: Північна Екологічна Фінансова Корпорація НЕФКО, Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ), Державний секретаріат з економічних питань Швейцарської Конфедерації (SECO), Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Фонд Східноєвропейського партнерства та ін.

Основні напрямки проектів: енергоефективність та інфраструктура, місцевий економічний розвиток, інтегрований розвиток міст

Субсидії для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг населенню Починаючи з 2010 р. у м. Житомирі значно зросла як кількість сімей, яким призначена субсидія (з 11 213 у 2010 р. — до 49 975 у 2015 р.), так і середній розмір призначених субсидій (з 2 393 011 у 2010 р. — до 19 598 638 у 2015 р.), що свідчить про загальне зниження економічної спроможності населення щодо сплати комунальних послуг, особливо після підвищення тарифів у 2014 р.^{1,2}

Окрім того через військові дії на Сході України у структурі пільгових категорій населення виокремилися додатково ще дві: учасники АТО та внутрішньо переміщені особи (ВПО).

Міжнародні проекти та програми Житомир активно залучає кошти міжнародних фінансованих та донорських організацій, а також втілює проекти міжнародної технічної допомоги³.

Відповідно до оновленої інформації, отриманої 17.10.2016, Житомирська міська рада співпрацює із наступними міжнародними організаціями:

а) Північна Екологічна Фінансова Корпорація НЕФКО — проекти 1) «Підвищення енергоефективності об'єктів комунальної та бюджетної сфери міста Житомира» (2011-2014 рр.); 2) «Впровадження інноваційних технологій в системі теплопостачання міста Житомира» (2012-2015 рр.);

б) Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ) — проекти 1) «Термореновація ДНЗ №63 в місті Житомирі» (2014-2015 рр.); 2) «Впровадження системи ефективного управління та контролю за споживанням ПЕР в бюджетній сфері» (2014-2016 рр.); 3) «Інтегрований розвиток міст в Україні» (у партнерстві з Державним секретаріатом з економічних питань Швейцарської Конфедерації (SECO)) (2016-2018 рр.) (рис.1);

в) Світовий банк — проект «Розвиток системи водопостачання/водовідведення міста Житомира» (2015-2020 рр.);

г) Швейцарське бюро співробітництва в Україні та Державний секретаріат з економічних питань Швейцарської Конфедерації (SECO) — проект «Енергоефективність в місті Житомир» (2015-2017 рр.);

рис.1. «Майстерня міста Житомира» — урбаністичний захід в рамках спільного проекту GIZ/SECO «Інтегрований розвиток міст в Україні» / Джерело: Maisternia Mista Zhytomyr (знімок 2016 року)

д) Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) — проект «Термореновація будівель бюджетних закладів міста Житомир» (2016-2020 рр.);

е) Інститут бюджету та соціально-економічних досліджень (ІБСЕД) за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) — проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження» (2016-2017 рр.);

є) Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) та Фонд Східноєвропейського партнерства з енергоефективності та довкілля — проект «Розвиток системи теплостачання міста Житомира» (2015-2017 рр.);

ж) Програма розвитку об'єднаних націй (ПРООН) — проект «Розвиток та комерціалізація біоенергетичних технологій у муніципальному секторі в Україні» та інші.

Також у Житомирі впроваджуються програми та проекти, фінансування на які надходить із Державного фонду регіонального розвитку.

Посилання на використані джерела

1. Тарасенко Н.Л. Інтегрований розвиток міст в Україні. Звіт з виконання технічного завдання «Паспорт міста Житомир». — Житомир, 2016.

2. Соловйова Ж.В. Інтегрований розвиток міст в Україні. Звіт з виконання технічного завдання «Паспорт міста Житомир». — Житомир, 2016.

Посилання на офіційні веб-сайти

www.stat.ic.zt.ua

Перелік установ, що надали інформацію

Головне управління статистики у Житомирській області.

Департамент економічного розвитку Житомирської міської ради.

2.6.

ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕПАРТАМЕНТІВ МІСЬКОЇ РАДИ

Кількість управлінь та департаментів: 32

Координатори діяльності управлінь та департаментів:

О.О. Ясюнецький (Перший аступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради), О.А. Фещенко (Заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради), М.В. Хренів (Заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради), Д.Г. Ткачук (Заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради)

До структури Житомирської міської ради (рис.1) входять 32 управління, департаменти та відділи. Їх діяльність координують 4 заступники міського голови, керуючий справами виконавчого комітету, та секретар міської ради. На рис.2 представлений розподіл управлінь за сферами підпорядкованості заступникам міського голови. Управління, що забезпечують роботу міської ради, до уваги не брались.

У своїй діяльності управління та департаменти спираються на Положення, де зазначені напрями діяльності та завдання. Управління та департаменти реалізують покладені на них функції через систему цільових програм і заходів. Програми являють собою комплекс взаємопов'язаних та узгоджених заходів, спрямованих на досягнення поставлених цілей відповідно до визначених пріоритетів із зазначенням джерел їх фінансування. Термін дії програми складає мінімум 2 роки.

Існують департаменти, чия діяльність не спирається на цільові про-

рис.1. Вид на будівлю Житомирської міської ради, розташовану на майдані ім. С.П. Корольова, 4/2 — у самому центрі міста / Джерело: www.wikiwand.com

грами. У таких департаментів чітко окреслені та незмінні завдання. Наприклад, юридичний департамент надає юридичний супровід діяльності інших управлінь, правову оцінку і перевірку рішень.

Перелік цільових програм зафіксований у Програмі соціального та економічного розвитку на 2016 рік, розробником якої є Департамент економічного розвитку. Це загальна комплексна програма, що визначає основні цілі та завдання економічного й соціального спрямування на поточний рік. Інструментами її виконання є цільові галузеві програми, затверджені міською радою, основні напрями яких увійшли до програмних заходів року. На *рис.3* представлена візуалізація зв'язків департаментів та управлінь в рамках системи цільових програм і заходів, зазначених у «Програмі соціального та економічного розвитку».

Як видно з *рис.3*, найбільше взаємодіє з іншими Управління праці та соціального захисту населення. Взаємодія відбувається у трьох напрямках: 1) забезпечення доступності міської інфраструктури для

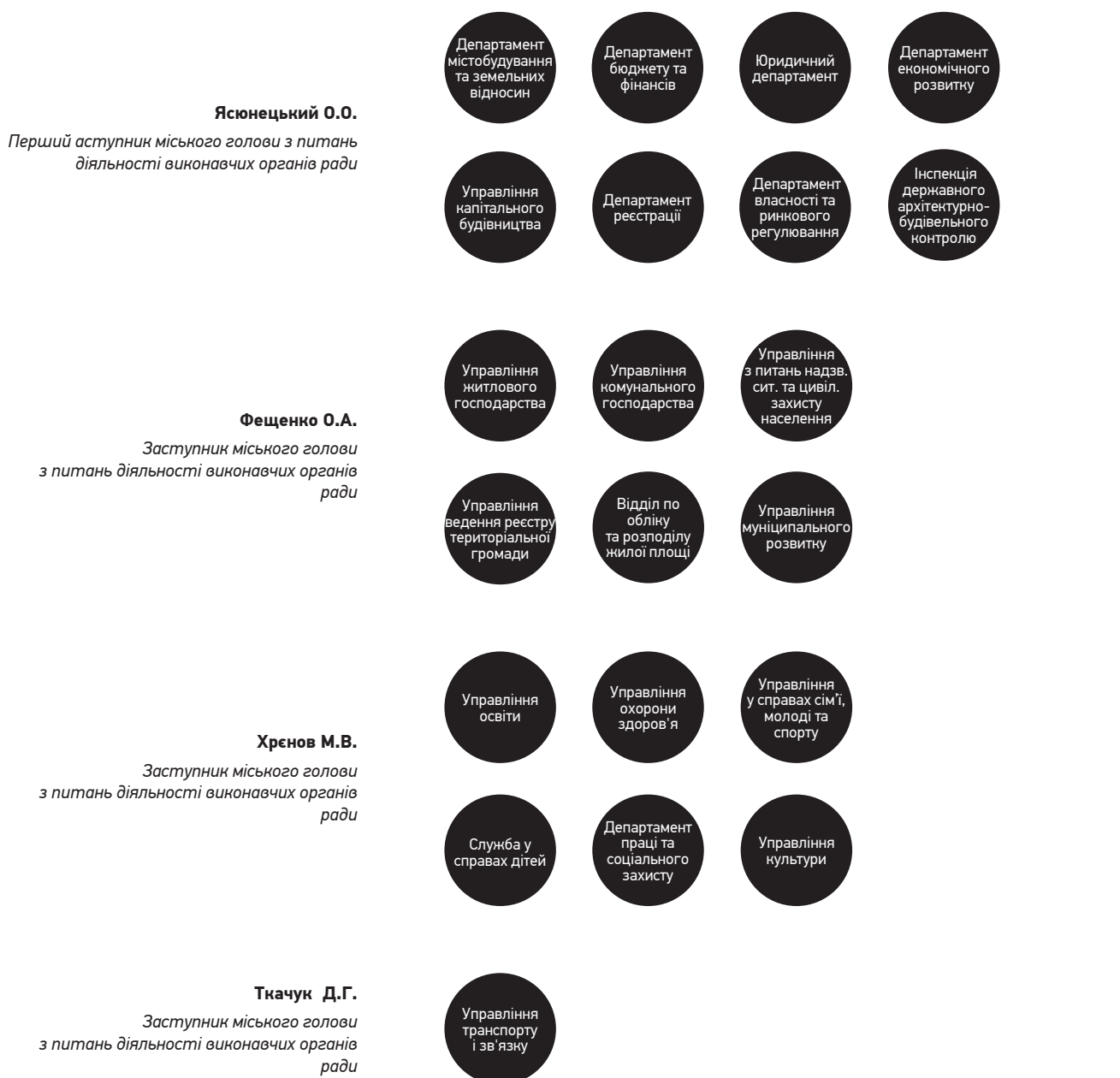

рис.2. Розподіл управлінь Житомирської міської ради за сферами підпорядкованості заступникам міського голови

осіб з обмеженими можливостями, 2) працевлаштування молоді та 3) надання послуг для сімей та воїнів АТО. Управління у справах сім'ї, молоді та спорту системно співпрацює з іншими управліннями в сферах відпочинку молоді й розвитку фізичної культури та спорту. Логічною виглядає взаємодія управлінь з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення. Департамент економіки залучений в інфраструктурні проекти міста, перш за все — у проекти з енергозбереження. Зв'язки департаментів з Управлінням містобудування та землеволодіння полягають, переважно, в отриманні дозвільної документації на будівництво. Управління комунального та житлового господарства задіяне в рамках ремонтної діяльності та комплексних заходів з міського благоустрою.

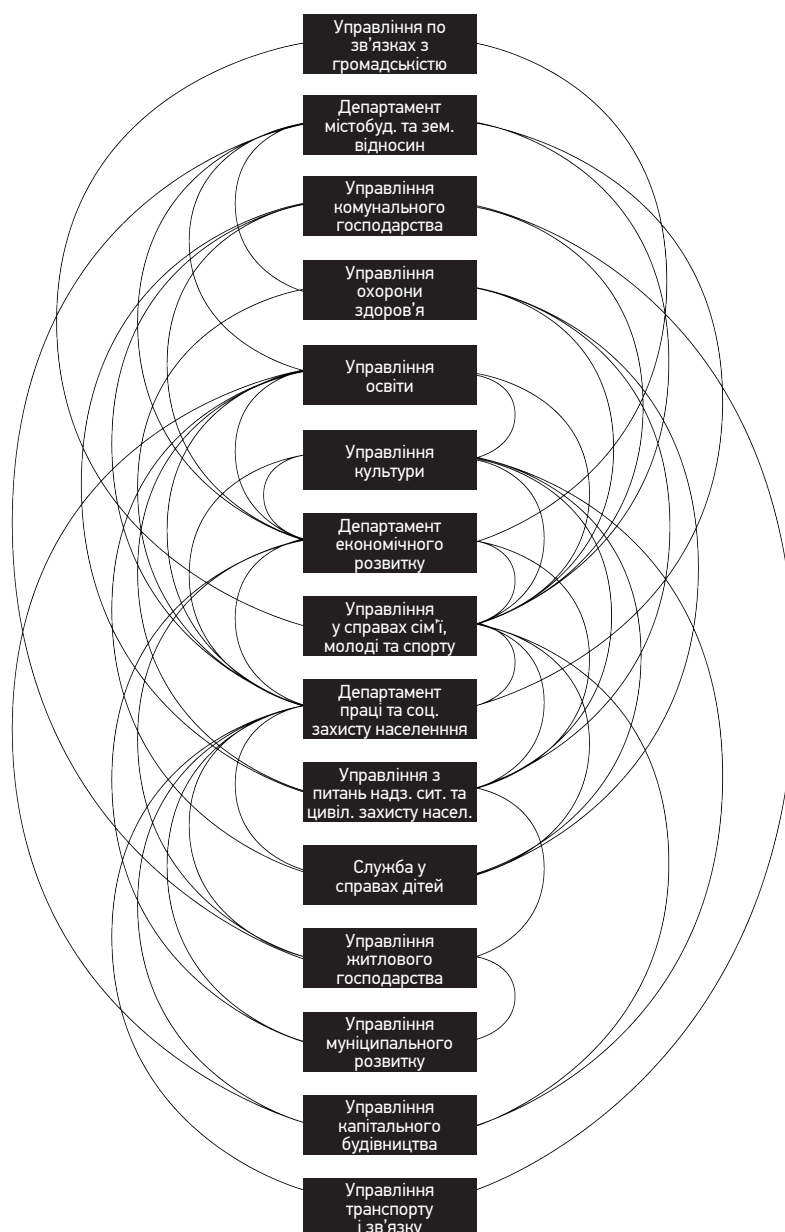

рис.3. Візуалізація взаємодії департаментів та управлінь Житомирської міської ради в рамках «Програми соціального та економічного розвитку»

Департамент економічного розвитку Крім «Програми соціального й економічного розвитку» департамент реалізує «Програму розвитку малого та середнього підприємництва у місті Житомир на 2016-2018 роки», що має на меті підвищення сприятливих умов для бізнесів міста.

Серед заходів Програми слід відзначити: 1) ініціювання законодавчих змін у даній сфері, 2) спрощення процедури отримання дозвільних документів, 3) формування інфраструктури підтримки підприємців. Співрозробниками та виконавцями Програми є також Департамент бюджету та фінансів міської ради, Управління містобудування та землеволодіння, Управління комунального господарства.

У сфері енергозбереження Департамент активно співпрацює з такими міжнародними організаціями, як SECO, GIZ, НЕФКО, ЄБРР, Світовий Банк. Термомодернізація будівель комунальної та спільної власності, впровадження відновлювальних джерел енергії, заміна старого обладнання на більш ефективне — всі ці заходи сприяють поліпшенню загальної ефективності системи теплопостачання міста. Відповідальність за реалізацію покладена на Управління капітального будівництва. Наступного року планується створення цільової комплексної програми з енергозбереження в місті.

Слід також відзначити реалізацію п'яти інвестиційних проектів у сфері використання джерел відновлювальної енергії. В результаті залучення коштів приватних інвесторів відбувається будівництво трьох і капітальний ремонт двох гідроелектростанцій різної потужності. Здача в експлуатацію першої ГЕС запланована на 2016, заключної — на 2019 роки.

Департамент курує проект створення Індустріального парку Житомира. Фінансування проекту передбачається як з бюджету міста, так і за рахунок приватного інвестора. На сьогодні проект проходить експертизу Управління містобудування та землеволодіння.

Департамент праці та соціального захисту населення В рамках «Комплексної програми соціального захисту населення на 2016–2020 роки» Департамент координує свою роботу з найбільшою кількістю управлінь. Завдання Програми — різноманітні: 1) фінансова та соціальна підтримка незахищених верств населення, 2) створення умов для безперешкодного доступу осіб з обмеженими фізичними можливостями, 3) сприяння зайнятості інвалідів, 4) робота з громадськими та благодійними організаціями, 5) адаптація бездомних громадян. Військовий конфлікт на Донбасі також впливає на діяльність Департаменту. Підтримка внутрішньо переміщених осіб, підтримка учасників АТО та членів сімей загиблих учасників АТО — виконання цих завдань проходить під постійним контролем суспільства. Левову долю бюджету Програми займають різні соціальні виплати. При цьому, недостатня увага приділяється соціалізації громадян, створенню умов для їх зайнятості та працевлаштування.

Управління у справах сім'ї, молоді та спорту На управління покладена реалізація 4 цільових програм:

- а) В рамках «Комплексної програми оздоровлення та відпочинку дітей м. Житомира на 2016–2018 роки» забезпечується функціонування позаміського закладу оздоровлення та відпочинку «Супутник» та інших відпочинкових установ. Також фінансується оздоровлення дітей різних категорій, включаючи дітей з сімей учасників АТО;
- б) «Міська комплексна цільова соціальна програма підтримки сім'ї, дітей та молоді на 2015–2017 роки» викликає об'єктивні сумніви щодо її доцільності, через значну кількість щорічних запланованих заходів при їх недостатньому фінансуванні.

Наприклад, на проведення акцій, семінарів, засідань, «круглих столів», виставок, ярмарок, спрямованих на вирішення питання зайнятості міської молоді виділено 4 800 грн. на три роки;

в) «Міська цільова соціальна програма утримання та розвитку позашкільної освіти за місцем проживання на 2016-2018 роки» передбачає збільшення залучених у позашкільну освіту, розвиток мережі клубів, гуртків, груп, секцій, інших творчих об'єднань;

г) «Міська цільова соціальна програма розвитку галузі фізичної культури і спорту на 2016-2018 роки» покликана сприяти поширенню здорового способу життя серед житомирян. В рамках Програми проведено міжнародний турнір з плавання на відкритій воді «TETERIV OPEN». Цей захід визнано успішним; планується його проведення наступного року. В той же час, пункт Програми щодо «внеску до статутного капіталу комунального підприємства «Муніципальний футбольний клуб «Житомир» у розмірі 5 млн. грн.» є суперечливим з точки зору його доцільності.

Департамент також виділяє кошти на будівництво центру водних видів спорту, що включає створення бази для навчально-тренувальних зборів професійних спортсменів. Передбачається, що центр стане локацією для проведення чемпіонатів України й міжнародних змагань з плавання на відкритій воді, триатлону, стрибків у воду.

Управління житлового господарства Згідно з Положення серед основних завдань Управління містяться:

а) проведення інвестиційної політики у процесі проектування, будівництва нових і реконструкції діючих об'єктів житлового господарства, здійснення контролю за їх будівництвом участь у формуванні цін і тарифів на послуги в житловому господарстві;

б) участь у формуванні цін і тарифів на послуги в житловому господарстві.

Проте, аналізуючи діяльність Управління, слід зауважити, що виконання вищезазначених завдань не спостерігається.

Управління зосередилося на реалізації «Програми розвитку житлового господарства «Ефективне та надійне житлове господарство — мешканцям міста на 2016–2017 роки». В рамках Програми Управління проводить капітальний та поточний ремонт житлового фонду та прибудинкових територій.

Управління стимулює будинки створювати ОСББ. При переході з комунальної власності у спільну, воно також здійснює капітальний ремонт будівлі.

Виконання «Цільової програми регулювання чисельності безпритульних тварин в м. Житомирі на 2012–2020 роки» делеговано комунальному підприємству КАТП-0628.

Виконання «Цільової програми роздільного збору побутових відходів у м. Житомирі на 2012–2016 роки» викликає сумніви, оскільки хід її реалізації далекий від очікуваних результатів.

Управління комунального господарства Управління здійснює діяльність згідно з «Програмою благоустрою та розвитку кому-

нального господарства м. Житомир на 2016-2018 роки». Виконання Програми здійснюється шляхом реалізації її заходів і завдань Управлінням комунального господарства та капітального будівництва, а також комунальними підприємствами міста: 1) «Житомиртеплокомуненерго», 2) «Житомирводоканал», 3) «Управління автомобільних шляхів», 4) «Спеціалізований комбінат комунально-побутового обслуговування», 6) «Зеленбуд», 7) «Експлуатація штучних споруд», 8) «Електричні мережі зовнішнього освітлення 'Міськвітло'», 9) «Інспекція з благоустрою м. Житомир».

У цьому році Управлінням оновлюються тротуари центральних вулиць міста: на зміну звичному асфальту прийшла більш естетична пішохідна плитка; проведено капітальний ремонт центральної вулиці міста — Михайлівської.

Виконання «Програми сприяння інформаційно-комунікаційній підтримці, координації та контролю підприємств, установ, організацій міста, задіяних в життєзабезпеченні населення» делеговано КП «Міський інформаційний центр».

Управління освіти Управління виконує «Цільову програму розвитку освіти міста на період 2016-2018 роки». В розділі «Очікувані результати виконання Програми» прописаний перелік бажаних покращень. Слід зазначити, що очікувані результати знаходяться в адміністративній та господарській площинах. При цьому, критерії оцінки якості освіти відсутні, що робить цей процес вузьконаправленим.

Управління містобудування та землеволодіння Новостворене управління з'явилося шляхом об'єднання управлінь містобудування, архітектури та дизайну та регулювання земельних відносин. Управління проводить роботу з виконання двох програм.

Серед завдань «Програми зі створення, розроблення містобудівної та проектної документації територій м. Житомира на період 2016-2018 роки» слід виділити:

- а) проведення державної експертизи містобудівної документації;
- б) розроблення детальних планів територій міста;
- в) розроблення проекту використання прибережних територій річок та водойм у межах міста.

Серед завдань «Програми розвитку земельних відносин в м. Житомирі на 2016-2018 роки» варто відзначити:

- а) створення бази даних земель державної та комунальної власності;
- б) виготовлення правовстановлюючих документів;
- в) супровід та обслуговування автоматизованої бази даних міського кадастру;
- г) проведення інвентаризація земель міста;
- д) упорядкування меж міста;
- е) виготовлення нормативної грошової оцінки земель міста Житомира.

Виконання вищезазначених завдань може позитивно вплинути на ринок землі та інвестиційну привабливість Житомира, а також зняти невизначеність у питанні меж міста й сусідніх населених пунктів.

Управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення Управління забезпечує виконання 4 цільових програм.

До виконання «Програми захисту населення і території міста від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на 2014-2016 роки» також долучені такі управління міської ради, як: 1) Управління комунального господарства, 2) Управління житлового господарства, 3) Управління культури, 4) Управління освіти, 5) Управління у справах сім'ї, молоді та спорту.

В рамках «Міської цільової програми 'Безпечне місто'» відбувається обладнання вулиць камерами відеоспостереження, створюється система оповіщення та реагування. Очікується продовження Програми на наступні роки.

З часом змінились задачі «Програми сприяння забезпеченню безпеки життєдіяльності, благоустрою, законності та громадського порядку в м. Житомирі на 2013-2017 роки». На сьогоднішній день Програма забезпечує виконання охорони об'єктів виконавчого комітету міської ради та поповнення матеріально-технічної бази служб охорони.

Управління капітального будівництва Крім «Програми забезпечення молодих сімей та одиноких молодих громадян житлом», Управління задіяне в проектах управлінь у справах сім'ї, молоді та спорту, освіти, культури, Департаменту праці та соціального захисту населення.

Згідно з положенням про діяльність на Управління покладено завдання реконструкції та будівництва споруд різного призначення. При цьому, незважаючи на очікувану співпрацю з управліннями житлового і комунального господарства, воно не залучене до виконання їх цільових програм. В цілому робота Управління капітального будівництва виглядає незбалансованою.

Управління транспорту та зв'язку виконує 2 цільові програми.

«Програма розвитку міського електротранспорту» передбачає оновлення трамвайної та тролейбусної інфраструктури, придбання тролейбусів. В рамках Програми відбувається запуск проекту «Електронний квиток», ефективність імплементації якого потребує більш ґрунтовної фахової оцінки.

В рамках «Програми організації безпеки руху транспорту та пішоходів» відбувається оновлення світлофорів, організовуються паркувальні простори, встановлюються місця для паркування велосипедів. Управління розпочинає паспортизацію вулиць, оскільки інформація комплексного технічного опису вуличного простору на сьогоднішній день відсутня.

Управління системно координує свою роботу з управлінням комунального господарства в рамках проведення ремонтних робіт дорожнього покриття.

Управління по зв'язках з громадськістю реалізує Програму «Прозора влада. Відкрите місто» на 2016-2018 роки. Вона включає в себе фінансову підтримку комунальних ЗМІ, висвітлення діяльності керівників міста, підтримку сайту міської ради, проведення заходів розвитку громадянського суспільства. У цьому контексті слід наголосити на проведенні першого конкурсу міських проєктів «Бюджет участі». Процедура визначення проєктів-переможців є першим кроком до відкритої дискусії та прийняття рішень, в

якому кожен містянин має можливість подати власну пропозицію. Шляхом голосування вирішується, на які пріоритетні проекти варто витратити частину місцевого бюджету. Проект фінансується Міжнародною громадською організацією «Фундація українсько-польської співпраці ПАУСІ» за сприяння Польсько-Канадської Програми підтримки демократії DFATD. Автори проекту впевнені: «Бюджет участі» допоможе зміцнити довіру громадян до місцевої влади.

Резюме Провівши аналіз діяльності департаментів та управлінь Житомирської міської ради, важливо виділити наступні пункти:

- а) міська рада веде активну роботу над підвищенням енергоефективності інфраструктури, залучаючи до співробітництва міжнародні фонди;
- б) міська влада сприяє переходу житлових будівель з комунальної власності до спільної;
- в) відбувається залучення громади міста до реалізації міських проектів;
- г) воєнні дії на Донбасі вплинули на соціальну політику в місті. В свою чергу, зосередженість на питаннях воїнів АТО та їх сімей відвертає увагу міста від просування проектів, направлених на створення умов соціалізації містян;
- д) реалізація проектів, що триває, — зокрема зі створення земельного кадастру, визначення меж міста — може позитивно вплинути на інвестиційну привабливість міста;
- е) великі інфраструктурні проекти — такі, як будівництво індустріального парку — свідчать про направлений рух міста до збільшення індустріального потенціалу та відкритості до міжнародної бізнесової співпраці;
- є) у цьому році започатковано проект партисипативного бюджетування, в якому звичайні люди вирішуватимуть, за якими пріоритетними напрямками має здійснюватися соціально-економічний розвиток міста;
- ж) одним з найбільших викликів, що стоять перед міською владою Житомира, є нестача людського ресурсу, зокрема, — кваліфікованих кадрів, спроможних ефективно та якісно реалізовувати проекти та програми відповідних управлінь й департаментів.

Посилання на використані джерела

Філатов Р.М. Інтегрований розвиток міст в Україні. Звіт з виконання технічного завдання «Паспорт міста Житомир». — Житомир, 2016.

Посилання на офіційні веб-сайти

zt-rada.gov.ua

3.

АКТУАЛЬНІ ТРЕНДИ ТА ВИКЛИКИ

З метою забезпечення майбутнього розвитку, окрім місцевої ситуації, важливе значення має також політика та тенденції у національному та світовому масштабах. Розділи даної частини присвячені оглядовому аналізу актуальних трендів і викликів, що безпосередньо впливають та функціонування міста та його просторову структуру, а також формуватимуть стратегічний вектор розвитку Житомира в середньостроковій та довгостроковій перспективах.

3.1.

ТРЕНДИ ТА ВИКЛИКИ В МАСШТАБІ КРАЇНИ

Найважливіші тренди та виклики:

- а) скорочення та старіння населення, зниження фертильності
 - б) трансформація містопланувальних принципів в результаті реалізації реформи місцевого самоврядування
 - в) зміщення соціально-економічних показників розвитку зі Сходу на Захід
 - г) зростання ролі міст та агломерацій та конкуренція між ними
 - д) військовий конфлікт на Сході України
-

З моменту здобуття незалежності Україна знаходиться у складному процесі трансформації підходів до просторового планування та управління містами, що супроводжується фундаментальними змінами у розумінні сутності міста, його функцій, ключових акторів та принципів їх взаємодії, від яких безпосередньо залежить якісний урбаністичний розвиток на різних рівнях.

Аналізуючи фактори, що мають визначальний вплив на даний процес, слід відзначити, що за два останні десятиріччя (до початку конфлікту на Сході) демографічні профілі та економічна діяльність в Україні змінювалися по-різному в різних регіонах країни. Тим часом, у галузі державної політики у сфері міського планування спостерігався застій. Міжбюджетні стосунки, а також міське та просторове планування, що є двома основними інструментами державної політики, спираються на спадок минулого й досі не використовуються повною мірою для сприяння економічному розвитку або управління процесами занепаду в усьому просторі міської системи [1, с. 14].

Водночас, реформа децентралізації влади, що має на меті передачу значних повноважень та бюджетів від державних органів органам місцевого самоврядування [2], суттєво збільшує роль українських міст як ключових «драйверів» розвитку країни в цілому, надаючи, при цьому, змогу самим містам визначати стратегії свого розвитку та реалізовувати конкретні кроки щодо їх імплементації.

Таким чином, огляд найважливіших трендів та викликів в масштабі країни, перед якими сьогодні стоїть Житомир, є невід'ємною складовою комплексного аналізу в рамках розробки паспорту міста.

Ключові тенденції у демографії та економіці Починаючи з середини 1990-х населення України скорочувалося та старіло, але ці процеси відбувалися в різних регіонах нерівномірно. Стрімке скорочення чисельності населення (на 13% по всій країні за два останні десятиріччя) пов'язане із 1) загальною тенденцією до старіння населення, 2) суттєвим зниженням фертильності (з 1990 року до рівнів, що не забезпечують відтворення населення), а також, частково, 3) еміграцією.

При цьому, у країні спостерігаються суттєві розбіжності: скорочення населення на Сході протягом останніх двох десятиріч відбувалося швидше, тоді як на Заході — повільніше, а кілька міст, включаючи Київ, і надалі зростають.

Подібні зміни спостерігаються й у сфері економічної активності: як у межах регіонів, так і між ними. І хоча Східний регіон і надалі відіграє важливу роль в економіці, Західний і Центральний (до якого відноситься Житомирська область) регіони були набагато динамічнішими (рис.1) [1, с. 15].

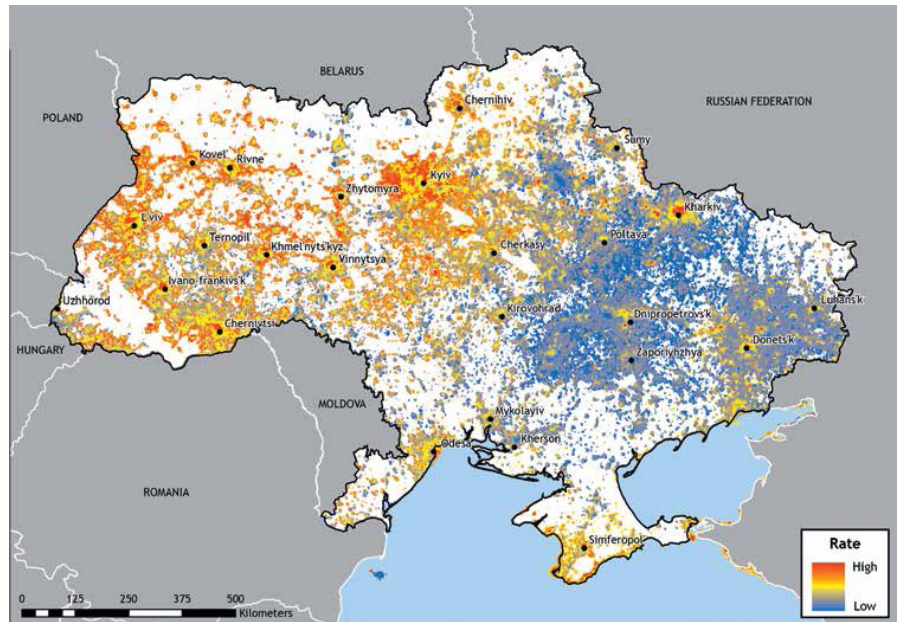

рис.1. Кумулятивний приріст за 1996-2010 рр. На територіях, виділених червоною та помаранчевою барвами, інтенсивність нічного освітлення, що використовується як аналог економічної активності, зростала найбільш швидко, а синьою барвою виділено території з найнижчими рівнями зростання / Джерело: Україна. Огляд процесів урбанізації (аналітичний звіт Міжнародного банку реконструкції та розвитку / Світового банку)

Урбанізаційні зміни Починаючи з 1991 року Східний та Південний регіони, які на час розпаду Радянського Союзу вже мали високий рівень урбанізації, демонстрували повільніші темпи цього процесу, тоді як на Заході, де історично превалювало сільське населення, та, меншою мірою, в Центральному регіоні темпи урбанізації виявились вищими. На Заході та в Центрі сільське населення мігрувало в міста швидше, завдяки чому відносна частка містян там зросла [1, с. 16].

На Сході зосереджена велика кількість міських агломерацій, але західні та Київська агломерації розвиваються значно динамічніше, вирішальне значення чого для розвитку Житомира вже наголошувалося у попередніх розділах.

Зростання агломерацій указує на рух у напрямку формування ефективнішої системи міського розселення. В цих кластерах, чільне місце серед яких посідає агломерація навколо Києва, сконцентрувалися міста, населення яких дійсно зростає (одинадцять із п'ятнадцяти міст країни, що зростають найшвидше, входять до складу якоїсь із агломерацій). Це зростання може пояснюватися тим, що ці більші групи міст завдяки формуванню агломерацій можуть підвищувати продуктивність за рахунок 1) поділу витрат, 2) розширення доступу до своїх ринків та їхнього обсягу, а також 3) сприяння взаємодії між громадянами та підприємствами. З огляду на це агломерації в Україні є важливим джерелом економічного зростання [1, с. 17].

Трансформація підходу до містопланування Як уже було зазначено, міське планування в Україні обтяжене спадком централізованої планової економіки. Воно є недостатньо гнучким для реагування на зміну умов на ринку та для того, щоб стати дієвим

інструментом формування міського простору. Централізована розробка генеральних планів і планів зонування є неефективним, дорогим процесом, відірваним від реалій на місцях. Він також є недостатньо прозорим та несприйнятливим до пропозицій громадськості й громадського обговорення. Крім того, система планування неспроможна адекватно підтримувати реалізацію стратегій, що віддзеркалювали б реалії зменшення чисельності населення та економічного спаду. Існуючі плани міст узгоджені з загальнодержавною політикою щодо зростання, а отже передбачають нарощування житлового фонду та розширення економічної активності в усіх містах, незважаючи на різні локальні умови [1, с. 18].

Головні виклики та їх вплив на майбутній розвиток міста Житомира:

а) *Загальне скорочення та старіння населення (рис.2).* В результаті цього процесу, характерного для світу в цілому, може знизитись загальний рівень участі в трудовій діяльності, а також розміри податкових надходжень через скорочення чисельності робочої сили та зменшення обсягу власних заощаджень працівників. Водночас, може збільшуватися попит на державні видатки у сфері охорони здоров'я, догляду та пенсійного забезпечення.

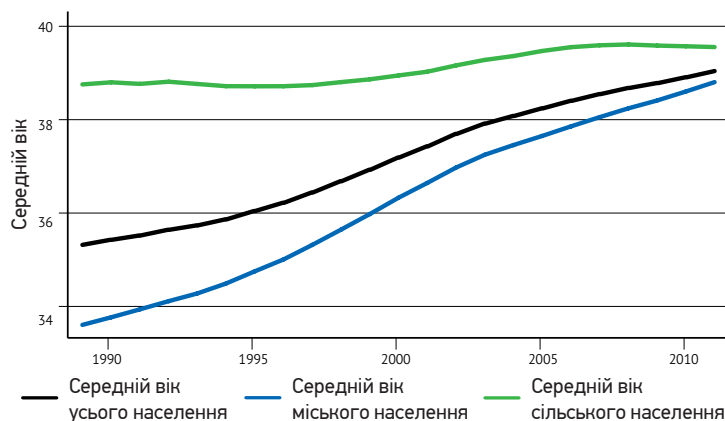

рис.2. Старіння населення в Україні дедалі більшою мірою є проблемою міст/ Джерело: Україна. Огляд процесів урбанізації (аналітичний звіт Міжнародного банку реконструкції та розвитку / Світового банку), Державна служба статистики України

Однак, слід зауважити, що старіння та скорочення населення зовсім не обов'язково веде до економічної катастрофи. Зокрема, зменшення чисельності робочої сили може збільшити розмір капіталу, доступного наявним працівникам, а отже й сприяти підвищенню продуктивності.

Крім того, старіння населення міст впливає також на попит на житло і його тип (зокрема, викликає необхідність будівництва закладів тривалого догляду), на громадський транспорт (адже літні люди, як правило, їздять менше та мають інакші потреби з точки зору конструкції транспортних засобів), а також на інші базові послуги. Поєднання тенденції загального старіння міського населення та падіння показників фертильності, ймовірно, також сприятиме зміщенню попиту з освітніх послуг на послуги охорони здоров'я. У зв'язку з цим містам доведеться пристосовувати свою соціальну та матеріальну інфраструктуру до потреб і вимог свого населення, які змінюються [1, с. 20].

¹ «Мистецька алея» на пішохідній Михайлівській вулиці у самому центрі міста (до реконструкції) / Джерело: фотоматеріали В.Тимінського (знімок 2016 року)

Для Житомира, що знаходиться в безпосередній близькості до більш динамічного урбаністичного ядра — Києва, зазначений тренд може лягти в основу одного зі стратегічних напрямків розвитку, зважаючи на історико-культурні особливості (образ затишного міста «відставних генералів»¹), сприятливі природно-ландшафтні умови, порівняно якісне автомобільне сполучення зі столицею, а також наявність досить розвиненої мережі закладів, що надають медичні послуги.

б) *Зниження густоти населення в містах та зростання передмість.* З огляду на дану тенденцію може виникнути потреба в консолідації мікрорайонів міст. Плани надання державних послуг, розроблені для більшої кількості населення, можуть бути змінені, щоб врахувати зниження попиту, зосередитись на адаптації своєї інфраструктури до нових умов, а також ефективно управляти зростанням передмість для запобігання розповзанню міста тощо.

У містах, у яких попри зменшення населення триває економічне зростання, муніципальній владі слід також максимально ефективно використовувати всю користь від цього процесу: наприклад, перетворювати ділянки старої забудови на громадський простір та оптимізовувати громадський транспорт [1, с. 21].

Слід зазначити, що проблема розростання передмість і взаємовідносини з сусідніми населеними пунктами (значна частина яких почала утворювати об'єднані територіальні громади безпосередньо на межі з містом [2]) є актуальним питанням для майбутнього Житомира, у зв'язку зі значним обопільним впливом на соціально-економічний, екологічний, інфраструктурний та політичний розвиток сукупності населених пунктів в масштабі «Великого Житомира».

в) *Зростання ролі сектору послуг в економіці України.* На даний час він посідає перше місце серед секторів економіки, а його частка валової доданої вартості (ВДВ) за 2002-2010 роки зросла з 42% до 45%. Якщо додати сюди й фінансові послуги, то на сектор послуг припадатиме 51% ВДВ у 2010 році. Сам по собі сектор фінансових послуг також став дуже важливим для економіки; його частка у ВДВ за 2002-2010 роки зросла вдвічі з 3% до 6%. За той самий період також дещо зріс сектор торгівлі — 12% до 13% [1, с. 60 (38)] (рис.3).

рис.3. Частки валової доданої вартості (ВДВ) основних галузей в економіці України за 2002-2010 рр. / Джерело: Україна. Огляд процесів урбанізації (аналітичний звіт Міжнародного банку реконструкції та розвитку / Світового банку), Державна служба статистики України

При цьому слід зазначити, що еволюція різних секторів економіки йшла в різних регіонах по-різному, причому фінансовий сектор особливо розвинувся в Центрі (до якого також відноситься Житомирська область): тут частка фінансового сектора зросла з 4% до 8% у період із 2002 по 2010 рік, перевищивши навіть частку промисловості, яка втратила три процентних пункти. На сектор послуг, зосереджений, головним чином, у Києві, припадає приблизно 50% економічної активності Центрального регіону [1, с. 65 (43)].

г) Роль Житомирської області як одного з основних постачальників трудових мігрантів у місто Київ [1, с. 48 (26); 3, с. 15-17]. Тенденція розростання Київської агломерації в контексті збільшення її зв'язків з населеними пунктами сусідніх областей зображена на рис.4.

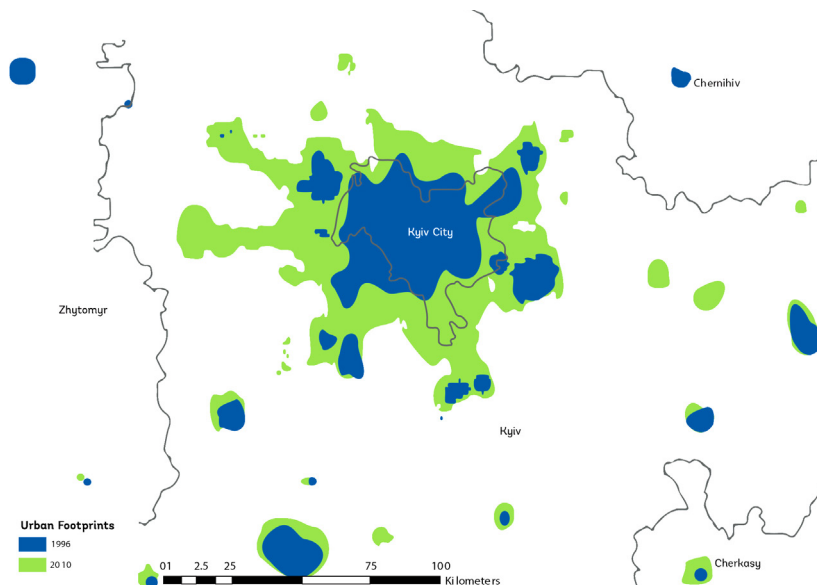

рис.4. Київська міська агломерація (1996-2010 роки) / Джерело: Україна. Огляд процесів урбанізації (аналітичний звіт Міжнародного банку реконструкції та розвитку / Світового банку)

д) Внутрішня міграція в міста, що є найбільшими освітніми центрами. В Україні досить багато осіб із вищою освітою, тому поширеним явищем є міграція в такі освітні центри, як Київ, Харків, Львів та Одесу (до військового конфлікту на Сході — також Донецьк), та в кілька десятків міст, що мають менше значення. Молоді випускники (в основному — у віці 20-30 років), як правило, залишаються в цих великих центрах, оскільки їх приваблюють більший ринок праці та кращі можливості. Натомість люди, що мають сім'ї та обов'язки перед родичами інших поколінь, є більш статичними, особливо коли тим, хто заробляє гроші, доводиться піклуватись не лише про дітей, але й про літніх родичів [1, с. 41 (19)].

Даний виклик є особливо актуальним для Житомира, що стикається (та буде стикатися в майбутньому) з відтоком значної кількості освічених молодих людей через безпосередню близькість міста до найбільшого в країні освітнього ядра — Києва. Водночас, Житомир виступає атрактором регіонального масштабу завдяки наявності в ньому 10-ти вищих навчальних закладів, конкуруючи при цьому з Вінницею.

е) *Військовий конфлікт на Сході України*. Нинішній конфлікт може покласти край невпинному поліпшенню економічних показників і показників бідності, що тривало протягом останнього десятиріччя. Наслідки конфлікту — від знищення капіталу до дестабілізації інститутів суспільства — можуть надовго зашкодити економічній активності. Крім того, конфлікт виштовхує населення з небезпечних територій, призводячи до збільшення витрат домогосподарств і порушуючи господарську діяльність. Якщо цей рух населення не забезпечить переміщення домогосподарств у більш продуктивні райони, добре підготовлені для того, щоб їх прийняти, то вельми ймовірно, що витрати цих домогосподарств виявляться великими, а процес адаптації — тривалим [1, с. 73 (51)].

Незважаючи на те, що територіально Житомир знаходиться досить далеко від зони бойових дій, місто значною мірою відчуває вплив конфлікту на економічну, демографічну та соціальну сфери розвитку.

є) *Зростання площі забудованих територій попри зменшення чисельності населення*. Згідно з даними дослідження GLOB-HS та E-URBAN, Україна посідає 5-те місце у списку країн світу, в яких площа забудованих територій зростає найбільше за останні 40 років. Це просто дивовижно, адже в той самий період країна зіткнулася з негативним приростом населення; фактично, Україна та Румунія — це єдині дві країни в цьому рейтингу, в яких зареєстроване зменшення чисельності населення. Також Україна посідає 4-те місце в світі за площею новозабудованих територій за останні 15 років, незважаючи на поточні тенденції розвитку економіки країни (рис.5), що, як здається, не виправдовують такого збільшення площі забудованої території [1, с. 98 (76)].

Ці тенденції, скоріше за все, є результатом віддавна стримуваного попиту на житло, для задоволення якого здійснювалось будівництво після скасування обмежень радянських часів, а також є наслідком зосередження значних інвестицій населення в секторі нерухомості [1, с. 99 (77)].

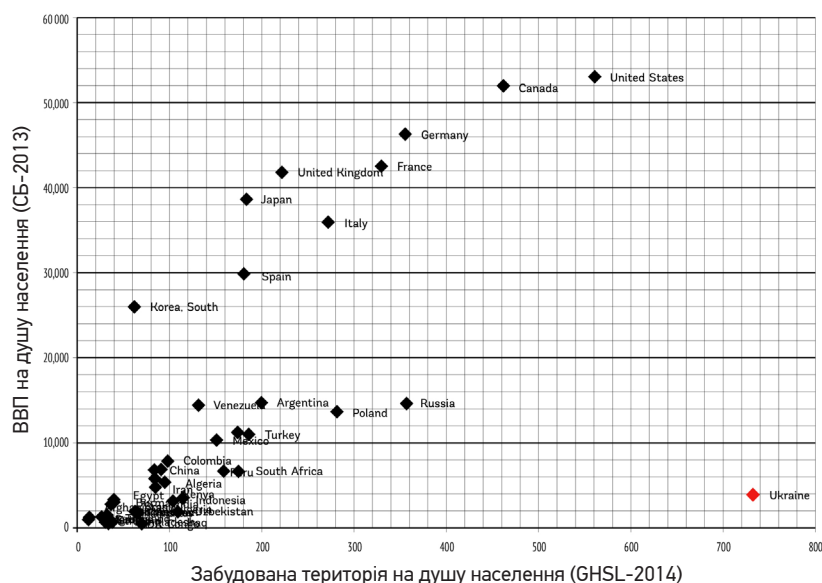

рис.5. *Забудовані території та ВВП на душу населення* / Джерело: Україна. Огляд процесів урбанізації (аналітичний звіт Міжнародного банку реконструкції та розвитку / Світового банку): GHSL — глобальний картографічний шар людських поселень (Global Human Settlement Layer) — Європейська Комісія

ж) Конкуренція міст України за можливість включення у глобальні мережі. Концентрація представництв глобальних компаній, інститутів фінансового ринку, великомасштабних об'єктів інфраструктури та закладів освіти і культури світового рівня дає містам змогу залучати глобальних партнерів і виходити на глобальні ринки, й потенційно приносити при цьому користь для навколишніх територій, регіонів у ширшому розумінні цього слова та всієї країни [1, с. 73 (51)].

У той же час, значним викликом, перед яким стоїть Житомир, є консолідація усіх ключових акторів міського розвитку навколо розробки спільної стратегії, що передбачає визначення чітких пріоритетів на цілей на базі аналізу наявних сильних і слабких сторін, а також потенціалів та можливих загроз — у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективах. Лише підхід, що встановлює зрозумілі рамки та окреслює перспективні вектори розвитку міста, дозволить залучити інвестиції іноземних компаній при максимально ефективному використанні наявного внутрішнього ресурсу (людського капіталу, земельних резервів тощо) (рис.6).

рис.6. ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» — німецьке підприємство, що виготовляє свою продукцію для найбільших європейських виробників автомобілів (VW, BMW, Audi, Mercedes) та має близько 30 заводів у 18 країнах світу. У 2015 р., завдяки вигідному логістичному розташуванню, компанія обрала Житомир, а не Рівне для створення нового виробництва / Джерело: фотоматеріали В.Тимінського (знімок 2016 року)

Посилання на використані джерела

1. Restrepo Cadavid, Paula; Quintero Escobar, Luis Eduardo; Stewart, Benjamin; McWilliams, Katie L.; Zhukova, Sofia; Timofeev, Andrey; Shcherbyna, Iryna; Eckardt, Sebastian; Ryan, Brent Donovan; Sommer, Yarrisa Lyngdoh; Mrinska, Olga; Owens, Kate; Kuchlevska, Mariana. Україна. Огляд процесів урбанізації. Аналітичний звіт Міжнародного банку реконструкції та розвитку / Світового банку. — Washington, D.C.: World Bank Group, 2015. — Режим доступу: <http://documents.worldbank.org/curated/en/787061473856627628/Україна-урбанізації-огляд>. — назва з екрану.

2. МЦПД. Суть реформи органів місцевого самоврядування (децентралізації). — Режим доступу: http://icps.com.ua/assets/uploads/images/files/verstka_decentralizaciya.pdf. — назва з екрану.

Посилання на офіційні веб-сайти

decentralization.gov.ua

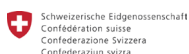
5.

ДОДАТКИ

Частина містить повні звіти з виконання технічного завдання «Паспорт міста Житомир» представників експертної групи за визначеними ментором галузями аналізу, а також огляд програм і проектів департаментів та управлінь Житомирської міської ради, що дають змогу ознайомитися з темами та методами роботи над проектами і програмами, які на сьогодні є у фокусі. На даному етапі документ служить передусім для аналізу сучасного стану планування в місті.

ІСТОРИЧНИЙ ЖИТОМИР: ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ

Короткий огляд історії Житомира в межах першого етапу проекту
«Інтегрований розвиток міст в Україні»

ГАЛУЗЬ АНАЛІЗУ:

ІСТОРІЯ

Експерт: Георгій Мокрицький, історик

Дати: 07/2016-09/2016

Місце: Житомир, Україна

Базова концепція: «Залюднене місто»

Житомир внесений до Державного реєстру історичних міст України. Він заснований (як свідчить легенда і підтверджують археологічні розвідки) у IX ст. н.е. як укріплення на високих гранітних скелях притоки Тетерева — Кам'янки. Як західний форпост “матері городів руських” — Києва, він виник на давньому водному шляху Тетереві, що розділяє Полісся і Лісостеп, поселення древлян і полян.

Житомирському замку (умовно 884 рік) передувало більш раннє поселення. Коли і чому воно тут виникло? На це запитання дає відповідь первісна назва річки Тетерів. На старій мапі Європи Себастьяна Мюнстера (1545 р.), сучасний Тетерів підписаний грецькою мовою у латинській транскрипції як Teretenia, тобто, в перекладі: «річка, протерта крізь скелі». Насправді, ця особливість і є найбільш характерною для Тетерева. З часом, місцеве населення, трансформувало гідронім: змінивши місцями буквopolучення «те»: замість Te/re/te/нія, на Te/te/pів.

Тетерів — головний географічний фактор виникнення Житомира саме в тому місці, де він і є. Ця річка разом з притоками, утворюючи класичне триріччя (Гуйва — Гнилоп'ять — Кам'янка) і була першим та впродовж багатьох століть залишалася головним його містоутворюючим фактором.

Таким чином, пра-Житомир виник у цій місцевості як портове поселення в місці впадіння у Тетерів трьох річок: Кам'янки, Гуйви і Гнилоп'яті, які були попервах малими водними шляхами від праЖитомира до найближчих торгових пунктів. Зокрема, поселення

житомирян відоме за даними розкопок Сергія Гамченка (кін. XIX ст.) на правому березі р. Кам'янка (нині район Мальованки) з VI—VII ст. н.е., а ще раніше (II I ст. до н.е.) пра-пражитомиряни населяли береги триріччя: Тетерів — Гуйва — Гнилоп'ять. У IX ст. житомиряни з городища на Мальованці перебралися на більш безпечне місце: 35-метровий скелястий пагорб, де побудували дерев'яний замок, а сам пагорб охрестили Замковою горою. Власне замок з трьох сторін захищали природні перепони: річки Кам'янка, Рудавка та Тетерів, що протікають у глибоких каньйонах, а з четвертої (східної) — штучний глибокий рів, заповнений водою, і земляний вал.

За свідченнями істориків і хроністів замок був одним з найзначніших на теренах тодішньої України. Його дерев'яна огорожа мала форму нерівнобічного п'ятикутника 130 м завдовжки і 115 м завширшки з баштами на кутах. Замок був озброєний у 1471 році 4 гарматами Житомир був ядром давньоруських поселень, що розміщувалися. До складу житомирського гнізда входили передмістя Мальованка, Крошня, Соколова Гора (тепер це райони міста), Станишівка та Зарічани (поки що залишились передмістями, хоча новим Генпланом пропонуються їх включення до межі міста, оскільки вони є фактично частиною селітебної території Житомира).

Очевидно, що поселення пражитомирян рухалися від прибережних зон приток Тетерева — Гнилоп'яті та Кам'янки (II тис. до н.е - VI-XVIII ст. н.е), виявлені археологами, в напрямку більш захищеної території Подільської гори або Замкової гори. Тому, за припущенням київського археолога Андрія Петраускаса, першим укріпленим поселенням житомирян могло бути огорожене місце на Подільській горі (мис на місці нинішньої Успенської церкви), а вже потім більш захищене місце — на Замковій горі.

Заселення Замкової гори могло розпочатися лише в районі нинішнього Замкового майдану, про що говорять численні артефакти, знайдені київськими археологами у 2012 р. під час розкопок в котловані будівлі майбутнього Музею природи. Справді, дістатися сюди від річки Кам'янки можна було простіше всього: берегом р. Рудавка, а потім тальвегом давнього яру, що скидав дощові води з плато Замкової гори. Саме тут мали бути фортечні споруди, щоб не

*Межі міста
у IX-X ст.*

допустити неприятеля до замку. А саме залишки якихось давніх споруд у тальвегу яру відкрились під час розкопок. Чи не вони були пере- або надбудованими елементами фортеці? Як ми знаємо де саме тут за описами з XVI ст. мав розташовуватись кармелітський монастир. Очевидно, він міг бути «архітектурним нащадком» фортеці і залишками тих елементів будівель, які віднайшли археологи? Фортецю і посад захищали зі сходу і південного сходу вали і рів з двома воротами-мостами: «Київськими» і «Рибними»; з півдня круті береги струмка; із заходу — 35-метрова гранітна скеля; з півночі — круті береги р. Рудавка з тальвегом і фортецею.

Цілком можливо, що тальвегом діставалися до води в Рудавці або Кам'янці, а, можливо, й діставалися й до перевозу через р. Кам'янку на тому місці, де потім виник Подільський міст. На це наштовхує давня топографія вулиць Подолу: перш за все — Млинової, яка, схоже і була дуже давньою дорогою до тальвегу на місці Замкового майдану, тобто, до східної частини Посаду. Таким чином, Подільська гора може бути первісним місцем виникнення укріплення Житомир, а відтак — більш раннім його віком, аніж ми на сьогодні вважаємо (тобто, VII–VIII ст. н.е., а не IX ст.).

За часів існування фортеця на Замковій горі неодноразово зазнавала нападів чужинців, аж допоки не втратила захисної ролі в другій пол. XVIII ст. Але зриття та розбирання останніх замкових споруд: ровів, валів, стін та мостів закінчили лише в жовтні 1852 р. Поряд із замком були й інші фортифікаційні споруди — підземні ходи. Ці ходи після вивчення, реставрації і укріплення могли б стати цікавим туристичним об'єктом міста. Вони насправді збереглися на Подільській горі, а от на Замковій поки що їх не виявлено (Це підтверджує версію про первісність укріплення на Подільській горі).

Безперервне існування поселень на місці Житомира і самого власне Житомира вже як міста, попри численні війни, руйнування і пожежі говорить про те, що весь час спрацював потужний містобудівний фактор, яким, були вищезазначені причини виникнення міста: торгівельний водний шлях Тетеревом і місцеві шляхи притоками на північ і на південь і в більш пізні часи — сухопутні дороги, що дублюючи водні, підтвердили Житомир як важливий логістичний

центр на порубіжжі Полісся і Лісостепу.

Планувально Житомир являв собою у часи пізнього середньовіччя осад біля замку із фортифікаційними спорудами (з південного сходу і сходу) і два передмістя на пагорбах: із півночі на Подільській (Охримовій, Володимирській) горі — Поділ та зі сходу і південного сходу на Петровській горі — район нинішніх майдану Корольова, Малої Бердичівської, Нового бульвару та початку Пушкінської. Очевидно, що ще з дуже давніх часів кожне передмістя мало свої кладовища: на Подолі — єврейське (вул. Володимирська) католицьке та православне (вул. Трипільська); на Петровській горі — православне.

Власне Житомир в межах Замкової гори, валів та ровів являв собою типове європейське місто з головним майданом Ринок, на якому по периметру розміщувались Королівський палац, Троїцька козацька церква, православне кладовище, торгові ряди, будинки міщан, ремісничі майстерні, школа, палац міського голови та будинки урядників, пізніше – й магістрат (або ратуша). Перед середньовічним Житомиром сформувалась еспланадна площа (нині Соборний майдан), на яку піднімалась головна забудована вулиця Шумна (тепер вул. Лєха Качиньського) з порту на Тетереві, і звідси ж розходились променями основні дороги до найближчих торгових пунктів, які потім стали основними міськими магістралями: Велика Бердичівська, Київська, Перемоги — що утворили майбутній каркас радіально-кільцевої планувальної структури міста.

У 1444 році Житомир вже був одним з 15 найбільших міст Великого князівства Литовського і остаточно отримав Магдебурзьке право, отож одним з перших на Волині створив власні органи самоврядування (вперше Магдебургське право було надано Житомиру у 1428 році). Люстрація 1545 року зафіксувала 49 будинків осілих міщан, 109 неосілих, 11 будинків стрільців і замкових слуг. Замок тоді мав 9 державних сіл. В замку трудилися шевці, гончарі, ковалі. Вони селилися переважно у найстарішій позазамковій частині міста – Подолі. Разом з тим, назва Поділ може бути результатом «історичного склерозу», адже, вона могла виникнути набагато пізніше першої фортеці на Подільській горі, про яку на той час вже просто забули.

З XVI ст. Житомир набуває офіційних адміністративних повноважень, яких з того часу вже більше п'яти століть не позбувався. У 1559 році місто затверджується столицею повіту з "привілеєм на повітові сеймики". Це був час розквіту і розвитку Житомира, що здійснював активну торгівлю з багатьма містами Литви, Польщі та більш віддаленими містами Європи. За умовами Андрусівського перемир'я 1667 року, за яким Лівобережна Україна і Київ відійшли до Московщини, а Правобережна лишилась під Польщею, Житомир став фактично головним містом Київського воєводства. Ця обставина відіграла вирішальну роль у його подальшому прискореному розвитку. Втім, вперше "мундир старшого міста" в регіоні він одягнув ще у 1471 році, коли Київське князівство підпало під владу Литви і стало воєводством, а Житомир — центром староства (повіту).

**Карта №1. Українські землі
наприкінці XV — початку XVI ст.**

У 1571 році в місті налічувалось 117 дерев'яних будинків. У цей час зменшилось його населення, що пояснюється, очевидно, міграцією житомирян з-під гніту польських магнатів до Запорізької Січі. Зокрема, Михайло Грушевський на підставі літописних документів XVI ст. дійшов висновку, що в цей період у Житомирі занепадала торгівля, зменшився потік транспорту через місто. Згодом подальші політичні події знову спонукали до розвитку Житомира. В середині XVII ст. середньовічний Житомир ще був оточений з одного боку валом (на місці західної межі нинішнього Соборного майдану) довжиною 312 метрів, а з іншого — мав неприступну кручу над Кам'янкою. З люстрації Житомирського староства за 1662 рік дізнаємось, що замок перебував у

доброму стані.

У Житомирі в 1609 році було 246 дворів міщанських і 16 шляхетських. Переважало українське населення, хоча документи середніх віків свідчать, що тут жили також татари, литовці, поляки, а також німці, турки, греки. Як вже зазначалося вище, 1667 рік — поворотний в історії міста. Житомир став важливим політико-адміністративним центром Волині. Але спочатку його прискорений розвиток проходив під знаком колонізації.

Конституцією 1724 року Київський повіт було приєднано до Житомирського. Ця обставина відіграла вирішальну роль у подальшому прискореному розвитку Житомира. На початку XVIII ст. тут з'явилися єзуїти. В 1724 році вони заснували монастир. Костел зруйнований у XIX ст., будівля єзуїтської школи (серед. XVIII ст.) частково збереглась дотепер. В 1765 році в місті було вже 285 будівель. Серед них “порядочних доміков” — 24, “незначительних хіжін” — 120. Крім двох млинів діяли три рудні, ремісничі цехи гончарів, шевців, ковалів, 60 лавок, десяток корчм. За 15 років кількість житлових будинків подвоїлась. 1766 року на т. зв. Дівочому полі (майдані) виник монастир сестер-жалібниць “шаріток” ордена св. Вікентія, які не раз рятували городян від смертоносних морів. Сестри тримали лікарню, аптеку і сирітське училище (тепер шпиталь по вул. Феценка-Чопівського). Це був, по суті, перший медичний заклад Житомира.

1769 року Житомир штурмував і захопили донські козаки. Мешканців перебили, а будівлі — спалили. І все ж місто не припинило існування. Упродовж XVIII ст. воно вже остаточно вирвалося із тісних напівзруйнованих стін дерев'яного замку і розбіглося вуличками та хитросплетеним мереживом ще вузьких провулків в південно-східному, східному та північному напрямках. План Житомира 1781 року зафіксував сказане вище.

У другій пол. XVIII ст. почалася забудова вздовж основних торговельних шляхів: радомишльського (київського), вільського (до села Вільськ нинішнього Черняхівського району), станишівського (бердичівського) та левківського. Так виникли основні вулиці: Київська, Вільська (тепер Перемоги), Велика Бердичівська, Левківська (Корольова).

Починаючи із середньовіччя місто обіймало три пагорби:

*Межі міста у
другій половині XVII
ст.*

Петровський, Замковий та Охрімовий. На терені першого виникли Петровська, Зелена (тепер Пушкінська) вулиці; другого — Кафедральна, Рибна, Шкільна, Полтавська, Воздвиженська, Замкова (з них залишилися тільки Кафедральна, Замкова та Стародавня) і головний майдан — Ринок, по периметру якого і в центрі розміщувалися торгові ряди, міський магістрат, будинок міського голови, а також храми: православний і католицький. На третьому пагорбі — Подільська, Володимирська, Мала Вільська (тепер Ольжича), Стара Вільська і Млинова.

У межах нинішніх вулиць Ольжича, Небесної Сотні, Пушкінської, річок Тетерева і Кам'янки територія міста тоді становила приблизно 120 гектарів. Як видно з карти 1781 року, в Житомирі вже було більше 30 вулиць, назви яких розповідають самі за себе: вулиці Залізна, Руднянська, Рибаська, Млинова, Водна, Броварська, Заїзджа, провулки Гончарний, Кушнірський. Це перші назви перших правулиць.

Місто розвивалось вздовж невеликих річок — водних шляхів і струмків — джерел води.

У 1775 році польською конституцією Житомир визнаний в числі столичних міст польської корони другим за значенням після Кракова. Тут було встановлено каштелянство, і каштелян (цивільний і військовий правитель) отримав сенаторське достоїнство. У 1781 р. було затверджено правила для забудовників Житомира, якими, зокрема, заборонялося спорудження в центрі міста дерев'яних будинків, передбачалися пільги для тих, хто мав споруджувати кам'яниці тощо.

Після третього поділу Польщі та інкорпорації Волині до складу Російської імперії, Житомир призначається з 1795 року тимчасово, а з 1804 року — остаточно, столицею величезної Волинської губернії з населенням майже 4 мільйони чоловік і територією понад 70 тис. км² (1913 рік). Але забудова Житомира довго не просувалася на схід. Причин тому було кілька: місту потрібно було «переступити» великий монастирський сад та город (що належав бернардинам), звідки й назва вулиці була Садовою (тепер Івана Кочерги). А ще — «перепливати» величезне Хлугове озеро. Його остаточно висушили тільки у 1920-х роках, а Житній

ринок на його місці збудували лише в кінці 1950-х років, На жаль тепер, він став справжньою пухлиною на тілі міста: деградує сам, він розповсюджує деградацію на навколишні квартали.

Взагалі, XIX ст. стає для міста часом невпинного зростання, розвитку, зміцнення його позицій як важливого регіонального адміністративного і культурного центру краю. Ще у 1797 році в Житомирі було засновано першу театральну антрепризу. Згодом — друкарню. До 1804 року тут діяв Надворний суд, якому підпорядковувались не тільки Волинська, а й Мінська та Подільська губернії. У 1808 році в Житомирі було 1014 будинків, 3 церкви, 1 костел, 2 кляштори, 5 шкіл, 103 лавки, 37 винокурень. Населення міста між 1798 та 1825 роками збільшилось з 5419 до 13 тисяч осіб. 1809 року в стінах колишньої єзуїтської школи відкривається повітове училище. З 1833 року в місті починає діяти губернська гімназія. Десятки видатних людей виховала Житомирська перша гімназія, чії прізвища ви зустрінете в будь-якій енциклопедії. Ще в 1812 році губернським землеміром Павлом Кудрявцевим був підготовлений план розширення міських земель, до яких мали увійти Нова Рудня, Кокаричанка-Каракуліна, Слобода Бровар Староства, Псищі, Крошня, корчми Смакова і Корбута. Тепер це повноцінні райони міста: Рудня, Хмільники, Смолянка, Крошня, Смоківка та Корбутівка, Зарічани (передмістя).

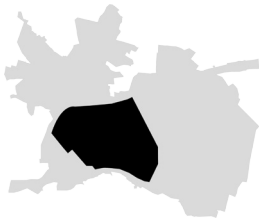
Згодом місто почало зростати. Постає промисловість. Так, біля річки Путятинки виникає цегельня бернардинів, яка проіснувала до 1970-х років; на берегах Кам'янки та Тетерева — пивоварня і суконна фабрика, а також численні млини. Центр міста забудовується спорудами загальноміського призначення: Дворянського зібрання, губернського маршала, губернська поштова контора, школи, аптеки, гауптвахта, поліція тощо.

На початку XIX століття остаточно формується радіально-кільцева планувальна структура міста. Вона базується на старих шляхах, що ведуть до дитинця з боку Києва, Звягеля, Чуднова, Бердичева, Крошні, Левкова. Це сьогодні, відповідно, Київська, Перемоги, Чуднівська, Велика Бердичівська, Покровська, Корольова вулиці. Вони стали центральними магістралями Житомира. Але, оскільки їх забудова була сформована упродовж дев'ятнадцятого

сторіччя, сьогодні вони є завузькими. Поруч зі старими поступово виникають дублюючі дороги (Мала Бердичівська, Любарська, Садова, Іларіонівська тощо). Однак в цілому вулиці міста початку XIX століття не являли собою певної системи, а швидше були хаотичним плетивом вузьких, кривих проїздів і провулків, що виникали спонтанно вздовж основних шляхів чи з'єднували їх.

У 1827 році імператором Ніколаєм I був затверджений перший генеральний план Житомира, розроблений землеміром Павлом Кудрявцевим та узгоджений англійським архітектором Уільямом Гесте. Генплан передбачав подальший розвиток радіально-кільцевої системи вулиць. Навколо центральної частини міста мало бути створене велике бульварне кільце від Тетерева до Кам'янки по трасі (приблизно) сучасних вулиць Шевченка, Князів Острозьких, Лесі Українки.

На перетині основних магістралей і навколо храмів мали утворитися нові майдани. Здійснити цей план вдалося лише частково. Але основний каркас вулиць, що зберігся до сьогодні, закладений завдяки йому. «Переробка» отого вуличного кістяка відбувалась дуже хворобливо і непослідовно. Дещо так і не вдалося здійснити й сьогодні. Зокрема, залишилась не сформованою система вулиць у північній та північно-західній частинах міста, де й нині можна заплутатись у мереживі вузьких вуличок і провулків. У 1845 році довелося відкоригувати перший генплан. Зокрема, було передбачено будівництво бульварного кільця вже ближче до центру (Івана Кочерги, Небесної Сотні, Лесі Українки з виходом на Кам'янку). Його перша частина – Старий бульвар закладено у 1870-х рр.

*Межі міста
у 1842 році*

Поступово утверджуючись в ролі головного міста губернії, маючи вигідне транспортне сполучення з Києвом, Овручем, Бердичевом та західним кордоном, нарешті, знаходячись в оточенні чудової мальовничої природи і на досить тоді повноводих річках, Житомир ставав дедалі значимішим містом Правобережної України. Вже в середині XIX століття він шостий за числом жителів після Києва, Севастополя, Миколаєва, Одеси та Бердичева. Меншими були і Харків, і Катеринослав і багато інших, тепер крупних міст.

став центром одного з найбільших телеграфних округів імперії, який охоплював майже всю територію Правобережної України, частину сучасної Білорусі та Молдови.

У 1851 році почалося спорудження кафедрального собору з включенням в його стіни залишків старої уніатської василіанської церкви (1771 р.). У другій половині XIX століття починається спорудження 3-х та 4-х поверхових (як правило, доходних) будинків. Будуються й нові храми. Швидко виростили нові багатоповерхові доходні будинки на Київській, Великій Бердичівській, Михайлівській, Великій Вільській та інших центральних вулицях міста. Крім того, споруджувалися будинки громадського призначення: банки, школи, лікарні, товариства тощо. На початку XX ст. такі будинки часто споруджувалися у стилях модерну, неоготики чи неокласицизму, або у мотивах т.зв. «історизму» які прийшли до Житомира з Варшави та Києва.

На архітектурі особняків відбилися особливості клімату Полісся. Ганки багатьох будинків мали характерні для Житомира дашки на чавунних чи дерев'яних стовпчиках, що прикрашалися витонченим різьбленням. Це є особливістю архітектури Житомира XIX ст., яка пояснюється тим, що тут не лише весною та восени, а й влітку часто дощить.

В кінці XIX століття споруджуються такі значні архітектурні пам'ятки, як будинок окружного суду з фасадами в стилі модернізованого бароко (Старий бульвар, 9), арх. В. Безсмертний; державний банк (вул. Б. Лятошинського, 5) в стилі неоренесансу; будинок фабриканта Гілярія Трибеля на розі вулиць Михайлівської і Бориса Лятошинського (історизм з елементами модернізованої готики); селянський поземельний банк (вул. Фещенка-Чопівського, 7) в стилі модерну; будинок ремісничого училища на вул. Небесної Сотні, 37 в стилі модернізованої готики (арх. Карл Енш), бу-

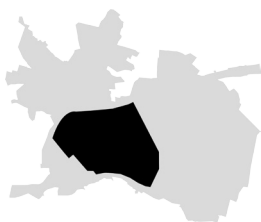
*Київська вулиця
наприкінці XIX
сторіччя*

динок пологового притулку братів Дуриліних на В. Бердичівській вул. в стилі модерну (тут з'явився на світ видатний піаніст XX століття Святослав Ріхтер). У 1896–99 рр. на місці колишньої дерев'яної козацької Троїцької церкви на Воздвиженському майдані споруджується Хрестовоздвиженська церква, а на Лютеранській вулиці — кірха (арх. Карл Енш).

Незважаючи на розвиток будівництва доходних

житлових будинків, переважна більшість заможних житомирян мешкала у власних двоповерхових будинках або розкішних особняках, а менш забезпечені — у зручних затишних одноповерхових особняках та більш скромних але акуратних будиночках, які, тим не менше, мали своє неповторне обличчя, вабили елементами класичної архітектури.

Статистика свідчить: 80 тисяч жителів Житомира в 1904 році мешкали в 10 тисячах будинків. Отож кожний будинок займало в середньому лише 8 мешканців. До речі, тепер майже 300-тисячне населення міста мешкає в 20 з лишком тисячах будинків. Отож, тенденція «малоповерховості» збереглася в місті й досі. Але в якій якості сьогодні існує малоповерховий житловий фонд? На жаль, більшість одно-двоповерхових будинків, споруджених у довоєнні чи повоєнні роки XX ст., не мають ані архітектурної, ані будівельної цінності. Ще й досі частина з цих особняків, що-правда в останні роки суттєво спотворених, залишилась на вулицях Лермонтовській, Івана Мазепи, Лесі Українки, Князів Острозьких, Дмитрівській, Феценка-Чопівського, Хлібній, Бориса Тена та інших.

*Межі міста
у 1842 році*

Місто зростало, впорядковувалося. Тут діяло 58 різних фабрично-заводських підприємств, багато складів, депо, а також готелі, лікарні, магазини, майстерні тощо. Наприкінці XIX століття засновано ряд фабрик і заводів. Інтенсивно розвивалася оптова і роздрібна торгівля. На терені міста діяли Воздвиженський, Сінний, Путятинський, а також Дров'яний (Мальованський) ринки. Всі вони знаходились на спеціально запроєктованих майданах: Воздвиженському, Сінному, Путятинському, Ярмарково-Мальованському, які за советів забудовані чи зникли.

На берегах річок Кам'янка та Тетерів діяли численні млини. Втім, річка Тетерев, що протікає крізь живописні скелясті береги, вкриті подекуди сосновими та мішаними лісами, не лише напувала Житомир та забезпечувала роботу млинів і лазень, а й була улюбленим місцем відпочинку житомирян, причому, майже в самому центрі міста!

Дедалі насиченим і різноманітним ставало культурно-освітнє життя Житомира. У 1898 році відбувся перший в місті сеанс кінематографа. Незабаром відрилися перші стаціонарні

кінотеатри «Біограф», «Рим», «Люкс». Діяли дерев'яний цирк, стаціонарні та літніх театрів, в яких гастролювали відомі українські та російські театральні трупи.

На початку ХХ ст. в Житомирі діяли комерційне, землемірне, музичні, ремісничі, жіночі (духовного відомства) училища, п'ять гімназій, художня та фельдшерська школи, духовна та вчительська семінарії, десятки інших навчальних закладів. Показово, що у 1920-х роках на базі дореволюційних навчальних закладів в Житомирі було створено понад 70 радянських шкіл! На початку 1910-х років мав відкритися педагогічний інститут. Ще у 1870-х роках в місті діяв Єврейський вчительський інститут, для якого побудували великий триповерховий корпус на Пушкінській вулиці в стилі неокласицизму. Потім він був закритий і в цьому приміщенні оселилася Друга чоловіча гімназія. На жаль планам створення педінституту, як і іншим

План Житомира 1892 року

благородним намірам, завадили Перша світова війна та більшовицький переворот.

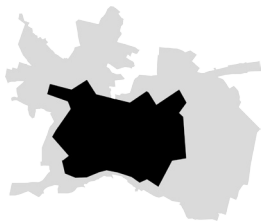
У 1910-х роках Житомир мав гарні перспективи розвитку, що базувалися на значному економічному, логістичному, екологічному потенціалі міста. Але в 1914 р. місто стало одним з основних тилкових центрів театру воєнних дій. Тут починають розгортатися шпиталі та лазарети.

*Початок Старого
бульвару. 1901 рік*

Вже в жовтні їх налічувалося понад двадцять. Під час української визвольної революції 1917–1920 років Житомир став одним із найзначніших військових і політичних центрів Української Народної Республіки та гетьманської держави. У лютому-березні 1918 р. тут працював парламент і Уряд УНР на чолі з Михайлом Грушевським.

Перед жовтневим більшовицьким переворотом в Житомирі мешкало майже 90 тис. жителів, нараховувалось 3187 кам'яниць та 9 тисяч дерев'яних будинків. Тут працювали 52 заводи, фабрики, діяло чимало навчальних закладів, церков, бібліотек, два музеї, театри, готелі тощо. В місті сформувалися привабливі архітектурні комплекси, його прикрашали численні храми, парки і сади. У той час були ще доглянутими всі некрополі, більшість з яких являли собою справжні пам'ятки садово-паркової архітектури та історії. У подальші роки руйнації постраждали всі кладовища міста. Перша світова війна загальмували розвиток міста. А незабаром громадянська війна і наступний хаос завдали Житомиру такої великої шкоди, наслідки, що він їх відчуває й по сьогодні.

*Межі міста
у 1935 році*

Після укладання Ризької мирної угоди 1921 року Житомир став прикордонним містом; від 1925 року, після ліквідації губернії, — окружним центром. Потім у Житомира совєцька влада забрала й ці скромні «адміністративні погони». Він став містом обласного підпорядкування Київської області. Лише перед Другою світовою війною Житомир наздогнав чисельність населення, яка вже була 30 років тому. Його спустошували масові комуністичні репресії 1929–1938 років та голодомор.

У довоєнні роки в архітектурному обличчі міста з'явилося малочисленні новобудови: поштамт (1936 р.), гуртожиток пединституту (1940), триповерхові житлові будинки (всі в

стилі конструктивізму) та будівля НКВД (1941 р.) на Старому Бульварі.

У 1930-х роках намагалися розпочати реалізацію нового «соціалістичного» генплану міста. Цим планом, розробленим за участю академіка архітектури В. Заболотного, передбачалось у кілька разів збільшити промисловий потенціал міста, його житловий фонд, побудувати об'їзні шляхи навколо міста (це повністю не зроблено й досі), перетворити старі вулиці на місцеві проїзди, а старі квартали розрізати новими проспектами (через сади, щоб уникнути великого обсягу знесення старих будинків). У 1937 р. Житомир став адміністративним центром новоутвореної області, а наступна війна зашкодила цьому «соціалістичному» (читай: «бульдозерному») генпланові, врятувавши десятки вулиць і сотні старовинних будинків, які потім згоріли під час визволення міста.

*Межі міста
у 1972 році*

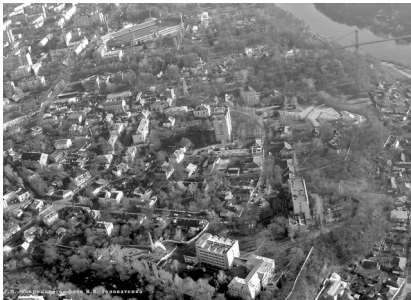
Події війни 1941–1945 років знову відкинули місто на багато десятиліть назад. Населення Житомира зменшилось до рівня 1874 року (53 тисячі осіб). Після визволення 31 грудня 1943 р., понад 15 років довелося піднімати місто з руїн. Першими побудували обком партії, обласну ВДНГ і будинок для номенклатури, а вже потім — «хрущовки».

На жаль, у перші повоєнні роки зовсім безпідставно було знято з державного обліку і охорони ряд важливих пам'яток історії та архітектури, через що частина з них поступово зруйнувалась. Серед них 3-поверховий будинок кармелітів, який ще в 1944 р. перебував у задовільному стані, будинок губернатора, Державного банку, міського театру, окружного суду, Михайлівської церкви, Маріїнська гімназія, міський театр та інші. Взагалі ж, під охороною держави в Житомирі у 1944 р. було 11 пам'яток, а тепер є п'ять!

У 1955 р. був розроблений новий план реконструкції Житомира (архітектор В. Демешко). Ним передбачалася значна розбудова міста. Суттєвий поштовх розвитку Житомира надало будівництво багатьох нових великих підприємств. В зв'язку з цим генплан коригувався у 1962–67 рр., але його основний показник — запланована чисельність населення — досягала проектних показників не упродовж 15–20 років, а за лічені роки.

Повоєнний Житомир ставав дедалі значнішим науково-технічним та освітнім центром. Сьогодні тут діють п'ять університетів (державні: інженерно-технологічний, агроекологічний та гуманітарний ім. Івана Франка), інститути медсестринства, статистики, філія КІБіТу ряд інших вузів, а також науково-дослідні інститути «Полісся», ветеринарії, радіосистем тощо, численні проектно-конструкторські інститути, фірми, бюро. Розвиток промисловості, науки, транспорту викликав швидке зростання населення міста, яке за 20 років (1959–1980) подвоїлося, і сягнуло в кінці 1980-х рр. 300 тисяч чол.

В наступні 1960–70-ті роки більш-менш привабливі громадські та житлові споруди на вулицях і майданах Житомира «розчинилися» у великій кількості звичайних паралелепіпедів-коробок «близнюків». Перш за все постраждали центральні вулиці міста, які не встигли забудувати до кінця 50-х років. Тому вулиці Київська, Небесної Сотні, Театральна, які в першу чергу піднімалися з руїн у повоєнні десятиріччя та реконструювалися, стали безликими, сумними і невиразними. Параметри цих вулиць не були розраховані на подальше збільшення потоку автомобілів, і сьогодні ці магістралі вже захиляються від нього. У 1980-х зовсім безпідставно було ліквідовано трамвайних рух на більшості основних міських магістралей, позбавивши цілі райони міста зручного і надійного виду транспорту, перевізна спроможність якого в двічі вища аніж тролейбуса.

Панорама припаркової частини Житомира з гелікоптера

У 1971 році до міста були приєднані приміські селища, що злилися з містом, — Крошня, Смоківка, Поруб, Соколова Гора та інші. Впорядковувалися й розширювалися вулиці, виникли нові майдани, сквери, парки. Розвивалася рекреаційна зона.

У 1980 – 90-х роках навколо міста споруджено першу чергу кільцевої об'їзної дороги довжиною 32 кілометри (від Новоград-Волинського до Київського та Сквирського шосе). Ця дорога визначила межі «Великого Житомира», на терені якого сьогодні формується система житлових масивів з котеджною (елітною) забудовою городян.

*Межі міста
у 2016 році*

За доброю традицією у передмісті розвивається рекреаційна зона. Тут діють численні санаторії, бази відпочинку, оздоровчі центри. Вже у незалежній Україні роль Житомира як важливого регіонального центру в державі зростає. Перш за все як історичного, мальовничого міста з великим туристичним потенціалом. Йде становлення нових форм власності і суспільних відносин. Ростуть нові житлові масиви на околицях. Фактом є й «Великий Житомир», що вимагає коригування міської межі у відповідності до реальної забудови.

ПП "Видавництво"Волинь"
м.Житомир-14, вул.Мала Бердичівська 17-а
Тел. (0412) 42-00-06, 46-95-27. Електронна адреса: volyn_zt@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 3626 від 17.11.2009 р.

Інтегрований розвиток міст в Україні

Звіт з виконання технічного завдання

Паспорт міста Житомир

(Збір інформації, аналіз, взаємодія)

Звіт

про виконану роботу відповідно до договору № 02/2-19072016

Робочий пакет та
галузь аналізу:

- 2.01: галузь аналізу – демографія/проживання
- 2.04: галузь аналізу – дозвілля/обсудовування
- 2.06: галузь аналізу – добробут/співпраця

Автор: Тарасенко Наталія Леонідівна

Дата: 21.10.2016

У процесі дослідження сфер, заявлених у технічному завданні, спостережено наступні виклики: відсутність окремих даних у статистичній та адміністративній звітності (динаміка виплат видів соціальної допомоги із міського бюджету різним цільовим групам, сальдо міграції по кварталах міста, динаміка реконструкцій по кварталах та ін.), їх неактуальність або некоректність (н-д, динаміка оренди житлових приміщень, оренда житлових приміщень по кварталах).

У процесі виконання технічного завдання були використані різні форми дослідження: збір та аналіз статистичних даних, метод спостереження, моніторингу та оцінки, SWOT-аналіз та ін., що в своїй сукупності дозволило системно поглянути на теми та виокремити перспективи для розвитку кожної сфери.

Відповідно до РП 2.01: галузі аналізу – демографія /проживання у процесі дослідження були отримані наступні дані та висновки.

Житомир – обласний адміністративний, економічний та культурний центр, місто обласного значення, територія якого становить 6083 га. За територією км² у зіставленні по містах – обласних центрах України станом на 1 січня 2015р. Житомир посідав 18 місце, по кількості населення – 13 місце, а за щільністю населення - 6 місце, поступаючись Одесі, Вінниці, Львову, Рівному, Луцьку.

Станом на **01.01.2016** рік у м. Житомирі проживало **267,6 тисяч осіб, з них 266,4 тис.** – постійне населення, що складає близько 1/5 усього населення регіону (Житомирської області).

Демографічна ситуація у м. Житомирі не є сприятливою, оскільки характеризується невисокою народжуваністю та досить високою смертністю. Упродовж останніх десяти років відбувається зменшення загальної чисельності населення міста, що є загальною тенденцією і на національному рівні.

Згідно з даними Державної служби статистики, кількість населення впродовж 2014р. становила 270 922 осіб, у 2015р. - 269 942, а станом на 1 січня 2016р. - 267 610 осіб.

Таблиця 1. Загальна чисельність населення м. Житомира

	2002	2006	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Наявне населення, тис. осіб	284,2	275,9	271,8	271,9	271,3	270,9	269,9	267,6
Богунський район	156,2	154,1	152,9	152,4	151,8	151,5	151,3	150,5
Корольовський район	128,0	121,8	118,9	119,5	119,5	119,4	118,6	117,1

Джерело: Статистичні збірники «Житомир - 2013», «Житомир - 2014», «Житомир - 2015»

Таблиця 2. Розподіл постійного населення за статтю

	2002	2006	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Постійне населення, тис. осіб	282,8	274,7	270,5	270,6	270,0	269,7	268,7	266,4
Чоловіки	131,6	127,1	124,8	124,7	124,4	124,4	123,9	122,9
Жінки	151,2	147,6	145,7	145,9	145,6	145,3	144,8	143,5

Джерело: Статистичні збірники «Житомир - 2013», «Житомир - 2014», «Житомир - 2015»

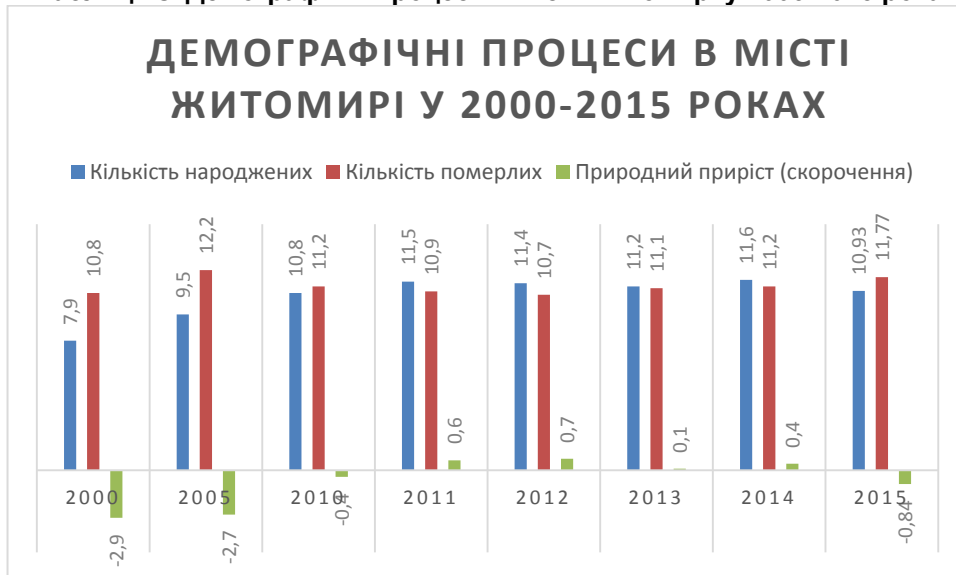
Скорочення чисельності населення відбувається як в результаті природного руху (співвідношення між кількістю народжень і смертей), так і міграційних процесів (притік і відтік мешканців).

Станом на 1 січня 2016 р. коефіцієнт народжуваності (кількість народжених на 1000 мешканців) у Житомирі становив 10,93, в той час, як коефіцієнт смертності (кількість померлих на 1000 мешканців) — 11,77. Отже, у Житомирі в 2015 р. померло більше осіб, ніж народилося і показник природного приросту населення є від'ємним. Слід зазначити, що у 2011-2014 роках ситуація починала покращуватись, однак із початком військових дій на Сході України та економічною нестабільністю позитивні тенденції призупинилися.

Дані щодо динаміки демографічних процесів у місті наведено в таблиці 3:

Загальні коефіцієнти народжуваності, смертності та природного проросту (скорочення) населення м. Житомира за роками (на 1000 наявного населення)

Таблиця 3. Демографічні процеси в місті Житомирі у 2000-2015 роках

Таблиця 3. Демографічні процеси в місті Житомирі у 2000-2015 роках

	Кількість народжених	Кількість померлих	Природний приріст (скорочення)
2000	7,9	10,8	-2,9
2005	9,5	12,2	-2,7
2010	10,8	11,2	-0,4
2011	11,5	10,9	0,6
2012	11,4	10,7	0,7
2013	11,2	11,1	0,1
2014	11,6	11,2	0,4
2015	10,93	11,77	-0,84

Джерело: Статистичні збірники «Житомир - 2013», «Житомир - 2014», «Житомир - 2015», інформаційні бюлетені Головного управління статистики в Житомирській області

Отже, демографічна ситуація Житомира характеризується наступними тенденціями: чисельність населення знову починає скорочуватися, від'ємним є як природний приріст населення, так і рівень міграції.

При цьому, найбільш негативний вплив на демографічні тенденції в місті має саме показник міграції. Відтік населення з Житомира обумовлений близькістю до Києва (з обласних центрів Житомир найближче розташований від столиці), конкуренцією з боку інших сусідніх міст. Поступове розширення сфери впливу столичного регіону обумовлює прогноз збереження негативного сальдо міграції. Постійний процес скорочення населення Житомира за рахунок процесів міграції в майбутньому може становити суттєву загрозу для якісної та структурної складових ринку праці міста.

Міграційний рух населення

Таблиця 4. Міграційний рух населення міста

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Прибулі	5734	5361	5236	4876	3962	3532
Вибулі	5588	5398	6004	5267	5051	5640
Міграційний приріст (скорочення)	146	-37	-768	-391	-1089	-2108
Міграційний приріст (скорочення) на 10 тис. наявного населення	5,4	-1,4	-28,3	-14,4	-40,3	-78,4

Джерело: Статистичні збірники «Житомир - 2013», «Житомир - 2014», «Житомир - 2015»

На працездатне населення міста віком від 16 до 59 років припадає близько 66%. Аналіз статеві-вікової структури населення міста дозволяє зробити висновок про те, що у Житомирі переважають мешканці віком від 20 до 59 років, частка яких складає 61% від загальної кількості. Питома вага жінок складає 54%, чоловіків – 46%. Розбіжності часток жінок та чоловіків починають спостерігатися у віці від 40 років і найбільше виявляються у віці старше 60 років.

Таблиця 5. Розподіл населення м. Житомира за статтю та віком (станом на 1.01.2016р.)

	2002		2010		2013		2014		2015		2016	
	чоловік и	жінки	чоловік и	жінки	чоловік и	жінки	чоловік и	жінки	чоловік и	жінки	чоловік и	жінки
Усе населення, у тому числі у віці років, років	131606	151221	124831	145626	124389	145657	124372	145293	123868	144817	122877	143476
До 1 року	1065	964	1617	1522	1575	1493	1588	1425	1599	1500	1456	1386
1-4	4656	4494	5688	5365	6203	5860	6222	5880	6173	5783	6215	5871
5-9	7616	7253	5779	5366	6620	6217	6926	6538	7140	6766	7321	6845
10-14	10215	9710	5991	5908	5329	5118	5415	5064	5694	5264	5852	5478
15-19	15598	15872	10223	10289	8863	9222	8264	8460	7430	7715	6771	6878
20-24	12495	12136	11443	11602	10008	10217	9741	9941	9400	9411	8875	8612
25-29	10649	10984	14153	13332	13173	13073	11924	12076	10857	10831	10300	10314

співпраця з
німеччиною

DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Виконавець:

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

30-34	9727	10354	10766	10577	12060	11193	13206	12146	13938	13276	13856	13549
35-39	10019	11440	9394	10119	9938	10324	10126	10399	10390	10319	10659	10338
40-44	10494	12615	8391	9800	8740	9706	8835	9693	8963	9906	9161	9962
45-49	9694	11868	9376	11457	8281	10201	8104	9841	7920	9514	7983	9496
50-54	8254	10666	8498	11710	8836	11764	8780	11414	8740	11116	8415	10683
55-59	5165	6605	7489	10468	7702	10746	7835	11215	7793	11304	7939	11345
60-64	6673	8968	5233	7912	6182	9667	6335	9902	6533	9957	6587	9992
65-69	3519	5008	3931	6053	3676	5963	3994	6538	4300	7321	4727	8169
70 і старшому	5755	12277	6904	14146	7203	14893	7077	14761	6998	14834	6760	14558
І загальної кількості населення у віці, років												
0-14	23819	22670	19075	18161	19727	18688	20151	18907	20606	19313	20844	19580
15-64	98969	112006	94921	107266	93783	106113	93150	105087	91964	103349	90546	101169
65 і старшому	9373	17382	10835	20199	10879	20856	11071	21299	11298	22155	11487	22727

Джерело: Статистичні збірники «Житомир -2014», «Житомир - 2015», Державна служба статистики

Важливу роль відіграє не лише кількість населення, а й середній вік та вікова структура мешканців. Від них значною мірою залежить навантаження на пенсійну та соціальну системи, а також завантаження шкіл та дитячих садочків.

У місті сформувались 2 адміністративні райони – Корольовський та Богунський, які різняться загальною площею (Богунський – 30 км².; Корольовський – 31 км².), характером та капітальністю забудови, а також кількістю та щільністю населення, яке проживає в цих районах (Богунський – 150,5 тис. осіб.; Корольовський – 117,1 тис. осіб).

Характерним для міста є нерівномірність розселення мешканців відносно основних масивів робочих місць. Колишні промислові зони, сформовані головним чином у 1950-1980 роках, розташовані у двох районах: східному і північному. За роки незалежності України та становлення нових форм власності і суспільних відносин, були переосмислені методи забудови міста. Замість промислових гігантів створюються невеликі, але ефективні приватні, спільні підприємства і виробництва. Нові житлові масиви виникають на околицях міста. У середньому щільність населення складає 4387,0 осіб на 1 км².

Використані джерела:

1. Статистичні збірники «Житомир -2013», «Житомир -2014», «Житомир - 2015».
2. Інформаційні бюлетені Головного управління статистики в Житомирській області.
3. Комплексний інформаційний бюлетень «Інвестиційний паспорт міста Житомир, 2015».

Прогноз демографічного розвитку

Відповідно до генерального плану розвитку міста є 2 варіанти прогнозу: згідно з першим варіантом зменшення кількості населення - 8,6%, за другим варіантом – 1,1 %. у найближчі 20 років відповідно до різних стратегій соціально-економічного розвитку міста (інтенсивної та екстенсивної).

Третій прогноз розрахований на варіантній основі з урахуванням гіпотез щодо майбутніх демографічних та соціально-економічних процесів. Якщо взяти за основу чисельність постійного населення міста 266, 7 тис. осіб, то вказана чисельність не враховує 3, 3 тис населення сіл Станишівка та Слобода-Селець, а також окремих житлових утворень, що безпосередньо межують з містом Житомир, і які, відповідно до генплану увійдуть до меж міста. Отже, з урахуванням статеві-вікової структури пунктів, які передбачено в перспективі включити до меж міста, розрахункова чисельність населення міста становитиме близько 270 тис осіб.

Зважаючи на високу динаміку механічного руху мешканців Житомира, населення міста поступово старіє, переважно, за рахунок стабільного скорочення чисельності осіб у віці до 45 років та ростом чисельності населення у віці від 46 до 59 років. Збереження динаміки в майбутньому може призвести до зниження чисельності населення у працездатному віці та дефіциту висококваліфікованої робочої сили.

Загальна площа земель м. Житомир складає 6,1 тис. га, з них 3,9 тис. га – забудована територія.

Житловий фонд міста становить 5392,7 тис. м², у тому числі багатоквартирна забудова – 79,3%, садибна – 20,7%. Середня житлова забезпеченість становить близько 20 м² (на особу), що нижче, ніж відповідні середні показники по міських поселеннях України та Житомирської області, які станом на 2014 рік складали 22,1 м² на особу та 22,2 м² на особу. У Житомирі наявні 451 аварійний та ветхий будинок загальною площею 71,0 тис. м². (1,3%) житлового фонду міста), де мешкають 2,1 тис. осіб.

Протягом останнього десятиліття значно пожвавився процес котеджної забудови передмістя Житомира, особливо у лісопаркових зонах (рекреаційних).

Слід зазначити, що поступово з 2011 року в місті пожвавився процес будівництва та здачі в експлуатацію житла, однак не є стійким, про що свідчить відчутний спад уже в 2014 році (24124 м²) та знову підйом у 2015р. (44000 м²) Рівень забезпечення житлом у м. Житомирі недостатній, про що свідчить 19,6 тис сімей та однаків, які перебувають на квартирній черзі у Житомирській міській раді.

Таблиця 6. Характеристика житлового фонду м. Житомира

	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014
Прийняття в експлуатацію загальної площі, м ²	21092	53813	26914	72727	55765	49795	24124
Кількість збудованих квартир	...	552	201	654	513	490	225
Прийняття в експлуатацію заг.площі, м ² на 10 000 населення	726	1952	995	2688	2063	1847	896
Кількість збудованих квартир на 10 000 населення	...	20	7	24	19	18	8

Джерело: Статистичний щорічник Житомирської області 2012, 2013, 2014рр., Державна служба статистики

Таблиця 7. Розподіл квартир за кількістю кімнат:

Джерело: Статистичні збірники «Житомир -2013», «Житомир -2014»

	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014
Однокімнатні	24777	26220	27453	27429	27774	27868	27377
Двокімнатні	43197	43222	44635	44392	44298	44337	44104
Трикімнатні	36778	36519	37332	37148	37151	37172	37154
Чотирьох і більше кімнатні	3524	3645	3907	3910	3932	3938	4018

Житловий фонд м.Житомира за аналізований період має тенденцію до збільшення. Слід зазначити, що

зменшилась кількість гуртожитків, починаючи з 2000 року майже вдвічі. Означена тенденція пов'язана, в тому числі, й з приватизацією кімнат та переведенням гуртожитків у статус багатоквартирних будинків.

Таблиця 8. Характеристика житлових будинків м. Житомира

	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Кількість житлових будинків	14879	14969	15108	15144	15179	15177	15215	15279
Кількість будинків гуртожитків	129	105	69	69	68	65	64	64
Кількість будинків, які мають п'ять поверхів і більше	787	794	811	812	812	816	...	
Кількість квартир	108276	109606	113327	112879	113155	113315	112653	112630

Джерело: Статистичний збірник «Житомир -2015»

Варто відмітити, що за останні роки, а особливо за перше півріччя 2016р. значно зросла кількість будинків, в яких створено ОСББ. Такі позитивні тенденції пов'язані як із законодавчим регулюванням та реформи житлово-комунального господарства, так і з усвідомленим рішенням співвласників багатоквартирних будинків управляти своїм будинком, визначати пріоритети та створювати комфортні умови для співіснування. Важливу роль у цьому відіграють, поряд із державними, і місцеві програми підтримки ОСББ. Так, зокрема, з міського бюджету ОСББ відшкодовують 100% з обслуговування «тепліх» кредитів. Подібні ініціативи можливі ще лише у деяких містах України.

Таблиця 9. Динаміка створення ОСББ (станом на 30.08.2016р.)

Джерело: сайт Житомирської міської ради, <http://zt-rada.gov.ua/pages/p5947>

Для комфортного проживання мешканців у центральній частині міста характерні наступні проблемні моменти:

- Високий рівень шуму: його переважно створює транспорт, голосна музика і шумні відвідувачі кафе, магазинів, які розташовані на перших поверхах багатоквартирних будинків або поряд із ними. Особливо це характерно для житлових будинків, розташованих у районі студентських гуртожитків (вул. І.Франка, В.Бердичівська);
- Інтенсивний автомобільний рух у центрі зумовлює високу загазованість;
- На прибудинковій території паркують автомобілі, вони займають усі вільні території, іноді навіть дитячі майданчики.

Джерела:

1. *Звіт про виконання Програми економічного і соціального розвитку міста Житомира за 2015 рік, у тому числі здійснення державної регуляторної політики виконавчими органами міської ради.*
2. *Програма соціально-економічного розвитку м. Житомира на 2016 рік.*
3. *Матеріали проекту «Внесення змін до генерального плану м. Житомира» (Інформаційна довідка).*
4. *Комплексний інформаційний бюлетень «Інвестиційний паспорт міста Житомир, 2015».*
5. *Житомирщина у цифрах-2012.*
6. *Статистичні збірники «Житомир – 2013», «Житомир – 2014», «Житомир – 2015».*
7. *Сайт Житомирської міської ради <http://zt-rada.gov.ua/pages/p5947>.*
8. *Статистичні щорічники Житомирської області 2012, 2013, 2014рр.*
9. *Державна служба статистики.*

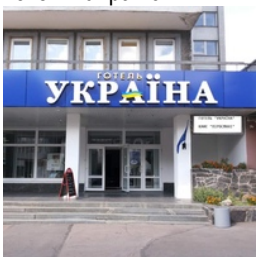
РП 2.04: галузь аналізу – дозвілля / обслуговування

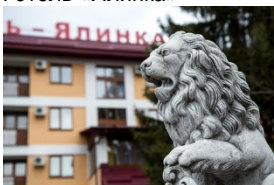
Місто Житомир має туристичний потенціал, оскільки на території міста наявні як туристичні об'єкти, так й інфраструктура, розрахована на різні категорії туристів. Зокрема, слід виділити наступні ресурси міста та передмістя:

- природні (рельєф, краєвиди, водні об'єкти, радонові мінеральні води тощо);
- історико-культурні (археологічні, історичні, монументального мистецтва, архітектури та містобудування тощо);
- соціально-економічні (об'єкти розміщення туристів, заклади обслуговування, забезпечення транспортом тощо).

На території міста розташовані численні пам'ятки культурної спадщини, з яких 11 пам'яток національного значення та 168 пам'яток місцевого значення. У місті та його околицях функціонують 16 готелів загальною кількістю близько 400 номерів різних класів та місткості. Завдяки близькому розташуванню із Києвом та привабливою ціновою політикою, м. Житомир має потенціал розвиватися у напрямку конференц-сервісу.

Таблиця 1. Кількість готелів, місць в готелях за категорією.

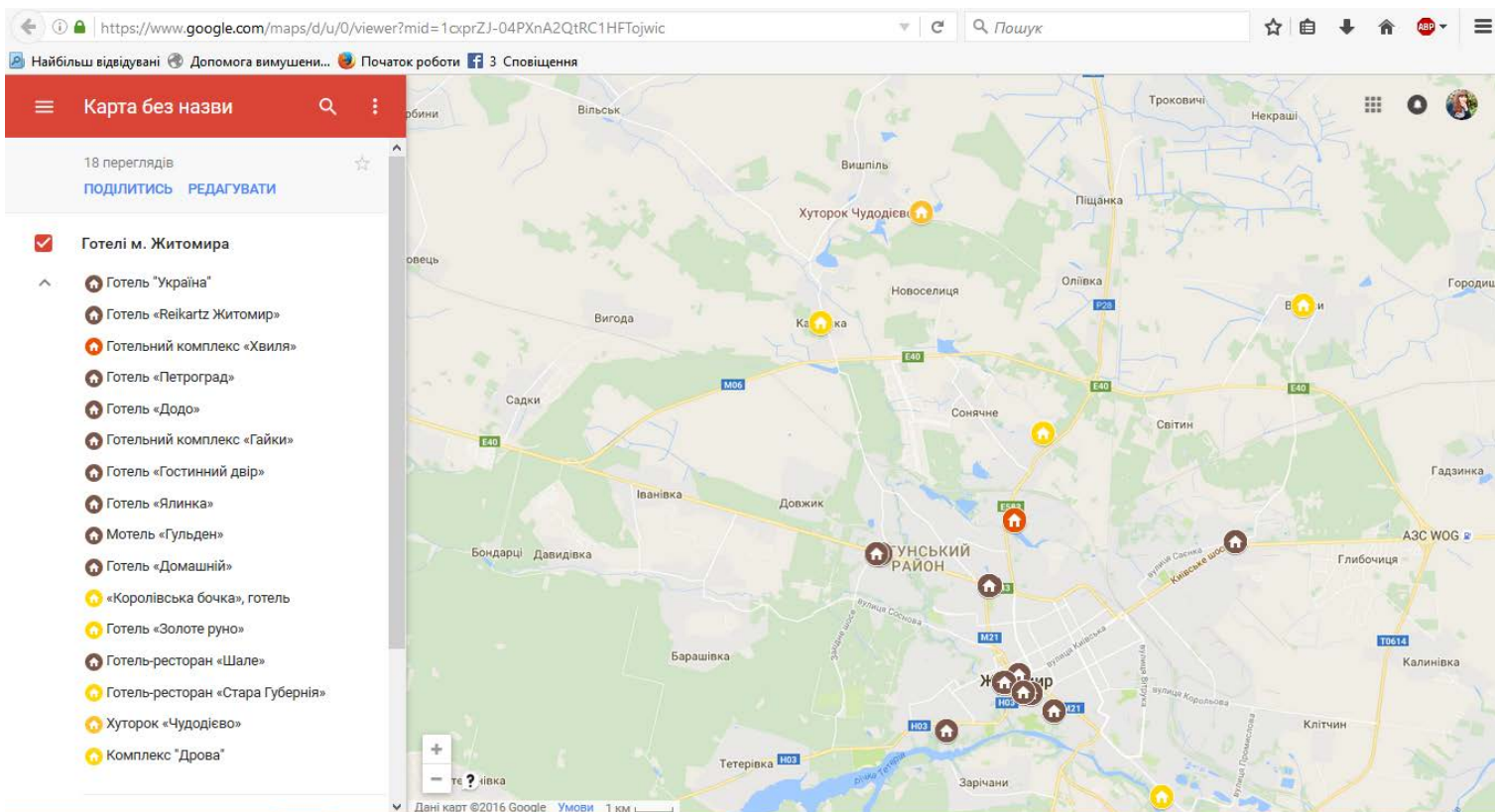
№ п/п	Назва готелю	Адреса	Характеристика	Номерний фонд	Вартість номерів	Телефони
1.	Готель «Україна» 	м. Житомир, вул. Київська, 3	Розташований в центрі міста, є кафе, два конференц-зали, автостоянка	Номерний фонд готелю складається з 50 номерів різних категорій. Стандарт – 14 однокім., 22 двокімнатні Люкс – 5 Напівлюкс – 1 Економ варіант. Для проведення ділових заходів обладнано 2 конференц-залу на 25 і 120 осіб.	Вартість 188,00 за місце в хостелі Вартість від 368, 00 за стандарт.	(0412) 47-29-99
2.	Готель «Reikartz Житомир» 	м. Житомир, майдан Замковий, 5/8	Розташований в історичному і діловому центрі міста, є ресторан, лобі-бар, кав'ярня в стилі ретро, 2 конференц-зали, автостоянка, Wi-Fi	Номерний фонд - 62 номери різних категорій: Класик -14, Стандарт - 37, Суперіор - 8, Люкс - 3. Один з номерів категорії Стандарт обладнаний спеціально для людей з обмеженими можливостями.	Вартість від 510,00 грн.	(0412) 55-89-10 (800) 304-500, (044) 428-95-80 www.reikartz.com/ru/hotels/zhitomir
3.	Готельний комплекс «Хвиля» 	м. Житомир, вул. Покровська, 130а	дві будівлі готелю, ресторан, бар, шість саун, більярд, масажний кабінет, тренажерний зал, конференц-зал, дитячий ігровий майданчик, два озера, автостоянка	27 номерів класу люкс і напівлюкс.	Вартість від 220,00 грн.	(0412) 25-40-28 – ресторан; (0412)25-40-30 – готель.
4.	Готель «Петроград» 	м. Житомир, вул. Саєнка, 152а	Є ресторан, сауна, більярд, інтернет, автостоянка	Номерний фонд – 35 номерів різних категорій: Стандарт економ 5 номерів; Стандарт – 10 номерів; Стандарт плюс – 3; Сімейний – 5 номерів; Напівлюкс – 8; Люкс – 4.	Вартість від 380,00 грн.	(0412) 46-50-58, 46-50-57 www.petrograd.com.ua

5.	Готель «Додо» 	м. Житомир, вул. Ватутіна, 13	Є ресторан, бар, більярд, автостоянка, SPA.	25 номерів європейського рівня: 8 номерів люкс; 16 двомісних номерів стандартів; 1 одномісний стандарт 45 осіб максимального	Вартість від 800,00 грн.	(0412)46 46 64, факс 8(0412) 422441 www.dodo.in.ua/ hotel.html
6.	Готельний комплекс «Гайки» 	м. Житомир, вул. Новий Бульвар, 6	Є ресторан, конференц-зал, салон краси	Номерний фонд складає 28 номерів різного класу: стандарт, напівлюкс, люкс, люкс комфорт	Вартість від 480 грн.	(0412) 46-61- 14 ресторан (0412) 42-03- 20 - готель info@gayki.zt.ua
7.	Готель «Гостинний двір» 	м. Житомир, провулок Шодуарівський 4.	Є сауна, харчування подають у номери, ресторан відсутній	Загальна максимальна можлива одночасна кількість перебування осіб – 24 Номерний фонд готелю нараховує 8 номерів: 4 – номери люкс; 4 – номери стандарт	Вартість від 350,00 грн.	+38(097)3135 697, (093)7988272, (066)2830122 www.gostiniy- dvor.net
8.	Готель «Ялинка» 	м. Житомир, пр. Миру, 50	Сервіси і послуги: ресторан; безкоштовний Wi-Fi інтернет; безкоштовна парковка із охороною	Номерний фонд – 44 номери різного класу: 38 номерів – класу стандарт, 3 – номери класу люкс, 3 – номери-хостели.	Вартість: Хостел – 100,00 грн.; Стандарт - 280 - 330грн.; люкс - 380 - 480грн.	(0412)55-14- 88, (093)031- 00-01 (098)77-288- 77, (050)215- 98-88 http://yalynka- zhytomyr.com.ua/
9.	Мотель «Гульден» 	м. Житомир, пр. Миру, 47-а	Невелика двоповерхова будівля: на першому поверсі - кафе-бар, на мансардному - номера. Бар "Гульден" в староевропейських стилі: цегляні стіни, масивні дерев'яні столи. Зали на 40 і 15 місць, маленька літній майданчик. Жива музика.	5 одномісний і двомісних номерів		+38 (0412) 46- 63-21, (067) 420-93-12, (067) 711-13- 34

10.	Готель «Домашній» 	м. Житомир пров. Піонерських таборів, буд.4	Сервіси і послуги: Дворик, мангал, рибалка, Інтернет (Wi-Fi), без охорони стоянка, супутникове ТБ, конференц зал, банкетний зал. Вольєр для тварин - 30 грн. Оренда дворика - 100 грн. / День (дрова, мангал, альтанка) Сніданок на двох - 50 грн.	17 одномісних і двомісних номерів різних класів: економ, стандарт, люкс.	Вартість від 250,00 грн.	+380(97)228- 27-56 +380(63)897- 96-51 http://hotelzt.at.ua/
11.	Розважально-оздоровчий комплекс «Королівська бочка», готель 	м. Житомир вул. Івана Гонти, 68	Сервіси і послуги: <u>бар, ресторан з</u> <u>"живою" музикою;</u> різні за розміром зали для проведення різноформатних заходів; нічний клуб, <u>диско-басейн з</u> морською водою, водоспадом та гейзером; <u>тренажерна зала;</u> <u>баня російська на</u> <u>дровах, сауна</u> <u>фінська, кімнати</u> <u>відпочинку;</u> на території комплексу є Wi-Fi; <u>обладнані місця для</u> <u>відпочинку на</u> <u>природі</u> (мангали, альтанки, дитячий майданчик).	48 номерів різного класу: стандарт, люкс.	Вартість від 150 грн.	(0412) 55-14- 28 (097) 558- 2727, (093) 629-39-39 http://korolevska-bochka.com.ua
12.	Готель «Золоте руно» 	м. Житомир, вул. Сірка, 54 (перед виїздом з Житомира, після заправки WOG)	Сервіси і послуги: - дитяче кафе та дитячий майданчик; - басейн	Номерний фонд – 8 номерів класу стандарт.	Вартість від 400,00 грн.	(067)412-64- 64 email: zolote.runo.zt@gmail.com

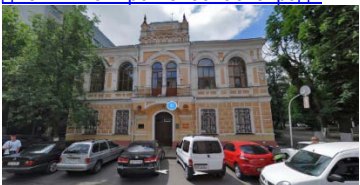
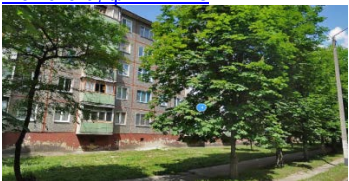
13.	Готель-ресторан «Шале» 	Житомирський район, с. Зарічани, пл. Бердичівська, 10 (1-й км Бердичівської траси), 5 км. від центру м. Житомира	Сервіси і послуги: ресторан; конференц-зал; спеціальне дієтичне меню (індивідуально), тераса / барбекю; безкоштовний Wi-Fi інтернет; безкоштовна парковка із охороною; персонал розмовляє українською, російською, англійською мовами	10 номерів: 5 класу «Люкс» та 5 класу «Стандарт»	Вартість від 400,00 грн.	(063) 380-00-33 (067) 777-99-59 http://chalet-zt.com/otel/
14.	Готель-ресторан «Стара Губернія» 	м. Житомир, об'їзна траса Київ-Чоп, поворот на с. Вереси	Ресторан, організація весіль та дитячих свят, безкоштовний Wi-Fi інтернет, безкоштовна парковка із охороною.	4 стилізовані номери	Вартість від 450,00 грн.	(0412)40-93-12; 098-491-52-45 http://www.gubernia.com.ua/
15.	Хуторок «Чудодієво» 	Хуторок Чудодієво вул. Лісова, 47, с. Вишпіль, Черняхівський р-н., Житомирська обл.,	<u>Ресторан;</u> <u>баня; відпочинок на пасіці;</u> риболовля, <u>активний відпочинок, теніс, масаж прогулянка верхи</u>	Номерний фонд – 24 будиночки. Загальна максимальна можлива одночасна кількість перебування осіб – 50.	Вартість від 850,00 грн.	(0412) 46-13-13 (094) 914-83-13 (050) 463-18-64
16.	Відпочинковий комплекс «В Дрова» 	2-ий пров. Арзамакіна, 27 Житомирський р-н, с. Кам'янка	Екологічно чисте місце; Смачна їжа; Відпочинок для усієї родини (прокат квадрациклів, катання верхи, оренда літніх альтанок, рибалка, купання в чанах, басейн під відкритим небом).	Номерний фонд - 5 готельних номерів з усіма зручностями та 1 хатинка. Загальна максимальна можлива одночасна кількість перебування осіб – 18 осіб.	Вартість від 250,00 грн.	(096) 550-98-95 korneev84@mail.ru

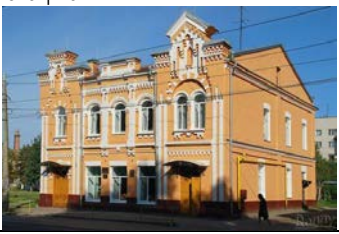
Територіальне розташування готелів має наступний вигляд:

У місті Житомирі наявна розгалужена бібліотечна система, яка в цілому забезпечує потреби населення міста, однак виклики сьогодення потребують ревіталізації простору означених об'єктів культури та створення на їх базі комунікаційних майданчиків для дорослих та дітей.

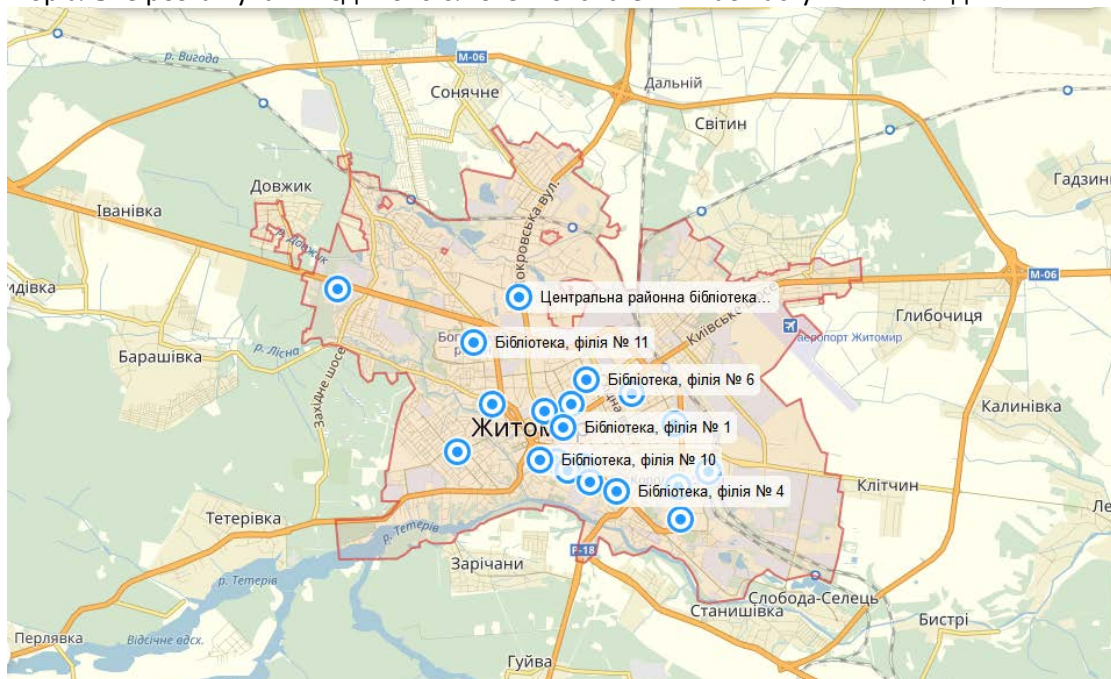
№ п/п	Назва закладу	Адреса	Години роботи	Контактний телефон
1.	Житомирська обласна науково-медична бібліотека 	м. Житомир, вул. Пушкінська, 62	ПН 09:00-18:00 ВТ 09:00-18:00 СР 09:00-18:00 ЧТ 09:00-18:00 ПТ 09:00-18:00 СБ 10:00-15:00	(0412) 37-30-83 E-mail: info@medbib.zt.ua http://www.medbib.zt.ua/
2.	Бібліотека, філія № 8 	Житомир, вул. Офіцерська, 1	ПН 10:00-18:00 ВТ 10:00-18:00 СР 10:00-18:00 ЧТ 10:00-18:00 ПТ 10:00-18:00 НД 10:00-18:00	+380 (412) 51-68-80

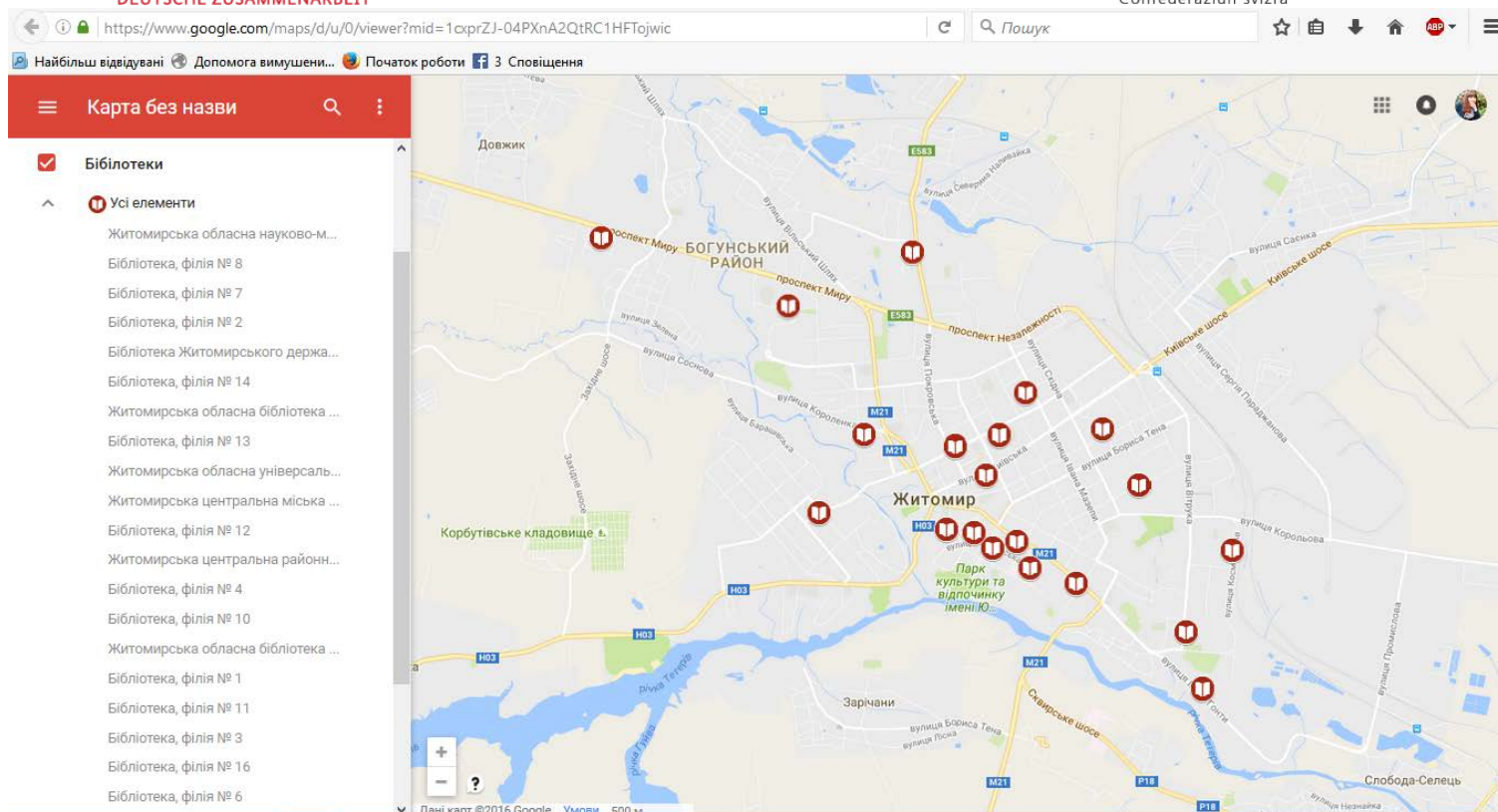
3.	Бібліотека, філія № 7 	Житомир, вул. Вітрука, 55	ПН 10:00-19:00 ВТ 10:00-19:00 СР 10:00-19:00 ЧТ 10:00-19:00 ПТ 10:00-19:00	+380 (412) 33-30-82
4.	Бібліотека, філія № 2 	Житомир, вул. Троянівська, 26		
5.	Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка 	Житомир, вул. Велика Бердичівська, 38	ПН 10:00-18:00 ВТ 10:00-18:00 СР 10:00-18:00 ЧТ 10:00-18:00 ПТ 10:00-18:00 СБ 10:00-18:00	+380(412) 37-51-95 http://library.zu.edu.ua/ e-mail дирекції: bib@zu.edu.ua e-mail відділу комплектування: vk@zu.edu.ua e-mail відділу обслуговування: vo@zu.edu.ua e-mail науково-методичного відділу: nmv@zu.edu.ua e-mail інформаційно-бібліографічного відділу: ibv@zu.edu.ua
6.	Бібліотека, філія № 14 	Житомир, вул. Шевченка, 102	ПН 09:00-18:00 ВТ 09:00-18:00 СР 09:00-18:00 ЧТ 09:00-18:00 ПТ 09:00-18:00	+380 (412) 33-49-35
7.	Житомирська обласна бібліотека для дітей Житомирської обласної ради 	Житомир, вул. Пушкінська, 36	ПН 10:00-18:00 ВТ 10:00-18:00 СР 10:00-18:00 ЧТ 10:00-18:00 ПТ 10:00-18:00 НД 10:00-18:00	+380 (412) 37-84-41 +380 (412) 22-46-58 http://childlibr.org.ua/ E-mail: zhytomyrobd@gmail.com
8.	Бібліотека, філія № 13 	Житомир, вул. Космонавтів, 14	ПН 09:00-18:00 ВТ 09:00-18:00 СР 09:00-18:00 ЧТ 09:00-18:00 ПТ 09:00-18:00 НД 09:00-18:00	+380 (412) 33-10-07
9.	Житомирська обласна універсальна наукова бібліотека 	Житомир, бул. Новий, 4	ПН 10:00-19:00 ВТ 10:00-19:00 СР 10:00-19:00 ЧТ 10:00-19:00 СБ 10:00-19:00 НД 10:00-19:00	+380 (412) 37-84-32 - приймальня http://www.lib.zt.ua/

10.	Житомирська центральна міська бібліотека ім. Василя Земляка Житомирської МЦБС	Житомир, вул. 1-а Партизанська, 3	ПН 10:00-19:00 СР 10:00-19:00 ЧТ 10:00-19:00 ПН 10:00-19:00 СБ 10:00-19:00 НД 10:00-19:00	+380 (412) 36-05-00 E-mail: zemlyak-metod@ukr.net cbszhytomyr@gmail.com
11.	Бібліотека, філія № 12	Житомир, Смолянський 1-ї пров., 1/124	ПН 10:00-18:00 ВТ 10:00-18:00 СР 10:00-18:00 ЧТ 10:00-18:00 ПТ 10:00-18:00 НД 10:00-18:00	+380 (412) 34-35-73
12.	Житомирська центральна районна бібліотека	Житомир, вул. Покровська, 131	ПН 09:00-18:00 ВТ 09:00-18:00 СР 09:00-18:00 ЧТ 09:00-18:00 ПТ 09:00-18:00	+380 (412) 25-76-90
13.	Бібліотека, філія № 4	Житомир, вул. Велика Бердичівська, 66/30	ПН 10:00-19:00 СР 10:00-19:00 ЧТ 10:00-19:00 ПН 10:00-19:00 СБ 10:00-19:00 НД 10:00-19:00	+380 (412) 34-05-04
14.	Бібліотека, філія № 10	Житомир, вул. Адмірала Щасного, 7	ПН 10:00-18:00 ВТ 10:00-18:00 СР 10:00-18:00 ЧТ 10:00-18:00 ПТ 10:00-18:00 СБ 10:00-18:00	+380 (412) 37-51-61
15.	Житомирська обласна бібліотека для юнацтва 	Житомир, вул. Михайла Грушевського, 9	ПН 09:00-18:00 ВТ 09:00-18:00 СР 09:00-18:00 ЧТ 09:00-18:00 ПТ 09:00-18:00 НД 09:00-18:00	+380 (412) 47-36-56 +380 (412) 47-36-59 E-mail: library_yun@ukr.net Сайт: http://www.junbibzt.at.ua
16.	Бібліотека, філія № 1	Житомир, вул. Київська, 36	ПН 09:00-18:00 ВТ 09:00-18:00 СР 09:00-18:00 ЧТ 09:00-18:00 ПТ 09:00-18:00 НД 09:00-18:00	+380 (412) 37-14-46

17.	Бібліотека, філія № 11	Житомир, Олександра Клосовського, 10	вул. ПН 10:00-18:00 ВТ 10:00-18:00 СР 10:00-18:00 ЧТ 10:00-18:00 ПН 10:00-18:00 НД 10:00-18:00	+380 (412) 25-92-06
18.	Бібліотека, філія № 3	Житомир, вул. Хлібна, 29	ПН 11:00-19:00 ВТ 11:00-19:00 СР 11:00-19:00 ЧТ 11:00-19:00 ПТ 11:00-19:00 СБ 11:00-19:00	+380 (412) 51-78-49
19.	Бібліотека, філія № 16	Житомир, вул. Чехова, 4	ПН 09:00-18:00 СР 09:00-18:00 ЧТ 09:00-18:00 ПН 09:00-18:00 СБ 09:00-18:00 НД 09:00-18:00	+380 (412) 42-58-50
20.	Бібліотека, філія № 6	Житомир, вул. Монтана, 16	ВТ 10:00-19:00 СР 10:00-19:00 ЧТ 10:00-19:00 ПН 10:00-19:00 СБ 10:00-19:00 НД 10:00-19:00	+380 (412) 51-76-79

Територіальне розташування єдиної бібліотечної системи має наступний вигляд:

Рекреаційні та туристичні об'єкти міста Житомира представлені у таблиці, мають привабливість для туристів, оскільки деякі з них відзначаються рідкісними колекціями та характеризуються унікальністю.

№	Назва об'єкта	Місце знаходження (район, населений пункт, координати GPS)	Опис об'єкта, коротка характеристика, та очікуваний результат від відвідування
1.	Музей імені Бориса Лятошинського	м. Житомир, вул. Михайлівська, 6 приміщення КПСМНЗ музична школа № 1 ім. Б.М. Лятошинського	Музей Бориса Лятошинського в Житомирі поки що єдиний в Україні. Його провідними завдання є створення документально підтвердженого життєпису композитора, а також запровадження віднайдених фактів до наукової практики та широкого загалу.
2.	Житомирський обласний краєзнавчий музей	м. Житомир, майдан Замковий, 1	Один з найстаріших музейних закладів України. Гордість музею - збережене мистецтво Західної Європи XVI ст. - початку XX ст., переважно живопис. Розділ італійського мистецтва - це Пізнє Відродження (XVI ст.) та бароко (XVI - XVIII ст.). Великою цінністю є колекція творів митців Голландії XVII - XVIII ст. У музеї зібрано твори видатних художників групи "малих голландців" - це єдина колекція на теренах нашої країни. Також цікава колекція робіт французьких художників XVII - XVIII ст., є німецькі автори, музей володіє також творами російських. Особливе місце в картинній галереї віддано українському живопису. Це переважно іконопис XVI - XIX ст.

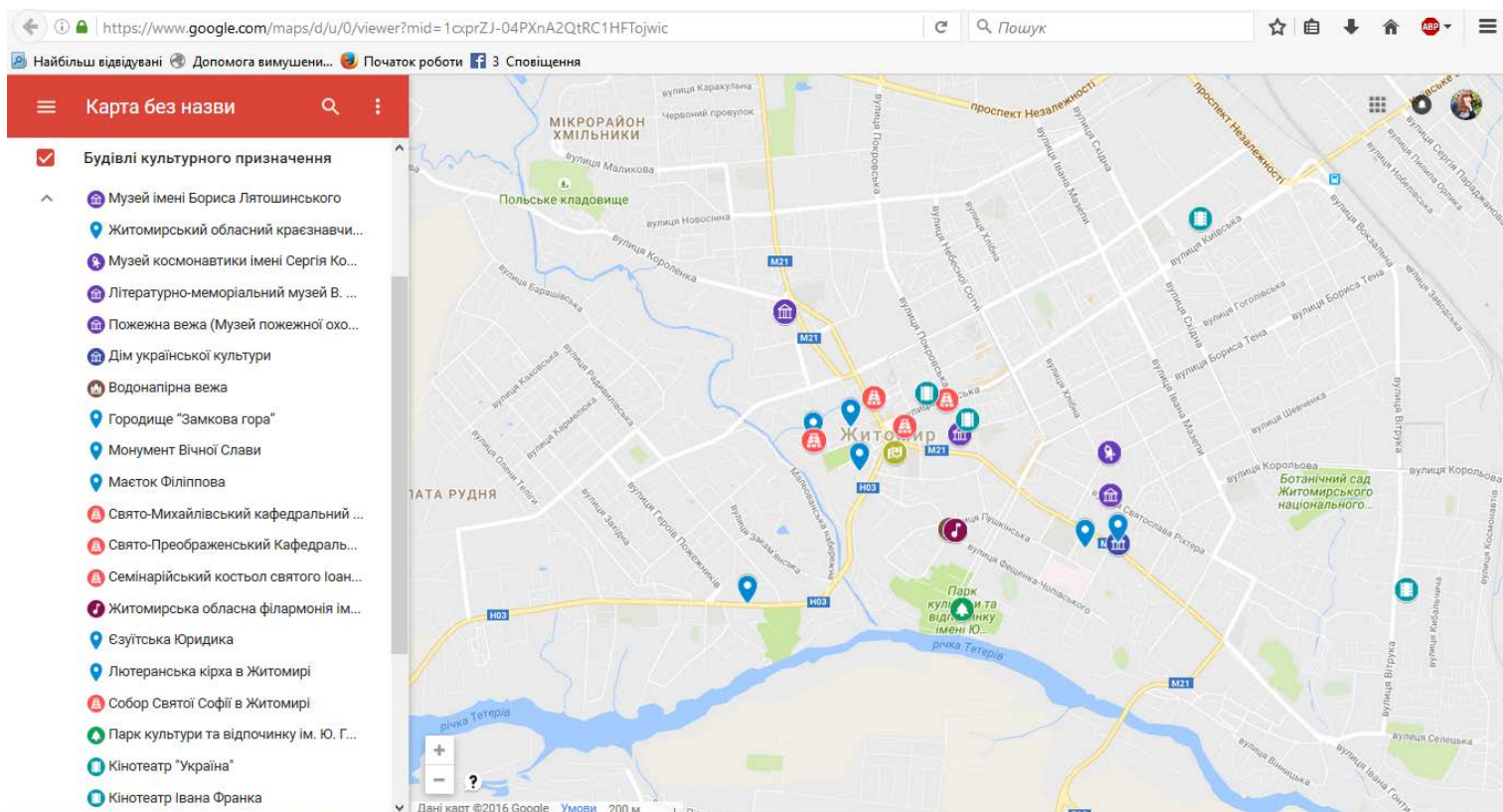
3.	Музей космонавтики імені Сергія Корольова	м. Житомир, вул. Дмитрівська, 5	Кваліфіковані екскурсоводи проводять оглядові та тематичні екскурсії (в тому числі англійською, польською та французькою мовами), враховуючи вікові категорії, інтереси та підготовленість відвідувачів. Теми екскурсій: „С.П. Корольов – життя і діяльність - оглядова екскурсія по Меморіальному будинку С.П. Корольова, „Космос далекий і близький - оглядова екскурсія по експозиції “Космос, „Україна і космонавтика - тематичні екскурсії про вклад науковців України в розбудову вітчизняного ракетобудування та космічних досліджень, «Ракети на війні та на сторожі мирного неба» (про вклад видатних діячів ракетної техніки у перемогу над німецьким фашизмом та справу збереження миру в повсякденний час), „Астрономія для малюків”, „Казковий Всесвіт”, «Назви сузір'їв розповідають» та інші.
4.	Літературно- меморіальний музей В. Г. Короленка	м. Житомир, майдан Короленка, 1	Літературна експозиція розгорнута у меморіальному приміщенні - будинку, де пройшли дитячі та ранні юнацькі роки В.Г. Короленка. Музейна експозиція розміщена у семи залах, принцип її - хронологічний. Основний фонд музею становить понад 10 тис. одиниць зберігання, серед них - меморіальні речі сім'ї Короленка, прижиттєві видання творів Короленка та письменників-сучасників, твори графіки, живопису, скульптури, прикладного мистецтва.
5.	Пожежна вежа (Музей пожежної охорони)	м. Житомир, вул. Святослава Ріхтера, 33А,	Пожежна вежа розташована в місті Житомирі. Побудували її в 1894 році з ініціативи міських чиновників. Навіть сьогодні вежа знаходиться в робочому стані, і разом з тим є архітектурною пам'яткою місцевого значення. В кінці 19 століття через часті пожежі у місті та збитків від них, місцева влада стали вживати відчайдушні спроби поліпшити ситуацію. Перша пожежна команда в місті розпочала свою роботу в 70-х роках. Її чисельність налічувала всього лише 50 осіб. У музеї можна ознайомитися з історією розвитку системи пожежогасіння та пожежної техніки. У стінах музею через кінопроектор відвідувачам показують пізнавальні фільми про причини виникнення та способи гасіння пожеж. Пожежна вежа є однією з найбільш оригінальних і часто відвідуваних визначних пам'яток міста. Відвідайте і ви це унікальна будівля. Екскурсія в будівлю Пожежної вежі - це не тільки дуже цікаво, але і пізнавально.
6.	Літературний музей	10002 м. Житомир, вул. Київська, 45 (0412)34-55-27, 34-69-62	Працівники музею займаються науковим комплектуванням, спрямованим на збереження рухомих пам'яток літературного та мистецького життя. У музеї зібрано близько 5 тисяч одиниць речей музейного значення. Особливо виділяються • бібліотека та архівні матеріали поета-перекладача Бориса Тена, • автографи українських письменників 19-20 сторіччя, • ескізи до вистав Житомирського театру, колекції театральних афіш, • меморіальні речі українських письменників, митців. Музей проводить наукові дослідження життя та діяльності на теренах Житомирщини відомих літераторів та митців. Наукові співробітники музею є авторами книг та статей про письменників-житомир'ян і тих літераторів та культурних діячів, життя яких пов'язане з Житомиром. У музеї працюють 14 співробітників, з них 6 займаються науковою роботою.
7.	Дім української культури	вул. Велика Бердичівська, 61.	Головне призначення Дому – формування патріотизму у різних категорій населення, сприяння культурному, історичному та духовному розвитку, збереження національного надбання. Відвідувачам пропонується шість виставкових залів, в яких представлено численні експонати. Серед них — вироби народної творчості, побутові речі, зброя козацької доби; картини житомирських художників; куточок відомих житомир'ян та багато іншого.
8.	Водонапірна вежа	м. Житомир, вул. Пушкінська, 24 Координати: 50°14'57.34"N, 28°39'50.58"E	Водонапірна вежа – в стилі модернізованої готики - один із символів старого Житомира. Побудована в 1898 році за проектом архітектора К. Енша. Після введення в експлуатацію нового комплексу "Водоканалу", необхідність у використанні окремих водонапірних веж відпала. Тепер це пам'ятник архітектури місцевого значення

9.	Городище "Замкова гора"	м. Житомир, вул. Замкова	Гора на березі річки Кам'янка, на якій до XIX століття стояв кам'яний замок, оточений ровами. Зараз на території замку розбитий міський сквер, встановлено пам'ятний знак на честь заснування Житомира.
10.	Голова Чацького	м. Житомир, пров. 2-й Кіровський Координати: 50°14'26.97"N, 28°38'40.53"E	"Головою Чацького" називають скелю вигадливої форми над рікою Тетерів (30 м), геологічний пам'ятник державного значення. Навпроти - скеля "Чотири брати". Скала "Голова Чацького" - популярне місце літнього відпочинку жителів Житомира.
11.	Монумент Вічної Слави	м. Житомир, вул. Черняхівського, 53-67	Встановлений на одній з найвищих точок міста і видимий здалеку. Монумент являє собою високу масивну колону циліндричної форми, висічену з житомирського лабрадориту, на якій встановлена скульптурна композиція - воїн Радянської Армії, партизан і жінка-патріотка. Біля монумента горить Вічний вогонь. Від підніжжя монумента відкривається прекрасний вид на місто, ліси, що оточують його та греблю, яка утворює Житомирське водосховище.
12.	Маєток Філіппова	м. Житомир, вул. В. Бердичівська, 61/18	Двоповерховий будинок в стилі бароко на південній околиці Житомира належав житомирському нотаріусу, адвокату І. Філіпову. Спочатку будинок 1886 будівлі був дерев'яним. Філіпов реконструював його в 1903 р., перетворивши на шикарний маєток. Маєток Філіппова є пам'яткою архітектури місцевого значення, однією з маловідомих архітектурних перлин Житомира.
13.	Свято-Михайлівський кафедральний собор	м. Житомир, вул. Київська 18	Пам'ятка архітектури місцевого значення і храм Української Православної Церкви Київського Патріархату в м. Житомирі. Собор побудований у 1856 році на кошти житомирського купця Михайла Хаботіна.
14.	Свято-Преображенський Кафедральний собор	м. Житомир, вул. Перемоги, 12	Є пам'яткою архітектури і храмом Української Православної Церкви Московського Патріархату в м. Житомирі. Витриманий у російсько-візантійському стилі з характерними рисами древньоросійської архітектури XI–XII сторіч. Висота собору 53 метра. На дзвіниці був установлений головний дзвін вагою 500 пудів. В художньому оформленні інтер'єрів собору була закладена ідея показу мінеральних багатств Волині, використані граніти та лабрадорити Житомирщини. В інтер'єрі пам'ятки — настінний олійний живопис XIX ст.
15.	Семінарійський костіол святого Іоанна із Дуклі	м. Житомир, вул. Київська, 4. Координати: 50°15'18.25"N, 28°39'36.68"E	Був збудований у неокласичному стилі в 1838 – 1842 рр. для потреб Луцько-Житомирської духовної семінарії. В 1993 році костел був відреставрований та визнаний пам'яткою архітектури національної ваги.
16.	Житомирська обласна філармонія імені Святослава Ріхтера	м. Житомир, вул. Пушкінська, 26. Координати: 50°14'58.09"N, 28°39'57.67"E	Одна з унікальних пам'яток Житомира XVIII століття – філармонія, збудована ще в 1858 році як приміщення для театру. Збудований на кошти польських шляхтичів. На той час ним керував польський театральний діяч, письменник Юзеф Крашевський. Зал був майже ідеально круглий, тому мав чудову акустику. Слова, сказані пошепки на сцені, гарно чулись всій аудиторії. В свій час в театрі гастролювала трупа Миколи Старицького та Михайла Кропивницького, а також Марія Заньковецька, Іван Карпенко-Карий. Житомирська філармонія була відкрита 1938 року, нині вона носить ім'я відомого піаніста С. Ріхтера й визнана пам'яткою архітектури місцевого характеру.

17.	Єзуїтська Юридика	м. Житомир, вул. Черняхівського, 12-а Координати: 50°15'6.69"N, 28°39'23.88"E	Історична місцевість в центральній частині Житомира, на березі річки Кам'янка біля Замкової гори. Нині це територія на вул. Черняхівській. Після приєднання Житомира до Російської імперії єзуїтський монастир було закрито, його приміщення використовували як в'язницю. Більшість цих будівель було знищено 1944 року. Сьогодні лишилися напівзруйновані келії монастиря на вул. Черняхівській.
18.	Лютеранська кірха в Житомирі	м. Житомир, вул. Коцюбинського, 5	Споруджений 1896 року. Автором цього проекту в неготичному стилі був Арнольд Енш. А певний час доля храму була пов'язана з родиною піаністів Ріхтерів – Данило Ріхтер грав на органі в храмі.
19.	Собор Святої Софії в Житомирі	м. Житомир, пл. Замкова, 2 Координати: 50°15'17.88"N, 28°39'16.19"E	Костел Святої Софії – одна з мальовничих архітектурно-історичних пам'яток старовинного і прекрасного Житомира. Побудований в стилі бароко та ренесансу був готовий. Фасад будівлі двоярусний, увінчаний вежами. Поруч дзвіниця висотою 26 метрів. Товщина стін справжня фортечна – до 2 метрів. Колони собору прикрашені іонічними й тосканськими ордерами, рустом, авторство одного з барельєфів належить, як не дивно, піаністу та композитору Ю. Заребському. У XIX ст. собор відреставрований у класичному стилі. Внутрішнє оздоблення – ліпнина, розпис стін – збереглися до нашого часу. Сьогодні собор діючий, приваблює і віруючих, і туристів. Тут проводяться католицькі богослужіння.
20.	Парк культури та відпочинку ім. Ю. Гагаріна	м. Житомир, вул. Старий Бульвар 34	Був заснований у дев'ятнадцятому столітті відомим меценатом і дослідником на Волині – бароном Іваном Максиміліановичем Де Шодуаром. Частина дерев які збереглися мають 300-350 – літній вік, значна частина рідкісних дерев та кущів загинуло в період громадянської та Великої Вітчизняної війн. Гінго, платан, горіх медвежий – єдиний екземпляр на Житомирщині. Взагалі територія парку насичена цінною дендрофлорою, вона представлена 80 породами дерев і чагарників, Батьківщиною яких являється Молдавія, Середня Азія, Сибір, Далекий схід. Добре себе почувають у поліському краї і рослини далеких країн і континентів – Центральної Європи, Скандинавії, Китаю, Японії, Північної Америки. Увагу кожного відвідувача привертає декоративно-художнє оформлення парку. На лісовій галявині вас зустріне бронзова скульптура Богині полювання Артеміді з староримської міфології, яка збереглася з часів барона Де Шодуара, а також галерея скульптур, що відображають сюжети дитячих народних казок, билин, та легенд. Значна частина парку розташована на схилах берегів Тетерева. За центральним входом у парк розташовані оглядові майданчики, з яких розкриваються чудові пейзажі. До самої річки ведуть сходи із майданчиками для перепочинку. Над річкою на потужних сталевих тросах – унікальний за конструкцією пішохідний висячий міст, довжиною 350 метрів. З моста відкривається казковий краєвид на греблю, високі скелі а також ліси, що оточують. Парк культури та відпочинку має гарне і зручне розташування алей в різних напрямленнях, загальною довжиною в 2740 погонних метрів і є найулюбленішим місцем відпочиваючих для прогулянок та відпочинку.

21.	Гідропарк КП «Парк»	У лісопарковій приміській зоні м.Житомира, між Чуднівським шосе і водосховищем в районі урочища Корбутівка. Відведена територія під зону масового відпочинку становить 110 гектарів, з них освоюється і благоустроюється 65 гектарів.	Улюблене місце відпочинку житомирян. Одних вабить риболовля, других – водна гладь Тетерева, пляжі, сонце, інші приходять, щоб просто подихати чудовим насиченим озоном і хвоєю, повітрям парку. В зоні тихого відпочинку присутній ряд паралельних алей, який простягається вздовж водного басейну. Вздовж річки простяглися два пляжі: дитячий та дорослий. Якість води, згідно замірам міської санітарно-епідемічної станції, відповідає нормам. Пляжна зона оформлена відсипним піском, розрахована на прийом не менше 6000 чоловік одночасного відпочинку, благоустроєна кабінками для переодягання, парасольками від сонця, медпунктом, рятувальною станцією з наглядовою вежею.
-----	---------------------	---	---

Територіальне розташування рекреаційних та туристичних об'єктів м. Житомира має наступний вигляд:

РП 2.06: галузь аналізу – добробут / співпраця

Починаючи з 2010р. у м. Житомирі значно зросла як кількість сімей, яким призначена субсидія, так і середній розмір призначених субсидій, що свідчить про загальне зниження економічної спроможності населення щодо сплати комунальних послуг, особливо після підвищення тарифів у 2014р.

Окрім того через військові дії на Сході України у структурі пільгових категорій населення виокремилися додатково ще дві: учасники АТО та ВПО.

Таблиця 1. Субсидії для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг населенню м. Житомира у 2010 – 2015 роках

	Кількість сімей, які звернулися за субсидіями, одиниць	Кількість сімей, яким призначено субсидії, одиниць	Загальна сума призначених субсидій, .грн.	Середній розмір призначених субсидій , грн.
	усього, за рік	усього, за січень–грудень	усього, за січень– грудень	
2010 рік	11213	6438	554400	86,1
2011 рік	13816	12728	1712206	134,5
2012 рік	10580	10095	1525483	151,1
2013 рік	9514	8954	1282412	143,2
2014 рік	11385	10537	2393011	277,0
2015 рік	49975	47844	19598638	409,6
I півріччя 2016	36770	29960	16542751	552,2

Таблиця 2. Субсидії для відшкодування витрат на придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива населенню м. Житомира у 2010-2015 роках

	Кількість сімей, які звернулися за субсидіями, одиниць	Кількість сімей, яким призначено субсидії, одиниць	Загальна сума призначених субсидій, грн.	Середній розмір призначених субсидій , грн.
	усього, за січень– грудень	усього, за січень–грудень	усього, за січень– грудень	
2010 рік	24	22	9500	432,0
2011 рік	22	21	15175	722,6
2012 рік	20	20	19494	974,7
2013 рік	16	16	15118	944,9
2014 рік	13	13	13074	1005,7
2015 рік	30	29	47746	1646,4
I півріччя 2016	45	39	81643	2440,3

¹ З урахуванням призначень минулих періодів.

² З урахуванням звернень у попередніх періодах.

Веб-сайт: www.stat.ic.zt.ua

Головне управління статистики у Житомирській області

Освіта

Кількість дошкільних навчальних закладів, яка існувала станом на 2005р. не здатна задовольнити потреби населення міста в умовах збільшення народжуваності упродовж 2008-2014рр., що спричиняє дефіцит місць в середньому на 50 в кожному ДНЗ.

Разом з тим в останні два роки завдяки міжнародній технічній допомозі спостерігається загальна тенденція до здійснення заходів із термомодернізації приміщень ДНЗ та ЗНЗ, що в свою чергу сприяє покращенню їх матеріально-технічного стану та умов перебування дітей.

№ п/п	рік	К-сть дошкільних закладів	К-сть місць у дошкільних закладах	К-сть дітей у дошкільних закладах фактично	Показник охоплення дітей дошкільного навчальними закладами віку
1	2010	43	8042	9895	96
2	2011	43	8672	10331	98
3	2-12	43	8812	10918	98,4
4	2-13	43	8844	11336	98,4
5	2-14	43	8864	11724	98,8
6	2015	43	8960	12419	99,8
7	2016	43	8960	12775	99,8

Джерело: за даними управління освіти Житомирської міської ради

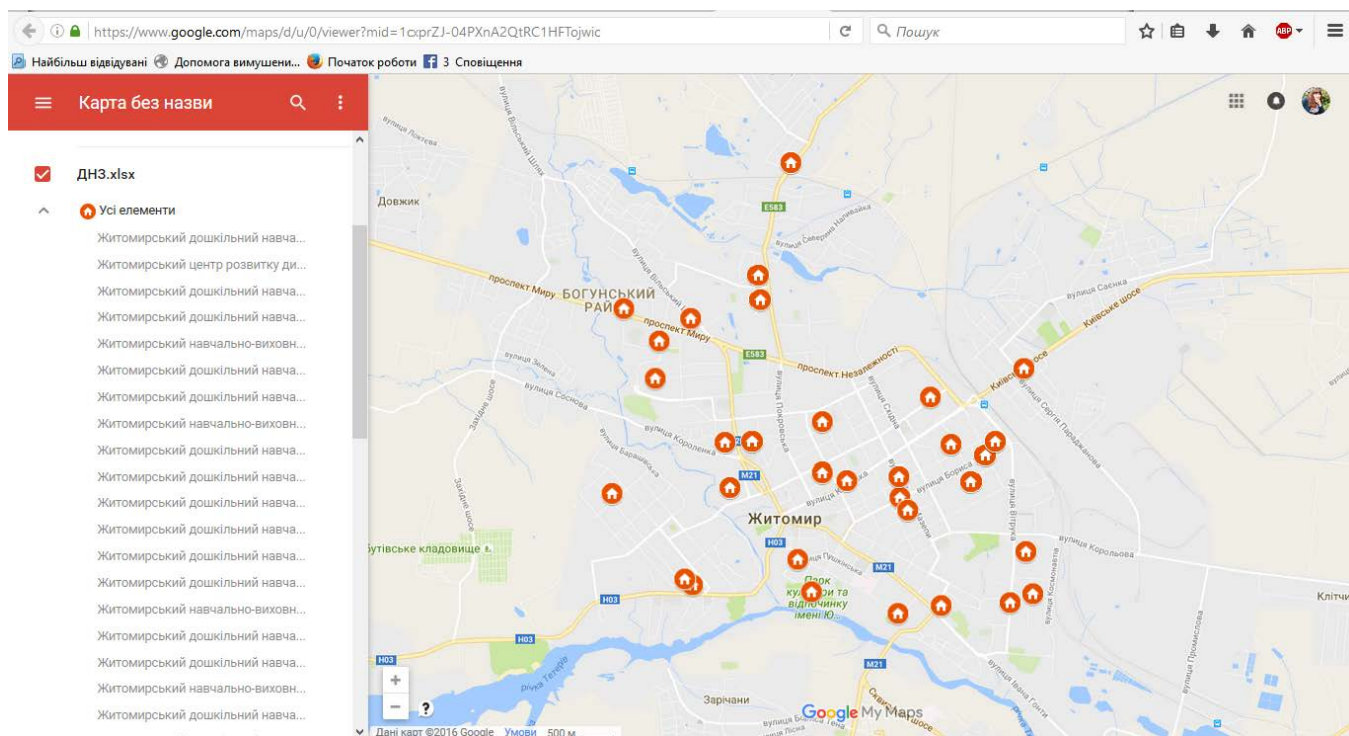
Дошкільні навчальні заклади м. Житомира (460 груп, 13571 дітей)

№ п/п	Повна назва	Адреса	К-сть дітей	К-сть педаг. працівників	К-сть техперсоналу	Джерела фінансування (тис. грн.) Житомирська міська рада
1	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 3	10002, вул. Слобідська, 7,	88	9	21	1640,1
2	Житомирський центр розвитку дитини № 5	10031, вул. Покровська, 143,	400	37	31	5239,8
3	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 6	10005, вул. Старочуднівська, 4	338	37	37	5479,2
4	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 10	10001, вул. М. Грушевського, 89/97,	378	36	35	5880,7
5	Житомирський навчально-виховний комплекс № 11	10006, вул. Західна, 110,	322	42	28	5414,3
6	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 15	10005, вул. Старочуднівська, 4-а,	262	33	35	5147,9
7	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 21	10003, вул. Л.Українки, 23,	272	25	27	4470,1
8	Житомирський навчально-виховний комплекс № 25	10024, вул. Б.Тена, 84-а,	327	35	33	5143,5
9	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 26	10031, вул. Покровська, 117-а,	461	40	39	6372,9
10	Житомирський дошкільний навчальний заклад	10007, Київське шосе, 22-а,	358	32	39	5389,2

	№ 27					
11	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 29	10003, вул. Перемоги, 47-а,	320	31	28	4466,4
12	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 30	10014, вул. Пушкінська, 17,	375	39	39	5632,2
13	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 32	10004, вул. Г.Самойловича, 16,	400	28	33	4622,5
14	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 33	10002, вул. Л.Толстого, 4-а,	144	19	20	2910,4
15	Житомирський навчально-виховний комплекс № 34 "Гармонія"	10009, пр. Кондратюка, 13,	337	41	34	4813,8
16	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 35	10012, вул. Б.Тена, 45-а,	178	16	25	3334,5
17	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 37	10014, вул. Героїв Небесної сотні, 29-а,	360	28	31	4491,6
18	Житомирський навчально-виховний комплекс № 38	10002, вул. 1 Травня, 10-а,	370	41	35	4865,2
19	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 39	10008, вул. Кудрицького, 3,	160	21	18	3008,7
20	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 40	10003, вул. Юрка Тютюнника, 17-а,	360	28	34	4700,1
21	Житомирський спеціальний центр розвитку дитини санаторного типу № 41	Пр. Миру, 20,	402	44	35	8407,1
22	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 42	10002, вул. Гагаріна, 42,	242	34	32	5280,1
23	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 43	10001, вул. Партизанська, 12-а,	274	35	32	5427,7
24	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 44	10025, вул. Вітрука, 17-а,	323	33	33	4602,9
25	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 45	10014, вул. 8 Березня, 14-а,	210	32	26	3968,3
26	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 46	10025, вул. Цюлковського, 3-а,	280	27	32	4923,7
27	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 49	10014, вул. Львівська, 4,	414	29	33	4433,1
28	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 51	10001, вул. Вокзальна, 18-а,	104	12	17	2007,3
29	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 52	10020, вул. Максютובה, 11-а,	540	41	37	6078,9
30	Житомирський центр розвитку дитини № 53 «АБВГДЕЙКА»	10020, Бульвар Польський, 7,	425	27	38	6080,3
31	Дитячі ясла-садок № 54 м. Житомира	10014,Старий бульвар,22			6	216,5
32	Житомирський центр розвитку дитини № 55	10009, вул. Кібальчича, 5-а,	362	36	37	5837,8
33	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 56	10002, вул. Гагаріна, 31,	270	31	30	4752,3

34	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 57	10002, вул. Довженка, 11,	287	28	32	4442,0
35	Житомирський навчально-виховний комплекс спеціального типу № 59	10003, вул. Юрка Тютюнника, 32,	177	43	35	7737,7
36	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 61	10014, вул. Гоголівська, 67,	330	26	3	4644,2
37	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 63	10014, вул. Київська, 45,	227	17	20	2 567,3
38	Житомирський навчально-виховний комплекс № 65	10031, вул. Покровська, 129-а,	366	29	31	5102,2
39	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 66	10009, майдан Польовий, 16,	361	37	35	5098,1
40	Житомирський центр розвитку дитини № 68	10024, Проїзд Тутковського, 10,	325	36	38	6026,9
41	Житомирський центр розвитку дитини № 69	10029, вул. Хлібна, 47,	386	40	34	5968,2
42	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 70	10002, вул. І. Мазепи, 1-а,	280	39	33	5443,1
43	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 71	10020, вул. Клосовського, 8,	562	42	38	6425,4
44	Житомирський дошкільний навчальний заклад № 73	10024, вул. Б.Тена, 82-а,	214	26	25	4063,0
	Всього		1357 1	1362	1334	212584,2

Територіальне розташування дошкільних навчальних закладів м. Житомира має наступний вигляд:

Система загальноосвітніх навчальних закладів м. Житомира є розгалуженою та складається з 36 навчальних закладів різних видів: 21 середня загальноосвітня школа, 5 ліцеїв, 4 гімназії, 3 спеціалізованих школи, 2 школи-інтернати і 1 колегіум.

У цілому кількість ЗНЗ задовольняє потреби 100% дітей шкільного віку м. Житомира (близько 27000 осіб). Однак спостерігається різне навантаження шкіл у центральній частині міста та його околицях, що зумовлено різними причинами, зокрема щільністю заселення, зосередженістю місць роботи батьків, а також можливостей для позашкільної освіти дітей, у зв'язку із концентрацією позашкільних установ та центрів розвитку дитини переважно у центральній частині міста. Така ситуація призводить до того, що в частині центральних шкіл вводиться позмінне навчання для учнів середньої ланки, що є незручним для батьків та дітей. Діти мають можливість навчатися у класах з поглибленим вивченням предметів та в спеціалізованих школах.

Загальноосвітні навчальні заклади м. Житомира

№ п/п	Назва	Адреса	Кількість учнів		К-сть викла- дачів	К-сть тех. персо- налу
			факт.	розрах.		
1.	Загальноосвітня школа I-III ступенів № 1 м. Житомира	10006 вул. Троянівська, 26	565	964	52	24
2.	ліцей № 2 м. Житомира	10007, вул. Саєнка, 56	480	600	47	23
3.	Житомирська міська гімназія № 3	10014, вул. М. Грушевського, 8	961	640	87	20
4.	Житомирська загальноосвітня школа I-III ступенів № 5	10020, вул. О.Клосовського, 16	1518	1780	113	36
5.	Загальноосвітня школа I-III ступенів № 6 ім. В.Г.Короленка м.Житомира	10003, майдан Короленка, 7	969	1176	79	25
6.	Загальноосвітня школа I-III ступенів № 7 м. Житомира	10003, вул. Перемоги, 79	960	1400	82	33
7.	Загальноосвітня школа I-III ступенів № 8 м. Житомира	10001, Майдан Згоди, 5	832	800	67	25
8.	Загальноосвітня школа I-III ступенів № 10 м. Житомира	10007, Київське шосе, 37	246	340	28	13
9.	Житомирська загальноосвітня школа I-III ступенів № 14	10009, вул. Кибальчича, 7	652	1002	60	25
10.	Загальноосвітня школа I-III ступенів № 15 м. Житомира	10028, вул. Максютіва, 261	255	540	33	23
11.	Житомирська загальноосвітня школа I-III ступенів № 17	10030, вул. Київська, 49	570	960	50	16

співпраця з
німеччиною

DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Виконавець:

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

12.	Загальноосвітня школа I-III ступенів № 19 м. Житомира	10029, вул. Л.Українки, 71	1114	1176	85	36
13.	Загальноосвітня школа I-III ступенів № 21 м. Житомира	10014, вул. 1 Травня, 6-а	1168	1200	81	25
14.	Житомирська загальноосвітня школа I-III ступенів № 22	10009, вул. Космонавтів, 34	723	1176	57	22
15.	Житомирська міська гуманітарна гімназія № 23 ім. М.Й.Очерета	10014, вул. Лятошинського, 14	1648	1700	135	26
16.	Житомирський екологічний ліцей № 24	10024, Шевченка, 105-б	1688	1540	127	37
17.	Ліцей № 25 ім. М.О.Щорса м. Житомира	10014, М.Бердичівська, 18	1180	960	90	26
18.	Загальноосвітня школа I-III ступенів № 26 м. Житомира	10004, пр. Миру, 59	1008	1200	87	27
19.	Загальноосвітня школа I-III ступенів № 27 м. Житомира	10020, пр. Миру, 27 вул. О. Кловського, 12	1148	900	81	26
20.	Житомирська загальноосвітня школа I-III ступенів № 28	10031, вул. М.Рибалка, 17	1450	1296	131	28
21.	Житомирська загальноосвітня школа I-III ступенів № 30	10025, пров. Шкільний, 4	1024	900	89	29
22.	Житомирська загальноосвітня школа I-III ступенів № 32	10005, Черняховського, 48	298	300	32	11
23.	Житомирська загальноосвітня школа I-III ступенів № 33	10002, В.Бердичівська, 52	880	900	73	24
24.	Житомирський міський колегіум	10002, вул. І. Мазепи, 18	1086	1288	88	40
25.	Загальноосвітня школа I-III ступенів № 35 м. Житомира	10030, вул. І. Мазепи, 95-а	282	300	38	10
26.	Загальноосвітня школа I-III ступенів № 36 ім. Домбровського м. Житомира	10003, вул.Домбровського, 21	650	440	61	15
27.	Житомирський ліцей при Житомирському державному технологічному університеті	10004, проспект Миру, 26	354	360	44	12
28.	Житомирська гуманітарна гімназія № 1	10009 Вул. Вітрука, 55	235	320	32	13

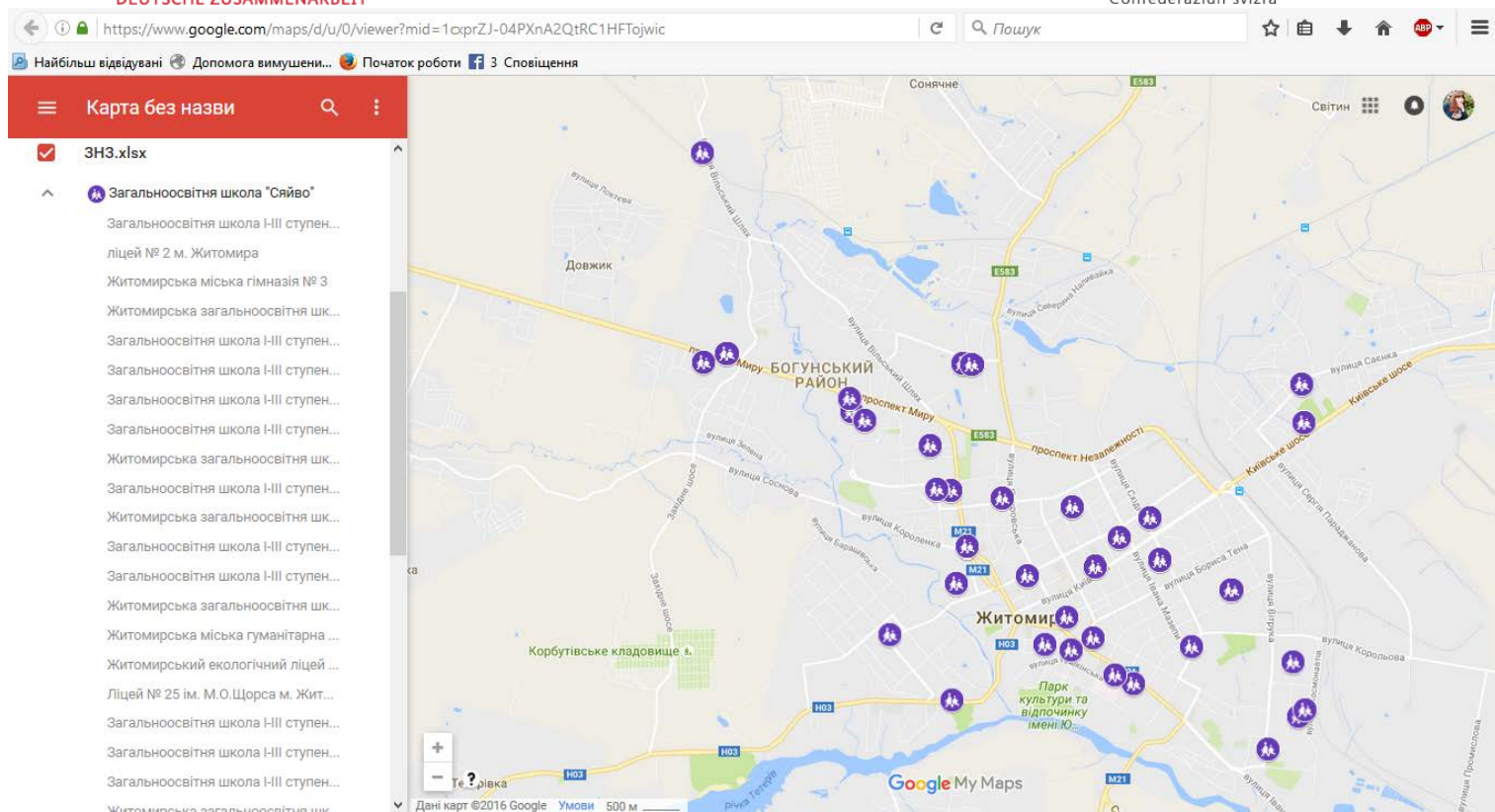
29.	Вечірня загальноосвітня школа II-III ступенів №1 м. Житомира	10020 вул. Каракульна, 15	270	360	25	10
	Усього:		24208	26522	2054	680

Спеціалізовані школи

№ п/п	Назва	Адреса	Кількість учнів		К-сть викла-дачів	К-сть тех. Персоналу
			Факт.	Розрах.		
1.	Спеціалізована загальноосвітня школа I-III ступенів № 12 ім.С.Ковальчука м. Житомира	10014, Старий бульвар, 4	730	640	71	15
2.	Загальноосвітня спеціалізована школа I-III ступенів № 16 м.Житомира	10031, вул. М.Рибалка, 15	989	1560	107	28
3	Житомирська спеціалізована школа I-III ступенів № 20	10012, вул. Східна, 65	693	750	64	16
	Усього:		2412	2950	242	59

Приватні школи Житомира

Загальноосвітня школа “Сяйво”	Шостенко Галина Петрівна	10008, вул. Коцюбинського, 5 40-02-52
Гімназія “Ор Авнер”	Степанська Ганна Аркадіївна	10004, вул. Чехова, 57 25-38-93
Загальноосвітня школа “Всесвіт”	Левченко Марія Петрівна	10014, вул. 8-го Березня, 14-а 22-57-24

У м. Житомирі збережена розгалужена система закладів позашкільної освіти Житомирської міської ради, що представлена наступним чином:

Слід зазначити, що позашкільна освіта міста представлена також закладами обласного підпорядкування та приватними структурами. Відповідно до дослідження, проведеного у 2012р., різними видами позашкільної освіти було охоплено близько 86% дітей міста.

Заклади охорони здоров'я: навантаження, кількість ліжок та персоналу на 1000 населення

Медичну допомогу населенню міста Житомира надають три міських лікарні, чотири стоматологічних поліклініки (із них - одна госпрозрахункова).

Комунальну установу «Станція швидкої і невідкладної медичної допомоги» Житомирської міської ради у 2012 році було передано у комунальну власність Житомирської обласної ради - наразі це комунальна установа «Центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» Житомирської обласної ради.

У поточному році згідно постанови КМУ від 25.11.2015 року №1024 проведено оптимізацію ліжкового фонду лікарняних закладів з урахуванням потреб населення у медичному обслуговуванні: у травні 2016 року було скорочено 20 ліжок педіатричного відділення комунальної установи «Центральна дитяча міська лікарня», у липні 2016 року скорочено 15 ліжок шкірно - венерологічного стаціонару комунальної установи «Центральна міська лікарня №1».

Ліжковий фонд у м. Житомирі наразі складає 1060 ліжок, з них 230 дитячих.

Кількість закладів, що надають амбулаторно-поліклінічну допомогу – 14, з них дітям – 4, у т.ч.:

- поліклініки у складі лікарень – 4
- дитячі поліклініки у складі лікарні – 3
- жіночі консультації – 2
- стоматологічні поліклініки – 4 (з них 1 дитяча).

Медичну допомогу населенню міста Житомира надають біля 4,0 тис. медичних працівників, з них – біля 900 лікарів.

У межах Програму розвитку охорони здоров'я на 2016-2017 роки серед іншого передбачено: Створення центрів первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД); Створення Хоспісу; Запровадження попереднього електронного запису до лікарів та наступного електронного документообігу.

Комунальна установа «Центральна міська лікарня №1» Житомирської міської ради

Адреса: 10002, м. Житомир, вул. В.Бердичівська, 70

Електронна адреса: ztkucml1@gmail.com

Факс: 34-04-83

Надає первинну і вторинну медичну допомогу дорослому населення Корольовського району м. Житомира (100010 чол.). Лікарня має сертифікат на вищу акредитаційну категорію, ліцензію на медичну діяльність та ліцензію на провадження діяльності пов'язаної з наркотичними засобами.

Комунальна установа «Центральна міська лікарня №1» м. Житомира багатoproфільний, спеціалізований лікувально-профілактичний заклад. Надає допомогу за профілями: терапевтичний, хірургічний, інфекційний, шкірно-венерологічний, акушерсько-гінекологічний.

У складі лікарні функціонують:

- поліклініка № 1 на 1000 відвідувань;
- поліклініка № 2 на 650 відвідувань;
- денний стаціонар на 140 ліжок;
- цілодобовий стаціонар на 540 ліжок.

У поліклініках населення обслуговується переважно за територіальним принципом, є 65 лікарських терапевтичних дільниць, середня кількість населення на 1 дільницю - 1467 осіб у віці понад 18 років.

Стаціонар лікарні надає допомогу дорослому населенню Корольовського району. У складі стаціонару є відділення міського значення (для хворих з інфарктом міокарда, для хворих з гострими порушеннями мозкового кровообігу, очне відділення), що надають медичну допомогу дорослому населенню м. Житомира, та відділення обласного значення - інфекційне, в якому отримують стаціонарне лікування хворі, що мешкають в інших районах Житомирської області.

Пологове відділення акредитовано на звання «Лікарня доброзичлива до дитини».

Профіль ліжок: терапевтичні, хірургічні, пологові, інфекційні, тощо.

Потужність ліжкового фонду цілодобового перебування - 525 ліжок.

Забезпеченість населення ліжками на 10 тис. населення згідно Постанови КМУ від 25.11.2015р. №1024 з урахуванням міських відділень складає 55,9 ліжок.

Комунальна установа «Центральна міська лікарня №2» Житомирської міської ради

Адреса: 10004, м. Житомир, вул. Романа Шухевича, 2-а

Електронна адреса: ztcm12@gmail.com

Факс: 25-74-14

Надає первинну і вторинну медичну допомогу дорослому населенню Богунського району м. Житомира (117300 осіб).

Комунальна установа «Центральна міська лікарня №2» спеціалізований лікувально-профілактичний заклад. Лікарня має сертифікат першої акредитаційної категорії, ліцензію на медичну діяльність та ліцензію на провадження діяльності пов'язаної з наркотичними засобами.

У складі лікарні:

- стаціонар цілодобового перебування на 305 ліжок;
- амбулаторно-поліклінічна служба:
 - Поліклініка лікарів загальної практики (м. Визволення, 1);
 - Поліклініка (вул. Л. Українки, 16);
 - Терапевтичний денний стаціонар на 120 ліжок;
 - Протитуберкульозне амбулаторно-поліклінічне відділення;
 - Центр детоксикаційної допомоги (витверезник) на 25 ліжок;
 - Гінекологічний денний стаціонар на 20 ліжок.

Потужність поліклінічної служби 1125 відвідувань за зміну.

У поліклініках функціонують 86 лікарських територіальних дільниць. Кількість населення на 1 дільниці в середньому складає 1507 осіб.

Протитуберкульозна амбулаторна допомога надається населенню м. Житомира – 266353 осіб. Також для всіх дорослих житомир'ян надається медична допомога у проктологічному та ЛОР відділеннях стаціонару.

Профіль ліжок: терапевтичні, хірургічні, інфекційні, гінекологічні, проктологічні, кардіологічні.

Функціонують лікувальні відділення, діагностичні та лікувально-допоміжні, 12 спеціалізованих відділень.

Потужність ліжкового фонду цілодобового перебування 305 ліжок.

Забезпеченість населення ліжками на 10 тис. населення згідно Постанови КМУ від 25.11.2015р. №1024 складає 40,0 ліжок.

Комунальна установа «Центральна дитяча міська лікарня» Житомирської міської ради

Адреса: 10008, м.Житомир, вул. Св'ятослава Ріхтера, 23

Електронна адреса: ztcdml@gmail.com

Факс: 22-05-42

Комунальна установа «Центральна дитяча міська лікарня» є потужним високопрофесійним, багато профільним лікувально-діагностичним, організаційно-методичним закладом з надання медичної допомоги дитячому населенню міста Житомира.

Лікарня має сертифікат першої акредитаційної категорії, ліцензію на медичну діяльність. ЦДМЛ акредитована, як «Лікарня, доброзичлива до дитини».

В лікарні також функціонують 3 дитячі поліклініки, 4 філіали: «Крошня» (вул. Тараса Бульби-Боровця, 6), «Корбутівка» (вул. Чуднівська, 129 в), «Мальованка» (вул. Чуднівська, 102), «сімейного лікаря з обслуговування дитячого населення» (вул. Л. Українки, 4), денні стаціонари, працює «Клініка, дружна до молоді».

У поліклініках та філіях проводиться прийом дітей та підлітків по 20 спеціальностям.

Під наглядом дитячих поліклінік перебуває 47678 дітей до 17 років.

В стаціонарі лікарні функціонують:

- педіатричне відділення №1 на 60 ліжок (в т.ч. неврологічні ліжка – 10, педіатричні – 40, кардіоревматологічні - 10);
- педіатричне відділення №2 на 40 педіатричних ліжок;
- I інфекційне відділення – 60 ліжок;
- II інфекційне відділення – 40 ліжок;
- ЛОР відділення на 30 ліжок денного перебування хворої дитини;
- відділення реанімації та інтенсивної терапії – на 6 ліжок.

В лікарні успішно працює перший в Україні хірургічний стаціонар одного дня, де щорічно проводиться до 400 планових хірургічних операцій.

На базі дитячої лікарні організовані та плідно працюють:

- школа цукрового діабету,
- астмо школа,
- нефрошкола,
- тіреошкола, де проходять навчання не тільки діти, а й їх батьки та родичі.

Потужність ліжкового фонду цілодобового перебування 230 ліжок.

Забезпеченість населення ліжками на 10 тис. дитячого населення згідно Постанови КМУ від 25.11.2015р. №1024 складає 70,3 ліжок.

Комунальна установа «Житомирська міська стоматологічна поліклініка №1» Житомирської міської ради

Адреса: 10008, м. Житомир, вул. Св'ятослава Ріхтера, 2

Тел./факс: 37-78-66

Електронна адреса: stomat1.zt@gmail.com

Комунальна установа «Житомирська міська стоматологічна поліклініка №1» - спеціалізований медичний заклад, який відповідає всім вимогам сучасної медичної установи, обслуговує 67 дільниць Корольовського і Богунського районів м. Житомира, що складає 164,7 тисяч дорослого населення, по наданню терапевтичної і хірургічної стоматологічної допомоги.

Поліклініка має сертифікат на першу акредитаційну категорію.

Потужність поліклініки складає 400 відвідувань в зміну, також надається стоматологічна допомога на дому.

В поліклініці діє три терапевтичних відділення, хірургічний, пародонтологічний, фізіотерапевтичний, рентгенологічний кабінети, допоміжні служби: централізоване стерилізаційне відділення, майстерня по ремонту медобладнання, реєстратура.

Штатна чисельність поліклініки складає 151 особа.

Комунальна установа «Житомирська міська стоматологічна поліклініка № 2» Житомирської міської ради

Адреса: 10031, м. Житомир, вул. Покровська, 159

Факс: 25-64-53

Електронна адреса: stomatpol2@gmail.com

Комунальна установа Житомирська міська стоматологічна поліклініка №2 обслуговує 52,5 тис. дорослого населення Богунського району. Надає весь спектр стоматологічних послуг.

Поліклініка має сертифікат на першу акредитаційну категорію.

Обслуговує 36 дільниць Богунського району м. Житомира.

Потужність поліклініки складає 140 відвідувань в зміну, також надається стоматологічна допомога на дому.

У поліклініці діє одне терапевтичних відділення, хірургічний, пародонтологічний, фізіотерапевтичний, рентгенологічний кабінети, допоміжні служби: централізоване стерилізаційне відділення, реєстратура.

Штатна чисельність поліклініки складає 52 особи.

Комунальна установа «Житомирська міська дитяча стоматологічна поліклініка» Житомирської міської ради

Виконавець:

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Адреса: 10014, м. Житомир, майдан Перемоги, 11

Електронна адреса: stomat.be@gmail.com

Факс: 47-11-31

Комунальна установа «Житомирська міська дитяча стоматологічна поліклініка» надає стоматологічну допомогу всьому дитячому населенню міста.

В своєму складі має два відділення:

- поліклінічне відділення;
- профілактичне відділення.

Поліклініка має сертифікат першої акредитаційної категорії.

У поліклінічному відділенні надається:

- терапевтична;
- хірургічна;
- ортодонтічна допомога;

а також функціонують:

- фізіотерапевтичний кабінет;
- рентгенологічний кабінет;
- зуботехнічна лабораторія.

Профілактичне відділення представлене 23 зуболікарськими кабінетами при школах міста, де проводиться профілактична робота серед дитячого населення міста.

Штатна чисельність поліклініки складає 96 чол.

Крім того, до власності територіальної громади міста належать комунальні підприємства медичного профілю:

Комунальне підприємство «Госпрозрахункова стоматологічна поліклініка» Житомирської міської ради

Адреса: 10008, м. Житомир, вул. В.Бердичівська, 33

Електронна адреса: hsp.zht@gmail.com

Факс: 37-50-85

КП «Житомирська госпрозрахункова стоматологічна поліклініка» надає платну стоматологічну допомогу за зверненнями громадян міста Житомира.

Поліклініка має сертифікат на другу акредитаційну категорію.

Комунальне стоматологічне підприємство «СТОММАКС» Житомирської міської ради

Адреса: 10008, м. Житомир, вул. вул. Св'ятослава Ріхтера, 2

Електронна адреса: kpstommax@gmail.com

Житомирське комунальне стоматологічне підприємство «Стоммакс» згідно статуту надає платні послуги виключно по зубопротезуванню.

Підприємство має сертифікат на другу акредитаційну категорію.

Комунальне підприємство «Профілактика» Житомирської міської ради

Адреса: В. Бердичівська, 32

Електронна адреса: profilaktika1956@gmail.com

Комунальне підприємство «Здоров'я» Житомирської міської ради

Адреса: вул. майдан Польовий, 2

Електронна адреса: K.P.Zdorovia@gmail.com

Комунальні підприємства «Профілактика» та «Здоров'я» надають платні послуги з охорони здоров'я – медичні огляди декретованого контингенту, медичні огляди працюючих зі шкідливими умовами праці, медичні огляди осіб, які поступають на навчання.

Видають медичні довідки щодо придатності керування транспортним засобом, для отримання дозволу на об'єкт дозвільної системи.

Таблиця 6. Пенсіонери на 1000 мешканців;

	2006	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього пенсіонерів	67100	70030	71502	71372	71843	73309	72520
за віком	48322	53276	54436	54476	54708	55761	54958
за інвалідністю	12040	10820	11109	11153	11466	11791	11811
у разі втрати годувальника	3618	3848	3827	3643	3560	3582	3561
За вислугу років	1042	1211	1299	1336	1387	1481	1542
Отримують соціальні пенсії	2078	861	811	743	702	677	628
Довічне грошове утримання суддів у відставці	...	14	20	21	20	17	20
К-сть пенсіонерів з розрахунку на 1000 населення	244	259	264	264	266	273	272

Джерело: Статистичний збірник «Житомир - 2014» Головного управління статистики у Житомирській області, «Житомир - 2015»

Таблиця 7. Динаміка соціальних виплат із міського бюджету

Виконання міських програм по управлінню праці та соціального захисту населення Житомирської міської ради (витрати міського бюджету)

Назва	2015 рік	2014 рік	2013 рік	2012 рік	2011 рік	2010 рік
Комплексна міська програма соціального захисту населення	43573988,22	34832717	41481029	11 799 498,63	8683878,81	9914003,25
КТКВК 090412	5796599,59	2906683,2	1489742,8	559263,63	1083766,06	2102766,8
Адресна допомога						1054100
Матеріальна допомога	3799837,93	2031463,5	625324	331105	599715	450255
Харчування	1656497,91	526680,56	494413,8	198654	375288	533526,72
Поховання	330472,97	339317,92	196873,86	21604,9	25079,96	41580,18
Поштові видатки	5430,78	9221,15	5871,15	6429,73	11593,1	16179,88
Інші послуги	4360	-	167260	1470	72090	7125,02
КТКВК 250404	98945,12	115820,11	126443,91	41147,48	27494,33	93714
Проїзні квитки, міська орг. Червоного Хреста	31200	34515	37245	31395	19500	22750
Мат. Допомога на лікування						70964
ЖМГО "Захист дітей війни"		5981,8	11999,8	8591,88	7994,33	
Передплата газети місто почесним громадянам		1556,76	1104,75	1160,6		
Всеукр. об'єднання ветеранів			5500			
Громадські роботи	67745,12	73766,55	70594,36			
КТКВК 091209	148917,62	148138,5	119613,43	67055,45	74682,72	63098,97
організації ветеранів	71903,16	71998,4	60979,24	35295,79	46982,86	39988,97
орг. людей з інвалідністю	29994,7	29845,84	38396,19	24784,66	23019,86	20000
УТОГ (придб. проїзних квитків)	7020	6630	5265	6975	4680	3110
орг. воїнів-інтернаціоналістів	39999,76	39664,26	14973			
КТКВК 091206	926239,58	1011908,2	730270,47	67055,45	18656,66	
Центр соціальної реабілітації дітей-інвалідів	926239,58	1011908,2	730270,47	1056348,96	18656,66	
КТКВ 091204	8271500,45	6332717,2	6418258,8	6147310,6	4326078,07	5211723,48
Міський територіальний центр соц.	8271500,45	6332717,2	6418258,8	6147310,6	4326078,07	5211723,48

Обслуговування						
КТКВК 1170602	2719500	2719500	2719500	3927500,28	3118140	2442700
Пільгове перевезення учнів та студентів	2719500	2719500	2719500	3927500,28	3118140	2442700
КТКВК 180409	643250					
відшкодування вартості ком. послуг ВПО	643250					
КТКВК 090201	1099,28	868,15	893,41	872,23	863,75	
Допомога в'язню "Майданек"	1099,28	868,15	893,41	872,23	863,75	
КТКВК 091207	1289,08	109594,83	99384,96	80489,01		
Пільги Почесним громадянам м. Житомира	1289,08	109594,83	99384,96	80489,01		
	17681101,14	13345230	11704108	10890694,13	8649681,59	9914003,25
Всього з міського бюджету	41% від видатків на програму38%	38%	28%	92%	99%	100%

Джерело: звіти управління соціального захисту Житомирської міської ради

Інтегрований розвиток міст в Україні

Звіт з виконання технічного завдання

Паспорт міста Житомир

(Збір інформації, аналіз, взаємодія)

Звіт

про виконану роботу відповідно до договору № 02/1-18072016

Робочий пакет та
галузь аналізу: 2.02: мобільність/навколишнє середовище

Автор: Медвідь Олександр Володимирович

Дата: 29.08.2016

Звіт

про виконану роботу відповідно до договору № 02/1-18072016

від 29.08.2016р.

Під час проведення аналізу – мобільність/навколишнє середовище були визначені екологічні проблеми м.Житомир.

Інформація по зазначеній галузі збиралася на основі даних отриманих від Головного управління статистики у Житомирській області, Житомирського обласного центру з гідрометеорології, Управління екології та природних ресурсів Житомирської ОДА, Житомирського обласного центру Держсанепідслужби України, Управління ДСНС у Житомирській області, Департаменту економічного розвитку Житомирської міської ради. Також було використано інформацію з офіційних веб-сайтів Державної екологічної інспекції у Житомирській області, Управління екології та природних ресурсів Житомирської ОДА, Головного управління статистики у Житомирській області, КП «Житомирводоканал». При проведенні аналізу опрацьовано Житомирські інтернет ресурси на предмет скарг громадян про негативні екологічні явища в м. Житомир.

Споживання енергії та шкідливі викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Згідно статистичних даних на виробничі та комунально-побутові потреби міста Житомир використовується паливо (вугілля, газ природний, дрова, бензин тощо), теплоенергія та електроенергія (*табл. 1*).

Найбільше палива використано у 2012 році, теплоенергії - у 2010 році, електроенергії - протягом 2012 року. Зменшення використання паливно-енергетичних ресурсів спостерігалось протягом 2015 року (*діаграма 1*).

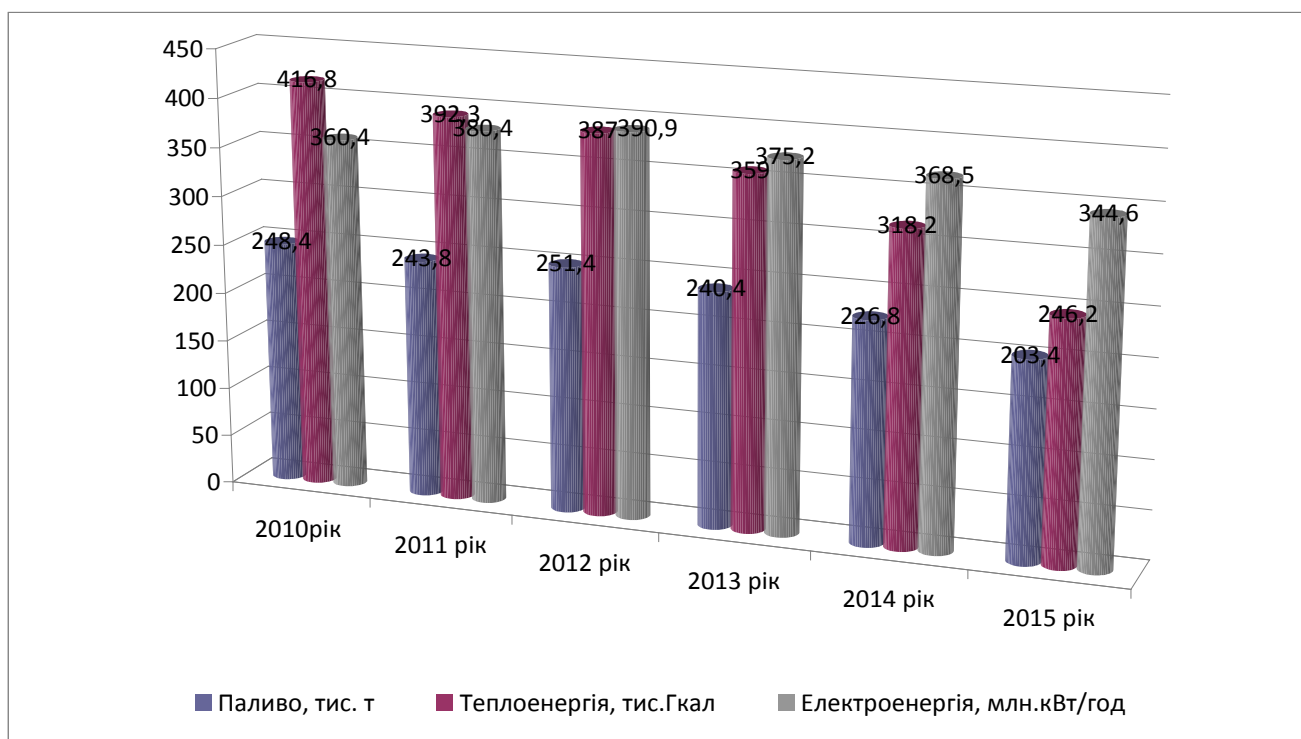
Таблиця 1

Використання паливно-енергетичних ресурсів на виробничо-експлуатаційні та комунально-побутові потреби м. Житомир

	2010р.	2011р.	2012р.	2013р.	2014р.	2015р.
Паливо, тис. т	248,4	243,8	251,4	240,4	226,8	203,4
Теплоенергія, тис. Гкал	416,8	392,3	387,0	359,0	318,2	246,2
Електроенергія, млн.кВт/год	360,4	380,4	390,9	375,2	368,5	344,6

Діаграма 1

Використання паливно-енергетичних ресурсів на виробничо-експлуатаційні та комунально-побутові потреби м. Житомир

Серед енергетичних матеріалів вугілля, газ природний, брикети, котуни та подібні види твердого палива з торфу, бензин моторний найбільше споживались протягом 2010 року, дрова - протягом 2015 року, паливо дизельне – протягом 2012 року, мазути паливні – протягом 2011 року, оливи та мастила нафтові, дистиляти нафтові важкі – протягом 2013 року. (табл. 2).

У відсотковому значенні споживання природного газу в середньому складає близько 80% від енергетичних ресурсів, споживання продуктів перероблення нафти (паливо дизельне, бензин моторний) складає близько 8% та 5% відповідно (табл. 3).

Таблиця 2

Споживання енергетичних матеріалів та продуктів перероблення нафти

(без урахування обсягів енергетичних матеріалів та продуктів перероблення нафти, реалізованих населенню)

	2010р.	2011р.	2012р.	2013р.	2014р.	2015р.
Вугілля, т	1739,0	1310,1	1260,2	1161,0	1069,4	775,5
Газ природний, млн.м ³	179,5	166,4	173,8	162,2	152,5	131,4
Брикети, котуни та подібні види твердого палива з торфу, т	238,1	155,6	107,1	108,2	221,1	442,3
Дрова для опалення, щільн.м ³	3008,6	3142,1	5612,9	6525,9	10824,3	16075,3
Бензин	8400,3	7527,3	7194,1	6975,3	6476,3	5061,0

моторний,т						
Газойлі (паливо дизельне), т	12366,8	13574,0	14136,8	13634,8	12529,4	12786,3
Мазути паливні важкі, т	39,4	368,0	83,0	203,2	115,2	183,6
Оливи та мастила нафтові, дистиляти нафтові важкі,т	314,4	298,6	266,2	469,2	219,9	199,4

Таблиця 3

Структура споживання енергетичних матеріалів та продуктів перероблення нафти, (відсотків)

(без урахування обсягів енергетичних матеріалів та продуктів перероблення нафти, реалізованих населенню)

	2010р.	2011р.	2012р.	2013р.	2014р.	2015р.
Усього	100	100	100	100	100	100
у тому числі						
вугілля	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3
газ природний	83,1	78,5	79,5	77,6	78,0	75,0

брикети, котуни та подібні види твердого палива з торфу	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
дрова для опалення	0,3	0,3	0,6	0,7	1,3	2,1
бензин моторний	5,0	4,6	4,3	4,3	4,3	3,7
газойлі (паливо дизельне)	7,2	8,1	8,2	8,2	8,0	9,1
мазути паливні важкі	0,0	0,2	0,0	0,1	0,1	0,1
оливи та мастила нафтові, дистиляти нафтові важкі	0,2	0,2	0,1	0,3	0,1	0,1

Джерелами забруднення атмосферного повітря в м. Житомирі є промислові підприємства, об'єкти енергетики та автотранспорт.

Згідно статистичних даних в повітряний басейн міста щороку надходить більше 20 тис. т забруднюючих речовин, з яких 90% складають викиди від автотранспорту.

Найбільше викидів забруднюючих речовин здійснено протягом 2013 року.

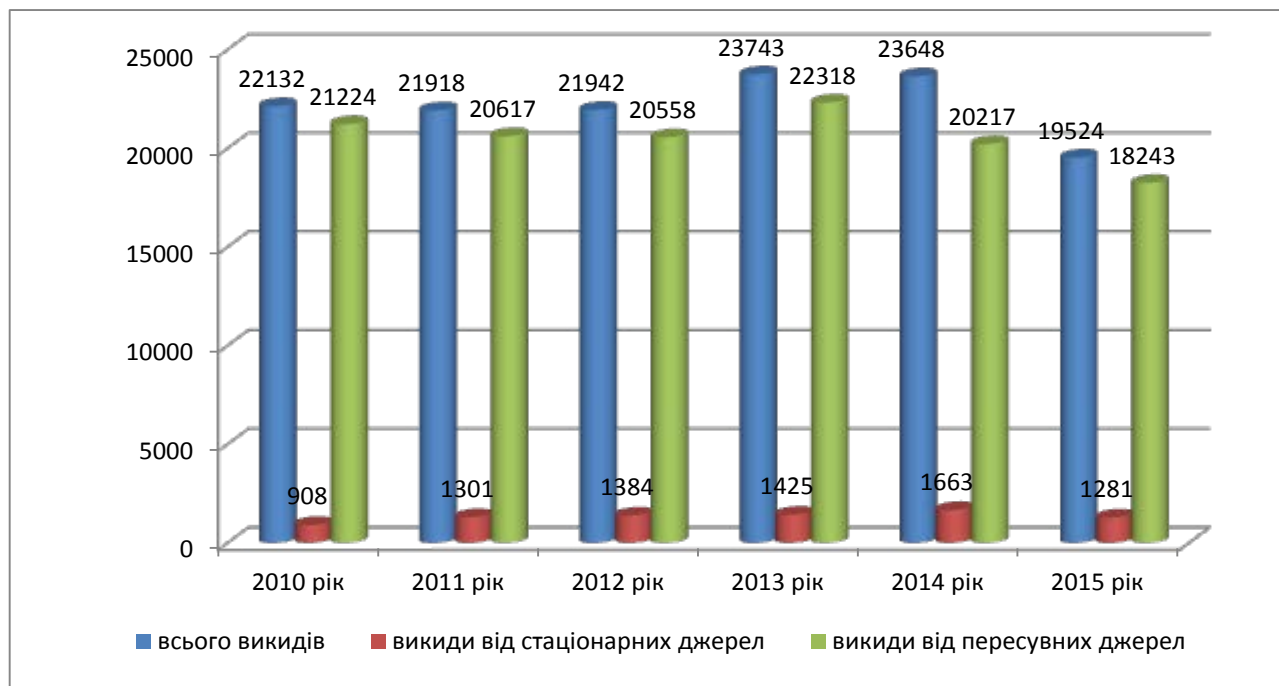
Протягом 2014-2015 років спостерігалась тенденція зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Можливо зменшення викидів зумовлено скрутним матеріальним становищем підприємств, що в свою чергу на деякий час призупинило їх господарську діяльність (табл.4, діаграма 2).

**Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря
(стаціонарними та пересувними)**

Роки	Викиди в атмосферне повітря, тонн		
	Всього	у тому числі	
		стаціонарними джерелами	пересувними джерелами
2010	22132	908	21224
2011	21918	1301	20617
2012	21942	1384	20558
2013	23743	1425	22318
2014	21666	1449	20217
2015	19524	1281	18243

Діаграма 2

Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, тонн

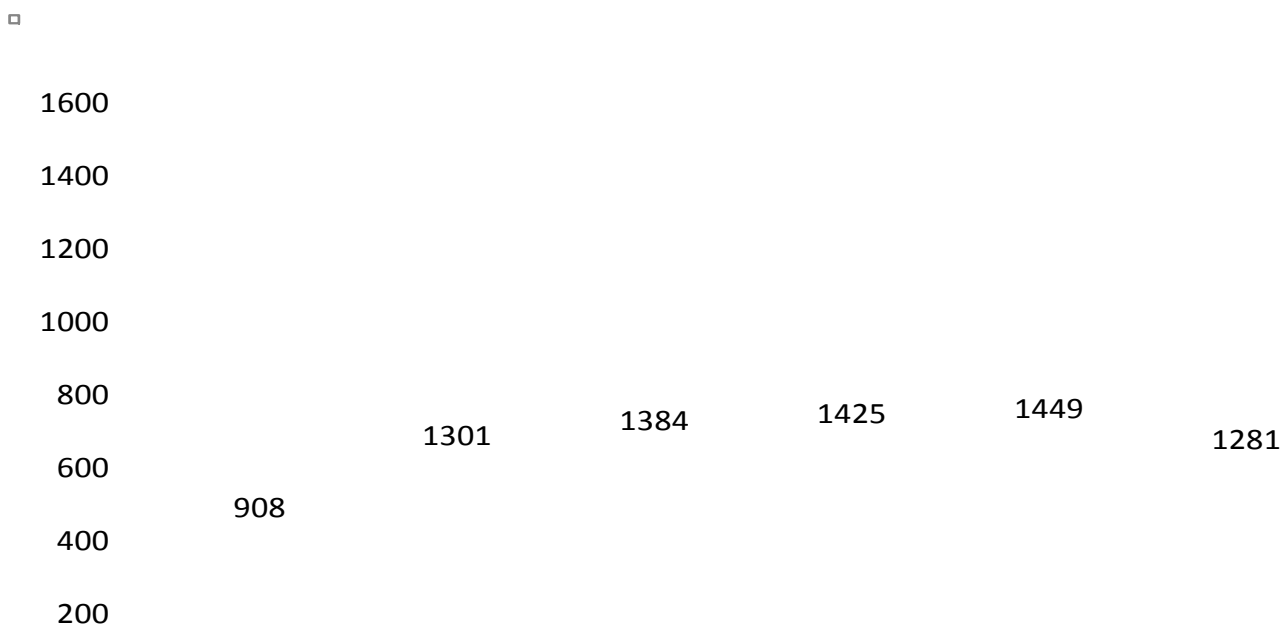

Протягом 2010-2014 років спостерігалась тенденція збільшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, у 2015 році обсяги викидів зменшились (*діаграма 3*).

Згідно Екологічного паспорту Житомирської області протягом 2013-2015 років основними забруднювачами атмосферного повітря м. Житомира та області в цілому залишаються ТОВ «Обіо» та КП «Житомиртеплокомуненерго», у 2014 році забруднювачем повітряного басейну було також ПАТ «Біомедскло».

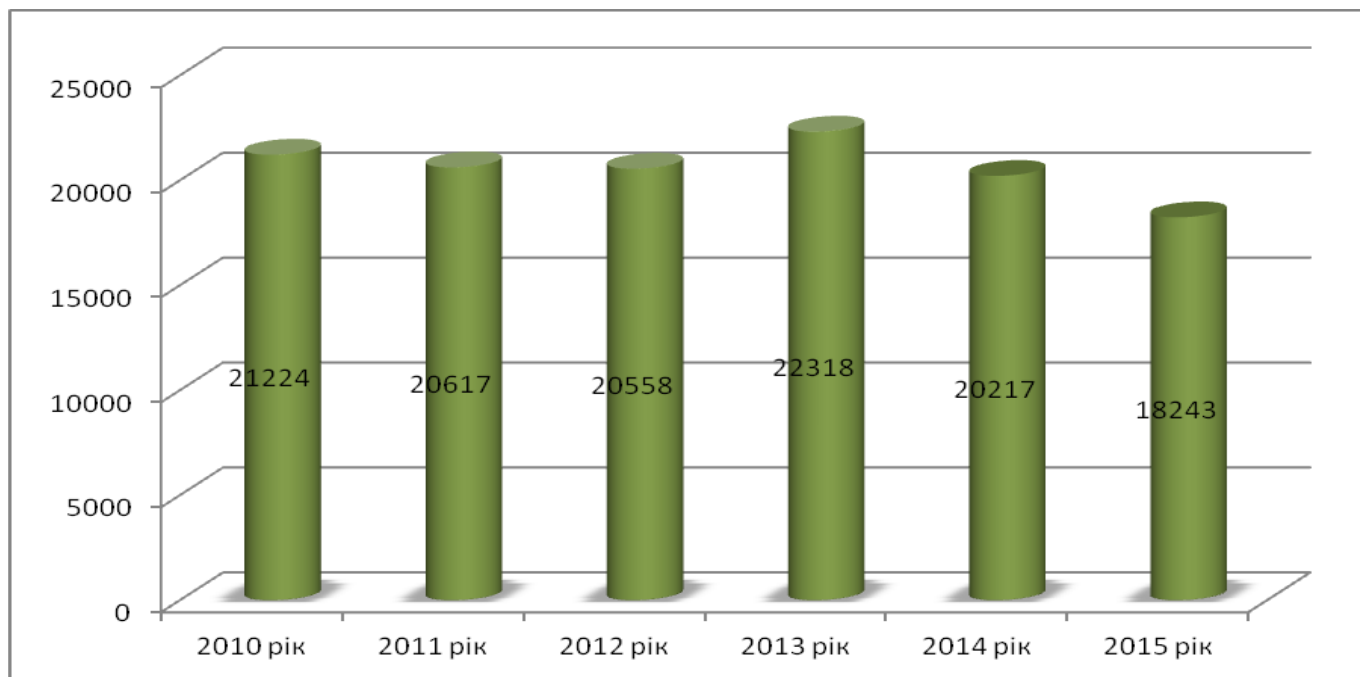
Діаграма 3

**Динаміка викидів забруднюючих речовин
стаціонарними джерелами, тонн**

Найбільше викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел надійшло у повітряний басейн міста протягом 2013 року, зменшення викидів спостерігалось протягом 2014-2015 років (*діаграма 4*).

**Динаміка викидів забруднюючих речовин
пересувними джерелами, тонн**

Основним забруднювачем повітря від пересувних джерел є автомобільний транспорт. Найбільше викидів забруднюючих речовин від автомобільного транспорту спостерігалось протягом 2013 року, у 2015 році – зафіксовано їх зменшення (табл. 5, діаграма 5).

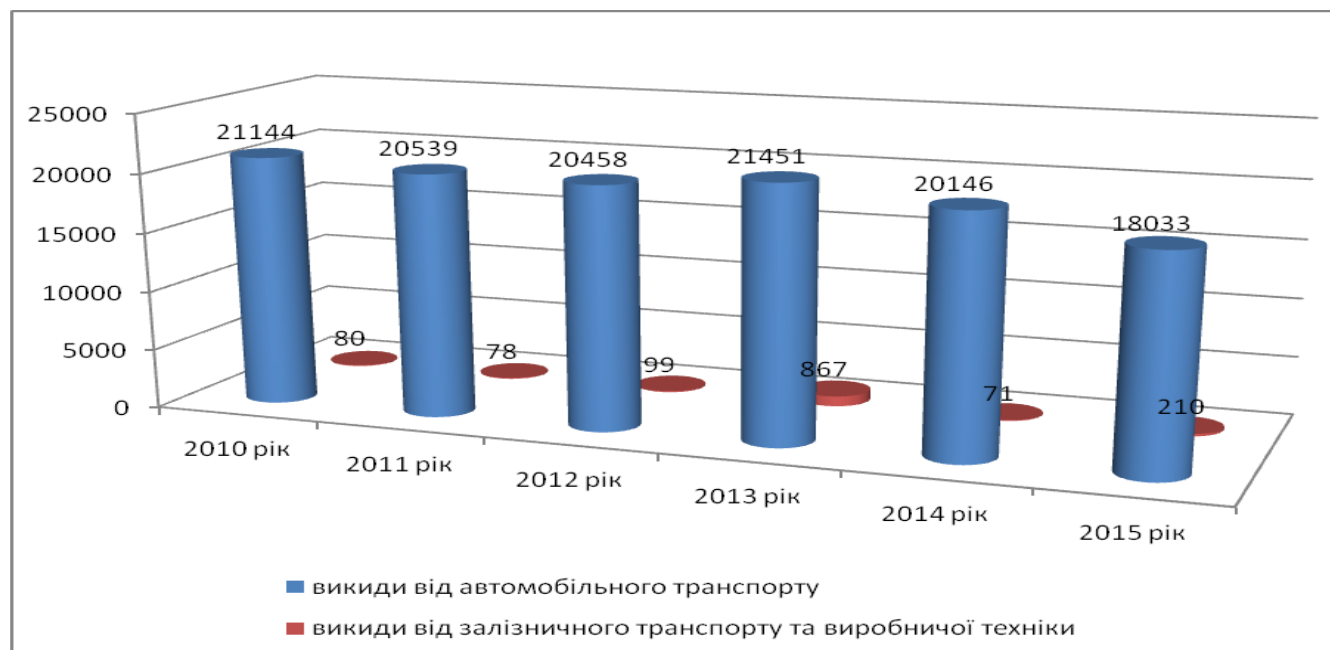
Таблиця 5

Викиди забруднюючих речовин пересувними джерелами забруднення по видах транспорту

Роки	Викиди в атмосферне повітря пересувними джерелами, тонн		
	Всього	у тому числі	
		автомобільним транспортом	залізничним транспортом та виробничою технікою
2010	21224	21144	80
2011	20617	20539	78
2012	20558	20458	99
2013	22318	21451	867
2014	20217	20146	71
2015	18243	18033	210

Діаграма 5

Викиди забруднюючих речовин пересувними джерелами забруднення по видах транспорту

Основні забруднюючі речовини, які надходять в атмосферу м.Житомира – це діоксид азоту NO_2 , оксид вуглецю CO , CO_2 , неметанові леткі органічні сполуки, діоксид сірки SO_2 , сажа (табл. 6).

Таблиця 6

Динаміка викидів у розрізі забруднюючих речовин, т

	2010р.	2011р.	2012р.	2013р.	2014р.	2015р.
1. Викиди забруднюючих речовин стаціонарними джерелами	908	1301	1384	1425	1449	1281
з них						
діоксид сірки	16	58	71	76	74	100
діоксид азоту	476	494	593	349	635	512
оксид азоту	10	7	5	1	1	9
оксид вуглецю	129	290	310	350	411	331
метан	6	5	4	5	5	5
неметанові леткі органічні сполуки	142	147	136	151	140	152
сажа	4	5	6	6	1	1
Крім того, викиди діоксиду вуглецю	359090	272979	297634	284712	251395	182701
2. Викиди забруднюючих речовин пересувними джерелами	21224	20617	20558	22318	20217	18243

з них						
діоксид сірки	179	183	197	270	220	198
діоксид азоту	1916	1932	2005	2509	2101	1943
оксид азоту	12	11	12	14	12	12
оксид вуглецю	16369	15833	15716	16691	15370	13880
метан	68	65	65	70	64	57
неметанові леткі органічні сполуки	2468	2370	2315	2430	2164	1896
сажа	212	222	246	333	285	255
2.1. у тому числі автомобільним транспорт	21144	20539	20458	21451	20146	18033
з них						
діоксид сірки	176	180	193	227	217	191
діоксид азоту	1886	1902	1968	2191	2075	1843
оксид азоту	12	11	12	13	12	10
оксид вуглецю	16332	15798	15671	16310	15337	13797
метан	68	65	65	67	64	57
неметанові леткі органічні сполуки	2461	2364	2306	2347	2158	1885
сажа	209	219	242	295	282	247
Крім того, викиди діоксида вуглецю	223740	219634	225173	249412	230143	195327

2.2. у тому числі залізничним транспортм та виробничою технікою	80	78	99	867	71	210
з них						
діоксид сірки	3	3	4	43	3	7
діоксид азоту	30	30	37	318	26	100
оксид азоту	0	0	0	1	0	2
оксид вуглецю	37	35	45	381	33	82
метан	0	0	0	3	0	0
неметанові леткі органічні сполуки	7	6	9	83	6	11
сажа	3	3	4	38	3	8
Крім того, викиди діоксиду вуглецю	2445	2341	3149	31357	2207	5566

За даними Житомирського міськрайонного відділу ДУ «Житомирський обласний лабораторний центр» протягом 2013 року у контрольних точках здійснено відбір 929 проб атмосферного повітря, з яких 37 не відповідали санітарним нормам, у 2014 році з відібраних 1371 проби не відповідали санітарним нормам 12, у 2015 році з відібраних 1838 проб не відповідали санітарним нормам 19.

Водопостачання, водовідведення, якість води

Згідно інформації Житомирського обласного управління водних ресурсів на території міста Житомира протікають наступні річки: Тетерів, Крошенка, Лісна, Путятинка, Руденка, Кам'янка.

Централізоване водопостачання м. Житомира здійснюється з р. Тетерів. Показники водопостачання і водовідведення наведені у *табл.7*.

Таблиця 7

Основні показники водопостачання і водовідведення по м. Житомир, тис. м³

	2010р.	2011р.	2012р.	2013р.	2014р.	2015р.
Використано свіжої води	24680	23790	23190	23720	22760	20500
у тому числі						
для виробництва	10030	9700	9660	10040	9250	9100
для побутово- питних потреб	14650	14090	13530	13670	13510	11400
Відведено (скинуто) зворотних вод	21920	22010	22740	24330	21260	18970
у тому числі						
забруднених	254	179	218	312	193	2
з них без очищення	2	-	0	1	-	2
нормативно очищених	21460	21630	22320	23810	20870	18770
Обсяг	16710	16670	16080	15960	12620	9260

оборотної та послідовно (повторно) використаної води						
--	--	--	--	--	--	--

Згідно даних, що опубліковані на офіційному веб-сайті КП «Житомирводоканал» протягом травня-липня 2016 року якість питної води в місті знаходиться в межах встановлених нормативів.

Глобальним питанням для м. Житомир є забруднення стічними водами річок та прибережно-захисних смуг відходами. Частіше забруднюють водні об'єкти самі ж городяни, виводячи каналізаційні труби зі своїх будинків в річку або притоку річки так звані потічки.

Згідно інформації з офіційного веб-сайту Державної екологічної інспекції в Житомирській області в межах м. Житомира інспекторами з охорони навколишнього природного середовища Житомирської області протягом 3-х місяців 2015 року проведено обстеження по малих річках та р. Тетерів, а також в межах прибережно-захисних смуг малих річок Крошенки, Лісної, Путятинки, Руденки, Кам'янки.

Під час обстеження р. Крошенка було виявлено два несанкціонованих скиди неочищених стічних вод в річку: вул. Парникова, 16-б та вул. Крошенська Набережна, 23.

Результатами лабораторних досліджень проб води з несанкціонованих скидів засвідчено наявність характерного фекального запаху та високої концентрації забруднюючих речовин, які є притаманні неочищеним господарсько-побутовим стокам.

Результатами лабораторних досліджень води з річки встановлено, що якість річкової води майже по всій протяжності річки знаходиться в межах допустимих концентрацій.

Винятком є якість води в р. Крошенка нижче несанкціонованих скидів. Там показники значно погіршуються в порівнянні з показниками в створі вище скидів.

Обстеженням прибережно-захисної смуги р. Крошенка було виявлено три несанкціоновані сміттєзвалища.

Результатами лабораторних досліджень води з річки Лісної засвідчено, що якість річкової води по всій протяжності річки знаходиться в межах допустимих концентрацій.

Обстеженням прибережно-захисної смуги р. Лісна було виявлено розміщення 3 несанкціоновані сміттєзвалища.

В ході проведення обстеження р. Руденка виявлено, що в місцях примикання житлового приватного сектору, майже навпроти кожного будинку самовільно змонтовані трубопровідні мережі, з метою скиду каналізаційних господарсько-побутових або інших стоків, які можуть потрапляти в р. Руденка. На момент обстеження було зафіксовано два скиди із змонтованих трубопровідних мереж, а саме:

- пров. 7-й Транзитний, 7 виявлено відвід трубопроводу до водного об'єкту (на час обстеження спостерігався періодичний скид каналізаційних господарсько-побутових стоків);
- пров. 7-й Транзитний, 11 виявлено відвід трубопроводу до водного об'єкту (на час обстеження скид каналізаційних господарсько-побутових стоків не спостерігався, мають місце візуальні ознаки періодичних скидів, присутній характерний неприємний запах каналізаційних стоків).

При обстеженні русла річки в межах прибережної захисної смуги встановлені факти влаштування несанкціонованих звалищ твердих побутових відходів.

В ході проведення рейдового заходу на р. Кам'янці, інспекторами було виявлено 13 фактів порушення Водного та Земельного законодавства України, а саме:

- по вул. Радищева від приватного житлового будинку № 22 зафіксовано відвід 2-х труб. На момент обстеження скид стічних вод не здійснювався.
- вул. Барашівська, 76 - з приватного житлового будинку відбувається скид господарсько-побутових стічних вод у рівчак з послідуочим потраплянням в річку Кам'янка від діяльності по забою худоби;

- провул. Артільний (навпроти житлового будинку № 9) скид із колектору діаметром 30 - 40 см відбувається скид неочищених господарсько-побутових стічних вод від діяльності по забою худоби;
- вул. Барашівська, 37 - зафіксовано скид господарсько-побутових стічних вод з приватного житлового будинку по рівчаку з послідуочим потраплянням в річку;
- вул. Устима Кармелюка, 18-а - зафіксовано скид господарсько-побутових стічних вод з приватного житлового будинку по рівчаку з послідуочим потраплянням в річку;
- вул. Стримкий спуск, 9 (навпроти ВАТ «Житомирпиво») - зафіксовано скид господарсько-побутових стічних вод з приватного житлового будинку в річку;
- вул. Мальованська Набережна, 50 - зафіксовано скид господарсько-побутових стічних вод з приватного житлового будинку по самовільно влаштованому колектору в річку;

Також забруднена вода до річки Кам'янка потрапляє через злизову каналізацію та по причині аварійних скидів господарсько-побутових стічних вод з випуску каналізаційно-насосних станцій КП «Житомирводоканал» Житомирської міської ради, зокрема було зафіксовано аварійний скид стічних вод у річку Кам'янка з випуску КНС «Чуднівська 3-А».

Обстеження р. Тетерів було розпочато від санаторію «Лісовий берег». На території Гідропарку, поблизу човної станції, за кафе «Фавор» було виявлено вивід двох труб до річки. Одна пластикова, яка проходить над землею, а інша під землею. На час обстеження скиди не здійснювалися. Разом з тим, було встановлено факт самовільного забору води з р. Тетерів вищезгаданим кафе за допомогою насосного обладнання. Неподалік від кафе «Фавор», орієнтовно на відстані двох метрів, було виявлено пластикову трубу для скиду зливових вод з проїжджої частини. Скид від зазначеної труби не здійснювався.

За гідропарком (кінцева зупинка тролейбусів) виявлено дві залізобетонні труби, з яких води природного струмка, дренажні та злизові по рельєфу місцевості впадають в р. Тетерів.

За результатами рейдових заходів до Житомирської міської ради було направлено вимогу про розроблення плану заходів щодо ліквідації всіх наявних несанкціонованих скидів шляхом демонтажу, заварювання, тампонажу шляхом

бетонування та іншими способами, а також щодо прибирання несанкціонованих сміттєзвалищ в прибережних захисних смугах річок. Однак, незважаючи на звернення екоінспекції до Житомирської міської ради, дане питання залишається, так як скарги від житомирян щодо забруднення річок постійно висвітлюються у ЗМІ.

Фото несанкціонованих скидів стічних вод у річки м. Житомир та засмічення прибережно - захисних смуг навколо річок.

Природні небезпечні зони та техногенні катастрофи.

Відповідно до Паспорту ризику виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на території м. Житомира найбільш небезпечними природними явищами по м. Житомир можуть бути зсувні процеси на ділянках по вулицях: Клосовського, Малікова, Замкова гора, вулиці Шевченка (ДЦМЛ), Свободи, Черняхівського, провулках Чуднівський та Береговий), а також процеси підтоплення територій по вулицях Саєнка, Мар'янівська, Руданська, Бугайченка, Крошенська набережна, вулицях Миклухо-Маклая, Лівобережна, І.Огієнка, Парникова, Зелена, Лісна, провулках Кошового, 2-му Сосновому, Цегельному (Ботанічний сад), Бічному, Комунальному, Житній ринок, Фізкультурний.

Згідно даних Управління ДСНС України у Житомирській області техногенних катастроф на території міста Житомир протягом 2010-2015 років не зареєстровано.

Поводження з відходами, неприємні запахи.

Згідно статистичних даних найбільше відходів по м. Житомир (з урахуванням відходів утворених у домогосподарствах) було утворено у 2014 році, у 2015 році їх кількість зменшилась (табл. 7).

Таблиця 7

Динаміка утворення відходів, т

Утворення відходів	111134,0	69406,4	92072,2	80827,5	98444,4	66009,8
--------------------	----------	---------	---------	---------	---------	---------

Утворені відходи відвозяться на єдиний в місті полігон ТПВ, загальна площа якого становить 21,56 гектара. Полігон експлуатується з 1957 року, термін експлуатації (30 років) якого сплив у 1987 (згідно паспорту місця видалення відходів).

Загальне накопичення твердих побутових відходів на полігоні з моменту його експлуатації складає біля 10 млн. куб. м. Міський полігон по захороненню твердих побутових відходів майже вичерпав свій ресурс.

Жителі мікрорайону, який розташований поблизу полігону побутових відходів, постійно скаржаться на сморід і сміття, яке розлітається по вулиці та у двори житлових будинків. У 2012 році проблема набула резонансу у ЗМІ (сюжет ТСН). Жителі не пускали машини зі сміттям на міське звалище, вимагали негайно закрити полігон та виділити інше місце під сміттєпереробний завод.

Начальник управління житлового господарства Житомирської міськради доповіла грпомадянам, що полігон не можна закрити, оскільки він єдиний у місті та розглядається кілька проектів з будівництва сміттєпереробного заводу, шукаються інвестори, тому що у міста немає 20 млн. грн. на будівництво. Проблему полігону вирішено не було.

Повторного обурення жителів міста набуло зведення відходів з міста Львова.

Житомиряни розпочали активну громадську кампанію супротиву задля недопущення львівських вантажівок зі сміттям у Житомир.

Основними вимогами житомирян знову стала повна ліквідація та рекультивація житомирського сміттєзвалища, побудова сміттепереробного заводу і звісно недопущення львівських вантажівок.

Також не вирішеною проблемою міста є стихійні смітники. У серпні 2015р. жителі вулиці Саєнка скаржилися на сморід біля Вересівського шляху, де знаходиться сміттєзвалище, на якому постійно спалюють пластикові пляшки. Мешканці скаржаться на головний біль та нудоту. Також поблизу смітника знаходиться водойма, у якій постійно купаються діти, відповідно, усі шкідливі речовини та виділення потрапляють туди.

Ще однією глобальною проблемою розповсюдження неприємних запахів є шкірзавод на вул. Промислова. На погану екологічну ситуацію (важке повітря та нестерпний сморід) в районі вулиць Промислової та Козятинської місцеві жителі скаржаться вже давно. Але, за словами людей, в останні два місяці (червень-липень 2016 року) дихати стало ще важче.

Тутешні мешканці розповідають, що викиди з заводу роблять саме вночі, там чинять шкіру, використовують небезпечні хімічні сполуки та не мають нормальних очисних споруд. Проблема триває більше 10 років і люди постійно обурюються.

Після скарг місцевих мешканців на нестерпний запах та набуття у ЗМІ резонансу підприємство ТОВ «Фірма Естрелла» (шкірзавод) почало здійснювати заходи щодо усунення неприємних запахів. В даний час встановлено купол над одним із відстійників, що в свою чергу зменшило розповсюдження смороду.

Заповідні зони та райони захисту навколишнього середовища м. Житомира.

До складу природно-заповідного фонду м. Житомира входять 5 об'єктів:

- Ботанічний сад Національного агроекологічного університету (35,4 га);
- Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення ім. Ю. Гагаріна (36,0 га);
- Гідрологічна пам'ятка природи місцевого значення Радонові джерела (0,01 га);
- Геологічна пам'ятка природи місцевого значення Скеля "Голова Чацького" (0,01 га);
- Геологічна пам'ятка природи місцевого значення Скеля "Чотири брати" (0,2 га);

Зазначені об'єкти природно-заповідного фонду створені ще в кінці 60-х, на початку 70-х років минулого століття.

В самому центрі міста знаходиться Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення ім. Ю. Гагаріна площею 36,0 га. Парк розділений підвісним пішохідним мостом на дві частини.

Інформаційні знаки, що направлені на інформування населення про межі заповідного об'єкту, категорію його заповідання та основні відомості про режим і правила поведінки на вході до парку відсутні.

Жителі міста навіть і не знають яку цінність має дана територія.

Слід також зауважити, що викликає обурення у жителів міста забудова частини території парку в районі колишнього гастрольного театру, де вже «виросла» багатоповерхівка.

Територія зі сторони с. Зарічани, яка прилягає до парку, що розташована за мостом, забудовується приватними будинками.

Взагалі виникає стурбованість, що органи місцевої влади не володіють питанням збереження об'єктів природно-заповідного фонду. Як приклад цього є незаконна рубка насаджень, яка була зафіксована у вересні 2014 року Державною екологічною інспекцією у Житомирській області (дані з офіційного сайту Державної екологічної інспекції у Житомирській області).

Виявлено факт незаконної порубки 8 дерев та 2 дерев пошкоджених до ступеня припинення росту, тобто адміністрацією КП «Парк культури та відпочинку ім. Ю.Гагаріна» проведено рубку без відповідних лімітів та дозволів, як це передбачено статтею 9-1 Закону України «Про природно-заповідний фонд України».

Перспективними для заповідання можуть бути лісопаркові зони, що прилягають до території міста.

Вулиці з великою інтенсивністю дорожнього руху та високим рівнем шумового навантаження.

Місто лежить на перетині п'яти автомобільних доріг державного значення, в тому числі перетинається автомобільною дорогою міжнародного значення Київ-Чоп. Також місто є важливим залізничним вузлом. Відповідно шумове навантаження є значним.

Найбільш навантажена автотранспортом центральна частина міста (вул. Київське шосе, Жуйка, Михайла Грушевського, Київська, Велика Бердичівська, Перемоги, Покровська, Леха Качинського, Чуднівська, Івана Гонти, проспект Миру та проспект Незалежності).

За даними Житомирського міськрайонного відділу ДУ «Житомирський обласний лабораторний центр» протягом 2013 року у контрольних точках здійснено 19 досліджень шуму, з яких 4 не відповідали санітарним нормам, у 2014 році з 20 проведених досліджень всі відповідали санітарним нормам, у 2015 році з 160 досліджень не відповідали санітарним нормам 9.

Інтегрований розвиток міст в Україні

Звіт з виконання технічного завдання

Паспорт міста Житомир

(Збір інформації, аналіз, взаємодія)

Звіт

про виконану роботу відповідно до договору № 02/3-19072016

Робочий пакет та галузь аналізу:	2.03: галузь аналізу – регіональний розвиток/інфраструктура
	2.05: галузь аналізу – економіка
	2.06: галузь аналізу – добробут/співпраця
Автор:	Соловйова Жанна Володимирівна
Дата:	29.08.2016

ЗВІТ

про виконану роботу відповідно до договору №02/3-19072016

від «28» жовтня 2016 року

Вступна частина: опис основної проблематики та вихідних питань дослідження

Основний фокус дослідження було направлено на наступні галузі, описані в отриманому технічному завданні: 2.03 – регіональний розвиток/інфраструктура; 2.05 – економіка; 2.06 – добробут/співпраця. Досліджувалися наступні сфери:

- 1) скільки у місті станом на 2016 рік нових забудов (багатоповерхових будинків), і скільки будинків будується і заплановано побудувати в найближчому часі;
- 2) наявність конфліктних місць у Житомирі, в т.ч. недобудови, скандальні будівництва тощо;
- 3) громадський транспорт у Житомирі, а саме: кількість одиниць техніки у місті, скільки є приміських маршрутів, які проходять через Житомир;
- 4) щільність проживання населення у Житомирі;
- 5) маятникова міграція у місті;
- 6) міжнародні проекти та програми, які діяли, діють та заплановані у Житомирі.

Короткий опис підходу та методик(и), які було використано в процесі збору та аналізу інформації, а також ключових проблем (викликів), які виникли в процесі роботи (напр., відсутність даних, їх неактуальність або некоректність, неефективність існуючих методів збору/ роботи з даними, тощо).

Інформація по зазначеним галузям була опрацьована на основі даних отриманих від департаменту економічного розвитку, департаменту містобудування та земельних відносин, управління транспорту і зв'язку, управління муніципального розвитку, управління житлового господарства Житомирської міської ради; управління промисловості, розвитку інфраструктури та туризму Житомирської обласної державної адміністрації; головного управління статистики у

Житомирській області. В ході дослідження було проаналізовано інформацію, яка є у відкритому доступі, в тому числі на сайті Житомирської міської ради, Житомирської обласної державної адміністрації, у друкованих та Інтернет-виданнях засобів масової інформації, соціальних мережах тощо. В ході дослідження було проведено соціологічне опитування, спрямоване на отримання даних щодо маятникової міграції у місті.

Для отримання даних було підготовлено ряд листів-запитів на керівників відповідних департаментів та управлінь органів місцевого самоврядування та місцевої влади, проводилися зустрічі, інтерв'ю; було проведено аналіз отриманих відповідей, а також велика увага приділялася збору інформації через відкриті джерела доступу до інформації, в тому числі через мережу Інтернет.

В ході дослідження стикнулися із ситуацією, коли більшість даних, необхідних для проведення аналізу та підготовки висновків, в структурних підрозділах Житомирської міської ради з тих, чи інших причин відсутні. Зокрема, це стосується інформації щодо земельних питань, будівництва, щільності проживання населення у місті, міжнародної співпраці та ін.

1) Будівництво

Будівництво у Житомирі динамічно розвивається в порівнянні із попередніми роками. В той же час, кількість багатоповерхових будинків, які зводяться у Житомирі дуже мала, в порівнянні з іншими містами України.

В ході дослідження було визначено, скільки в Житомирі станом на 29.08.2016 р. є новобудов, скільки будинків вже здано в експлуатацію, по скількох новобудовах є конфліктні ситуації. Дана інформація була опрацьована та нанесена на [гугл карту Новобудови у Житомирі](#). У Житомирі є 17 новобудов та/або місць, де ведеться будівництво багатоповерхових будинків, з яких: здано в експлуатацію – 7 об'єктів (на карті позначено блакитним кольором), на 7-ми об'єктах ще тривають або починаються будівельні роботи, з них: на 3-ох об'єктах склалися конфліктні ситуації навколо будівництва (виділено червоним кольором на карті).

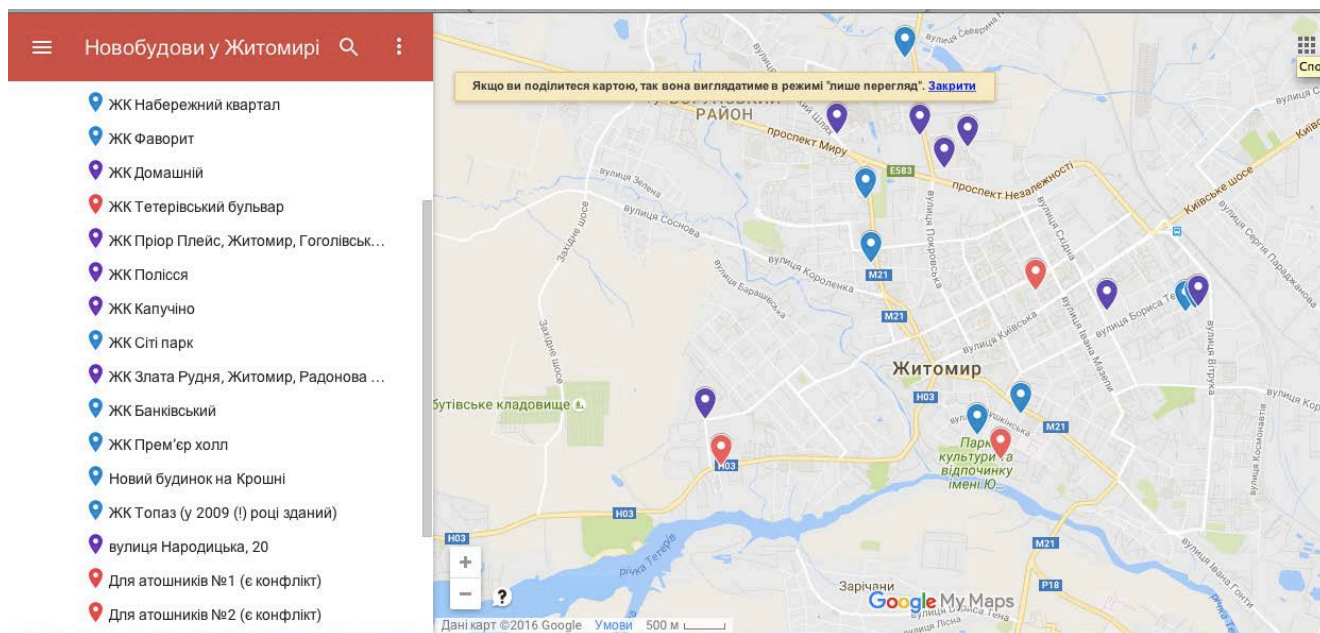

Рис.1 Гугл-карта «Новобудови у Житомирі»

2) Конфліктні місця

Опрацювали спільно із колегами із групи підтримки, які досліджують екологічну проблематику, інформацію щодо конфліктних місць, які є в Житомирі (незаконне та/або незавершене будівництво, екологічні проблеми (забруднення навколишнього середовища, зсуви і т.д.). Інформацію також узагальнили на гугл-карті.

[Гугл-карта - Конфліктні місця у Житомирі \(недобудови, скандальні будівництва, зсуви, найбільші забрудники у місті\)](#)

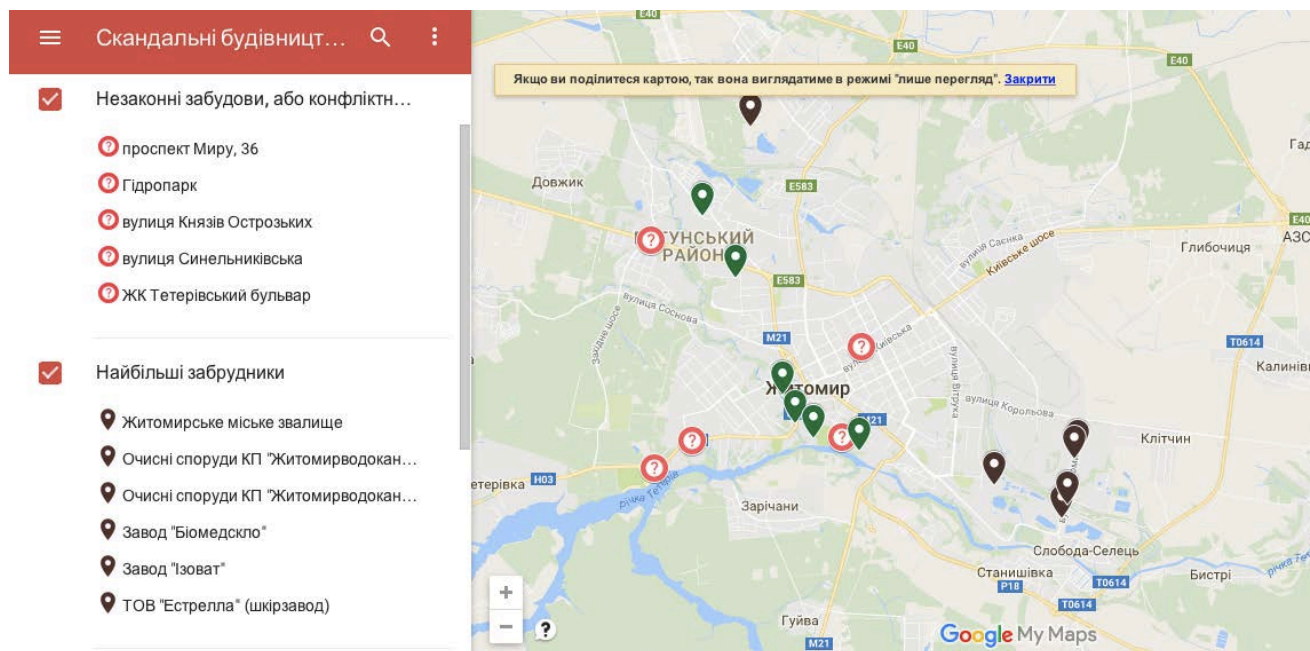

Рис.2. Конфліктні місця у Житомирі (недобудови, скандальні будівництва, зсуви, найбільші забрудники міста тощо)

На карті червоним кольором позначено незаконні та/або скандальні забудови, коричневі маркери – це найбільші забрудники навколишнього середовища у місті і зелений маркер – це місця, де є висока ймовірність зсувів. Карта може доповнюватися у відповідності до нових даних.

3) Громадський транспорт

За даними управління транспорту та зв'язку Житомирської міської ради у місті налічується: трамваїв – 12 одиниць; тролейбусів – 90 одиниць, з них: 6 – призначені для людей із інвалідністю; маршрутки – 230 одиниць, з них: 27 – призначені для людей із інвалідністю.

Окреслений вище громадський транспорт обслуговує 23 маршрути у місті. Через місто проходить значна кількість приміських маршрутів, а значить – через місто проїжджає велика кількість приміських автобусів та маршруток.

Відповідно до інформації управління промисловості, розвитку інфраструктури та туризму Житомирської обласної державної адміністрації через Житомир проходить 57 приміських маршрутів Житомирського району.

Таблиця 1

Перелік приміських маршрутів Житомирського району, які проходять через м. Житомир

№ маршруту	Назва маршруту	Тип маршруту
125 (Ж)	ЖИТОМИР - ПІЩАНКА	ПРИМІСЬКИЙ
104 - А (Ж)	ІВАНІВКА - ЖИТОМИР (СТАНІШІВКА ЖРЛ)	ПРИМІСЬКИЙ
104 (Ж)	СТАНІШІВКА ЖРЛ - ІВАНІВКА	ПРИМІСЬКИЙ
159 (Ж)	ЖИТОМИР - ДИМАРКА ч/з Левків	ПРИМІСЬКИЙ
110 (Ж)	ЖИТОМИР - СОКОЛОВСЬКИЙ МАСИВ - СОНЯЧНЕ	ПРИМІСЬКИЙ
167 (Ж)	ЖИТОМИР - ВЕРЕСИ ч/з СВІТИН	ПРИМІСЬКИЙ
169 (Ж)	ЖИТОМИР - ВЕРЕСИ	ПРИМІСЬКИЙ
102 (Ж)	ЖИТОМИР - ДОВЖИК	ПРИМІСЬКИЙ
177 (Ж)	ЖИТОМИР - В.ПІЧ	ПРИМІСЬКИЙ
126 (Ж)	ТЕТЕРІВКА - КЛІТЧИН	ПРИМІСЬКИЙ
126 (Ж)	КЛІТЧИН - ТЕТЕРІВКА	ПРИМІСЬКИЙ
198 (Ж)	ЖИТОМИР - УЛЯНІВКА із заїздом у с. Катеринівка	ПРИМІСЬКИЙ
120 (Ж)	ЖИТОМИР - ТЕТЕРІВСЬКИЙ МАСИВ із заїздом у с. Буки	ПРИМІСЬКИЙ
164 (Ж)	ЖИТОМИР - ГОРОДИЩЕ ч/з Вертокиївку	ПРИМІСЬКИЙ
103 (Ж)	ЖИТОМИР - КОДНЯ	ПРИМІСЬКИЙ
103 (Ж)	ЖИТОМИР - КОДНЯ	ПРИМІСЬКИЙ
158 (Ж)	ЖИТОМИР - КАЛІНІВКА	ПРИМІСЬКИЙ
158-А(Ж)	ЖИТОМИР - КАЛІНІВКА ч/з Левків	ПРИМІСЬКИЙ
115 (Ж)	ЖИТОМИР - ОЗЕРНЕ	ПРИМІСЬКИЙ
105 (Ж)	ЖИТОМИР - ПРЯКІВ	ПРИМІСЬКИЙ
176 (Ж)	ЖИТОМИР - РОЖКИ	ПРИМІСЬКИЙ
185 (Ж)	ЖИТОМИР - СОСНІВКА	ПРИМІСЬКИЙ
179 (Ж)	ЖИТОМИР - БОБРИК	ПРИМІСЬКИЙ
192 (Ж)	ЖИТОМИР - ГОЛОВЕНКА	ПРИМІСЬКИЙ
119-А (Ж)	ЖИТОМИР - ВОЛИЦЯ	ПРИМІСЬКИЙ
187 (Ж)	ЖИТОМИР - ЛЕВКІВ	ПРИМІСЬКИЙ
101 (Ж)	ЖИТОМИР - ГЛИБОЧОК	ПРИМІСЬКИЙ
121 (Ж)	ГЛИБОЧИЦЯ - СТАНІШІВКА	ПРИМІСЬКИЙ
121 (Ж)	СТАНІШІВКА - ГЛИБОЧИЦЯ	ПРИМІСЬКИЙ
121-А (Ж)	Н.БЕРЕЗИНА - СТАНІШІВКА	ПРИМІСЬКИЙ

111 (Ж)	ЖИТОМИР - ЛУКА	ПРИМІСЬКИЙ
174 (Ж)	ЖИТОМИР - ТРОЯНІВ - ГОЛОВЕНКА	ПРИМІСЬКИЙ
115 (Ж)	ЖИТОМИР - ОЗЕРНЕ	ПРИМІСЬКИЙ
108 (Ж)	ЖИТОМИР - ЗАРІЧАНИ	ПРИМІСЬКИЙ
102 (Ж)	ЖИТОМИР - ДОВЖИК	ПРИМІСЬКИЙ
189 (Ж)	ЖИТОМИР - КАМ'ЯНКА із заїздом у Вишпіль	ПРИМІСЬКИЙ
182 (Ж)	ЖИТОМИР - БОБРОВСЬКИЙ МАСИВ	ПРИМІСЬКИЙ
181 (Ж)	ЖИТОМИР - ВАСИЛІВКА із заїздом у Болярку	ПРИМІСЬКИЙ
191 (Ж)	ЖИТОМИР - ЗАМОЖНЕ ч/з Рудівку	ПРИМІСЬКИЙ
177 (Ж)	ЖИТОМИР - В.ПІЧ	ПРИМІСЬКИЙ
109 (Ж)	ЖИТОМИР - САНАТОРІЙ "ДЕНИШІ"	ПРИМІСЬКИЙ
156 (Ж)	ЖИТОМИР - Н.ВИГОДА	ПРИМІСЬКИЙ
106 (Ж)	БАРАШІВКА - ГЛИБОЧИЦЯ	ПРИМІСЬКИЙ
106 (Ж)	ГЛИБОЧИЦЯ - БАРАШІВКА	ПРИМІСЬКИЙ
127 (Ж)	ЖИТОМИР - ПРЯЖІВ ч/з Гуйву	ПРИМІСЬКИЙ
175 (Ж)	ЖИТОМИР - ТУРОВЕЦЬ, ІВАНКІВ	ПРИМІСЬКИЙ
119 (Ж)	ВИШНЕВЕ - ЖИТОМИР ч/з Пряхів	ПРИМІСЬКИЙ
116 (Ж)	ЖИТОМИР - СКОМОРОХИ	ПРИМІСЬКИЙ
161 (Ж)	ЖИТОМИР - ПІСКИ із заїздом в с. Бистра	ПРИМІСЬКИЙ
162 (Ж)	ЖИТОМИР - ЛІЩИН	ПРИМІСЬКИЙ
115 (Ж)	ЖИТОМИР - ОЗЕРНЕ	ПРИМІСЬКИЙ
108 (Ж)	ЖИТОМИР - ЗАРІЧАНИ	ПРИМІСЬКИЙ
165 (Ж)	ЖИТОМИР - ДУБОВЕЦЬ ч/з Черемошне	ПРИМІСЬКИЙ
171 (Ж)	ЖИТОМИР - ВИГОДА	ПРИМІСЬКИЙ
122 (Ж)	ЖИТОМИР - ДАVIDІВКА	ПРИМІСЬКИЙ
123 (Ж)	ЖИТОМИР - ДАVIDІВСЬКИЙ МАСИВ	ПРИМІСЬКИЙ
157 (Ж)	ЖИТОМИР - ЛЕВКІВ (Димарка)	ПРИМІСЬКИЙ

У якості додатків до даного звіту додаються скановані схеми зазначених вище маршрутів.

4) Щільність проживання населення

В ході збору інформації, яка б допомогла визначити щільність проживання населення у Житомирі, виявилось, що управління житлового господарства володіє лише тією інформацією, яку надають йому ЖЕКи, ЖБК, тощо. Відповідно до даних ЖЕКів та ЖБК є інформація лише по багатоповерховим будинкам, причому є дані лише по кількості людей, які зареєстровані в цих будинках. (Додаток 2 до даного звіту)

За даними управління муніципального розвитку Житомирської міської ради у Житомирі створено 198 ОСББ. Причому дане управління володіє лише інформацією по кількості квартир, а саме: кількості власників та співвласників у кожному із ОСББ, але при цьому не має жодної інформації щодо кількості зареєстрованих людей у цих будинках та точної кількості людей, які в них проживають.

Необхідно враховувати також той факт, що деякі будинки вже вийшли із ЖЕКів та утворили власні ОСББ (оскільки тільки з початку 2016 року у Житомирі було створено більше 100 нових ОСББ) і дана інформація ще не оновлена у відповідних управліннях та департаментах Житомирської міської ради, що унеможливорює зробити хоча б приблизні підрахунки по щільності проживання, у зв'язку з неповнотою інформації, а також можливістю ведення подвійного обліку. Не дозволяє також прорахувати щільність проживання населення у місті той факт, що у відповідних управліннях Житомирської міської ради немає також інформації щодо того, скільки людей у місті проживає у приватному секторі (не в багатоповерхівках).

Окрім того, випадають із інформаційного поля дані щодо кількості людей, які проживають на зйомник квартирах, в яких вони не зареєстровані.

При підрахунку щільності населення варто було б також врахувати студентів, які проживають у гуртожитках, внутрішньо-переміщених осіб, які проживають у місті тощо.

Отже, спільно із командою групи підтримки ми прийшли до висновку, що відповідно до даних, отриманих від управлінь Житомирської міської ради, підрахувати щільність населення неможливо.

Зважаючи на вищезазначене ми звернулися до керівництва Богунської районної ради із проханням надати інформацію по округах щодо кількості виборців, які зареєстровані у цих округах. У відповідь на наше звернення ми отримали інформацію по територіальним виборчим

округам по виборам депутатів Житомирської міської ради Богунського та Корольовського району м. Житомир (дані 2015 року). Нам надали наступну інформацію: номер виборчого округу, номер діляниць, які входять до округу, адреси діляничної виборчої комісії, чисельність виборців на діляниці, чисельність виборців по округу. Базуючись на отриманих даних по виборцях у Житомирі, а також на основі [гугл-карти](#), що була розроблена нашим колегою Олександром Мельничуком із інтернет-видання Житомир інфо, командою підтримки проекту було прийнято рішення про опрацювання щільності проживання виборців у Житомирі. Оскільки, ці дані є більш-менш повними для обробки і відхилення по межах округів у представлений гугл-карті складає до 2%.

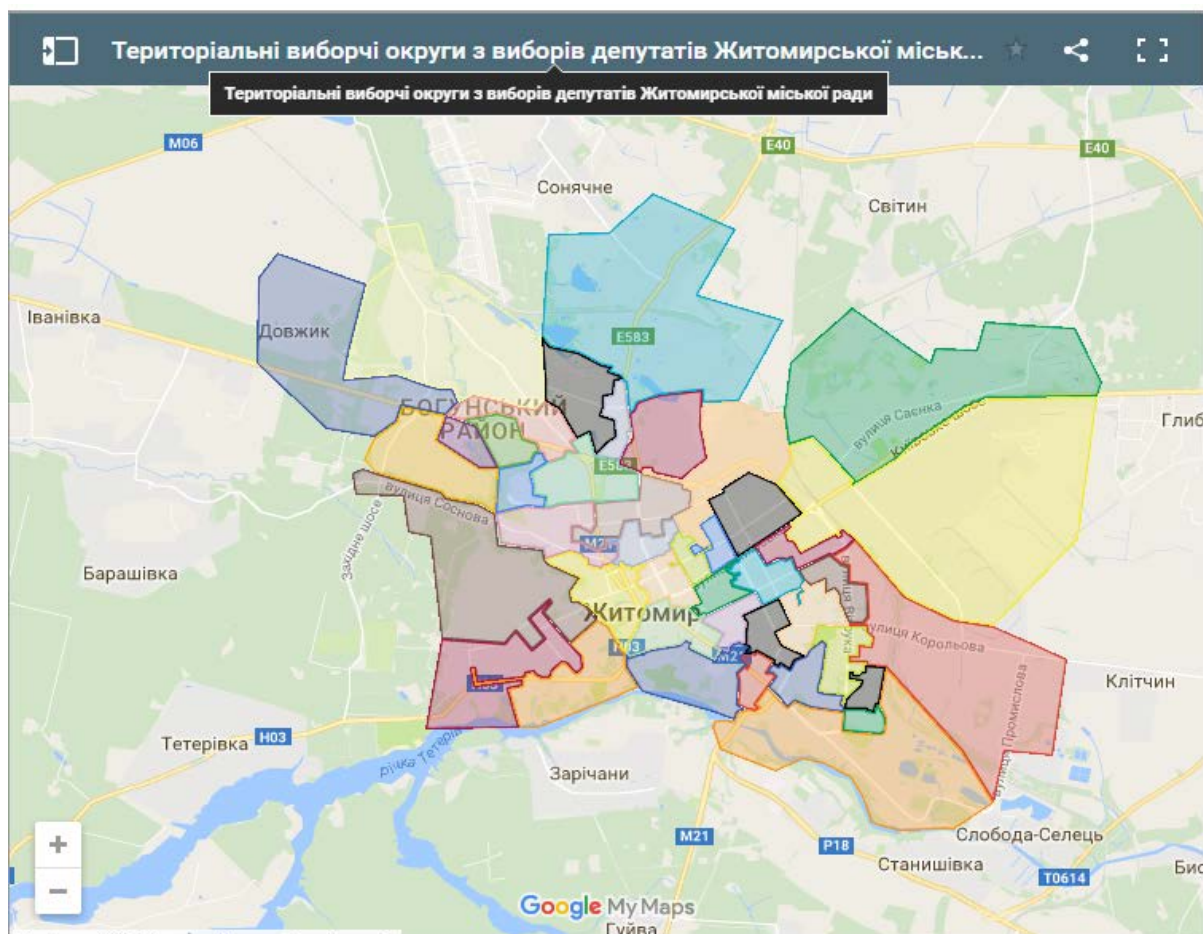

Рис.3. [Інтерактивна-карта територіальних виборчих округів з виборів депутатів Житомирської міської ради у 2015 році](#) (автор – Олександр Мельничук, інтернет-видання Житомир інфо).

5) Маятникова міграція

Розпочавши досліджувати питання міграції у Житомирі, а саме маятниковою міграції, ми отримали від департаменту містобудування та земельних ресурсів Житомирської міської ради лише інформацію, яка стосується зайнятості населення.

Таблиця 2

Зайнятість у м. Житомир		
<i>Зайнятість у Житомирі</i>	<i>тис. осіб</i>	<i>%</i>
Загальна кількість зайнятих у господарському комплексі міста за видами економічної діяльності, у т.ч.:	129,0	100,0
- зайняті економічною діяльністю на підприємствах, організаціях і громадських об'єднаннях	85,2	66,0
- фізичні особи і працюючі в них та інші (зайняті у особистому підсобному господарстві, військові, служителі релігійних культів тощо)	43,8	34,0

Маятникова міграція – умовна назва регулярних поїздок населення з одного пункту (місця проживання) в інший пункт – на роботу і назад. Зважаючи на брак інформації в окресленій темі, ми вирішили провести власне соціологічне опитування щодо маятникової міграції у Житомирі. До дослідження маятникової міграції з об'єктивних причин ми змогли приступити не з 1 вересня, як планували попередньо, а з середини жовтня 2016 року. Для проведення соціологічного опитування ми спільно із експертами Фонду громади Житомира розробили опитувальник.

Залучили до проведення опитування волонтерів Фонду громади Житомира – студентів соціально-психологічного факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка. Опитування проводилося на центральному автовокзалі у Житомирі.

Таблиця 3

МАЯТНИКОВА МІГРАЦІЯ (соціологічний опитувальник)

Мене звати [НАЗВІТЬ СЕБЕ]

Я – студент(ка) соціально-психологічного факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка та представляю Фонд громади Житомира. Ми проводимо опитування для проекту “Інтегрований розвиток міст в Україні” по визначенню маятникової міграції.

Маятникова міграція – це переміщення працездатного населення з одних населених пунктів в інші, пов’язане зі зміною місця проживання й праці. Особливий характер має маятникова міграція, тобто регулярні переміщення робочої сили з одного населеного пункту в інший на роботу і з роботи.

Ми повністю гарантуємо таємницю Ваших відповідей – в анкеті, яка заповнюється, не будуть вказані ні Ваше прізвище, ні адреса. Ваші відповіді будуть опрацьовані разом із відповідями інших опитаних, а результати будуть використані лише в узагальненому вигляді.

Наше інтерв’ю триватиме 3 хв.

1. Скільки Вам повних років?

2. Ви проживаєте у Житомирі?

☐ так

☐ ні

☐ коментар _____

3. В який населений пункт Ви їдете або звідки приїхали? (потрібне підкреслити)

4. Яка мета Вашої поїздки?

☐ робота

☐ навчання

☐ особисті справи

☐ інше _____

5. Якщо по роботі/навчанню. Яка періодичність Ваших поїздок?

☐ один раз в тиждень

☐ їду на 5 днів (5 днів працюю, а на вихідні їду додому)

☐ їжджу щодня (туди-назад)

☐ один раз в місяць

☐ працюю на вахті (наприклад, 2 тижні через 2)

☐ інше _____

6. Скільки часу займає у Вас дорога в одну сторону? (годин)

7. Яка вартість квитка/проїзду в одну сторону? _____

8. Відмітьте стать респондента:

☐ чоловік

☐ жінка

Дякуємо за участь у опитуванні!

Для проведення опитування були визначені наступні дні і час: п'ятниця та неділя – вечір, понеділок – ранок. До проведення опитування було залучено 10-ть волонтерів. Наші волонтери загалом опитали 196 респондентів, з них: 120 (61,2%) – жінок, 76 (38,8%) – чоловіків. Найстаршому респонденту – 65 років, наймолодшим – 15 років. Середній вік респондентів склав 27 повних років.

Із 196 респондентів 66 (33,7%) проживають у Житомирі, 130 (66,3%) – в інших населених пунктах.

Щодо мети поїздки, то 77 (39,3%) респондентів назвали метою поїздки навчання, 69 (35,2%) – особисті справи, 49 (25%) – робота, 1 (0,5%) – інше (не пояснили).

Періодичність поїздок респондентів зазначена в таблиці.

1 раз/тиждень 33	На 5 днів 39	щодня 16	1 раз на місяць 34	вахта 8	інше 66
---------------------	-----------------	-------------	--------------------------	------------	------------

Найбільша кількість респондентів із числа опитаних їхала до Києва – 19 осіб, Коростишева – 17 осіб, Чуднова – 11 осіб, Полонне – 10 осіб, Бердичева – 9 осіб, Малина- 8 осіб, Олевська – 8 осіб, Денеші – 7 осіб, Новоград-Волинського – 7 осіб, Любара – 7 осіб, Вінниці – 7 осіб, Лугини – 5 осіб, Баранівка – 5 осіб, Андрушівка – 4 особи.

В середньому вартість квитка склала - 56,8 грн.

Наприкінці жовтня 2016 року ми мали змогу проконсультуватися із експертом-соціологом відділу моніторингових досліджень соціально-економічних трансформацій Інституту економіки та прогнозування НАНУ, який переглянув розроблену нами анкету і підкреслив, що вона виконана відповідно із вимогами щодо проведення соціопитувань. Окрім того, наголосив на важливому правилі соціології відповідно до якого, при відсутності інформації щодо досліджуваної теми, будь-яка вибірка є варіативною.

6) Міжнародні проекти та програми

Житомир активно залучає кошти міжнародних фінансованих та донорських організацій, а також втілює проекти міжнародної технічної допомоги, свідченням чому є інформація департаменту економічного розвитку Житомирської міської ради (Таблиця 3). Оновлену інформацію було отримано 17.10.2016 року від департаменту економічного розвитку Житомирської міської ради. Відповідно до отриманої інформації Житомирська міська рада співпрацює із наступними міжнародними організаціями: Північна Екологічна Фінансова Корпорація НЕФКО, Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ), Світовий банк, Швейцарське бюро співробітництва в Україні, Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), Програма розвитку об'єднаних націй (ПРООН), Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) та компанія Noblet Media LTD, Фондація польсько-української співпраці ПАУСІ та інші.

Основні програми, які реалізовувалися та продовжують втілюватися в Житомирі, дякуючи коштам міжнародної технічної допомоги, є програми спрямовані на підвищення енергоефективності. За приблизними підрахунками, починаючи з 2011 року Житомир залучив кошти на загальну суму _____дол.. США.

Також в Житомирі впроваджуються програми та проекти, фінансування на які надходить із Державного фонду регіонального розвитку (інформація додається).

Таблиця 3

Проекти міжнародної технічної та фінансової допомоги, реалізовані та впроваджені у місті Житомирі

№	Назва міжнародної організації	Найменування проекту, місце-знаходження	Мета проекту	Термін реалізації	Вартість проекту	Внесок організації	Місцевий бюджет	Держ. бюджет	Внесок громади	Результат
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Північна Екологічна Фінансова Корпорація НЕФКО http://www.nefco.org/ru	«Підвищення енергоефективності об'єктів комунальної та бюджетної сфери міста Житомира»	Комунальне підприємство «ЕМЗО «Міськвітло» Житомирської міської ради, Дошкільний навчальний заклад №21 Заміна ліхтарів з лампами розжарювання на світлодіодні ліхтарі. Термомодернізація ДНЗ №21	2011-2014 рр.	3,98 млн. грн.	3,0 млн. грн. – кредит НЕФКО	0,98 млн. грн.	0	0	Замінено 1769 ліхтарів з лампами розжарювання на світлодіодні ліхтарі. Проведено капітальний ремонт ДНЗ №21

2.	Європейський банк реконструкції та розвитку http://www.ebrd.com Фонд Східноєвропейського партнерства з енергоефективності та довкілля http://eeas.europa.eu	«Розвиток системи тепlopостачання міста Житомира»	Комунальне підприємство «Житомир-теплокомуненерго» Житомирської міської ради (КП «ЖТКЕ») Встановлення індивідуальних теплових пунктів. Влаштування газотурбінної когенераційної установки та установок на біопаливі.	2015-2017 рр.	15,7 млн.євро	10,0 млн. євро – кредит ЄБРР 5,0 млн. євро - грант Фонд E5P (інст. компонент) 0,7 млн. євро - грант Фонд E5P (інститут-ційний компонент)	0	0	0	- зменшення споживання газу на рік - 15,0 млн. нм³; - зменшення споживання електроенергії на рік 12 ГВт; - зменшення витрат на ремонт та обслуговування; Термін окупності – 5,5 років
----	---	---	--	---------------	------------------	---	---	---	---	--

3.	Північна Екологічна Фінансова Корпорація НЕФКО http://www.nefco.org/r <u>u</u> Фонд Східноєвропейського партнерства з енергоефективності та довкілля http://eeas.europa.eu	«Підвищення енерго- ефективності об'єктів бюджетної сфери міста Житомира»	Встановлення індивідуальних теплових пунктів. Термомодернізація 22 бюджетних будівель міста Житомира (лікарні, садочки, школи)	2015- 2016 рр.	4,75 млн.євро	3,0 млн.євро – кредит НЕФКО 1,35 млн.євро - грант Фонд E5P (інст. компонент) 0,2 млн. євро - грант Фонд E5P (інститут- ційний компонент)	0,155 млн.євро	0	0	- економія теплової енергії в рік 9,1 ГВт; - зменшення викидів CO ₂ в рік – 2711,7 т Термін окупності – 7 років
----	---	--	---	-------------------	------------------	---	-------------------	---	---	---

4.	Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ) http://www.giz.de/ukraine	«Термореновація ДНЗ №63 в місті Житомирі»	Пілотний проект для відпрацювання конструкторських та технічних рішень термореновації об'єктів бюджетної сфери. Зменшення споживання теплової енергії ДНЗ №63.	2014-2015 рр.	3,6 млн. грн.	2,4 млн. грн – грант GIZ	1,2 млн. грн.	0	0	Термо-модернізований навчальний заклад відповідно до європейських стандартів термоізоляції будівель, встановлено геліоколектор для підігріву гарячої води
5.	Північна Екологічна Фінансова Корпорація НЕФКО http://www.nefco.org/ru	«Впровадження інноваційних технологій в системі тепlopостачання міста Житомира»	Комунальне підприємство «Житомир-теплокомуненерго» Житомирської міської ради (КП «ЖТКЕ») Створення енергоефективного житлового кварталу по вул. Домбровського, 30 (практично завершені будівельно-монтажні роботи)	2012-2015 рр.	595,2 млн.євро	249,0 тис. євро – кредит НЕФКО 245,0 тис. євро – грант SIDA	101,2 тис. євро – кошти КП «ЖТКЕ»	0	0	- зменшення споживання газу на рік – 190,0 тис. нм ³ ; - зменшення споживання електроенергії на рік – 12 МВт; Термін окупності – 7 років

6.	Світовий банк http://www.worldbank.org	«Розвиток системи водопостачання/ водовідведення міста Житомира»	Комунальне підприємство «Житомирводоканал» Житомирської міської ради Заміна енергоємного обладнання, інженерних мереж, впровадження автоматизованих систем управління (підписано субкредитний договір)	2015 - 2020 рр.	30,0 млн. дол. США	30,0 млн. дол. США – кредит Світового банк	0	0	0	Економія електроенергії – 21,6 ГВт·год
7.	Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ) http://www.giz.de/ukraine	«Впровадження системи ефективного управління та контролю за споживанням ПЕР в бюджетній сфері»	Впровадження системи електронного енергетичного моніторингу (закупівля та встановлення програмного забезпечення, навчання персоналу)	2014-2016рр.		210,94 (GIZ)	200,00 - тис. грн.	0	0	Моніторинг споживання енергоресурсів, управління та контролю за споживанням, Очікувана економія споживання енергоресурсів 14%

8.	Швейцарське бюро співробітництва в Україні http://www/swiss-cooperation.admin.ch/ukraine/ Державний секретаріат з економічних питань Швейцарської Конфедерації (SECO) http://www/swiss-cooperation.org.ua	«Енергоефективність в місті Житомир»	Створення системи управління, керування та контролю, що забезпечить підтримку всіх заходів з енергоефективності та програм муніципалітету (отримання Європейської енергетичної відзнаки). Часткова модернізація центрального опалення у вибраних районах, а також заходи у п'яти громадських будівлях. Підтримка ЖТКЕ та Муніципалітету, щодо вдосконалення інституційної та управлінської спроможності, вдосконалення їх фінансового стану, надійного та компетентного координування та впровадження проекту.	2015-2017 рр.	18,61 млн. шв. франків	15,1 млн. шв. франків	КП «ЖТКЕ» - 3 млн. шв. франків ЖМР - 0,41 млн. шв. франків	0	0	- реконструкція частини міської системи централізованого теплопостачання та окремих будівель бюджетної сфери (дитячі садочки); - отримання Європейської енергетичної відзнаки; - зменшення викидів CO ₂ 611 т.,
----	---	--------------------------------------	--	---------------	------------------------	-----------------------	---	---	---	--

9.	Інститут бюджету та соціально-економічних досліджень (ІБСЕД) http://www.ibser.org.ua за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID)	«Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-П) впровадження»	Мета: співробітництво щодо залучення громадян безпосередньо до процесу прийняття рішень, зокрема, з розподілу бюджетних коштів на реалізацію пріоритетних проектів розвитку міста (бюджет участі). Напрямки: - методологічна допомога – шляхом надання підтримки у розробці концепції бюджету участі та необхідного розпорядчого документу; - технічна допомога – шляхом розробки електронної системи участі та супроводження її функціонування протягом першого періоду формування проекту бюджету міста; - організаційна допомога – допомога у популяризації та практичній реалізації бюджету участі (семінари, інформаційно-роз'яснювальна робота для громадськості, друк інформаційних матеріалів, їх розповсюдження, тощо.)	2016-2017 роки		технічна підтримка надається безкоштовно за підтримки USAID	0	0	0	0
----	---	--	---	----------------	--	---	---	---	---	---

10.	Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ) http://www.giz.de/ukraine	«Інтегрований розвиток міст в Україні»	Мета: Посилення інституційного та управлінського потенціалу виконавчих органів Житомирської міської ради в сфері розробки та реалізації інтегрованих планів розвитку міст відповідно до Лейпцігської хартії Компонент 1: Зміцнення потужностей для розробки і реалізації планів інтегрованого розвитку міст; Компонент 2: Визначення, розробка та підготовка пріоритетних інфраструктурних проектів; Компонент 3: Створення механізмів комунікації, координація та кооперації.	2016-2018pp.		50,00 тис. євро (GIZ)		0	0	План інтегрованого розвитку міста для міста Житомира; Підвищення рівня кваліфікації співробітників міських рад та в сфері розробки та впровадження планів інтегрованого розвитку міста; Галузевий план (мобільність) на основі плану інтегрованого міського розвитку, привабливий для інвестування; Обмін досвідом між містами; Внесок в розробку реформи місцевого самоврядування
-----	---	--	---	--------------	--	-----------------------	--	---	---	---

11.	Фундація польсько-української співпраці ПАУСІ. Проект реалізується у рамках Польсько-Канадської Програми Підтримки Демократії співфінансованої з програми польської співпраці на користь розвитку Міністерства закордонних справ РП та канадського Міністерства закордонних справ, торгівлі та розвитку (DFATD)	«Громадський бюджет – спільний успіх активних громадян та відкритої влади»	Мета: надати можливість громаді міста реалізовувати власні соціальні проекти за бюджетні кошти. Розробка положення. Створення сайту. Прийом заявок. Перевірка та обробка проектних пропозицій. Голосування. Реалізація проектів.	2016р.	9, 05 млн.грн.	50,0 тис.грн.	9 млн.грн.	0	0	4семінари (3 Житомир та 1 Польща)
-----	---	--	--	--------	-------------------	---------------	---------------	---	---	--

12.	ПП «КООП ІНТЕРНЕЙШНЛ ЮЕЙ»	Проект з будівництва заводу комплексної переробки твердих побутових відходів (ТПВ) термохімічним способом (із застосуванням технології промислового піролізу), з отриманням енергетичних продуктів – електроенергії та (або) синтетичного палива на території міста Житомир	Мета: реалізація проекту щодо будівництва сміттепереробного заводу та створення умов для покращення природно- ресурсного потенціалу. співробітництво в рамках державно-приватного партнерства	Не обмеже но конкрет ним терміно м						
-----	---------------------------------	---	--	--	--	--	--	--	--	--

13.	ПАТ «Державний Ощадний Банк»	Проект «Муніципальна картка» впровадження багатофункціональ ної електронної пластикової картки	Мета: підвищення соціального захисту населення м. Житомир, а також розвитку безготівкових програм і проектів							
14.	Програма розвитку об'єднаних націй (ПРООН)	«Розвиток та комерціалізація біоенергетичних технологій у муніципальному секторі в Україні»	Мета: реалізація принципів сталого розвитку та зміцнення партнерства в цілях соціально- економічного розвитку населених пунктів, впровадження передових енергоефективних технологій та удосконалення процесу управління послугами житлово-комунального господарства							

15.	Держенергоефективності, Житомирська обласна державна адміністрація, Житомирська обласна рада	реалізація Державної програми з впровадження енергоефективних заходів в житловому секторі	Мета: стимулювання населення до впровадження енергоефективних та енергозберігаючих заходів, шляхом здешевлення кредитних ресурсів за рахунок бюджетів відповідних рівнів. на рівні міста здійснюється відшкодування 100% (всієї суми) відсотків	2015р.			2 млн.грн.	так	так	6 ОСББ отримали кредити за даною програмою
				2016р.			2,5 млн.грн.	так	так	
16.	Держенергоефективності,		Мета: здійснення оптимальної організації заходів та підвищення енергоефективності у будівлях бюджетних закладів та установ шляхом укладання енергосервісних договорів	2016р.						Підвищення показників комфорту у приміщеннях, скорочення споживання енергоресурсів,

17.	Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) «Програма розвитку муніципальної інфраструктури України»	«Термореновація будівель бюджетних закладів міста Житомир»	Мета: покращення екологічної ситуації в місті Житомир та зменшення залежності міста від зовнішніх енергоресурсів через розвиток міської інфраструктури на принципах сталого енергетичного розвитку.	2016- 2020	25 386,5 7 тис. євро					Скорочення споживання теплової енергії будівлями бюджетної сфери міста Житомира не менше ніж на 50% від базового рівня, Скорочення викидів CO ₂ , Збереження комфортних умов перебування
-----	--	--	--	---------------	----------------------------	--	--	--	--	--

18.	Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) та компанія Noblet Media LTD	Інформаційна кампанія «Підвищення рівня обізнаності населення з питань впровадження проектів з тепlopостачання в Україні»	Мета: надати інформаційну підтримку владі міста та Житомиртеплокомуненерго у провадженні проектів з модернізації тепло забезпечення та тарифних реформ. проведення соціального опитування, створення веб сторінки, поширення інформації в ЗМІ, зовнішня реклама							Інформування населення щодо необхідності втілення подібних проектів для підвищення енергоефективності та належного теплозабезпечення населення.
-----	---	---	---	--	--	--	--	--	--	---

ДОДАТКИ

Додаток 1.

ОСББ, зареєстровані у м. Житомир

1	«Альянс»	Вул. Лук'яненко, 5	786
2	«Автомобіліст-59»	Вул. Шелушкова, 59-А	96
3	«Залізничник»	Вул. Бородія, 32/98	432
4	«Молочник»	Вул. Народицька, 15	342
5	«Рідний дім»	Вул. Маяковського, 7	87
6	«Єдність»	Вул. Шевченко, 83	315
7	«Оселя»	Вул. Толстого, 30	351
8	«Фенікс-54»	Вул. Київська, 54	144
9	«Аконіт»	Вул. 1-го Травня, 31	33
10	«Комфорт-Полісся»	Вул. Корольова, 134	72
11	«Вікторія»	Вул. Перемоги, 91	240
12	«Вулик-21»	Вул. Народицька, 21	702
13	«Космонавтів-28»	Вул. Космонавтів, 28	270
14	«Доброжил»	Вул. Народицька, 17	354
15	«Затишок-2»	Вул. Фещенко-Чопівського, 6	18
16	«Затишна оселя-25»	Провулок 1-й Київський, 25	300
17	«Самоцвіт-52»	Вул. Бальзаківська, 2/52	426
18	«Шевченко 103»	Вул. Шевченко, 103	192
19	«Перемога-19»	Вул. Перемоги, 19/2	81
20	«Мрія-16»	Вул. Мала Бердичівська, 16	36

21	«Техносервіс»	Вул. Кибальчича, 10	540
22	«Ілларіонівська-16»	Вул. Котовського, 16	420
23	«Надія-102»	Вул. Бориса Тена, 102	1074
24	«ім. Шолом Алейхема»	Вул. Шолом Алейхема, 4/1	15
25	«Миру 4»	Проспект Миру, 4	480
26	«Гоголівська 9»	Вул. Гоголівська, 9/57	324
27	«Добрий господар»	Вул. Щорса, 41	18
28	«Перемоги-99»	Вул. Перемоги, 99	270
29	«Агат-Житомир»	Проспект Миру, 21	168
30	«Надія-135»	Вул. Щорса, 135	420
31	«Наш дім-Житомир»	Проспект Миру, 3-д	234
32	«Заводська-15»	Вул. Заводська, 15	45
33	«Київська-65»	Вул. Київська, 65	270
34	«Сасенко-241»	Вул. Сасенка, 241	24
35	«Льоноцвіт-100»	Вул. Бориса Тена, 100	645
36	«Промінь-67»	Вул. Короленка, 67	24
37	«Шевченко 10-А»	Вул. Шевченко, 10а	27
38	«Автомобіліст-55»	Вул. Ватутіна, 55	63
39	«Хлібна-34»	Вул. Хлібна, 34	270
40	«Щорса-21»	Вул. Щорса, 21	24
41	«Миру-3»	Проспект Миру, 3	237
42	«Перший фабричний-5»	Пров. 1-й Фабричний, 5	96
43	«Бердичівська -107»	Вул. Велика Бердичівська 107	24
44	«Мануїльського, 22»	Вул. Мануїльського, 22	90

45	«Слобідська, 17»	Вул. Слобідська, 17	525
46	«Шадуар»	Пров. Шадуарівський, 3	15
47	«Малікова, 16»	Вул. Малікова, 16	657
48	«Бориса Тена, 11»	Вул. Б. Тена, 11, 11 А	30
49	«Миру, 12»	Проспект Миру, 12	819
50	«Богуна, 5»	Проїзд І.Богуна, 5	534
51	«Хлібна, 29»	Вул. Хлібна, 29	42
52	«Альтанка»	Вул. 1-го травня, 33	15
53	«Генерала Потапова 9»	Вул. Генерала Потапова, 9/11	693
54	«Щорса, 18»	Вул. Щорса, 18	294
55	«Автоном-69»	Вул. В. Бердичівська, 69	288
56	«Добробут, 14»	м-н Польовий, 14	663
57	«Старий бульвар-2/26»	Вул. Старий Бульвар, 2/26	126
58	«Нео - Сіті»	Вул. Щорса, 155	360
59	«Ст. Житомир 82 км»	Станція Житомир, 82	33
60	«Театральна -19»	Вул. Театральна, 19	24
61	«Соколовська-14»	Вул. Маршала Рибалка, 6	429
62	«Східний-68»	Вул. Східна, 68	204
63	«Родина+3»	Вул. Мануїльського, 3а	318
64	«Київська 52»	Вул. Київська, 52/20	195
65	«Шевченка 12Б»	Вул. Шевченка, 12 б	207
66	«Альтанка-2015»	Вул. 1-го Травня, 33 – в	24
67	«Бульвар Старий, 14»	Бульвар Старий, 14	150
68	«Наш квартал 50-а»	Вул.Бородія, 50-а	267

69	«Рідний дім 74»	Вул. Київська, 74	705
70	«Трикотажник»	Вул. 1-го Травня, 30	228
71	«Космонавт 18»	Вул. Космонавтів, 18/9	405
72	«Шевченка 12 А»	Вул. Шевченка, 12 а	222
73	«Провулок 9-й Макстова 5»	9-й провулок Максютова, 5	72
74	«Мирний,21»	Проспект Миру, 21	159
75	«Короленко 4А»	Вул. Короленко, 4а	261
76	«Качинського 18»	Вул. Качинського, 18	240
77	«Вітрука 33»	Вул.Вітрука,33	432
78	«Соборний квартал»	М-н Соборний, 3/2	90
		м-н Соборний,4	105
		м-н Соборний, 5/1; вул.ВБердичівська,3,	63
			60
79	«Нове життя-16»	Вул. Небесної Сотні, 16	120
80	«Травневе-17»	Вул. 1-го Травня, 17	132
81	«Калина 41»	Вул. Вітрука, 41	381
82	«Мистецькі ворота 7»	М-н Мистецькі ворота, 7	300
83	«Вацківський 9»	Пров. Вацківський, 9	864
84	«Корольова 44 А»	Вул. Корольова, 44А	270
85	«Воля-0412»	Вул. Степана Бендери, 4	210
86	«Калина-78»	Вул.Івана Мазепи, 78/61	30
87	«Квартал-56»	Вул. В. Бердичівська, 56/1	168
88	«Оберіг-60»	Вул. Київська, 60	132
89	«Троянівська-14»	Вул. Троянівська, 14	33

90	«Гоголівська 15»	Вул. Гоголівська, 15	855
91	«Бальзаківська 12»	Вул. Бальзаківська, 12	210
92	«Теплий стан»	Проспект Миру, 1в	357
93	«Смоківка-1»	Вул.Київське шосе, 43/1	93
94	«Смоківка-2»	Вул. Коростишівська, 3	96
95	«Сорочинці 19»	Вул. Гоголівська, 19	267
96	«Велика Бердичівська 83»	Вул. В. Бердичівська, 83	204
97	«Кам'янка»	П-т Миру, 37,	507
		Вул. Героїв Десантників, 1	216
		Вул. Героїв Десантників, 10	240
98	«ОСББ на Бориса Тена 90/1, 92»	Вул. Бориса Тена, 90/1,	420
		Бориса Тена, 92	210
99	«Інститутське»	Проїзд Інститутський, 12; Інститутський, 5;	90
		Київське шосе, 127Б	24
			90
100	«Київська, 15»	Вул. Київська, 15	180
101	«Виставка-110»	Вул. Київська, 110	240
102	«Обрій-21»	Вул. Гоголівська, 21	270
103	«Б.Тена, 24-В»	Вул.Б.Тена, 24в	24
104	«Каретний-6»	Пров. Каретний, 6	642
105	«Старий бульвар 1/28»	Вул. В. Бердичівська, 28	42
106	«Героїв Десантників»	Вул. Героїв Десантників, 25	201
107	«Троянда 8»	Вул. Феценка- Чопівського, 8	18
108	«Театральна 9/5»	Вул. Театральна, 9/5	162

109	«Виставка-4»	М-н Мистецькі Ворота, 4	300
110	«Леха Качинського, 14»	Вул. Леха Качинського, 14	312
111	«Наш дім+1»	Вул. Івана Мазепи, 3	294
112	«Івана Мазепи 19-А»	Вул. Івана Мазепи, 19а	168
113	«Небесної Сотні 54»	Вул. Небесної Сотні, 54	210
114	«Корольовий світ»	Вул. Степана Бандери, 9, Вул. Небесної Сотні, 41	237 228
115	«Грушевського 71»	Вул. Михайла Грушевського, 71	447
116	«Свій дім-112»	Вул. Князів Острозьких, 112	417
117	«Фортеця-20»	Вул. Леха Качинського, 20	300
118	«Затишок у домі»	Вул. Коростишівська, 10	24
119	«Чуднівська 108-Б»	Вул. Чуднівська, 108Б	360
120	«Лесі Українки 50»	Вул. Л. Українки, 50	198
121	«Ріхтера 41»	Вул. 1-го Травня, 41	189
122	«Польський бульвар 18»	Вул. Польський бульвар, 18	660
123	«Сузір'я-10»	Вул. Вокзальна, 10	351
124	«Вул. Шевченка 105»	Вул. Шевченка, 105	861
125	«Добрут-12 В»	Вул. Шевченка, 12в	213
126	«Березівський-6»	Пров. 3-й Березівський, 6	432
127	«Затишок-79»	Вул. Івана Мазепи, 79	300
128	«Каштан-88»	Вул. Івана Мазепи, 88	210
129	«Грушевського 80 Житомир»	Вул. Михайла Грушевського, 80	282
130	«Хмеляр»	Пров. Тютюновий, 1	135
131	«Майдан Перемоги 9»	М-н Перемоги, 9	180

132	«Перемоги 3»	Вул. Перемоги, 3	216
133	«Покровське 94»	Вул. Покровська, 94	570
134	«Селецька - 21»	Вул. Селецька, 21	258
135	«Покровська 20А»	Вул. Покровська, 20а	204
136	«Князів Острозьких 79»	Вул. Князів Острозьких, 79	210
137	«Біля Вежі»	Вул. Пушкінська, 25	273
138	«Лисенко-6»	Вул. Миколи Лисенка, 6	42
139	«Перемоги 54»	Вул. Перемоги, 54	876
140	«Білий Дім 85»	Вул. Івана Мазепи, 85	177
141	«Майдан Перемоги 7»	М-н Перемоги, 7	168
142	«Покровська, 59/30»	Вул. Покровська, 59/30	36
143	«Парковий -18»	Вул. Лермонтовська, 18	30
144	«Центральний Івана Кочерги»	Вул. Івана Кочерги, 6	288
145	«Нові господарі»	Вул. Довженка, 38	36
146	«Затишок 44»	Вул.Лесі Українки, 44	180
147	«Майдан Польовий, 11»	Площа Польова, 11	216
148	«Михайла Грушевського»	Вул. М. Грушевського, 105а	381
149	«Надія – 88/90»	Вул. Івана Мазепи, 88А	120
150	«Велика Бердичівська 64-Б»	Вул. Велика Бердичівська, 64 Б	36
151	«Адмірала Щастного 7»	Вул. Адмірала Щастного, 7	243
152	«Бузок-9»	Вул. Київська, 9	120
153	«Гагаріна – 5»	Вул. Гагаріна, 5	204
154	«Київська, 41»	Вул. Київська, 41	36
155	«Київська 112»	Вул. Київська, 112	210

156	«Добробут «НС-3»	Вул. Небесної Сотні, 3	180
157	«Веселка – 66»	Вул. Леваневського, 66	324
158	«Київська 62»	Вул. Київська, 62	162
159	«Щаслива оселя 29А»	П-т Незалежності, 29А	360
160	«Сокіл-7»	Вул. Отаманів Соколовських, 7	468
161	«Житичі»	Вул. Шевченка, 35-А	288
162	«В.Бердичівська,66»	Вул. В.Бердичівська, 66	330
163	«Захисник Полісся 108 А»	Вул. Чуднівська, 108 А	324
164	«В.Бердичівська,55»	Вул. В. Бердичівська, 55	78
165	«Гоголя 55»	Вул. Гоголівська, 55	135
166	«Князів Острозьких 64-Б»	Вул. Князів Острозьких, 64 Б	90
167	«Вул.Шевченка 107»	Вул. Шевченка, 107	1065
168	«Князів Острозьких 1»	Вул. Князів Острозьких, 1	864
169	«Новий Бульвар 7»	Бульвар Новий, 7	264
170	«Любарська,4»	Вул. Любарська, 4	291
171	«Домбровського-45»	Вул. Домбровського, 45	462
172	«Крошенська-20»	Вул. Крошенська, 20	432
173	«На Гоголівській 94-96»	Вул. Гоголівська, 94	237
		Гоголівська, 96	240
174	«Наш дім-94»	Вул. Київська, 94	360
175	«Генерала Петріва Всеволода»	Вул. Генерала Петріва Всеволода, 11	285
176	«Сузір'я –Крошня»	Вул. Крошенська, 46; 32	267
177	«Рильського 3»	Вул. Рильського, 3	252
178	«Грушевського 6»	Вул. М. Грушевського, 6	114

179	«Крошенська, 44»	Вул. Крошенська, 44	180
180	«Житичи»	Вул. Небесної сотні, 13,	162
		Небесної сотні, 15,	75
		Вул. Київська, 50	111
181	«Київська-44»	Вул. Київська, 44	27
182	«Київська 47»	Вул. Київська, 47	288
183	«Фортуна 136»	Вул. Небесної сотні, 108/56 А	408
184	«Чуднівська-110»	Вул. Чуднівська, 110	156
185	«Лісове містечко»	Вул. Офіцерська, 12	270
186	«Лісовий край»	Вул. Офіцерська, 14	300
187	«Лісове-18»	Вул. Офіцерська, 18	240
188	«Івана Сльоти 64»	Вул. Івана Сльоти, 64	246
189	«Майдан Перемоги 4/2»	Майлан Перемоги, 4/2	225
190	«Мала Бердичівська 4»	Вул. Мала Бердичівська, 4	384
191	«Покровська 133»	Вул. Покровська, 133	360
192	«Європа Плюс»	Вул. Чуднівська, 108 В	360
193	«Корольова 46 А»	Вул. Корольова, 46а	270
194	«Київська 102»	Вул. Київська, 1020	231
195	«Лесі Українки 38»	Вул. Лесі Українки, 38	324
196	«Андромеда-Житомир»	БОС, 1/463	222
197	«Джерело 39»	Проспект Незалежності, 39	426
198	«Набережне-47»	Вул. Крошенська, 47	375

Інтегрований розвиток міст в Україні

Звіт з виконання технічного завдання

Паспорт міста Житомир

(Збір інформації, аналіз, взаємодія)

Звіт

про виконану роботу відповідно до договору № 02/5-19072016

Робочий пакет та
галузь аналізу: 2.05: галузь аналізу – економіка/освіта

Автор: Богоявленська Юлія Вячеславівна

Дата: 21.10.2016

Вступ

З метою реалізації політики децентралізації та впровадження місцевого самоврядування задля покращення умов життя міських жителів та більш активного залучення громадян до вирішення важливих питань розвитку свого рідного міста першочергово проведено збір даних (з міських, обласних, національних джерел, у т.ч. за допомогою доступу до відкритих джерел, подання запитів на отримання інформації) згідно зазначених робочих пакетів та галузей аналізу за період з 2010 по 2015 рр.¹, в окремих випадках – з урахуванням даних за 2005, 2010–2014 рр. Проведено прямі переговори з керівниками уповноважених відділів Житомирської міської ради, Житомирського міського центру зайнятості, Головного управління статистики у Житомирській області, керівниками підприємств, іншими цільовими групами і представниками громадськості. Проведено аналіз і представлено думку експерта з можливими прогнозами згідно динаміки та тенденцій, що спостерігаються в економіці міста та в інших пов'язаних з її розвитком сферах.

1 Розділ. Економічний портрет і моделі поведінки в бізнесі

Морфологія та історичний розвиток

«Житомир – адміністративний, культурний центр Житомирської області.

Це одне із стародавніх міст України, розташоване у її центрі на межі Лісостепу і Полісся, засноване у 884 році.

Основна частина населення міста – українці (83%). Крім того, тут проживають росіяни, білоруси, поляки, євреї – усього понад 30 національностей.

Житомир – великий транспортний вузол України, стоїть на автошляху європейського значення Київ – Варшава. Крізь місто також проходять дороги Мінськ – Ізмаїл, а також місцеві на Хмельницький та Сквирі.

Через залізничний вокзал Житомира прямують потяги до станції призначення України та інших країн: Росії, Білорусі, Молдови та ін.²

На річках та автомагістралях міста споруджено п'ятнадцять мостів і транспортних розв'язок. Дві автостанції сполучають його з багатьма населеними пунктами області та України.

Ще в 1899 році у Житомирі розпочато рух трамваїв, з 1962 р. – тролейбусів. Електротранспортом у 2014 році перевезено 41 млн. пасажирів.

Житомир – економічний та науково-технічний центр області. Підприємства міста виробляють третину обласного обсягу промислової продукції. Тут випускають електронні прилади, тканини, меблі, взуття, проте **більше половини** промислового виробництва міста складають продукти харчування³.

¹ За офіційною інформацією Головного управління статистики у Житомирській області остаточні дані за 2015 рік будуть підготовлені у серпні – вересні 2016 р. (лист ГУС у Житомирській області від 26.07.2016 р. №13.1-08/230; «Житомир – 2014», с. 147). – прим. авт.

² Примітка: на офіційному сайті ПАТ «Українська залізниця» [11] станом на 14.07.2016 р. наведено інформацію, що по станції Житомир прямують потяги **лише в ці 3 країни**; в інші – ні. Таким чином, транспортний потенціал по даному напрямку використовується не на повну потужність. – for White Pages (WP).

³ Примітка: згідно офіційних даних, наведених у цьому ж джерелі [4, с. 18], продукти харчування в загальному обсязі реалізованої промислової продукції складали, в середньому, **близько 40%**. – прим. авт.

Житомир – студентське місто. У 2014 році у 10 вищих навчальних закладах усіх рівнів акредитації навчалось майже 30 тис. студентів⁴ з усієї області та з-за її меж» [4, с. 10].

Щільність населення – 4387 осіб на 1 км². Станом на 1 число року на 1000 жінок припадало 866 чоловіків у 2014 р. і у 2015 р., 867 чоловіків у 2016 р. [5, с. 18–19].

Думка експерта:

Перевага – Житомир не є мономістом⁵.

Відтак, **є резерви** для створення нових робочих місць / посад на підприємствах різних видів економічної діяльності⁶ і, в перспективі, позиціонування як «розумне місто», завдяки:

- розвитку економіки, зокрема її третинного сектору – сфери послуг;
- ефективному менеджменту;
- інвестиціям в людський капітал;
- запровадженню креативної індустрії;
- розвитку інфраструктури за моделлю «Місто для людини».

Це, в тому числі, можливо завдяки тому, що **ЖИТОМИР – мультинаціональне, мультикультурне, мультирелігійне місто, ЛЮДИ якого говорять багатьма мовами.**

З кінця XIX століття у місті розвивались транспорт, зв'язок. Повоєнні періоди позначились розквітом промисловості. Після II Світової війни, завдяки долученню найкращих спеціалістів, постали провідні заводи і фабрики міста. Збільшилась кількість працівників на них. У діючих ВНЗ і нових відкрито нові спеціальності світового значення. Зросла нова генерація молодих фахівців. У місті було забезпечено якісний електрозв'язок, завдяки побудові 2 оптоволоконних кілець по території області, з 1996 року активно розвивається ІТ-сектор, передача даних. Зростають показники промислового виробництва. На базі «Проавтоматики» створено компанію «ЕКТА», екрани якої відомі далеко за межами України. Продукція ТМ «Рудь» і ТМ «Легка хода» споживається у всіх регіонах України та зарубіжжя.

Понад 100 промислових підприємств формують портрет міста. 120 підприємств надають інформаційні послуги та послуги комп'ютерного програмування, консультування. Іноземні інвестиції знаходяться в обігу 135 підприємств міста.

Толерантне ставлення в усі часи допомагало розвитку Житомира. Водночас, в культурі ведення бізнесу присутня «містечковість», модель «родина = фірма», ціноутворення зорієнтоване не на забезпечення ліквідності, обігу капіталу, а на закладення надприбутку у вартість кінцевого продукту (товару, послуги), складність як інтеграції бізнесів споріднених видів економічної діяльності, так і диференціації видів продукції під потреби споживача з метою виживання, не збитковості/прибутковості.

Вирішувати проблему можна за допомогою інтеграційних заходів, що додатковим ефектом дасть становлення нового покоління житомирян-комунікаторів. Дієвими способами виступатимуть розвиток особистої культури містян, підвищення рівня взаємної відповідальності, моральності, у тому числі завдяки позиціонуванню традиційних сімейних цінностей, що позитивно сприйматиметься всіма групами населення. Розвиток соціальної відповідальності бізнесу, а не безсистемність допоможуть швидше досягти поставленої мети. У навчальних закладах, зокрема ВНЗ, щороку відкриваються нові спеціалізації, що дозволяє не лише розвивати інтелектуальний потенціал міста, а й сприяти професійному зростанню молодих фахівців. Особливе місце у цьому процесі належать запровадженню моделі **дуальної освіти**. Зазначене у перспективі дозволить

⁴ *Примітка:* згідно офіційних даних, наведених у цьому джерелі [4, с. 83; 5, с. 43], навчалось близько 25 тис. студентів. – прим. авт.

⁵ Мономісто – місто, в якому економіка залежить від одного підприємства, або підприємств однієї галузі. – прим. авт.

⁶ *WP.*

скорочувати трудову міграцію. Додатковим стимулом є те, що роботодавці почали призначати стипендії найталановитішим студентам, зокрема ІТ.

2 Розділ. Аналіз поточного стану та змін в економіці / освіті

2.1 Працівники і службовці у 2005 – 2015 рр.

У структурі області частка Житомира – 36,35% середньооблікової кількості штатних працівників від усієї кількості по області [3, с. 13; 4, с. 76; 5; 7]⁷.

Середньооблікова чисельність штатних працівників міста Житомир на 1 січня відповідного року показувала динаміку до скорочення. Зокрема, станом на 01.01.2016 р. проти 01.01.2010 р. скорочення становило –10,62%, проти 01.01.2005 р. –8,99%, проти 01.01.2000 р. –11,71%:

Таблиця 1 – Основні показники з праці за 2005 – 2016 роки

Показник	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Середньооблікова кількість штатних працівників по Україні, тис. осіб, станом на 1 січня	11388	11433	11413	11390	10653	10758	10556	10589	10164	9720	8959	8065
Середньооблікова кількість штатних працівників по Житомирській області, тис. осіб, станом на 1 січня	310,9	303,0	293,1	283,8	276,6	258,0	254,9	248,8	247,5	237,6	231,2	219,8
Середньооблікова кількість штатних працівників, осіб, станом на 1 січня	87800	89400	89600	90300	85800	89400	85800	86500	85200	83800	83775	79905
Фонд оплати праці штатних працівників, млн. грн.	-	-	-	-	-	2109,3	2358,8	2687,1	2846,1	3023,9	3351,3	-
Рух кадрів ⁸ , осіб:												
- прийнято	-	-	-	-	-	22645	25036	23086	24406	20192	21104	-
- вибуло	-	-	-	-	-	25756	27625	27949	25957	23265	27423	-

**Додаткова довідкова інформація:* у 2015 р. фонд робочого часу (явки та неявки) у середньому на 1 штатного працівника становив 1908 годин, відпрацьовано 1662 години (87,1% фонду робочого часу); по області відповідний показник становив відповідно 1856 годин і 1603 години (86,4%) [9].

Обласні показники середньооблікової чисельності штатних працівників також показали стійку тенденцію до скорочення, але більш стрімку у порівнянні з містом. Зокрема, станом на 01.01.2016 р. проти 01.01.2010 р. скорочення становило –14,81%, проти 01.01.2005 р. –29,30%, проти 01.01.2000 р. –45,05% [9]. Отже, в обласному масштабі темпи скорочення перевищували відповідні темпи по місту за вищезазначені періоди у 1,4 – 3,8 рази.

В економіці України також спостерігається ситуація із тенденцією до скорочення середньооблікової кількості штатних працівників. Зокрема, станом на 01.01.2016 р. проти 01.01.2010 р. скорочення становило –25,03%, проти 01.01.2005 р. –29,18%, проти 01.01.2000 р. –41,04% [10]. Таким чином, у національному масштабі темпи скорочення перевищували відповідні

⁷ Примітка: згідно приміток до офіційних статистичних даних, до 2009 р. включно дані наведено без найманих працівників статистично малих підприємств та у фізичних осіб-підприємців, починаючи з 2010 р. – по підприємствах, установах, організаціях та їхніх відокремлених підрозділах із кількістю найманих працівників 10 і більше осіб. – прим. авт.

⁸ Примітка: з 2005 р. по 2011 р. – «середньорічна кількість найманих працівників» [2, с. 13].

темпи по місту за вищезазначені періоди у 2,4 – 3,5 рази.

Щодо **світових тенденцій**, то Світовий банк надає інформацію щодо зміни, а саме **збільшення загального показника зайнятості** (total global employment) на 35,98% – з 2,290 млн. осіб у 2000 році до 3,114 млн. осіб у 2013 році [13]. Крім того, відсоток оплачуваної зайнятості (share of employed in wage employment) також зріс з 69,7% у 2000 році до 76,1% у 2009 році [13].

Думка експерта:

На підприємствах міста діють як **тарифна**, так і **безтарифна система оплати праці**. Безтарифна застосовується переважно на підприємствах, що надають послуги, як-то, в ІТ-секторі. Тарифна система – у державному секторі, поки що на більшості промислових підприємств, у сільському господарстві тощо. Зважаючи на те, що більшості найманих заробітна плата працівників індексується (у зв'язку з інфляцією) та розраховується у відповідності до Єдиної тарифної сітки, або ж тарифної сітки, що розробляється у відповідності до галузевих угод і затверджується на підприємствах, її розмір постійно зростає. На фоні скорочення кількості працівників **зростання номінальної заробітної плати не можна вважати результатом ефективного господарювання**, а радше, виключно необхідністю дотримання норм національного законодавства щодо оплати праці. Тим більше, що підприємства міста, як економічно активні, так і економічно неактивні, мають заборгованість по заробітній платі перед своїми працівниками. Зростання обсягів реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) є гарним індикатором, але **в структурі собівартості кінцевої продукції підприємств міста заробітна плата ще не досягла питомої ваги європейського рівня**. А темпи її зростання подекуди, на жаль, **не перевищують темпів росту продуктивності праці**. Це не дозволяє реалізувати норми п. 1 статті 2 Європейської соціальної хартії, у відповідності до якої Україна прийняла зобов'язання «встановити розумну тривалість робочого дня та тижня і поступово скорочувати робочий тиждень настільки, наскільки це дозволяє *підвищення продуктивності праці* та інші відповідні фактори»⁹ [6]¹⁰.

Сучасною проблемою є й **дисонанс відносин «роботодавець – найманий працівник»**, що, у тому числі, відображається зменшенні звернень роботодавців до Житомирського міського центру зайнятості з метою задоволення потреб у працівниках [8]:

Таблиця 2 – Попит і пропозиція на ринку праці міста Житомира

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Кількість зареєстрованих безробітних, станом на 31 грудня, осіб	2391	2436	2177	1629	1815	1821
Потреба підприємств в працівниках, одиниць	926	1027	720	399	635	379

Кількість зареєстрованих безробітних по місту за період скоротилась на 23,8%, потреба роботодавців у працівниках також скоротилась – на 59,1%. За результатами 2015 року по місту потреба роботодавців у працівниках змогла б забезпечувати потребу 20,8% пошукачів роботи (скорочення проти базового періоду на 17,9%).

***Додаткова довідкова інформація:** найбільшу питому вагу з-серед зареєстрованих безробітних займали жінки (в середньому 65%) і молодь (в середньому 48%); коливався показник вивільнених з економічних причин (в середньому 13%), але скорочувалась кількість осіб, які потребують додаткових соціальних гарантій (в середньому до 20%). Щодо молоді, то згідно ст. 14 Закону України «Про зайнятість населення» молодь, яка закінчила або припинила навчання у загальноосвітніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладах, звільнилася із строкової військової або альтернативної (невійськової) служби (протягом шести місяців після закінчення або припинення навчання чи служби) і яка вперше приймається на роботу належить до категорій громадян, що мають додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванню. Крім того, **роботодавцям**,

⁹ *WP.*

¹⁰ *Примітка:* П. 1 статті 4: «визнати право працівників на таку винагороду, яка забезпечує їм і їхнім сім'ям достатній життєвий рівень» Україною, на жаль, не ратифіковано. – *прим. авт.*

які працевлаштовували випускників за направленнями Центрів зайнятості, надавалися податкові пільги (зокрема, в частині відшкодування єдиного соціального внеску). Тому молодь, особливо з числа випускників ВНЗ III–IV рівнів акредитації, використовувала шестимісячний період для пошуку підходящої роботи, користаючись нормами сучасного законодавства. **Частка працевлаштованих безробітних до кількості громадян, які мали статус безробітного у періоді, склала 53%.** Роботодавцями на посади службовців було заявлено **53% вакансій, на робочі місця – 42%,** на місця, які не потребують професійної підготовки – 5% [5, с. 27–28; 3, с. 12, 82–83].

Релевантні **обласні та національні** показники засвідчують наступну динаміку на ринках праці [9; 10]:

Таблиця 3 – Попит і пропозиція на ринку праці **Житомирської області та України**

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Кількість зареєстрованих безробітних, в середньому за період, тис. осіб	20,4	23,2	21,9	20,2	18,8	20,5
Потреба роботодавців у працівниках по Житомирській області, тис. осіб	1,8	2,4	1,9	1,8	1,7	1,3
Кількість зареєстрованих безробітних в Україні, станом на 31 грудня, тис. осіб	564,0	501,4	526,2	487,7	512,2	490,8
Потреба роботодавців у працівниках по Україні, тис. осіб	63,9	59,3	48,6	47,5	35,3	25,9

Отже, в обласному масштабі, на відміну від міста, кількість зареєстрованих безробітних зростала – за період на 0,5%, – а у національному скорочувалась – на 13,0%. Дисонанс відносин «роботодавець – найманий працівник» зберігався на всіх рівнях. Так, по області потреба роботодавців у працівниках скоротилась на 27,8%, по Україні – на 59,5%. За результатами 2015 року по області потреба роботодавців у працівниках змогла б забезпечувати потребу лише 6,3% по шукачів роботи, по Україні – 5,3% (темпи скорочення відповідно на 2,5% і 6,1%).

Щодо **світових тенденцій**, то молодіжне безробіття скоротилось з 16,9% у 2000 році до 13,9% у 2013 році [13].

В частині задоволеності працею **матеріальна, трудова і статусна мотивація не дають синергетичного ефекту, а часто діють окремо.** Відтак, це, знову таки, негативно позначається на показниках продуктивності праці внаслідок плінності кадрів, витрачання часу на пошук, підбір, набір і адаптацію нових працівників (тривалість адаптації працівників до нового робочого місця / посади може становити до 6 місяців). Інтенсивність загального обороту кадрів за весь аналізований період засвідчують показники руху кадрів – коефіцієнт 0,6.

2.2 Великі, середні, малі підприємства: зайняті та наймані працівники і службовці

! За повідомленням Головного управління статистики в Житомирській області (зустріч із спеціалістами відділів, а також розмова із заступником начальника управління поширення інформації та комунікацій – начальником відділу публікаційної та інформаційно-аналітичної роботи Орловою Оленою Миколаївною), інформація щодо обсягів діяльності та чисельності персоналу є конфіденційною інформацією. Зазначена інформація може бути представлена лише за згодою суб'єкта господарювання, якщо він надав органам статистики відповідний дозвіл (статті 21 і 22 Закону України «Про державну статистику»). Відтак, розширена інформація щодо працівників та службовців, кількості постійних та тимчасових працівників, самозайнятих працівників, зокрема за секторами, середнього доходу (!) в органах державної статистики, за їх словами, відсутня¹¹.

За інформацією в.о. начальника Житомирської об'єднаної державної податкової інспекції Головного управління Державної фіскальної служби України А. С. Бевзи (лист-відповідь від

¹¹ *WP.*

12.08.2016 р. №11592/9/06-25-07-01-22) дані про середні доходи підприємців міста / працівників підприємств відсутня.

Для цілей аналізу експертом в Головному управлінні статистики в Житомирській області замовлено економічну доповідь «Діяльність підприємницьких структур м. Житомира у 2014 році» [1, с. 4–12, 18–19], на підставі якої представлено нижче запропоновані узагальнення. Економічну доповідь «Діяльність підприємницьких структур м. Житомира у 2015 році» було представлено у серпні 2016 року, але ця доповідь вже не містить такої розгорнутої інформації, що необхідна для проведення розгорнутого аналізу. Тому, з метою формування більш повного уявлення про галузь досліджень 02/5 експертом ретельно проаналізовано вихідні дані згідно замовленої доповіді, а згідно наданої – в межах наявної та додаткової інформації, з формуванням експертної думки.

Експерт користалась статистичною методологією, що визначає наступний поділ підприємств в Україні:

Мікропідприємства – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 10 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України;

Малі підприємства – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

Великі підприємства – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) перевищує 250 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності перевищує суму, еквівалентну 50 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

Середні підприємства – інші суб'єкти господарювання.

Кількість зайнятих працівників визначається з урахуванням штатних, позаштатних і неоплачуваних (власників, засновників підприємства та членів їх сімей) працівників підприємства.

Кількість найманих працівників визначається з урахуванням штатних та позаштатних (працюючих за договорами та за сумісництвом) працівників підприємства.

Протягом 2014 року на території області провадили господарську діяльність 6,6 тис. підприємств, з них 2,5 тис. або 37,9% (38,4% у 2013 р.) у місті Житомирі, переважна більшість яких: малі – 2373, середніх налічувалось 122, великих – 4 [1, с. 6].

Таблиця 4 – Основні показники підприємств міста Житомир за розмірами компаній за 2014 рік [1, с. 18; 7]

Показник	Усього	у тому числі			
		великі	середні	малі	з них мікропідприємства
Кількість підприємств:					
Усього, одиниць	2499	4	122	2373	1964
відсотків до загальної кількості підприємств по місту	100,0	0,16	4,88	94,96	78,59
Кількість зайнятих працівників:					
Усього, осіб	45823	8689	22949	14185	5475
відсотків до загальної кількості зайнятих працівників по місту	100,0	18,96	50,08	30,96	11,95
Кількість найманих працівників:					
Усього, осіб	45172	8689	22944	13539	4877
відсотків до загальної кількості найманих працівників по місту	100,0	19,24	50,79	29,97	10,80
Фінансовий результат до оподаткування, млн. грн.	-666,5	50,6	-596,4	-120,7	-152,3
Чистий прибуток (збиток), млн. грн.	-769,0	28,0	-635,9	-161,1	-165,9

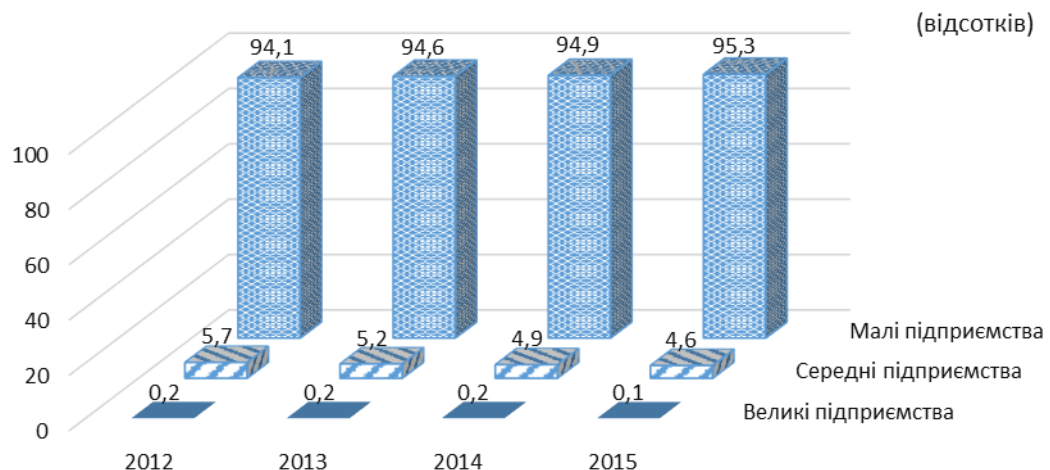
Протягом 2015 року на території області провадили господарську діяльність 6,6 тис.

підприємств, з них 2,5 тис. або 37,9% (як і торік) у місті Житомирі, переважна більшість яких: **малі – 2388, середніх налічувалось 116, великих – 2**. У їх структурі відбулись несуттєві зміни: на 0,4 в.п. зросла частка малих підприємств у загальній кількості, а частка середніх та великих зменшилась відповідно на 0,3 в.п. та 0,1 в.п. відповідно. На підприємствах міста зайнято 42,9 тис. осіб (38,9% по області), наймані працівники – 42,2 тис. осіб [14, с. 7]:

Таблиця 5 – Основні показники підприємств міста Житомир за розмірами компаній за 2015 рік [7; 14]

Показник	Усього	у тому числі			
		великі	середні	малі	з них мікропідприємства
Кількість підприємств:					
Усього, одиниць	2506	2	116	2388	-
відсотків до загальної кількості підприємств по місту	100	0,08	4,63	95,29	-
Кількість зайнятих працівників:					
Усього, осіб	42944	4696	— ^к	13584	5381
відсотків до загальної кількості зайнятих працівників по місту	100	10,94	-	31,63	12,53%
Кількість найманих працівників:					
Усього, осіб	42156	4696	— ^к	12800	4639
відсотків до загальної кількості найманих працівників по місту	100	11,14	-	30,36	11,00%
Фінансовий результат до оподаткування, млн. грн.	-391,4	— ^к	— ^к	48,2	-23,7
Чистий прибуток (збиток), млн. грн.	-527,4	— ^к	— ^к	4,3	-42,0

Структура підприємств м. Житомира за їх розмірами

З урахуванням попередніх років підприємства Житомира (за розмірами) показали таку динаміку [3, с. 69; 4, с. 54; 7]:

Таблиця 6 – **Зайняті та наймані працівники великих, середніх, малих підприємств міста Житомир**

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Кількість підприємств-юридичних осіб, одиниць:	2220	2278	2405	2550	2499	2506
усього зайнятих працівників, тис. осіб	53,4	51,8	50,1	48,4	45,7	42,9
усього найманих працівників, тис. осіб	53,0	51,4	49,3	47,8	45,1	42,2
- великі:	15	18	6	4	4	2
питома вага, %	0,68	0,79	0,25	0,16	0,16	0,08
кількість зайнятих працівників великих підприємств, тис. осіб	17,6	18,0	9,6	8,9	8,7	4,7
відсотків до загальної кількості зайнятих працівників	32,96	34,75	19,16	18,39	19,04	10,96
кількість найманих працівників великих підприємств, тис. осіб	17,6	18,0	9,6	8,9	8,7	4,7
відсотків до загальної кількості найманих працівників	33,21	35,02	19,47	18,62	19,29	11,14
- середні:	142	140	136	134	122	116

питома вага, %	0,06	0,06	0,06	0,05	0,05	0,05
кількість зайнятих працівників середніх підприємств, тис. осіб	18,1	17,0	23,9	23,8	23,0	-
відсотків до загальної кількості зайнятих працівників	33,90	32,82	47,70	49,17	50,33	-
кількість найманих працівників середніх підприємств, тис. осіб	18,1	17,0	23,9	23,8	22,9	-
відсотків до загальної кількості найманих працівників	34,15	33,07	48,48	49,79	50,78	-
- малі:	2063	2120	2263	2412	2373	2388
питома вага, %	0,93	0,93	0,94	0,95	0,95	0,95
кількість зайнятих працівників малих підприємств, тис. осіб	17,8	16,8	16,5	15,8	14,2	13,6
відсотків до загальної кількості зайнятих працівників	33,33	32,43	32,93	32,64	31,07	31,70
кількість найманих працівників малих підприємств, тис. осіб	17,4	16,5	15,8	15,1	13,5	12,8
відсотків до загальної кількості найманих працівників	32,83	32,10	32,05	31,59	29,93	30,33
з них мікропідприємства:						
кількість зайнятих працівників мікропідприємств, тис. осіб	-	-	5,7	5,8	5,5	5,4
відсотків до загальної кількості зайнятих працівників	-	-	11,38	11,98	12,04	12,59
кількість найманих працівників мікропідприємств, тис. осіб	-	-	5,3	5,5	4,9	4,6
відсотків до загальної кількості найманих працівників	-	-	10,75	11,51	10,86	10,90

Протягом останніх років половину працюючих було зайнято на середніх підприємствах, і майже всі – наймані працівники. Позитивним є, що середніми підприємствами міста Житомир охоплені усі види економічної діяльності; у цьому секторі економіки реалізовано близько половини загальноміського обсягу продукції (робіт, послуг), в обласному середньому бізнесі його частка склала майже третину. Особливістю малих і мікропідприємств міста є те, що на них працювало в середньому відповідно по 6 і 2 особи.

Зокрема, за аналізований період кількість підприємств – юридичних осіб зросла на 12,9%, проте кількість зайнятих та найманих працівників на них скоротилась відповідно на 19,7% та 20,4%. Щодо великих підприємств, то їх кількість скоротилась на 86,7%; %, їх частка у загальній структурі підприємств скоротилась на 0,6%; кількість зайнятих і найманих працівників на них скоротилась на 73,3%, або, відповідно, на 22,0% і 22,1% відсотків до загальної кількості аналізованих показників. Стосовно **середніх підприємств**, їх кількість скоротилась на 18,3%; частка у загальній структурі підприємств скоротилась на 1,0%; водночас, **кількість зайнятих і найманих працівників на них збільшилась відповідно на 27,1% та 26,5%**, або на 16,4% і 16,6% відсотків до загальної кількості аналізованих показників. Щодо малих підприємств, то їх кількість збільшилась на 15,8%; їх частка у загальній структурі підприємств також зросла на 2,2%; але кількість зайнятих і найманих працівників на них скоротилась відповідно на 23,6% та 26,4%, або на 1,6% і 2,5% відсотків до загальної кількості аналізованих показників.

Обласні показники засвідчують наступну ситуацію¹² [9].

Таблиця 7 – Зайняті та наймані працівники великих, середніх, малих підприємств Житомирської області

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Кількість підприємств-юридичних осіб, одиниць:	-	-	6221	6645	6587	6607
усього зайнятих працівників, тис. осіб	-	-	127,7	121,7	115,5	110,4
усього найманих працівників, тис. осіб	-	-	125,7	119,6	113,5	108,1
- великі:	-	-	7	6	6	4
питома вага, %	-	-	0,11	0,09	0,09	0,06
кількість зайнятих працівників великих підприємств, тис. осіб	-	-	10,6	10,4	10,3	6,6
відсотків до загальної кількості зайнятих працівників	-	-	8,33	8,57	8,91	5,96
кількість найманих працівників великих підприємств, тис. осіб	-	-	10,6	10,4	10,3	6,6
відсотків до загальної кількості найманих працівників	-	-	8,46	8,72	9,07	6,09
- середні:	-	-	445	429	404	372
питома вага, %	-	-	7,15	6,46	6,13	5,63
кількість зайнятих працівників середніх підприємств, тис. осіб	-	-	73,3	68,6	67,3	67,6
відсотків до загальної кількості зайнятих працівників	-	-	57,41	56,36	58,21	61,23
кількість найманих працівників середніх підприємств, тис. осіб	-	-	73,3	68,5	67,2	67,5
відсотків до загальної кількості найманих працівників	-	-	58,30	57,31	59,26	62,48

¹² Примітка у джерелі: «Дані наведено без урахування результатів діяльності банків, бюджетних установ та з урахуванням зміни підприємствами основного виду економічної діяльності у 2013 році».

- малі:	-	-	5769	6210	6177	6231
питома вага, %	-	-	92,73	93,45	93,78	94,31
кількість зайнятих працівників малих підприємств, тис. осіб	-	-	43,8	42,7	38,0	36,2
відсотків до загальної кількості зайнятих працівників	-	-	34,26	35,07	32,88	32,81
кількість найманих працівників малих підприємств, тис. осіб	-	-	41,8	40,6	35,9	34,0
відсотків до загальної кількості найманих працівників	-	-	33,24	33,97	31,67	31,43
з них мікропідприємства:	-	-	4502	5008	5084	5212
кількість зайнятих працівників мікропідприємств, тис. осіб	-	-	14,5	14,7	14,3	14,3
відсотків до загальної кількості зайнятих працівників	-	-	11,35	12,07	12,41	12,95
кількість найманих працівників мікропідприємств, тис. осіб	-	-	13,5	13,7	12,5	12,2
відсотків до загальної кількості найманих працівників	-	-	10,73	11,48	10,97	11,31

Обласні показники засвідчили, що протягом останніх років більше половини працюючих було зайнято на середніх підприємствах.

Тенденції у в економіці України описують наступні статистичні дані [10].

Таблиця 8 – Зайняті та наймані працівники великих, середніх, малих підприємств України

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Кількість підприємств-юридичних осіб, одиниць:	378810	375695	364935	393327	341001	343440
усього зайнятих працівників, тис. осіб	7958,2	7793,1	7679,7	7406,5	6298,5	5889,7
усього найманих працівників, тис. осіб	7836,4	7712,4	7577,6	7285,6	6193,0	5778,1
- великі:	586	659	698	659	497	423
питома вага, %	0,15	0,18	0,19	0,17	0,15	0,12
кількість зайнятих працівників великих підприємств, тис. осіб	2400,3	2449	2484,2	2383,7	1915,1	1708,6
відсотків до загальної кількості зайнятих працівників	30,16	31,43	32,35	32,18	30,41	29,01
кількість найманих працівників великих підприємств, тис. осіб	3392,4	2449	2484,1	2383,7	1915,1	1708,6
відсотків до загальної кількості найманих працівників	43,29	31,75	32,78	32,72	30,92	29,57
- середні:	20983	20753	20189	18859	15906	15202
питома вага, %	5,54	5,52	5,53	4,79	4,66	4,43
кількість зайнятих працівників середніх підприємств, тис. осіб	3393,3	3252,6	3144,2	3012,1	2696,5	2604,7
відсотків до загальної кількості зайнятих працівників	42,64	41,74	40,94	40,67	42,81	44,22
кількість найманих працівників середніх підприємств, тис. осіб	2043,7	3251,6	3141,9	3010,1	2694,9	2603,2
відсотків до загальної кількості найманих працівників	26,08	42,16	41,46	41,32	43,52	45,05
- малі:	357241	354283	344048	373809	324598	327815
питома вага, %	94,31	94,30	94,28	95,04	95,19	95,45
кількість зайнятих працівників малих підприємств, тис. осіб	2164,6	2091,5	2051,3	2010,7	1686,9	1567,4
відсотків до загальної кількості зайнятих працівників	27,20	26,84	26,71	27,15	26,78	26,61
кількість найманих працівників малих підприємств, тис. осіб	2043,7	2011,8	1951,6	1891,8	1583	1446,3
відсотків до загальної кількості найманих працівників	26,08	26,09	25,75	25,97	25,56	25,03
з них мікропідприємства:	300445	295815	286461	318477	278922	284240
кількість зайнятих працівників мікропідприємств, тис. осіб	832,6	788,9	788,2	795,3	723,5	691,4
відсотків до загальної кількості зайнятих працівників	10,46	10,12	10,26	10,74	11,49	11,74
кількість найманих працівників мікропідприємств, тис. осіб	762	757,4	736,5	734,4	626,6	587,8
відсотків до загальної кількості найманих працівників	9,72	9,82	9,72	10,08	10,12	10,17

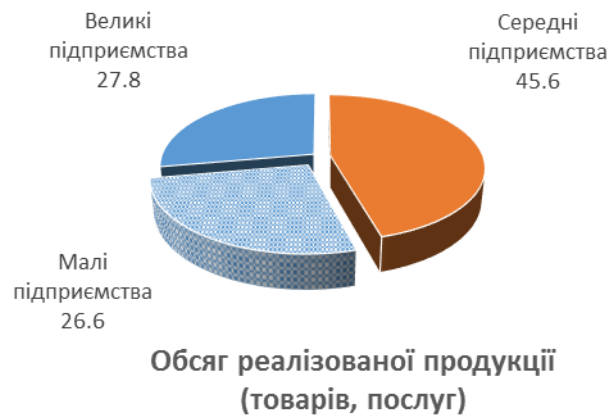
10

Щодо **світових тенденцій**, то чисельність зайнятих збільшилась до 3,114 млн. осіб у 2013 році проти 2,290 млн. осіб у 2000 р. [13]

У 2014 році фінансовим результатом до оподаткування великих підприємств міста Житомир став прибуток – 50,6 млн. грн., середніх – збиток у сумі 596,4 млн. грн. (прибуток у розмірі 195,1 млн. грн. отримали 61,2% середніх підприємств, збиток решти становив – 791,4 млн. грн.), малих – також збиток –120,7 млн. грн. (прибуток склав 271,6 млн. грн., збиток – 392,3 млн. грн.).

Найбільшими двома великими підприємства в місті Житомир є ПАТ «Енергетична компанія «Житомиробленерго» і ПАТ «Житомирський маслозавод») [8, додаток ВСМ-2015].

**Додаткова довідкова інформація:* Внесок великих підприємств м. Житомира у 2014 році складав близько 28% загального обсягу реалізованої продукції, виконаних робіт та наданих послуг, середніх підприємств – понад 45%, малих – понад 26% [1, с. 7].

У 2014 р. у загальній структурі доходів підприємств 91,0% склав чистий дохід від реалізації продукції, товарів та послуг, решта – доходи, отримані від оренди активів, фінансових інвестицій, реалізації оборотних активів, курсових різниць тощо. Близько половини доходу сформовано середніми підприємствами, великими та малими – близько чверті кожними. Понад 60% підприємств міста отримали 484,6 млн. грн. чистого прибутку, решта – 1253,6 млн. грн. чистого збитку. Чистим фінансовим результатом 2014 господарського року став збиток у 769,0 млн. грн., при цьому внеском великих підприємств у цей показник став прибуток у 28,0 млн. грн., а середніх і малих – збиток у 797,0 млн. грн. У 2014 році відбулося погіршення рівня рентабельності всієї діяльності підприємств міста: рівень збитковості досяг 5,5%. Тобто, на 1 гривню витрат, понесених у господарській діяльності, отримано 5,5 коп. збитку. Великі бізнесові структури одержали 0,6 коп. прибутку на кожну гривню затрат, натомість середні та малі – від 9,6 до 5,8 коп. збитку [1, с. 7–8].

У 2015 році понад 73% підприємств міста отримали 589,9 млн. грн. чистого прибутку, решта – 1117,3 млн. грн. чистого збитку [14]. **Чистим фінансовим результатом 2015 господарського року став збиток у 527,4 млн. грн.**, при цьому внеском малих підприємств у цей показник став прибуток у 4,3 млн. грн., мікропідприємства отримали 42,0 млн. грн. чистого збитку [14]. У 2015 році рівень збитковості всієї діяльності підприємств міста зменшився проти попереднього періоду з 5,5% до 3,4%. Тобто, **на 1 гривню витрат, понесених у господарській діяльності, отримано 3,4 коп. збитку** [14].

У 2014 році понад 80% чистого доходу від реалізації продукції забезпечено середніми підприємствами у промисловості та торгівлі; в інших сферах економіки – 17,0%. Середнім бізнесом зароблено 89,7% загальної суми прибутку та отримано 77,6% усіх збитків, або 174,9 млн. грн. та 614,1 млн. грн. відповідно. Але, **фінансовим результатом до оподаткування став збиток – у промисловості 374,6 млн. грн., торгівлі – 64,5 млн. грн. Збитковим також є результат діяльності операцій з нерухомим майном, будівництва, транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності від 109,8 млн. грн. до 23,5 млн. грн.** Фінансовим результатом до оподаткування суб'єктів господарювання у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування, охорони здоров'я та надання соціальної допомоги, інформації та телекомунікацій, професійної, наукової та технічної діяльності став прибуток (від 2,8 млн. грн. до 1,2 млн. грн.) [1, с. 9–10].

Фінансові результати діяльності середніх підприємств

Таблиця 9 – Фінансові результати до оподаткування середніх підприємств міста Житомир за 2014 рік, тис. грн.

	Фінансовий результат (сальдо)	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат
Усього	-596375,0	61,2	195068,9	38,8	791443,9
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	...	...	...	...	...
Промисловість	-374637,1	54,5	124308,6	45,5	498945,7
Будівництво	-33893,7	85,7	6685,3	14,3	40579,0
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	-64546,7	63,6	50628,0	36,4	115174,7
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	-23470,8	23,1	1127,5	76,9	24598,3
Тимчасове розміщення й організація харчування	...	...	...	...	...
Інформація та телекомунікації	2572,3	66,7	3123,0	33,3	550,7
Операції з нерухомим майном	-109849,2	50,0	718,0	50,0	110567,2
Професійна, наукова та технічна діяльність	1164,0	75,0	1223,0	25,0	59,0
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	2848,0	87,5	2937,0	12,5	89,0
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	2624,8	66,7	3421,1	33,3	796,3
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	...	...	...	...	...
Надання інших видів послуг	...	...	...	...	...
Довідково: по області	-533161,3	67,3	1370745,9	32,7	1903907,2

Таблиця 10 – Чистий прибуток (збиток) середніх підприємств міста Житомир за 2014 рік, тис. грн.

	Фінансовий	Підприємства, які одержали прибуток	Підприємства, які одержали збиток
--	------------	-------------------------------------	-----------------------------------

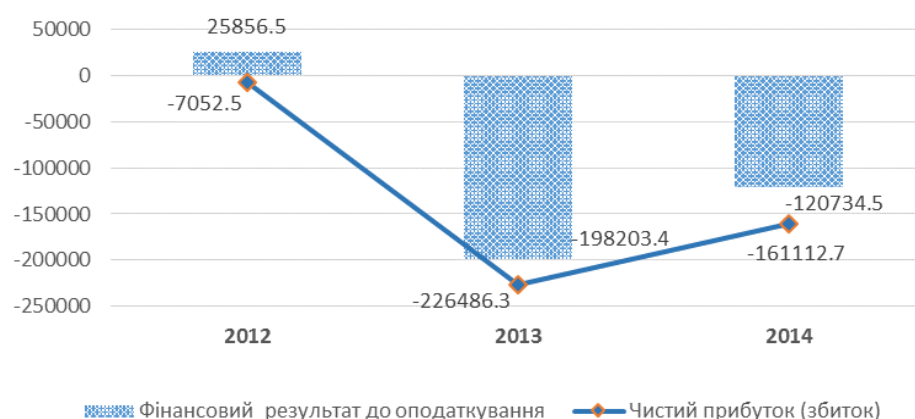

	результат (сальдо)	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат
Усього	-635914,0	60,3	166705,4	39,7	802619,4
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	...	...	...	...	...
Промисловість	-398947,4	52,3	108984,8	47,7	507932,2
Будівництво	-34838,8	85,7	5740,2	14,3	40579,0
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	-74037,3	63,6	41245,3	36,4	115282,6
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	-24205,5	23,1	754,5	76,9	24960,0
Тимчасове розміщування й організація харчування	...	...	...	...	...
Інформація та телекомунікації	1083,4	66,7	2359,0	33,3	1275,6
Операції з нерухомим майном	-111154,7	50,0	392,0	50,0	111546,7
Професійна, наукова та технічна діяльність	953,0	75,0	1012,0	25,0	59,0
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	2267,9	87,5	2356,9	12,5	89,0
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	2433,7	66,7	3230,0	33,3	796,3
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	...	...	...	...	...
Надання інших видів послуг	...	...	...	...	...
Довідково по області	-711100,1	65,8	1197629,5	34,2	1908729,6

У 2014 році з переліку малих підприємств збиток показали суб'єкти, які проводили операції з нерухомим майном та у будівництві – 106,4 млн. грн. і 63,4 млн. грн. відповідно. Проте, інформація та телекомунікації, професійна, наукова та технічна діяльність, торгівля, сільське, лісове та рибне господарство, охорона здоров'я та надання соціальної допомоги, надання інших видів послуг, освіта, фінансова та страхова діяльність закінчили рік з чистим прибутком (від 13,6 млн. грн. до 0,2 млн. грн.) [1, с. 12–13].

Фінансові результати діяльності малих підприємств

(тис.грн.)

Таблиця 11 – Фінансові результати до оподаткування малих підприємств міста Житомир за 2014 рік, тис. грн.

	Фінансовий результат (сальдо)	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат
Усього	-120734,5	62,6	271573,8	37,4	392308,3
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	...	...	...	...	...
Промисловість	-6071,8	65,3	38942,6	34,7	45014,4
Будівництво	-63448,3	59,1	16427,7	40,9	79876,0
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	31976,1	67,7	121228,1	32,3	89252,0
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	-3826,6	56,9	7465,5	43,1	11292,1
Тимчасове розміщення й організація харчування	...	...	...	...	...
Інформація та телекомунікації	15129,8	66,0	19847,9	34,0	4718,1
Фінансова та страхова діяльність	177,2	53,3	431,1	46,7	253,9
Операції з нерухомим майном	-106398,1	52,7	30737,4	47,3	137135,5
Професійна, наукова та технічна діяльність	12835,1	58,2	20060,4	41,8	7225,3
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	74,1	63,4	5006,9	36,6	4932,8
Освіта	276,7	81,8	305,8	18,2	29,1
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	3346,9	54,3	4116,1	45,7	769,2
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	...	...	...	...	...
Надання інших видів послуг	...	...	...	...	...
Довідково по області	1008654,8	64,4	832920,0	35,6	1841574,8

Таблиця 12 – Чистий прибуток (збиток) малих підприємств міста Житомир за 2014 рік, тис. грн.

	Фінансовий результат (сальдо)	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат
Усього	-161112,7	61,6	234839,5	38,4	395952,2
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	...	...	...	...	...
Промисловість	-12594,1	64,4	32617,5	35,6	45211,6
Будівництво	-66163,2	58,3	14022,6	41,7	80185,8
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	8754,6	66,4	99462,7	33,6	90708,1
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	-5718,8	56,0	6280,7	44,0	11999,5
Тимчасове розміщення й організація харчування	...	...	...	...	...
Інформація та телекомунікації	13608,3	66,0	18733,3	34,0	5125,0
Фінансова та страхова діяльність	168,9	53,3	424,0	46,7	255,1
Операції з нерухомим майном	-108196,5	51,9	29252,6	48,1	137449,1
Професійна, наукова та технічна діяльність	11728,9	57,7	19028,1	42,3	7299,2

Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	-159,1	62,5	4787,1	37,5	4946,2
Освіта	210,7	72,7	262,0	27,3	51,3
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	2771,3	51,4	3547,3	48,6	776,0
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	...	...	...	...	...
Надання інших видів послуг	...	...	...	...	...
<i>Довідково по області</i>	<i>-1076141,6</i>	<i>63,6</i>	<i>771818,0</i>	<i>36,4</i>	<i>1847959,6</i>

Таблиця 13 – Фінансові результати до оподаткування малих підприємств міста Житомир за 2015 рік, тис. грн. [14]

	Фінансовий результат (сальдо)	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат
Усього	48216,3	73,8	333205,7	26,2	284989,4
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	6280,4	57,1	8419,1	42,9	2138,7
Промисловість	47081,8	77,6	66473,5	22,4	19391,7
Будівництво	-9136,4	74,0	42609,7	26,0	51746,1
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	76176,3	80,3	143925,0	19,7	67748,7
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	178,4	66,1	11303,8	33,9	11125,4
Тимчасове розміщення й організація харчування	-3532,1	76,9	1895,1	23,1	5427,2
Інформація та телекомунікації	16218,1	70,5	19311,1	29,5	3093,0
Фінансова та страхова діяльність	1434,4	71,4	1758,7	28,6	324,3
Операції з нерухомим майном	-93144,4	59,2	19572,3	40,8	112716,7
Професійна, наукова та технічна діяльність	2796,8	71,6	7760,2	28,4	4963,4
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	2501,4	73,5	6788,6	26,5	4287,2
Освіта	486,0	91,7	513,0	8,3	27,0
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	52,8	71,1	1596,6	28,9	1543,8
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	-292,9	50,0	7,4	50,0	300,3
Надання інших видів послуг	1115,7	76,7	1271,6	23,3	155,9
<i>Довідково по області</i>	<i>523158,8</i>	<i>73,1</i>	<i>1943073,9</i>	<i>26,9</i>	<i>1419915,1</i>

15

Таблиця 14 – Чистий прибуток (збиток) малих підприємств міста Житомир за 2015 рік, тис. грн. [14]

	Фінансовий результат (сальдо)	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат
Усього	4306,9	73,6	289759,5	26,4	285452,6
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	6192,6	57,1	8332,2	42,9	2139,6
Промисловість	38623,2	77,6	58034,6	22,4	19411,4
Будівництво	-15441,7	74,0	36313,5	26,0	51755,2

Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	53813,9	79,9	121493,9	20,1	67680,0
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	-1363,9	65,2	9763,8	34,8	11127,7
Тимчасове розміщення й організація харчування	-3859,2	76,9	1570,4	23,1	5429,6
Інформація та телекомунікації	14251,8	70,5	17654,2	29,5	3402,4
Фінансова та страхова діяльність	1397,1	71,4	1721,4	28,6	324,3
Операції з нерухомим майном	-94518,3	59,2	18357,6	40,8	112875,9
Професійна, наукова та технічна діяльність	2067,7	71,6	7039,6	28,4	4971,9
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	2269,1	73,5	6572,3	26,5	4303,2
Освіта	373,0	91,7	404,4	8,3	31,4
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	-157,1	71,1	1386,7	28,9	1543,8
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	-293,9	50,0	6,4	50,0	300,3
Надання інших видів послуг	952,6	76,7	1108,5	23,3	155,9
Довідково по області	440813,5	72,7	1863248,6	27,3	1422435,1

Аналізуючи фінансові результати до оподаткування малих підприємств міста Житомир за 2014 і 2015 роки, визначаємо покращення узагальнюючого показника на 169,0 млн. грн. Зокрема, у промисловості – на 53,1 млн. грн., будівництві – на 54,3 млн. грн., оптовій та роздрібній торгівлі, ремонті автотранспортних засобів і мотоциклів – на 44,2 млн. грн., транспорті, складському господарстві, поштовій та кур'єрській діяльності – на 4,0 млн. грн., інформації та телекомунікаціях – на 1,0 млн. грн., фінансовій та страховій діяльності – на 1,3 млн. грн., операціях з нерухомим майном – на 13,3 млн. грн., діяльності у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування – на 2,4 млн. грн., освіти – на 0,2 млн. грн.

За видами економічної діяльності малі підприємства, які одержали прибуток, покращили фінансовий результат на 61,6 млн. грн., або на 22,7%, зокрема: промисловість – на 27,5 млн. грн., або на 70,7%, будівництво – на 26,2 млн. грн., або на 159,4%, оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – на 22,7 млн. грн., або на 18,7%, транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – на 3,8 млн. грн., або на 51,4%, фінансова та страхова діяльність – на 1,3 млн. грн., або на 308,0%, діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування – на 1,8 млн. грн., або на 35,6%, освіта – на 0,2 млн. грн., або на 67,8%. Погіршився фінансовий результат прибуткових підприємств в інформації та телекомунікації – на 0,5 млн. грн., або на 2,7%, операціях з нерухомим майном – на 11,2 млн. грн., або 36,3%, професійній, науковій та технічній діяльності – на 12,3 млн. грн., або 61,3%, охороні здоров'я та надання соціальної допомоги – на 2,5 млн. грн., або 61,2%.

Малі підприємства, які одержали збиток, погіршили фінансовий результат на 107,3 млн. грн., або 27,4%, зокрема: промисловість – на 25,6 млн. грн., або 56,9%, у будівництві – на 28,1 млн. грн., або 35,2%, оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – на 21,5 млн. грн., або 24,1%, транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – на 0,2 млн. грн., або 1,5%, інформація та телекомунікація – на 1,6 млн. грн., або 34,4%, операції з нерухомим майном – на 24,4 млн. грн., або 17,8%, професійна, наукова та технічна діяльність – на 2,3 млн. грн., або 31,3%, діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування – на 0,7 млн. грн., або 13,1%, освіта – на 0,002 млн. грн., або 7,2%. Покращився фінансовий результат збиткових підприємств фінансової та страхової діяльності – на 0,1 млн. грн., або 27,7%, а також охорони здоров'я та надання соціальної допомоги – на 0,8 млн. грн., або 100,7%.

Загальнообласний показник фінансового результату до оподаткування малих підприємств Житомирської області, які одержали прибуток, за відповідний період покращився – на 1110,2 млн. грн., або на 133,3%. Загальнообласний показник фінансового результату до оподаткування малих підприємств Житомирської області, які одержали збиток, за відповідний період погіршився – на 421,7 млн. грн., або на 22,9%.

Думка експерта:

Зазначена ситуації обумовлена надмірною тінізацією діяльності підприємств, що показали збитки. Це стосується і тіншової зайнятості на них. Виключення може становити діяльність Житомирської дирекції національного оператора поштового зв'язку УДППЗ «Укрпошта», адже за 2014 рік підприємство в цілому показало збиток по Україні [12], а в структурі операційних витрат близько 50% займають витрати на оплату праці.

На підприємствах міста працюють не лише житомиряни, а й мешканці найближчих сіл. Також прослідковувалась тенденція як внутрішньорегіональної, так і міжрегіональної трудової міграції. Починаючи з 2014 року до міста і області приїхали спеціалісти з Донецької і Луганської областей, що на сьогодні вважаються тимчасово окупованими територіями України. Але у 2015 рік до міста прибуло 3532 особи, вибуло 5640 осіб, відтак, міграційне скорочення склало –2180 [9]; і тут представлено всі потоки міграції, у т.ч. й міждержавна (зовнішня, близько 30% міграційного руху населення). Крім того, промислові підприємства області, поступово нарощуючи обсяги виробництва, намагаються залучити кращих спеціалістів і молодих фахівців до роботи у них («Коростенський завод МДФ», «Даніко» та ін.), тому останнім часом виникає конкуренція між роботодавцями за працівників.

Після підвищення тарифів на житлово-комунальні послуги дещо актуалізувалась проблема не оформлення працівників на роботу (при середньомісячній номінальній зарплаті по місту 3,5 тис. грн. і значній частці людей, які отримують соціальні допомоги, сплачувати понад 15% своїх доходів за ці послуги містянам стало складно). Специфікою періоду є те, що в Україні оплата праці у структурі сукупних ресурсів домогосподарств протягом аналізованого періоду 2010–2015 рр. складала 47,6% – 50,6%; доходи від підприємницької діяльності та самозайнятості становили 4,1% – 6,1%; а пенсії, стипендії, соціальні допомоги, надані готівкою – 25,2% – 27,1%; розмір сукупних ресурсів в середньому за місяць у розрахунку на одне домогосподарство в Україні становив від 3481,0 грн. у 2010 р. до 5231,7 грн. у 2015 р. [Укрстат]. Як можемо визначити, половина домогосподарств отримує доходи від заробітної плати. Ті ж категорії працюючих, які залишились неоформленими на підприємствах роботодавців, звертались до органів соціального захисту населення, – але не змогли достовірно заповнити декларацію про доходи і витрати осіб, які звернулися за призначенням житлової субсидії (в частині доходів) в силу вищевикладених причин. Тоді ця проблема постала більш гостро, адже потенційно виникав ризик неплатежів. На сьогодні Житомир і область є в лідерах за критерієм оформлення субсидій. Але проблему покращення ситуації із доходами населення це не вирішує, адже трансферти надходять до компаній, що надають відповідні житлово-комунальні послуги, – а вони, подекуди, є монополістами. Відтак, вільно конкурентні умови на ринку цих послуг не розвиваються, бюджетно-податкова політика потребує змін.

Резервами є: запровадження біоекономіки в регіоні, розвиток альтернативної енергетики, тепло- і газопостачання¹³. Відповідний інтелектуальний потенціал в місті є; також є можливості для інвестування в людський капітал.

Багато підприємств промисловості і торгівлі займаються зовнішньоекономічною діяльністю, відтак, причини їх збитковості мають бути досліджені додатково відповідними структурами. Крім того, потрібно звернути увагу на діяльність підприємств, що реалізують підакцизні товари. За

¹³ *WP.*

умов не виведення їх та інших підприємств із тіні місцевий бюджет недовтримує значні суми коштів.

2.3 Кількість компаній

Кількість суб'єктів Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України міста Житомир (на початок року) включає [3, с. 14; 4, с.13; 5, с. 65–66]:

Таблиця 15 – Кількість суб'єктів Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України міста Житомир

Показник	2001	2006	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Усього:	5805	7527	8205	8620	8860	9185	9499	9689	9912	10364	10023
у т.ч.											
включені до реєстру упродовж року	504	447	504	485	392	416	457	327	340	517	431
у відсотках до загальної кількості	8,7	5,9	6,1	5,6	4,4	4,5	4,8	3,4	3,4	5,0	4,3
виключені з реєстру упродовж року	68	109	135	84	144	126	143	150	144	109	91
у відсотках до загальної кількості	1,2	1,5	1,7	1,0	1,6	1,4	1,5	1,6	1,5	1,1	0,9
Із загальної кількості суб'єктів – економічно активні	2802	3831	3989	4002	3919	4973	5159	4570	-	-	-

За даними таблиці визначаємо, що протягом аналізованого періоду в середньому 50,0% суб'єктів були економічно активними.

До речі, щодо [світового рівня](#), то наявна інформація Світового банку, що у 2012 році було створено 3,8 фірм на 1000 працюючих працездатного віку проти 2,8 у 2004 році [13].

Думка експерта:

На відміну від європейської, зокрема німецької практики, коли кількість компаній, що створюється за рік, майже дорівнює кількості компаній, що закриваються, в українській практиці, зокрема в місті Житомир, створювалось у середньому у 4 рази більше компаній, ніж закривалось. Варто зазначити, що проблема із закриттям компаній значно пов'язана з бюрократичними процедурами в органах Державної податкової служби; натомість в органах статистики припинити діяльність компанії не становить проблему; органи Державного пенсійного фонду закривають рахунок лише після прийняття рішення податковими органами. Традиційно, органи ДПС України приймають рішення про закриття компаній лише у новому бюджетному році.

Відтак, хоча основні соціально-економічні показники покращились, від'ємний показник фінансового результату суб'єктів господарювання в місті¹⁴ не дозволяє визначити тенденцію до збільшення підприємницької ініціативи позитивною.

2.4 Середньомісячна заробітна плата, порівняння з середньомісячною заробітною платою по області, Україні

Середньомісячна номінальна та реальна заробітна плата штатних працівників по м. Житомиру у 2015 р. на 6,9% перевищувала середній рівень по економіці області та на 16,7% відставала від середньомісячної по економіці України; у 2014 р., відповідно, перевищувала на 8,9% та відставала на 13,6%; у 2013 р. – відповідно на 8,8% та –15,1%; у 2012 р. – на 9,2% та –14,9%; у 2011 р. – на 10,6% та –13,5%; у 2010 р. – на 10,2% та –12,6%; у 2009 р. – на 14,4% та –

¹⁴ *WP*.

10,4% [5¹⁵, с. 29; 10^{16, 17}].

Таблиця 16 – Середньомісячна номінальна заробітна плата у 2010 – 2015 роках

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁸
Середньомісячна номінальна заробітна плата по Україні, грн.	2250	2648	3041	3282	3480	4195
Середньомісячна номінальна заробітна плата по Житомирській області, грн.	1785	2071	2369	2561	2763	3271
Середньомісячна номінальна заробітна плата у м. Житомирі, грн.	1967	2291	2589	2785	3008	3495

Таким чином, щороку більше середньомісячна заробітна плата відстає від показника по Україні, а розрив між середньообласною і по місту скорочується.

Думка експерта:

В Україні щорічно проводиться обстеження «Соціально-економічне становище домогосподарств України (за даними вибіркового обстеження умов життя домогосподарств)» (http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/gdvdg_rik/dop_sesd_2006/arh_sesd.htm). Доцільно було б проводити відповідне обстеження по місту Житомир¹⁹.

2.5 Середньомісячна заробітна плата найманих працівників і граничний дохід фізичних осіб – підприємців

! Інформація щодо доходів підприємців в органах статистики не надана, тому додатково направлено відповідний запит до податкових органів – Житомирської ОДПІ ГУ ДФС у Житомирській області.

Фізичні особи – підприємці міста Житомир традиційно обирають спрощену систему оподаткування, згідно Податкового кодексу України. Вони обирають: 1 групу (не використовують працю найманих осіб; обсяг їх доходу протягом календарного року не перевищує 300 тис. грн.), сплачуючи єдиний податок за ставкою до 10% розміру мінімальної заробітної плати (станом на 01.01.2016 р. це становило 137,80 грн.); 2 групу (кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 10 осіб; обсяг доходу не перевищує 1,5 млн. грн.), сплачуючи щомісяця єдиний податок у межах до 20% розміру мінімальної заробітної плати (станом на 01.01.2016 р. – 275,6 грн.).

Відтак, граничний дохід фізичної особи – підприємця у місяць не може перевищувати 25 – 125 тис. грн. (1, 2 групи відповідно).

Окремі підприємці – платники податку на додану вартість – обирають 3 групу (кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, не обмежена; обсяг доходу не перевищує 5,0 млн. грн.), сплачуючи 3% доходу (у разі ж включення податку на додану вартість до складу єдиного податку вони сплачують 5% доходу, але частка цих підприємців не визначальна). Граничний розмір доходу у місяць – 416,7 тис. грн.

Таким чином, дохід 1 підприємця перевищує дохід 1 найманого працівника у декілька разів

¹⁵ Примітка у джерелі [5, с. 29]: «Тут і надалі у 2009 році дані наведено без урахування найманих працівників статистично малих підприємств та у фізичних осіб підприємців, починаючи з 2010 року – по підприємствах, установах, організаціях та їхніх відокремлених підрозділах із кількістю найманих працівників 10 і більше осіб».

¹⁶ Примітка на веб-сторінці [10]: «До 2009 р. включно дані наведено по підприємствах, установах, організаціях та їхніх відокремлених підрозділах, крім статистично малих; починаючи з 2010 року – по підприємствах, установах, організаціях та їхніх відокремлених підрозділах із кількістю найманих працівників 10 і більше осіб. Інформація узагальнена за видами економічної діяльності відповідно до Класифікації видів економічної діяльності (ДК 009:2005), яка втратила чинність з 1 січня 2014 р. Безпосереднє порівняння даних 2010–2012 років з аналогічними даними попередніх років є некоректним».

¹⁷ Примітка на веб-сторінці [10]: «Дані наведено по юридичних особах та відокремлених підрозділах юридичних осіб із кількістю найманих працівників 10 і більше осіб. Дані за 2013–2015 рік узагальнені за видами економічної діяльності відповідно до Класифікації видів економічної діяльності (ДК 009:2010), яка набула чинності з 1 січня 2012 р. Інформація за 2010–2012рр. перерахована за видами економічної діяльності відповідно до класифікації ДК 009:2010. Дані за 2010–2014 роки наведено без урахування тимчасово окупованої території АР Крим та м. Севастополя, за 2015 рік – також без частини зони проведення антитерористичної операції.»

¹⁸ Примітка у джерелі [5, с. 147]: «Остаточні дані за 2015 рік будуть у вересні 2016 р. у збірнику «Житомир – 2015».

¹⁹ WP.

(станом на 01.01.2016 р. – гранично у 7,2, 35,8, 119,2 рази).

Відтак, якщо із 10023 суб'єктів, включених до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України, з них 2506 – підприємства, близько 50% економічно активних, – то близько 2,5 тис. осіб з числа фізичних осіб – підприємців мають достатній рівень доходу, який можна визнати вищим за середній у порівнянні з доходом найманих працівників.

Додаткова довідкова інформація: Для цілей проведення аналізу доходів по місту Житомир можна було б запровадити укладання звітності щодо характеристики, структури сукупних ресурсів домогосподарств, а також розподілу населення за рівнем середньодушових еквівалентних загальних доходів²⁰.

Відповідна інформація на рівні області дає нам наступне уявлення про поточну ситуацію [9; 10].

Таблиця 17 – Характеристика домогосподарств Житомирської області за 2010 – 2015 роках

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Житомирська область:						
Середній розмір домогосподарства, осіб	2,53	2,53	2,52	2,52	2,52	2,52
Середній розмір домогосподарства у розрахунку на умовних дорослих, осіб	2,07	2,07	2,07	2,06	2,06	2,06
Сукупні ресурси в середньому за місяць у розрахунку на одне домогосподарство, грн.	2988,39	3354,50	3564,40	3952,31	4141,91	4702,14
Структура сукупних ресурсів домогосподарств, відсотків:						
Грошові доходи:	88,1	88,2	87,8	88,1	89,7	85,7
- оплата праці	37,6	39,2	44,6	34,1	43,7	42,6
- доходи від підприємницької діяльності та самозайнятості	4,7	5,2	2,7	3,9	3,4	2,9
- доходи від продажу сільськогосподарської продукції	7,0	5,3	3,2	3,5	3,4	3,9
- пенсії, стипендії, соціальні допомоги, надані готівкою ¹	32,5	30,7	31,0	33,5	33,5	29,1
- грошова допомога від родичів, інших осіб та інші грошові доходи	6,3	7,8	6,3	13,1	5,7	7,2
Вартість спожитої продукції, отриманої з особистого підсобного господарства та відсамозаготівель	7,4	6,5	5,9	6,6	6,3	6,8
Пільги та субсидії безготівкові на оплату житлово-комунальних послуг, електроенергії, палива	0,5	0,8	0,6	0,6	0,6	2,5
Пільги безготівкові на оплату товарів та послуг з охорони здоров'я, туристичних послуг, путівок на бази відпочинку тощо, на оплату послуг транспорту, зв'язку ²	0,6	0,5	1,1	0,4	0,5	0,4
Інші надходження	3,4	4,0	4,6	4,3	2,9	4,6
Україна²¹:						
Середній розмір домогосподарства, осіб	2,59	2,59	2,58	2,58	2,58	2,59
Середній розмір домогосподарства у розрахунку на умовних дорослих, осіб	2,12	2,11	2,11	2,11	2,10	2,11
Сукупні ресурси в середньому за місяць у розрахунку на одне домогосподарство, грн.	3481,0	3853,9	4144,5	4470,5	4563,3	5231,7
Структура сукупних ресурсів домогосподарств, відсотків:						
Грошові доходи:	89,1	88,9	91,0	90,8	91,2	89,4
- оплата праці	47,6	48,9	50,8	50,6	48,8	47,2
- доходи від підприємницької діяльності та самозайнятості	6,1	4,6	4,1	4,1	5,2	5,5
- доходи від продажу сільськогосподарської продукції	3,4	3,1	2,8	2,8	3,2	3,4
- пенсії, стипендії, соціальні допомоги, надані готівкою ¹	25,8	25,5	27,1	27,1	27,0	25,2
- грошова допомога від родичів, інших осіб та інші грошові доходи	6,2	6,8	6,2	6,2	7,0	8,1
Вартість спожитої продукції, отриманої з особистого підсобного господарства та відсамозаготівель	5,0	4,8	3,8	3,9	4,6	5,1
Пільги та субсидії безготівкові на оплату житлово-комунальних послуг, електроенергії, палива	0,6	0,6	0,6	0,4	0,4	1,3
Пільги безготівкові на оплату товарів та послуг з охорони здоров'я, туристичних послуг, путівок на бази відпочинку	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4

²⁰ WP.

²¹ Примітка у джерелі: «Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.»

тощо, на оплату послуг транспорту, зв'язку ²						
Інші надходження	4,8	5,2	4,1	4,4	3,4	3,8
Розподіл населення (%) за рівнем середньодушових еквівалентних загальних доходів у місяць, грн.						
до 480,0	0,7	0,2	0,4	0,1	0,1	0,1
480,1–840,0	7,8	4,8	3,2	2,3	1,4	0,9
840,1–1200,0	25,9	18,8	12,6	9,1	7,9	4,8
1200,1–1560,0	27,2	26,7	23,8	21,2	19,2	11,3
1560,1–1920,0	16,5	20,0	21,2	21,9	23,1	18,2
1920,1–2280,0	21,9	29,5	14,5	16,6	16,5	17,6
2280,1–2640,0	...	...	9,3	10,5	11,7	15,9
2640,1–3000,0	...	...	5,6	6,8	7,8	11,4
3000,1–3360,0	...	...	3,1	4,3	4,6	6,7
3360,1–3720,0	...	...	2,1	2,0	2,5	4,4
понад 3720,0	...	...	4,2	5,2	5,2	8,7

2.6 Провідні галузі промисловості: обсяги господарювання

Для аналізу провідних галузей промисловості спочатку подамо інформацію по місту Житомир за всіма видами економічної діяльності (на кінець року), тис. грн. [3, с. 20–21]:

Таблиця – Фінансовий результат до оподаткування підприємств міста Житомир, тис. грн.

Усього	Фінансовий результат (сальдо)	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		Відсотків до загальної кількості підприємств	Фінансовий результат	Відсотків до загальної кількості підприємств	Фінансовий результат
2010	-7565,9	54,2	344278,9	45,8	351844,8
2011	241420,7	61,2	561808,3	38,8	320387,6
2012	50087,9	62,8	527004,3	37,2	476916,4
2013	-44911,4	64,0	600735,3	36,0	645646,7
2014	-666514,5	62,5	579703,7	37,5	1246218,2
2015	-	-	-	-	-
Сільське, лісове та рибне господарство					
2010	-4029,9	46,7	333,2	53,3	4363,1
2011	-545,2	60,0	1820,8	40,0	2366,0
2012	1677,6	57,1	3973,8	42,9	2296,2
2013	4554,1	64,3	5243,1	35,7	689,0
2014	4150,8	68,8	5036,0	31,2	885,2
2015	-	-	-	-	-
Промисловість					
2010	25342,9	50,3	197495,5	49,7	172152,6
2011	246649,6	60,6	360808,2	39,4	114158,6
2012	187842,0	61,1	313264,1	38,9	125442,1
2013	112945,2	64,7	360344,4	35,3	247399,2
2014	-330113,9	64,2	276312,2	35,8	606426,1
2015	-	-	-	-	-
Будівництво					
2010	-11142,9	48,7	16696,8	51,3	27839,7
2011	10914,0	60,3	28381,8	39,7	17467,8
2012	15467,2	63,6	28225,4	36,4	12758,2
2013	22186,3	66,3	39038,1	33,7	16851,8
2014	-97342,0	59,9	23113,0	40,1	120455,0
2015	-	-	-	-	-
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів					
2010	21435,7	59,2	79143,1	40,8	57707,4
2011	37015,6	63,8	100656,0	36,2	63640,4
2012	-121775,0	64,4	102327,9	35,6	224102,9

2013	600,5	68,3	110280,3	31,7	109679,8
2014	-32570,6	67,6	171856,1	32,4	204426,7
2015	-	-	-	-	-
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність					
2010	-4709,6	48,2	9171,5	51,8	13881,1
2011	-1565,4	61,5	12691,8	38,5	14257,2
2012	-11720,8	53,6	11403,7	46,4	23124,5
2013	-3780,8	55,6	13133,2	44,4	16914,0
2014	-27297,4	53,5	8593,0	46,5	35890,4
2015	-	-	-	-	-
Тимчасове розміщення й організація харчування					
2010	-11672,8	43,8	706,2	56,2	12379,0
2011	-18649,3	62,9	775,2	37,1	19424,5
2012	-3395,3	62,2	1314,4	37,8	4709,7
2013	-4935,2	52,6	350,4	47,4	5285,60
2014	-8255,3	53,8	1583,7	46,2	9839,0
2015	-	-	-	-	-
Інформація та телекомунікації					
2010	-948,1	59,0	5226,1	41,0	6174,2
2011	5242,8	55,4	7342,6	44,6	2099,8
2012	10786,4	73,9	12391,5	26,1	1605,1
2013	15349,8	65,2	19223,6	34,8	3878,8
2014	17702,1	66,0	22970,9	34,0	5268,8
2015	-	-	-	-	-
Фінансова та страхова діяльність					
2010	2331,0	44,0	3611,9	56,0	1280,9
2011	678,0	68,2	1514,2	31,8	836,2
2012	-328,5	47,6	781,2	52,4	1109,7
2013	-2,1	44,4	428,5	55,6	430,6
2014	17,2	53,3	431,1	46,7	253,9
2015	-	-	-	-	-
Операції з нерухомим майном					
2010	-14812,1	51,1	15397,6	48,9	30209,7
2011	-27409,8	51,7	21246,1	48,3	48655,9
2012	-31738,3	57,5	29022,1	42,5	60760,4
2013	-211374,6	50,4	21892,7	49,6	233267,3
2014	-216247,3	52,6	31455,4	47,4	247702,7
2015	-	-	-	-	-
Професійна, наукова та технічна діяльність					
2010	-1089,4	57,8	8803,7	42,2	9893,1
2011	-1101,1	61,7	13735,9	38,3	14837,0
2012	11838,5	66,2	16754,7	33,8	4916,2
2013	13733,8	66,4	17179,0	33,6	3445,2
2014	13999,1	58,5	21283,4	41,5	7284,3
2015	-	-	-	-	-
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування					
2010	-6187,5	51,4	5900,8	48,6	12088,3
2011	-7737,4	63,9	10007,0	36,1	17744,4
2012	-8442,5	61,9	4604,2	38,1	13046,7
2013	5132,6	69,8	8105,7	30,2	2973,1

2014	2922,1	66,4	7943,9	33,6	5021,8
2015	-	-	-	-	-
Освіта					
2010	426,1	88,9	430,2	11,1	4,1
2011	-2020,0	70,0	359,8	30,0	2379,8
2012	-409,4	75,0	329,9	25,0	739,3
2013	345,3	83,3	351,4	16,7	6,1
2014	276,7	81,8	305,8	18,2	29,1
2015	-	-	-	-	-
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги					
2010	-362,2	51,4	755,9	48,6	1118,1
2011	427,3	57,5	1416,3	42,5	989,0
2012	815,1	57,5	1815,8	42,5	1000,7
2013	670,7	64,9	4018,4	35,1	3347,7
2014	5971,7	55,3	7537,2	44,7	1565,5
2015	-	-	-	-	-
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок					
2010	-1470,0	37,5	6,2	62,5	1476,2
2011	-670,1	77,8	194,3	22,2	864,4
2012	-925,4	60,0	142,3	40,0	1067,7
2013	-1048,4	62,5	78,8	37,5	1127,2
2014	-850,8	55,6	52,3	44,4	903,1
2015	-	-	-	-	-
Надання інших видів послуг					
2010	-677,1	56,8	600,2	43,2	1277,3
2011	191,7	69,0	858,3	31,0	666,6
2012	396,3	69,8	653,3	30,2	257,0
2013	711,4	63,0	1067,7	37,0	356,3
2014	963,1	76,1	1229,7	23,9	266,6
2015	-	-	-	-	-

Питома вага підприємств промисловості, з числа тих, що отримували прибуток, і тих, що отримували збиток, корелюють з узагальненими даними по підприємствам міста Житомир. Але за показником фінансового результату до оподаткування сальдо відрізняється.

Дані по промисловості визначаються за сумою видів економічної діяльності, що за КВЕД відносяться до [3, с. 26]:

- добувної промисловості;
- переробної промисловості;
- виробництва і розподілення електроенергії, газу та води.

«Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) визначають за ціною продажу відвантаженої за межі підприємства готової продукції (товарів, послуг), що визначена в оформлених як підстава для розрахунків з покупцями (замовниками) документах (включаючи продукцію (товари, послуги) за бартерним контрактом), за винятком непрямих податків (податку на додану вартість, акцизного збору). Продукція визначається реалізованою після оформлення документів незалежно від надходження платежів за неї. Дані щодо обсягів реалізації за видами промислової діяльності сформовано за функціональним принципом (по однорідних продуктах) на підставі короткострокової звітності, якою охоплені великі, середні та вагомні за обсягами реалізованої промислової продукції малі підприємства» [3, с. 26].

Таблиця 18 – Обсяг реалізованої промислової продукції за основними видами діяльності по м. Житомир, млн. грн. [3, с. 27; 4, с. 18]

	2005	...	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Промисловість	1530,1	...	2292,6	2990,1	3117,5	3495,4	4119,5	6621,8	-	8008,9	-
Добувна	12,9	...	26,4	23,1	-	-	*	*	*	-	-
Переробна, у т.ч.:	1468,2	...	2151,1	2839,0	2959,2	3316,4	3917,7	*	-	5484,7	-

виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	833,5	...	1126,4	1516,2	1822,2	1989,4	2151,9	2274,3	-	2990,2	-
легка промисловість	142,7	...	205,1	232,8	242,1	306,6	349,4	393,3	-	487,2	-
оброблення деревини та виробництво виробів із деревини, крім меблів	9,9	...	11,2	12,1	11,7	14,7	24,2	23,8	-		-
целюлозно-паперове виробництво, видавнича діяльність	12,6	...	32,3	52,4	45,7	100,8	140,5	153,0	-	320,1	-
хімічна та нафтохімічна промисловість	59,3	...	125,1	177,7	213,8	232,2	237,6	308,9	-	65,5	-
виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції; з 20015 р. також виробництво гумових і пластмасових виробів	142,7	...	271,0	283,0	210,3	221,0	419,5	404,0	-	550,9	-
металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів	130,6	...	231,5	337,2	308,7	356,6	445,5	487,7	-	629,2	-
машинобудування	61,3	...	64,4	129,6	77,3	71,1	106,4	118,7	-	95,6	-
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води; з 2015 р: - постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря; - водопостачання, каналізація, поводження з відходами	49,0	...	115,2	127,9	158,3	179,0	*	2436,7**	-	2457,6	-
										66,6	-

* інформація конфіденційна відповідно Закону України «Про державну статистику»

** з урахування обсягів обласних організацій ПАТ «ЕК «Житомиобленерго», ПАТ «Житомиргаз».

Таблиця 19 – Виробництво промислової продукції у місті Житомир за видами діяльності [3, с. 28-29; 4, с. 19-20]:

	2005	...	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Виробництво харчових продуктів, напоїв		...									
Яловичина і телятина, свіжі (парні) чи охолоджені, т	3700	...	3340	2646	2104	2669	2419	2211	3091	3531	-
Свинина свіжа (парна) чи охолоджена, т	233	...	1405	789	851	1616	3095	2950	3152	2984	-
Вироби ковбасні, т	1442	...	3838	4486	5438	6610	6532	8501	9931	12178	-
Молоко оброблене рідке, т	4273	...	12220	13519	*	*	*	*	*	*	-

Масло вершкове, т	3371	...	3813	3708	*	*	*	*	*	*	-
Сири жирні, т	15080	...	9053	-	*	*	*	*	*	*	-
Вироби хлібобулочні, т	28061	...	23141	21576	17794	13119	*	*	-	-	-
Шоколад та інші продукти харчові готові з вмістом какао, в брикетах, пластинах чи плитках, т	9891	...	22988	28389	29316	27948	25437	*	-	-	-
Вироби кондитерські з цукру (включаючи білий шоколад) без вмісту какао, т	17048	...	9794	9185	11220	10266	6171	*	-	-	-
Напої безалкогольні, тис. дал	1002,0	...	750,9	479,0	66,1	335,5	478,4	*	-	-	-
Легка промисловість; з 2014 – текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів		...			*	*	*	*	-	-	-
Тканини лляні, тис. м2	102,1	...	217,8	137,8	*	*	*	*	-	-	-
Тканини з волокон хімічних, тис. м2	30920,1	...	34610,9	32750,3	*	*	*	*	-	-	-
Вироби панчішно-шкарпеткові трикотажні машинного чи ручного в'язання, тис. пар	14412,4	...	15610,2	16984,1	12605,2	13088,6	13515,1	13608,3	13436,4	10065,1	-
Пальта, на півпальта, накидки, плащі, куртки теплі типу «парки» чи «аляски» та вироби аналогічні чоловічі та хлоп'ячі, тис.шт.	10,3	...	16,0	4,4	1,7	3,0	0,9	*	-	-	-
Пальта, на півпальта, накидки, плащі, куртки теплі типу «парки» чи «аляски» та вироби аналогічні жіночі та дівчачі, тис.шт.	9,2	...	1,2	0,1	2,8	2,2	0,1	*	-	-	-
Костюми чоловічі та хлопчачі, тис.шт.	0,4	...	0,3	0,2	0,1	0,1	-	*	-	-	-
Костюми жіночі та дівчачі, тис.шт.	4,3	...	0,8	0,3	0,3	0,2	-	*	-	-	-
Сукні та сарафани жіночі та дівчачі, тис.шт.	9,5	...	2,2	1,4	1,0	0,8	7,1	1,0	-	-	-
Спідниці та спідниці-брюки жіночі та дівчачі, тис.шт.	5,8	...	3,1	6,5	0,8	1,1	0,5	1,7	-	-	-
Блузки, туніки, батники, сорочки жіночі та дівчачі, тис.шт.	9,5	...	8,8	0,9	0,7	0,6	0,4	*	-	-	-
Білизна постільна, тис. шт.	287,8	...	225,4	107,9	80,7	78,4	28,9	30,2	39,8	52,0	-
Взуття, тис. пар:	1939,9	...	2096,4	2473,1	2458,8	2759,4	3465,6	4239,1	5115,0	4463,1	-
З нього взуття з верхом зі шкіри	-	...	-	-	-	-	2976,7	561,8	565,5	614,5	-

натуральної, крім взуття спортивного, взуття із захисним металевим підноском та взуття спеціалізованого різного											
Оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, крім меблів											-
Деревина, уздовж розпиляна чи розколота, завтовшки більше 6 мм, тис. м3; шпали з деревини для залізничних чи трамвайних колій, непрострочені, тим. м3	11,4	...	14,4	12,4	11,7	7,0	9,7	7,1	5,5	10,8	-
Бруски, планки та фризи для паркетного або дерев'яного покриття підлоги, профільовані, незбирані, з деревини листяних порід, тис. м3	17,0	...	11,6	11,8	11,7	9,0	6,4	3,4	-	-	-
Деревина листяних порід у вигляді погонажу, профільованого уздовж будь-якого з ребер чи площин, уключаючи планки та фризи для паркетного покриття підлоги незібрані, т	-	...	-	-	-	-	84	47	85	31	-
Вікна, двері, їх рами та пороги, дерев'яні, м2	3602	...	4130	3433	868	1207	864	640	473	331	-
Видавнича діяльність											
Друкування газет, які виходять менше чотирьох разів на тиждень, тис. примірників 4-х шпальтових газет формату А2	18636	...	17123	17854	15193	1606	9095	*	-	-	-
Виробництво паперу та паперових виробів											
Журнали реєстраційні, книги бухгалтерські, швидкозшивачі (папки), формуляри і бланки, вироби канцелярські інші, з паперу чи картону, т	-	...	-	-	-	-	77	90	77	65	-
Етикетки з паперу чи картону, т	-	...	-	-	-	-	167	83	100	98	-
Виробництво гумових і пластмасових											

виробів												
Вікна та їх рами, двері та їх коробки і пороги, з пластмас, тис. шт.	-	...	-	-	-	-	39,7	56,8	53,8	50,0	-	
Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції												
Блоки та цегла з цементу, штучного каменю чи бетону для будівництва, млн. шт. умовної цегли	192,3	...	214,7	193,6	96,1	62,2	98,2	79,9	*	*	-	
Елементи конструкцій збірні для будівництва з цементу, бетону чи штучного каменю, тис. м3	24,1	...	35,7	35,1	22,1	25,7	30,4	28,7	46,4	34,6	-	
Вироби з іншого каменю, т (декоративного, будівельного обробленого іншого)	7392	...	8003	9605	5338	7165	9207	6873	7086	5703	-	
Вироби з асфальту або аналогічного матеріалу в рулонах, тис.м2	209,4	...	297,5	304,9	302,5	266,6	369,3	398,6	293,4	169,6	-	
Розчини бетонні, готові для використання, тис. т	-	...	-	-	-	-	92,7	52,4	72,9	91,6	-	
Суміші будівельні сухі, тис. т	-	...	-	-	-	-	*	*	11,9	16,8	-	
Металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів												
Металокопиркції будівельні збірні, т	8623	...	11780	10728	8931	9236	9956	10646	14417	9965	-	
Котли центрального опалення, шт.	2392	...	2955	2027	960	369	62	*	-	-	-	
Двері, вікна і рами для них, пороги для дверей, з металів чорних, тис. шт.	-	...	-	-	-	-	1,5	3,2	2,3	7,5	-	
Машинобудування												
Конвеєри та елеватори, шт.; з 2014 р. – вантажопідіймачі та конвеєри іншої безперервної дії, для вантажів і матеріалів	122	...	119	179	195	117	201	199	142	178	-	
Машини для очищення, сортування або калібрування насіння, зерна чи сухих бобових культур, шт.	270	...	214	418	246	145	172	116	90	95	-	
Апаратура електрична низьковольтна, тис.шт.	862,5	...	1850,4	2418,6	1557,0	2184,7	2999,3	2518,4	-	-	-	
Прилади та апаратура для	2379	...	2433	2143	1336	1478	2076	*	*	*	-	

автоматичного регулювання та керування, шт.												
Пристрої електромонтажні, тис. шт.	-	...	-	-	-	-	*	2518,4	2444,5	*	-	-
Виробництво меблів												
Меблі для сидіння (переважно з дерев'яним каркасом), шт.	10969	...	10806	7000	1619	1229	670	14882	*	*	-	-
Меблі конторські (офісні) та для підприємств торгівлі, шт.	8523	...	18487	17101	5184	13269	15455	15231	7103	4907	-	-
Меблі кухонні, шт.	102	...	443	186	183	346	179	225	199	1387	-	-
Меблі дерев'яні для умеблювання інтер'єру житлових приміщень, шт. (спальні, їдальні і вітальні)	24152	...	1677	1864	1189	1338	916	470	704	429	-	-

* інформація конфіденційна відповідно Закону України «Про державну статистику»

2.7 Важливі підприємства міста (за розмірами, із зазначенням кількості робочих місць).

Основні соціально-економічні показники. Інноваційний розвиток

Перелік **важливих підприємств міста Житомир (великих, середніх, малих, із зазначенням кількості робочих місць; промислових; з іноземними інвестиціями)** [7; 8] представлено у Додатках до звіту.

Показник **ВВП (товари /послуги) за галузями промисловості** не обраховується, що засвідчили працівники Головного управління статистики у Житомирській області Державної служби статистики України під час зустрічі 14.07.2016 р., а також фахівці Департаменту економічного розвитку Житомирської міської ради 13.07.2016 р.²². Відтак, доцільно піддати аналізу **основні соціально-економічні показники**, які включають [3, с. 43; 4, с. 11, 30; 5, с. 18, 19, 103, 112]²³:

Таблиця 20 – Основні соціально-економічні показники міста Житомир

Показник	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг), млн. грн.	...	1530,1	3495,4	4119,5	6621,8	6943,4	8008,9	...
Капітальні інвестиції (у фактичних цінах), млн. грн.	...	...	1172,5	1428,4	953,7	887,9	954,3	...
Прийняття в експлуатацію загальної площі житла, тис. м ²	21,1	53,8	26,9	72,7	55,8	49,8	24,1	...
Перевезення вантажів автомобільним транспортом підприємств, млн. т	5,0	2,7	2,2	2,4	3,0	3,2	2,5	2,5
Перевезення пасажирів транспортом загального користування, млн. осіб	116,8	136,4	95,7	86,8	83,2	74,1	74,2	...
Роздрібний товарооборот підприємств (у фактичних цінах), млн. грн.	245,3	776,4	2485,6	3445,0	3698,5	4047,1	4731,2	...
Обсяг реалізованих послуг (включаючи ПДВ), млн. грн.	...	466,5	1977,5	2173,2	2280,3	2489,0	2147,8	...
Експорт товарів і послуг, млн.	...	121,2	134,7	166,7	163,8	178,0	179,5	...

²² *WP.*

²³ Примітка у джерелі [5, с. 147]: «Остаточні дані за 2015 рік будуть у вересні 2016 р. у збірнику «Житомир – 2015».

дол. США								
Імпорт товарів і послуг, млн. дол. США	...	66,3	119,1	167,5	161,7	165,1	126,8	...
Кількість підприємств-учасників зовнішньої торгівлі товарами, од.	...	323	259	308	278	226	231	...
Кількість країн-експортерів товарів	...	68	67	67	62	71	72	...
Кількість країн-імпортерів товарів	...	60	66	73	69	70	72	...
Експорт товарів, млн. дол. США, у тому числі:	...	119,0	127,0	115,7	145,0	153,9	155,7	125,1
- країни СНД	...	34,2	50,0	64,6	65,4	66,9	55,2	...
- країни ЄС	...	56,3	60,0	74,0	65,0	67,3	77,8	...
Імпорт товарів, млн. дол. США, у тому числі:	...	64,9	112,6	159,5	159,5	159,4	119,7	81,8
- країни СНД	...	7,0	19,8	23,4	19,01	20,8	17,6	...
- країни ЄС	...	46,1	60,7	89,2	81,7	84,9	67,4	...
Сальдо (зовнішня торгівля товарами), млн. дол. США	...	54,2	14,4	-3,8	-14,6	-5,5	36,0	...
Кількість підприємств-учасників зовнішньої торгівлі послугами, од.	...	30	51	50	59	58	62	...
Кількість країн-експортерів послуг	...	61	49	50	55	50	60	...
Кількість країн-імпортерів послуг	...	16	22	27	31	34	40	...
Експорт послуг, млн. дол. США	...	2,5	7,7	11,0	18,9	24,1	23,8	...
- країни СНД	...	0,5	0,4	0,6	2,9	4,0	2,5	...
- країни ЄС	...	1,5	6,3	8,6	11,6	14,5	13,5	...
Імпорт послуг, млн. дол. США	...	1,4	6,5	7,9	2,2	5,7	7,1	...
- країни СНД	...	0,03	1,3	1,3	0,4	1,3	1,2	...
- країни ЄС	...	1,4	2,2	1,2	1,2	1,5	2,0	...
Сальдо (зовнішня торгівля послугами), млн. дол. США	...	0,7	1,2	3,0	16,7	18,4	16,6	...
Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) в економіці міста, на кінець року, млн. дол. США	...	44,7	73,6	94,9	96,3	118,3	96,6	...
Фінансовий результат до оподаткування, млн. грн.	9,9	79,9	-7,6	241,4	50,1	-44,9	-666,5	...
Кількість постійного населення (на кінець року), тис.	285,9	247,7	270,5	270,6	270,0	269,7	268,7	266,4
Кількість наявного населення (на кінець року), тис.	288,3	275,9	271,8	271,9	271,3	270,9	269,9	267,6
Природний приріст (скорочення) населення, осіб	-839	-744	-105	177	175	10	109	-224

За даними таблиці можна зробити висновок, що у 2014 р. у порівнянні з 2010 р. обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) зріс у 2,3 рази, а у порівнянні з 2010 р. у 5,2 рази.

Негативну динаміку має показник капітальних інвестицій – скорочення на 218,2 млн. грн. у 2014 р. у порівнянні з 2010 р.; і, відповідно, показник прийняття в експлуатацію загальної площі житла – скорочення на 2,8 тис. м².

Незначно зріс обсяг перевезення вантажів автомобільним транспортом підприємств у 2014 р. у порівнянні з 2010 р. – на 0,3 млн. тон, проте у порівнянні з 2010 р. і 2005 р. він скоротився – відповідно на 0,2 і 2,5 млн. тон. Це може засвідчувати **як про диференціацію видів перевезень, так і про тенденцію до зміщення акцентів з товарного виробництва на сферу послуг.**

Показник перевезення пасажирів транспортом загального користування постійно зменшувався – на 21,5 млн. осіб у 2014 р. проти 2010 р., на 62,2 млн. осіб – проти 2005 р., на 42,6 млн. осіб проти 2000 р. **Таке зменшення показника не можна пов'язувати із зменшеннями чисельності населення міста.** Скоріше за все, це обумовлено скороченням машин на маршрутах, не зважаючи на запровадження перевезень маршрутним транспортом поряд з електротранспортом у місті (згідно статистичних даних питома вага електротранспорту 55,4%); а

також із користування містянами альтернативними засобами пересування (автомобілі, мопеди, велосипеди).

Позитивною є динаміка як збільшення роздрібного товарообороту підприємств, так і обсягу реалізованих послуг – у 1,9 разів та у 1,1 рази відповідно у 2014 р. проти 2010 р.; у 6,1 рази та у 4,6 рази – проти 2005 р. Це свідчить про **наявність резервів для збільшення обсягу реалізованих послуг**, зокрема аутсорсингових, у т.ч. консалтингу, креативних індустрій, логістики²⁴.

У 1,3 рази зріс показник експорту товарів і послуг у 2014 р. проти 2010 р., імпорту – 1,1 рази. Проти 2005 р. ці показники зросли відповідно у 1,5 та 1,9 рази. Відтак, за останні роки намітилась позитивна тенденція збільшення розриву між експортом й імпортом товарів і послуг на користь експорту – **позитивний зовнішньоторговельний баланс**.

Водночас, абсолютно негативним є значення фінансового результату до оподаткування (рис.).

Це антагоністично сприймається як з точки зору зростання обсягів реалізованої промислової продукції, роздрібного товарообороту підприємств, обсягу реалізованих послуг, так і з точки зору покращення показників зовнішньоторговельного балансу.

Кількість постійного населення скоротилась на 1% у 2014 р. у порівнянні з 2010 р.; у порівнянні з 2005 р. зросла на 8%; у порівнянні з 2000 р. скоротилась на 6%. Кількість наявного населення показує стійку тенденцію скорочення: на 1% у 2014 р. проти 2010 р., на 2% – проти 2005 р., на 6% - проти 2000 р.

У 2014 р. зафіксовано природний приріст населення +109 осіб, проти скорочення –105 у 2010 р., –744 у 2005 р., –839 у 2000 р.

²⁴ *WP.*

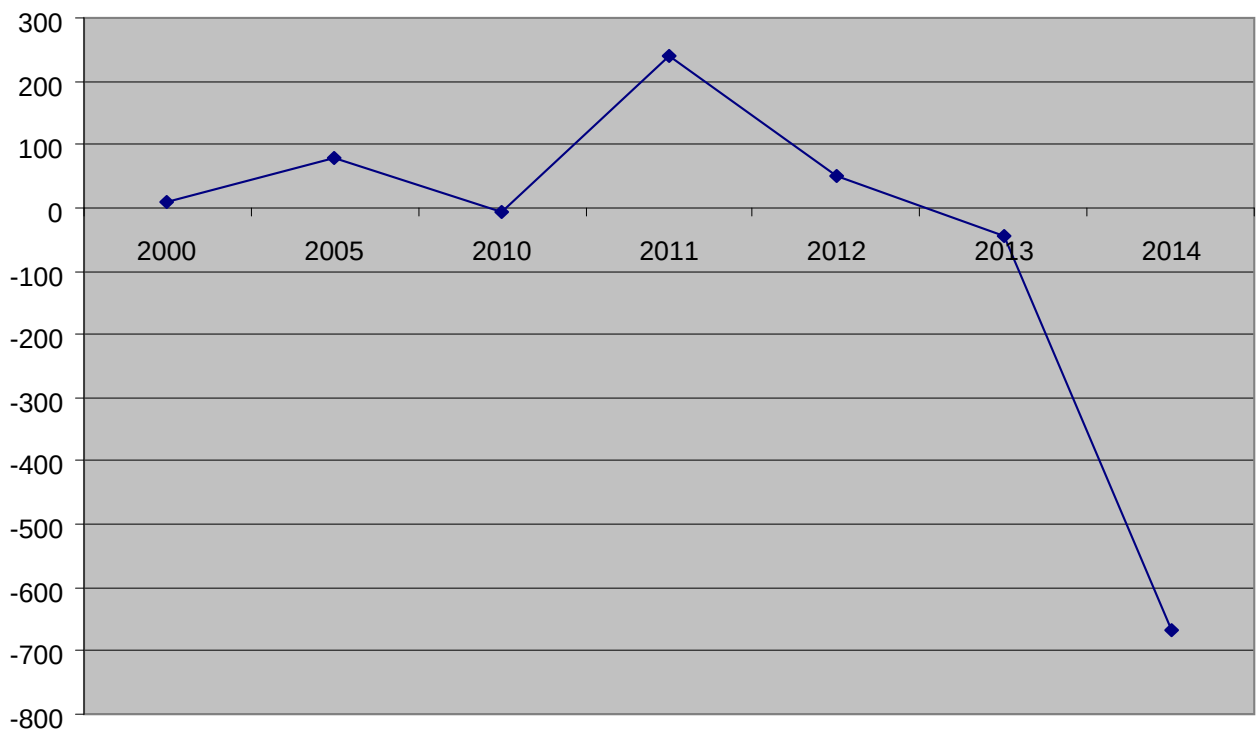

Рис. Фінансовий результат до оподаткування, 2000 – 2014 рр., млн. грн.

Для формування більш повного уявлення про відкритість міста для зовнішньоекономічної співпраці подамо деталізовану інформацію про експортно-імпортні операції (товари / послуги) суб'єктів господарювання міста Житомир з іншими країнами-партнерами [4, с. 31, 34–35]:

Таблиця 21 – Зовнішня торгівля товарами за країнами: експорт

Показник	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Експорт товарів, млн. дол. США:	119,0	127,0	115,7	145,0	153,9	155,7	125,1
Країни СНД, у тому числі:	34,2	50,0	64,6	65,4	66,9	55,2	-
Азербайджан	1,9	3,5	4,1	3,6	5,1	4,2	-
Білорусь	3,5	6,9	9,7	11,5	12,0	17,9	-
Казахстан	2,7	7,1	8,0	4,8	1,6	2,4	-
Молдова, Республіка	7,3	4,6	4,9	5,0	5,0	3,6	-
Російська Федерація	15,9	21,6	29,1	32,4	30,5	19,1	-
Європа, у тому числі:	56,5	62,7	76,3	67,5	67,9	79,7	-
Австрія	1,5	0,9	0,8	0,5	0,6	0,5	-
Бельгія	2,3	1,2	0,8	0,6	0,9	0,9	-
Велика Британія	3,7	0,8	0,6	0,4	0,8	1,7	-
Греція	0,2	1,9	2,8	1,4	1,3	2,3	-
Данія	-	0,01	0,05	0,01	0,8	0,2	-
Іспанія	2,0	1,4	1,1	0,7	0,6	1,1	-
Італія	21,9	21,3	25,8	20,5	24,5	23,4	-
Латвія	1,6	0,6	0,4	0,4	0,3	1,4	-
Литва	1,1	1,8	1,6	1,2	1,3	0,9	-
Німеччина	10,8	9,3	12,8	9,2	9,8	12,3	-
Польща	1,1	4,7	5,5	4,1	5,7	5,2	-
Румунія	0,9	0,9	2,9	2,1	1,6	6,0	-
Франція	2,3	2,6	3,9	5,2	3,4	3,8	-

(м. Житомир)

Чехія	1,1	1,6	2,1	2,4	2,5	3,0	-
Швейцарія	0,001	1,1	0,5	0,7	0,2	0,5	-
Швеція	1,7	3,1	3,5	3,6	2,6	3,1	-
Азія, у тому числі:							
Грузія	0,9	4,2	4,3	4,0	6,3	5,6	-
Ізраїль	0,5	0,3	0,7	0,7	1,0	1,2	-
Китай	0,02	0,1	0,3	0,2	0,9	0,9	-
Ліван	0,8	0,02	0,04	0,05	0,5	0,1	-
Монголія	0,8	0,8	0,4	0,3	0,3	0,4	-
Саудівська Аравія	3,5	0,2	-	0,007	0,7	0,2	-
Сирійська Арабська Республіка	1,4	0,2	0,2	0,8	0,2	1,5	-
Тайвань, провінція Китаю	0,5	0,0003	-	-	0,04	-	-
Туреччина	2,3	6,0	4,2	4,2	0,5	0,6	-
Японія	2,9	-	-	0,0002	-	-	-
Інші країни світу, у тому числі:							
Алжир	2,4	-	0,8	0,2	0,2	-	-
Гана	-	0,02	-	-	-	-	-
Єгипет	0,2	1,0	0,9	0,1	-	0,4	-
США	5,4	0,03	0,2	0,07	1,0	1,4	-

Таблиця 22 – Зовнішня торгівля товарами за країнами: імпорт

(м. Житомир)

Показник	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Імпорт товарів, млн. дол. США:	64,9	112,6	159,5	159,5	159,4	119,7	81,8
Країни СНД, у тому числі:							
Білорусь	2,7	12,4	14,1	8,3	3,9	2,3	-
Казахстан	0,02	0,2	0,06	0,1	0,4	0,9	-
Молдова, Республіка	0,1	0,3	0,2	0,04	0,03	0,4	-
Російська Федерація	4,1	6,7	8,8	10,1	16,4	13,9	-
Узбекистан	0,05	0,002	0,08	0,3	0,05	0,08	-
Європа, у тому числі:							
Австрія	2,6	0,2	0,4	1,2	1,1	0,6	-
Бельгія	2,6	1,8	10,6	5,3	0,9	0,9	-
Велика Британія	0,4	0,4	0,8	0,4	1,4	0,6	-
Греція	0,04	0,02	0,02	0,4	0,4	0,4	-
Данія	0,2	1,6	4,9	1,6	6,6	5,7	-
Ісландія	0,3	0,03	0,01	-	0,001	0,04	-
Іспанія	0,4	0,6	0,2	0,6	0,5	0,5	-
Італія	17,2	18,1	17,2	16,1	18,6	18,9	-
Латвія	0,06	0,9	0,7	1,01	1,8	1,1	-
Литва	1,0	0,5	0,4	0,3	0,4	0,3	-
Німеччина	9,2	9,2	14,1	12,8	13,0	10,4	-
Польща	5,2	9,4	12,4	16,2	16,2	9,5	-
Румунія	0,2	1,7	3,1	1,7	2,7	2,5	-
Франція	0,9	1,9	6,5	5,4	4,1	2,0	-
Чехія	0,8	1,0	1,9	3,8	2,2	5,5	-
Швейцарія	0,2	0,4	0,3	0,1	0,1	0,1	-
Швеція	0,07	0,6	0,7	0,4	1,7	2,1	-
Азія, у тому числі:							
Грузія	0,06	0,2	0,1	0,2	0,03	0,1	-
Ізраїль	0,6	1,1	1,3	1,2	0,8	0,8	-
Китай	2,3	8,3	12,9	19,4	17,8	10,6	-
Саудівська Аравія	-	-	0,6	3,4	3,8	4,8	-
Сінгапур	0,4	0,001	0,02	0,09	0,02	0,04	-
Туреччина	0,06	0,2	3,3	5,7	3,9	2,4	-
Японія	1,5	1,0	2,0	1,0	0,9	0,5	-
Інші країни світу, у тому числі:							
Бразилія	0,2	1,2	0,01	0,2	2,5	1,0	-
Єгипет	0,02	0,2	0,08	0,4	0,2	0,5	-
Кот-д'Івуар	-	0,6	1,5	3,0	2,7	1,7	-
США	1,4	7,2	5,0	3,7	6,5	4,1	-

Таблиця 23 – Зовнішня торгівля послугами за країнами: експорт

(м. Житомир)

Показник	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Експорт послуг, млн. дол. США:	2,2	7,7	11,0	18,9	24,1	23,8	-
Країни СНД, у тому числі:	0,5	0,4	0,6	2,9	4,0	2,5	-
Білорусь	0,03	0,07	0,03	0,1	0,3	0,2	-
Російська Федерація	0,4	0,3	0,5	2,8	3,7	2,3	-
Європа, у тому числі:	1,5	6,3	8,6	11,7	14,7	13,9	-
Австрія	0,005	0,005	0,2	0,2	0,2	0,2	-
Бельгія	0,001	0,002	0,04	0,001	0,2	0,06	-
Велика Британія	0,2	0,1	0,7	2,5	4,5	4,0	-
Данія	0,0005	0,0007	0,0004	0,04	0,7	0,5	-
Іспанія	0,08	0,02	0,00004	0,00001	0,09	0,08	-
Італія	0,4	0,7	1,7	1,5	1,4	1,3	-
Латвія	0,06	0,03	0,05	0,06	0,07	0,03	-
Нідерланди	0,02	1,6	1,7	1,9	1,9	2,0	-
Німеччина	0,8	3,6	3,8	4,6	4,7	3,7	-
Польща	0,02	0,2	0,2	0,7	0,5	1,4	-
Франція	0,0006	0,02	0,03	0,08	0,3	0,2	-
Швейцарія	0,0004	0,002	0,001	0,07	0,2	0,4	-
Азія, у тому числі:	0,04	0,3	1,1	3,2	4,3	4,2	-
Ізраїль	0,04	0,03	1,0	2,2	3,2	3,1	-
Індія	0,0001	0,2	0,0004	1,1	0,9	0,5	-
Об'єднані Арабські Емірати	-	-	-	0,004	0,02	0,2	-
Сінгапур	0,0008	-	-	-	0,2	0,2	-
Туреччина	0,03	0,04	0,06	0,01	0,02	0,003	-
Африка	0,0003	0,0001	0,0001	0,0002	-	0,2	-
Америка, у тому числі:	0,09	0,04	0,01	0,1	0,5	3,0	-
Панама	-	-	-	-	-	1,4	-
Сент-Кітс і Невіс	-	-	-	-	0,3	0,9	-
США	0,08	0,04	0,01	0,04	0,2	0,7	-
Австралія	0,0003	0,7	0,8	0,8	0,7	0,0001	-

Таблиця 24 – Зовнішня торгівля послугами за країнами: імпорт

(м. Житомир)

33

Показник	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Імпорт послуг, млн. дол. США:	1,4	6,5	7,9	2,2	5,7	7,1	-
Країни СНД, у тому числі:	0,03	1,3	1,3	0,4	1,3	1,2	-
Білорусь	0,002	0,004	0,02	0,02	0,9	0,8	-
Російська Федерація	0,03	1,3	1,1	0,4	1,1	1,0	-
Європа, у тому числі:	0,2	4,1	6,5	1,6	4,0	5,1	-
Бельгія	0,0002	-	0,02	0,03	0,09	0,03	-
Велика Британія	0,05	-	0,03	0,02	0,03	0,1	-
Греція	0,0001	0,03	0,1	0,2	0,5	0,1	-
Данія	-	-	0,2	0,2	0,0004	0,1	-
Італія	-	0,5	0,3	0,02	0,05	0,1	-
Нідерланди	0,008	0,005	0,001	0,1	0,1	0,04	-
Німеччина	0,07	0,5	0,3	0,3	0,5	0,7	-
Польща	0,0005	0,004	0,01	0,3	0,2	0,2	-
Чехія	-	0,01	0,003	0,06	0,001	0,09	-
Швейцарія	0,0006	3,0	5,3	0,5	2,4	2,8	-
Азія, у тому числі:	1,2	1,1	0,1	0,2	0,5	0,8	-
Грузія	-	0,002	0,08	0,008	0,004	0,08	-
Кіпр	1,2	1,1	-	0,2	0,3	0,08	-
Об'єднані Арабські Емірати	-	-	-	-	0,07	0,5	-
Америка, у тому числі:	0,03	0,001	0,008	0,002	-	1,0	-
Вігінські Острови (Брит.)	-	-	-	-	-	0,05	-
Мексика	-	-	-	1,8	-	-	-
США	0,02	0,001	0,008	-	-	0,03	-

За результатами 2014 року найбільшу питому вагу в **експорті** займали: 11,0% – послуги з переробки матеріальних ресурсів (2,6 млн. дол. США); 22,7% – транспортні послуги (5,4 млн. дол. США); 58,4% – послуги у сфері телекомунікацій, комп'ютерні та інформаційні послуги (13,9 млн. дол. США). Щодо **імпорту** у відповідному періоді: 13,0% – транспортні послуги (0,9 млн. дол. США); 20,1% – роялті та інші послуги, пов'язані з використанням інтелектуальної власності (1,4

млн. дол. США); 53,7% – ділові послуги (3,8 млн. дол. США).

Визначаємо, що **для підприємств харчової промисловості міста обов'язковим є організація постачання сировини, побудова логістичних каналів**, адже на територіях міста немає господарств, окрім господарств населення, що можуть забезпечити необхідними ресурсами найбільші виробництва міста, як-то ПАТ «Житомирський маслозавод» та ін.

* **Додаткова довідкова інформація:** Урожайність основних сільськогосподарських культур по місту Житомир, вироблено [5, с. 84]: картоплі – 195,1 ц з 1 га (97,3% середньообласного рівня); овочів – 270,8 ц з 1 га (103,0% середньообласного рівня); плодів та ягід – 147,3 ц з 1 га (119,7% середньообласного рівня). Розвиток тваринництва підкріплений такими показниками [5, с. 86]: велика рогата худоба – 169 голів (0,1% обласного обсягу), у т.ч. корови 110 голів (0,1% обласного обсягу); свині – 531 голова (0,3% обласного обсягу); вівці та кози – 314 голів (1,2% обласного обсягу); птиця – 49,3 тис. голів (0,7% обласного обсягу). Виробництво основних видів продукції тваринництва підкріплений такими показниками 2015 року, що за категоріями господарств відображають, **на жаль, тільки господарства населення** [5, с. 88]: м'ясо – 0,1 тис. т (0,2% обласного обсягу); молоко – 0,8 тис. т (0,1% обласного обсягу); яйця – 4,3 тис. т (0,7% обласного обсягу). Діючі господарюючі суб'єкти у сільському господарстві *на рівні області* представлені: господарськими товариствами, приватними підприємствами, виробничими кооперативами, фермерськими господарствами, державними підприємствами, суб'єктами інших форм господарювання [5, с. 75].

Думка експерта:

Таким чином, визначаємо, що у місті розвиваються вторинний третинний сектори економіки. І, третинний, – послуги, – вартує розвивати й надалі²⁵.

Підприємства міста Житомир здійснюють **капітальні інвестиції**. Загальна сума капітальних інвестицій за всіма видами економічної діяльності у фактичних цінах становила [5, с. 96; 10]²⁶:

Таблиця 25 – Капітальні інвестиції за всіма видами економічної діяльності у 2010 – 2015 роках

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Капітальні інвестиції по Україні, млн. грн.	180575,5	241286,0	273256,0	249873,4	219419,9	273116,4
Капітальні інвестиції по Житомирській області, тис. грн.	2011465	2519841	2892558	3005444	2904908	4044434
Капітальні інвестиції у м. Житомирі, тис. грн.	1172549	1428399	953731	887922	954271	1128672

Як можна визначити з даних таблиці, по м. Житомиру відзначалось зменшення капітальних інвестицій на 4% у 2015 р. проти 2010 р.; натомість за аналогічний період на рівні області цей показник зріс у 2,0 рази, а на рівні України у 1,5 рази. Обсяг капітальних інвестицій у місті залишається одним з найбільших в області. Так, питома вага у 2010 р. становила 58,3%, у 2011 р. – 56,7%, у 2012 р. – вже 33,0%, у 2013 р. – 29,5%, у 2014 р. – 32,9%, у 2015 р. – 27,9%. Натомість, в економіці України м. Житомиру належить не провідна роль: у 2010 р. – 0,7%, у 2011 р. – 0,6%, 2012 р. – 0,4%, 2013 р. – 0,4%, 2014 р. – 0,4%, 2015 р. – 0,4%.

За даними Державної служби статистики *України* за джерелами фінансування капітальні інвестиції можуть надходити [10]: за рахунок коштів державного бюджету, коштів місцевих бюджетів, власних коштів підприємств та організацій, кредитів банків та інших позик, коштів іноземних інвесторів, коштів населення на будівництво житла, інших джерел фінансування; найбільша питома вага – власні коштів підприємств та організацій, кредити банків та інші позики, кошти населення на будівництво житла. За видами капітальні інвестиції поділяються на інвестиції в матеріальні активи (**житлові будівлі, нежитлові будівлі, інженерні споруди, машини,**

²⁵ *WP.*

²⁶ Примітка на веб-сторінці [10]: «Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя, за 2014–2015 роки також без частини зони проведення антитерористичної операції. В окремих випадках (2015*) сума складових може не дорівнювати підсумку у зв'язку з округленням.»

обладнання та інвентар (найбільша питома вага), транспортні засоби, **земля**, довгострокові біологічні активи рослинництва та тваринництва, інші матеріальні активи) та нематеріальні активи (програмне забезпечення та бази даних, права на комерційні позначення, об'єкти промислової власності, авторські та суміжні права, патенти, ліцензії, концесії тощо) у співвідношенні 96,2:3,8.

По м. Житомиру інформація наступна; вартувало б її проаналізувати з метою визначення резервів зростання активів у місті, у тому числі за видами активів [3, с. 33; 4, с. 24; 2, с. 41]:

Таблиця 26 – Капітальні інвестиції за видами активів і джерелами формування у місті Житомир

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Капітальні інвестиції						
<i>За видами активів:</i>	742193	950145	953731	887922	954271	1128672
Інвестиції в матеріальні активи	-	-	947902	883010	947890	-
житлові будівлі	-	-	141706	116402	171768	-
нежитлові будівлі	-	-	208479	211158	179520	-
інженерні споруди	-	-	100484	112223	113833	-
машини, обладнання та інвентар	-	-	388687	317045	376509	-
транспортні засоби	-	-	72185	78059	65038	-
земля	-	-	72185	4405	2080	-
довгострокові біологічні активи рослинництва та тваринництва	-	-	*к	-	-	-
інші матеріальні активи	-	-	34712	43718	39142	-
Інвестиції в нематеріальні активи	-	-	5829	4912	6381	-
програмне забезпечення та бази даних	-	-	4012	3625	4076	-
права та комерційні позначення, об'єкти промислової власності, авторські та суміжні права, патенти, ліцензії, концесії тощо	-	-	1477	1286	2254	-
<i>За джерелами фінансування:</i>						
у тому числі за рахунок	-	-	-	-	-	-
коштів державного бюджету	14932	23049	70637	41913	5677	-
коштів місцевих бюджетів	-	-	61882	88810	122705	-
власних коштів підприємств та організацій	-	-	581237	649380	626199	-
кредитів банків та інших позик	-	-	78661	12342	130760	-
коштів іноземних інвесторів	-	-	-	-	-	-
коштів населення на будівництво житла	43773	98489	97528	84376	46148	-
кошти вітчизняних інвестиційних компаній, фондів	-	-	*к	-	-	-
інших джерел фінансування	-	-	63786	11101	22782	-

Додамо пов'язаний із капітальними інвестиціями показник, а саме, скільки прийнято в експлуатацію житла [3, с. 36; 5, с. 100; 10]:

Таблиця 27 – Прийняття в експлуатацію житла у 2010 – 2015 роках

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Прийнято в експлуатацію житла по Україні, тис. м2 загальної площі	8603,9	8685,3	9769,6	9949,4	9741,3	11044,4
Прийнято в експлуатацію житла по Житомирській області, тис. м2 загальної площі	201,3	162,4	173,7	175,2	118,0	212,6
Прийнято в експлуатацію житла у м. Житомирі, тис. м2 загальної площі	26,9	72,7	55,8	49,8	24,1	44,0
Прийнято в експлуатацію житла у Житомирському районі, тис. м2 загальної площі	55,7	30,8	36,1	41,3	38,2	44,7

Таким чином визначаємо, що місце Житомира як в загальнообласному, так і у всеукраїнському показнику не домінує.

Інноваційний потенціал міста можна проаналізувати через впровадження нових технологічних процесів та освоєння виробництва нових видів продукції інноваційно активними підприємствами.

Таблиця 28 – Кількість інноваційно активних підприємств міста Житомир [3, с. 73; 4, с. 66]:

Показник	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Кількість інноваційно активних промислових підприємств, од.	16	17	17	17	16	14	-
відсотків до загальної кількості підприємств	18,2	21,5	22,7	22,7	22,2	13,7	-

Загальний обсяг інноваційних витрат у промисловості, млн. грн.	40,8	23,1	22,4	39,3	44,0	53,3	-
Кількість промислових підприємств, що впроваджували інновації, од.	13	15	15	16	16	8	-

Таблиця 29 – Впровадження нових технологічних процесів та освоєння виробництва нових видів продукції у промисловості міста Житомир [3, с. 73; 4, с. 66]:

Показник	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Впроваджено нових технологічних процесів, од.	12	8	16	13	18	2	-
- у т.ч. маловідходних, ресурсозберігаючих і безвідходних	8	4	13	8	11	1	-
Освоєно виробництво інноваційної продукції, найменувань	59	6	10	9	3	7	-
- з них нових видів техніки	10	2	2	7	3	5	-

Таблиця 30 – Впровадження нових технологічних процесів, видів інноваційної продукції, придбання нових технологій за районами міста Житомир та видами діяльності [3, с. 74]:

	Впроваджено нових технологічних процесів		Впроваджено інноваційних видів продукції, найменувань		Придбано нових технологій, од.
	усього	з них маловідходні, ресурсозберігаючі і безвідходні	усього	з них машин, устаткування, приладів, апаратів	
Промисловість					
2010	8	4	6	2	9
2011	16	13	10	2	18
2012	13	8	9	7	13
2013	18	11	3	3	18
2014	2	1	7	5	2
2015	-	-	-	-	-
За районами міста:					
Богунський:					
2010	2	-	2	1	2
2011	4	1	3	1	4
2012	1	-	5	5	1
2013	-	-	-	-	-
2014	-	-	-	-	-
2015	-	-	-	-	-
Корольовський:					
2010	6	4	4	1	7
2011	12	12	7	1	14
2012	12	8	4	2	12
2013	-	-	-	-	-
2014	-	-	-	-	-
2015	-	-	-	-	-
За видами діяльності:					
Переробна промисловість, у т.ч.:					
2010	7	3	6	2	7
2011	11	9	10	2	13
2012	9	4	9	7	9
2013	12	8	3	3	14
2014	2	1	7	5	2
2015	-	-	-	-	-
- виробництво харчових продуктів і напоїв					
2010	1	-	-	-	1
2011	1	1	-	-	1
2012	1	-	-	-	1
2013	2	1	-	-	2
2014	1	1	-	-	-
2015	-	-	-	-	-
- легка промисловість					
2010	1	-	1	-	1
2011	2	-	2	-	2

2012	1	-	-	-	1
2013	2	-	-	-	2
2014	-	-	-	-	-
2015	-	-	-	-	-
- целюлозно-паперове виробництво; видавнича діяльність					
2010	-	-	-	-	-
2011	-	-	-	-	-
2012	1	-	1	-	1
2013	1	1	-	-	1
2014	-	-	-	-	-
2015	-	-	-	-	-
- хімічна та нафтохімічна промисловість					
2010	2	1	2	-	2
2011	3	3	2	-	5
2012	-	-	-	-	-
2013	-	-	-	-	-
2014	-	-	-	-	-
2015	-	-	-	-	-
- виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції					
2010	-	-	1	-	-
2011	-	-	4	-	-
2012	-	-	1	-	-
2013	1	-	-	-	1
2014	-	-	2	-	2
2015	-	-	-	-	-
- металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів					
2010	1	1	1	1	1
2011	1	1	1	1	1
2012	2	2	3	3	2
2013	1	1	1	1	2
2014	1	-	1	1	-
2015	-	-	-	-	-
- машинобудування					
2010	2	1	1	1	2
2011	3	3	1	1	3
2012	3	2	4	4	3
2013	-	-	-	-	-
2014	-	-	-	-	-
2015	-	-	-	-	-
Виробництво та розподілення					
2010	1	1	-	-	2
2011	4	4	-	-	4
2012	4	4	-	-	4
2013	3	-	-	-	1
2014	-	-	-	-	-
2015	-	-	-	-	-

Таблиця 31 – Обсяг реалізованої інноваційної продукції у місті Житомир, у фактичних цінах, млн. грн. [3, с. 74; 4, с. 68]:

Рік	Усього	У тому числі принципово нової	Із загального обсягу поставленого на експорт
2005	77,4	51,3	9,6
2010	119,3	41,1	30,1
2011	112,0	-	1,3
2012	35,0	3,9	10,3
2013	44,0	13,0	2,8
2014	53,3	28,2	1,7
2015	-	-	-

Думка експерта:

З метою активізації інноваційної активності необхідно розвивати технопарки, запровадивши аналітику щодо їх річного доходу, кількості інноваційної високотехнологічної продукції, чисельності працюючих. Це стосується і створення кластерів, розвитку стартапів, зокрема в ІТ, венчуру, аутсорсінгу²⁷.

Крім того в місті є 29 суб'єктів господарювання, що мають автозаправні станції, але інформації щодо **електрозаправних станцій** не представлено²⁸.

2.8 Вищі навчальні заклади (земельні резерви*)

У місті Житомир 4 вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації та 6 вищих навчальних закладах м. Житомира I-II рівнів акредитації.

III-IV рівнів акредитації:

- Житомирський державний технологічний університет;
- Житомирський державний університет імені Івана Франка;
- ДВНЗ «Житомирський національний агроекологічний університет»;
- КВНЗ «Житомирський інститут медсестринства»²⁹.

Таблиця 32 – Кількість осіб, які навчались у вищих навчальних закладах міста Житомир III-IV рівнів акредитації [Житомирщина у цифрах у 2015 році, с. 43]:

Показник	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Кількість закладів	4	4	4	4	4	4
У них студентів:	27646	25724	23920	22355	20970	20780
за денною формою навчання	16754	15686	15103	14428	13771	14240
Прийнято	5780	4881	4766	4562	4324	3971
за денною формою навчання	4149	3216	3578	3300	3336	3177
Випущено	6198	6470	6066	5617	5277	5693
за денною формою навчання	3302	3433	3307	3165	3075	3370

Вся земля ЖДТУ належить університету; наскільки відомо, ЖДУ і ЖНАЕУ також, а ЖІМ – територіальній громаді.

I-II рівнів акредитації:

- Житомирський агротехнічний коледж;
- Житомирський торговельно-економічний коледж Київського національного торгово-економічного університету;
- Житомирський кооперативний коледж;
- КВНЗ «Житомирський базовий фармацевтичний коледж ім. Г. С. Протасевича Житомирської обласної ради;
- Житомирський коледж культури і мистецтв ім. І. Огієнка Житомирської обласної ради;
- Житомирський автомобільно-дорожній коледж Національного транспортного університету.

Таблиця 33 – Кількість осіб, які навчались у вищих навчальних закладах міста Житомир I-II рівнів акредитації [Житомир-2011, с. 103; Житомир-2012, с. 91; Житомир-2014, с. 83]:

Показник	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Кількість закладів	8	8	8	6	6	6
У них студентів:	9393	8893	8673	6391	5828	4126
за денною формою навчання	8119	7790	7578	5533	5010	-
Прийнято	3436	2686	2566	1890	1659	-
за денною формою навчання	2941	2326	2247	1576	1433	-
Випущено	2944	2824	2371	2082	2031	-
за денною формою навчання	2335	2286	2077	1731	1749	-

Земля під ВНЗ, що належать до компетенції Житомирської обласної ради, належить області

! На офіційний запит на адресу щодо *за*, що належать установам, і однозначного визначення власності на неї, відповідь отримано тільки щодо КВНЗ «Житомирський інститут медсестринства». *Відповіді на офіційний запит від 15.09.2016 р. щодо надання відповідної*

²⁷ *WP.*

²⁸ *WP.*

²⁹ Функціонує також Житомирський військовий інститут імені С.П. Корольова ДУТ, але він підпорядкований Міністерству оборони України. – прим. авт.

інформації від управління Держгеокадастру у Житомирському районі Житомирської області не надійшло.

Таблиця 34 – Кількість осіб, які навчались на початок 2015/2016 навчального року у місті Житомир [Житомир-2011, с. 104; Житомир-2012, с. 92; Житомир-2014, с. 84; Житомирщина у цифрах у 2015, с. 40]:

Показник	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Кількість осіб, м. Житомир:	69390	67656	65032	61099	59469	58205
у загальноосвітніх навчальних закладах	26874	27936	27247	27278	27888	28833
у професійно-технічних навчальних закладах	5477	5103	5192	5075	4783	4466
у ВНЗ:	37039	34617	32593	28746	26798	24906
- I-II рівнів акредитації	9393	8893	8673	6391	5828	4126
- III-IV рівнів акредитації	27646	25724	23920	22355	20970	20780

**Додаткова довідкова інформація:*

Таблиця 35 – Професійно-технічні навчальні заклади міста Житомир [Житомир-2011, с. 103]:

Показник	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Кількість закладів	12	12	12	12	12	-
У них учнів:	5477	5103	5192	5075	4783	-
Прийнято	3400	3237	3264	2852	2696	-
Випущено	3180	3423	2977	2742	2775	-

Таким чином, **завданням 6:** уповільнити трудову міграцію молодих фахівців, підготовлених у місті під потреби роботодавця, у т.ч. завдяки детінізації зайнятості і доходів.

2.9 Структурний синтез: промисловість, освіта (кластери):

- налагодження **партнерства** роботодавців і ВНЗ з метою розвитку взаємовідносин;
- сучасні ВНЗ – площадка для розвитку програм стажування молодих фахівців на підприємствах роботодавців;
- відкриття філій кафедр на підприємствах;
- створення спеціалізованих лабораторій на підприємствах для набуття практичних знань учнями / студентами партнерських навчальних закладів;
- учнівська / студентська молодь має бути долучена до участі у створенні спільних продуктів з підприємствами, проектів, до ініціації та управлінні змінами, до програм соціальної відповідальності бізнесу;
- інтеграція підприємств, що можуть бути потенційними роботодавцями, базами для стажування для студентів і випускників в освітній процес (розробка спільних навчальних програм, модулів, курсів, івент-заходи, Дні розвитку кар'єри, лекції, консультації, круглі столи, співбесіди тощо);
- сприяння працевлаштуванню студентів та випускників;
- розвиток 4-стороннього партнерства: «випускники – роботодавці – органи виконавчої влади і місцевого самоврядування – інститути громадянського суспільства»;
- проведення моніторингу попиту та пропозиції на ринку праці фахівців, підготовку яких здійснюють ВНЗ (за напрямками підготовки);
- узгодження реальних потреб ринку праці та ринку освітніх послуг;
- клієнт-орієнтована система для роботодавців, в т.ч. згідно ст. 14 ЗУ «Про зайнятість населення»;
- створення у складі ВНЗ структур, відповідальних за розвиток кар'єри студентів;
- підготовка інформаційних, наукових, науково-методичних публікацій.

Таким чином, завдяки синтезу промисловості й освіти забезпечуватиметься зайнятість випускників та студентів, що відповідає потребам ринку праці. Найреальнішим є створення ІТ-кластеру.

3 SWOT-аналіз

3.1. Економіка / освіта

За результатами проведення аналізу досліджуваної галузі та SWOT-аналізу разом з групою експертів отримано наступні його результати:

Таблиця – SWOT-аналіз за галуззю «Економіка/освіта»

S	W
– 100 % доступ до освіти у ЗНЗ – Диверсифікація та розгалуженість системи позашкільної освіти – Вищі навчальні заклади та студентське середовище – Підприємства-лідери в окремих галузях економіки – Економічний та науково-технічний центр – 25 тисяч студентів – Не є мономістом	– Відсутність інновацій у ЗНЗ, ДНЗ, ПТУ – 50% підприємств економіки (суб'єктів господарювання) є неактивними – Присутня інертність в процесі адаптації ВНЗ до сучасних потреб ринку праці та науки – Низьке забезпечення інноваційним оснащенням та недостатній рівень впровадження інноваційних технологій у ДНЗ, ЗНЗ, ПТНЗ, ВНЗ – 53 % вакансій службовців – Збитковість підприємств – Дефіцит місць у ДНЗ через скорочення садочків та притік дітей із регіонів – Нестача ДНЗ, шкіл, позашкільних навчальних закладів, які не встигають реагувати на динаміку на ринку праці – Неєфективний менеджмент в різних сферах – Чисельність найнятих, зайнятих, штатних працівників скорочується – Низька продуктивність праці – Недостатня кількість шкіл – Відтік освічених молодих людей – Мала З/П
O	T
– «Відтік мізків» – Модернізація та утеплення освітніх установ – Розвиток промисловості, ІТ, креативної індустрії, сфери послуг, середнього бізнесу – Дуальна освіта та стипендії від роботодавців – Стартапи – Розвиток мереж і ДНЗ – Будівництво індустріального парку – Переорієнтація на екологічно чисту продукцію – Сильна ІТ-сфера (регіональний «магніт») – Диверсифікована структура економіки – Мала З/П	– Інтелектуальний потенціал (молодь, викладачі) залишає місто та мігрує до більш привабливих міст, країн – Обороти/рух кадрів: 0,6 – Низька якість профорієнтаційної роботи – Мала З/П

Висновки

Розвиток економіки міста має відбуватись лише за умови інтеграції економічного й інтелектуального потенціалів. Перетворювати місто на «місто робітничого класу» не має під собою жодного обґрунтування. У міста є можливості утримати інтелектуальний потенціал в регіоні, розвивати індустріальні парки, ІТ-сектор, креативні індустрії. Водночас, варто звернути увагу на необхідність підвищення якості шкільної освіти й змінити освітні програми в дошкільних навчальних закладах з метою їхньої адаптації до психофізіології сучасних дітей (модель – «освіта для дитини», а не навпаки). Побудувати модель дуальної освіти, що забезпечить належну інтеграцію економіки й освіти. В економіці – надавати перевагу «локомотивам» регіональної економіки, розвивати економічні зв'язки з містами-побратимами. Сприяти розвитку інноваційного й інвестиційного потенціалу міста з метою посилення реальної економічної активності суб'єктів господарювання, які мають працювати прибутково, наповнюючи місцевий та державний бюджети. І не забувати використовувати одну з переваг – Житомир не є мономістом.

Посилання на використані джерела

1. Діяльність підприємницьких структур м. Житомира у 2014 році : економічна доповідь // Головне управління статистики у Житомирській області. – Житомир : ГУС у Житомирській області, 2015. – 43 с.
2. Житомир – 2011 : статистичний збірник // Головне управління статистики у Житомирській області. – Житомир : ГУС у Житомирській області, 2012. – 136 с.
3. Житомир – 2012 : статистичний збірник // Головне управління статистики у Житомирській області. – Житомир : ГУС у Житомирській області, 2013. – 120 с.
4. Житомир – 2014 : статистичний збірник // Головне управління статистики у Житомирській області. – Житомир : ГУС у Житомирській області, 2015. – 120 с.
5. Житомирщина у цифрах у 2015 році : статистичний збірник // Головне управління статистики у Житомирській області. – Житомир : ГУС у Житомирській області, 2016. – 150 с.
6. Закон України від 14.09.2009 р. № 137-V «Про ратифікацію Європейської соціальної хартії (переглянутої)». – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/137-16>. – Назва з екрану.
7. Лист Головного управління статистики у Житомирській області від 26.07.2016 р. №13.1-08/230; а також від 11.08.2016 р. №13.1-08/249.
8. Лист Житомирського міського центру зайнятості від 25.07.2016 р., №2987/002.
9. Офіційний сайт Головного управління статистики у Житомирській області. – Режим доступу: <http://www.zt.ukrstat.gov.ua>. – Назва з екрану.
10. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. – Назва з екрану.
11. Офіційний сайт ПАТ «Українська залізниця». Розклад руху призначених пасажирських поїздів. Розклад по станції Житомир (Україна). – Режим доступу: http://www.uz.gov.ua/passengers/timetable/?station=22400&by_station=%D0%9F%D0%BE%D1%88%D1%83%D0%BA. – Назва з екрану.
12. Офіційний сайт УДППЗ «Укрпошта». Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2015 рік. – Режим доступу: http://ukrposhta.ua/wp-content/uploads/2016/03/%D0%A4%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0_2_%D0%B7%D0%B0_2015_pi%D0%BA.pdf. – Назва з екрану.

13. Офіційний сайт the World Bank. – Режим доступу: <http://datatopics.worldbank.org/jobs/> – Назва з екрану.
14. Звіт-електронний документ «Діяльність підприємницьких структур міста Житомира у 2015 році : економічна доповідь» // Головне управління статистики у Житомирській області. – Житомир : ГУС у Житомирській області, 2016. – 29 с.

Додатки:

Перелік важливих підприємств міста Житомир: великі, середні, малі, із зазначенням кількості робочих місць, за назвами секцій видів економічної діяльності; промислові; з іноземними інвестиціями; ІТ.

Інформація про підприємства, установи та організації м. Житомира з чисельністю працюючих понад 250; від 50 до 250 осіб, станом на 01.01.2016 року/

Витяг з Податкового кодексу України. Спеціальні податкові режими.

Інформація про ВНЗ м. Житомира, станом на 01.01.2016 року.

Мапи: структурний синтез, промислові підприємства, ІТ-підприємства міста Житомир.

Інтегрований розвиток міст в Україні

Звіт з виконання технічного завдання

Паспорт міста Житомир

(Збір інформації, аналіз, взаємодія)

Звіт

про виконану роботу

Робочий пакет та галузь аналізу:	4.01: Огляд програм і проектів департаментів та управлінь Житомирської міської ради
Автор:	Філатов Родіон Михайлович
Дата:	28.10.2016

Департамент економічного розвитку

Назва проекту	Програма економічного і соціального розвитку міста Житомира на 2016 рік
Місце реалізації та короткий опис	Створення умов для економічного розвитку на інноваційно-інвестиційній основі та залучення внутрішніх та зовнішніх інвестицій, забезпечення належного функціонування та зниження енергозатратності міської інфраструктури, поліпшення екологічного стану довкілля, доступності широкого спектра соціальних послуг, підвищення якості і комфорту проживання мешканців міста
Цілі проекту	• формування інвестиційно-привабливої території та створення сприятливих умов для розвитку підприємницької діяльності; • ефективне використання та управління майновими ресурсами міста; • розвиток інфраструктури та забезпечення комфортних умов проживання мешканців міста; • реалізація політики сталого енергетичного розвитку; • забезпечення соціального захисту мешканців міста та розвиток гуманітарної сфери міста.
Очікувані результати	• міський бюджет; • державний бюджет; • обласний бюджет; • міжнародна технічна допомога, кошти донорських організацій, кредити міжнародних фінансових організацій; • власні кошти підприємств; • інші джерела
Основні етапи	
Взаємозв'язок з іншими	Програма є загальною. В її рамках діють інші цільові програми.
Бенефеціари	Місто
Період впровадження / реалізації	2015 р. 2016 р. 2017 р. 2018 р. 2019 р. 2020 р. X
Загальна вартість	722 806,3 тис. грн.
Джерело (джерела) фінансування	• міський бюджет; • державний бюджет; • обласний бюджет; • міжнародна технічна допомога, кошти донорських організацій, кредити міжнародних фінансових організацій; • власні кошти підприємств; • інші джерела
Відповідальність за реалізацію	• міська рада (щорічно); • виконавчий комітет міської ради; Щоквартальний моніторинг виконання заходів Програми здійснює департамент економічного розвитку міської ради, аналізуючи щоквартальні звіти відповідальних виконавців – головних розпорядників коштів
Партнери/учасники реалізації проекту	Підприємства, установи, організації різної форми власності та суб'єкти підприємницької діяльності міста

Назва проекту	Програма розвитку малого і середнього підприємництва
Місце реалізації та короткий опис проекту	Створення сприятливих умов для розвитку малого і середнього підприємництва, підвищення економічних показників розвитку міста, розвиток пріоритетних галузей економіки, забезпечення зайнятості населення шляхом підтримки підприємницької ініціативи громадян.
Цілі	• забезпечення дотримання принципів державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності, залучення громадськості до всіх процедур прийняття регуляторних актів та відстеження результативності їх дії; • удосконалення системи видачі документів дозвільного характеру, спрощення адміністративно-дозвільних процедур; • зменшення адміністративного тиску контролюючих органів на діяльність суб'єктів малого та середнього підприємництва; • удосконалення системи інформаційної та ресурсної підтримки суб'єктів малого і середнього бізнесу; • залучення до зайняття бізнесом широких верств населення, підвищення професійного рівня суб'єктів господарської діяльності; • заохочення суб'єктів господарювання до створення нових робочих місць, фінансова підтримка безробітних у разі започаткування власної справи; • вивчення можливостей розширення механізмів фінансово-кредитної та інвестиційної підтримки суб'єктів підприємництва, у тому числі за рахунок міжнародної технічної допомоги; • налагодження партнерської, паритетної і конструктивної співпраці міської ради, її виконавчих органів та громадських організацій підприємців. Консолідація дій місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів підприємництва, громадських організацій та об'єднань підприємців на розв'язання актуальних проблем, що заважають підприємницькій діяльності; • сприяння формуванню розвинутої інфраструктури підтримки підприємництва, зорієнтованої на надання комплексних та доступних послуг.
Очікувані результати	• збільшення загальної кількості працюючих на підприємствах міста, створення додаткових робочих місць, скорочення рівня безробіття; • збільшення податкових надходжень до бюджету міста від діяльності суб'єктів підприємництва; • підвищення соціальної відповідальності малого бізнесу, створення ефективної, прозорої взаємодії між владою та бізнесом в рамках державно-приватного партнерства; • підвищення рейтингових позицій міста по рівню ділової та інноваційної активності серед міст України; • створення дієвих об'єктів інфраструктури підтримки підприємництва, що відповідають європейським стандартам; • покращення інформаційного та консультаційного забезпечення суб'єктів малого підприємництва, підвищенню рівня правової та економічної грамотності;

	• забезпечення малого бізнесу підготовленими кадрами; • забезпечення ефективної реалізації державної регуляторної політики.
Основні етапи	Програма реалізується упродовж щорічних етапів
Взаємозв'язок з іншими проектами	відсутній
Бенефеціари	Підприємці малого і середнього бізнесу
Період впровадження / реалізації	2015 р. 2016 р. 2017 р. 2018 р. 2019 р. 2020 р. 2021 р. 2022 р. X X X
Загальна вартість	6 130,78 тис. грн.
Джерело (джерела) фінансування	Міський бюджет, Державний бюджет
Відповідальність за реалізацію	Департамент економічного розвитку
Партнери/учасники реалізації проекту	Департамент власності та ринкового регулювання міської ради, департамент бюджету та фінансів міської ради, управління містобудування, архітектури та дизайну міського середовища міської ради, управління комунального господарства міської ради, центр надання адміністративних послуг міської ради, управління регулювання земельних відносин та інші виконавчі органи міської ради, Житомирська об'єднана державна податкова інспекція головного управління ДФС у Житомирській області, Житомирський міський центр зайнятості, Житомирська торгово-промислова палата, громадські об'єднання підприємців, суб'єкти малого і середнього підприємництва

Назва проекту	Енергоефективність в місті Житомирі
Місце реалізації та короткий опис проекту	Покращення інфраструктури міста Житомир (утеплення 5 будівель бюджетної сфери, реконструкція частини мережі центрального тепlopостачання, встановлення ІТП в житлових будинках), впровадження відновлювальних джерел енергії, розвитку інституційної спроможності та підвищення сталості енергоменеджменту на муніципальному рівні. Імплементація проекту включає в себе реалізацію трьох компонентів: 1. «Європейська енергетична відзнака» (ЄЕВ) 2. «Інвестування в енергоефективну інфраструктуру» 3. «Корпоративний розвиток та розвиток інституційної спроможності»
Цілі проекту	Реконструкція частини міської системи централізованого тепlopостачання та окремих будівель бюджетної сфери, розвиток інституційної спроможності, отримання Європейської енергетичної відзнаки
Очікувані результати	• зменшення викидів CO₂ - 611т; • скорочення експлуатаційних витрат та витрат на обслуговування КП «ЖТКЕ», будівель бюджетної сфери міста; • розроблена енергетична політика Житомира, муніципального енергетичного плану (МЕП); • збільшення суми інвестицій, залучених до міста Житомир завдяки ЄЕВ та сталому розвитку міста; • збільшення задоволеного населення через його залучення до процесу планування сталого розвитку міста
Основні етапи	• визначення об'єктів; • підготовка початкового звіту проекту; • створення робочих груп відповідно до компонентів проекту; • розробка та планування графіку навчань; • проектні роботи відповідно до компонентів проекту; • виконання будівельно-монтажних робіт; • організація навчань; • розробка МЕП та енергетична політика міста
Взаємозв'язок з іншими проектами	відсутній
Бенефіціари	• Житомирська міська рада; • управління комунального господарства; • управління житлового господарства; • управління освіти; • департамент бюджету та фінансів; • департамент економічного розвитку; • КП «Житомиртеплокомуненерго»
Період впровадження/реалізації	2014 р. 2015 р. 2016 р. 2017р. х х х

Загальна вартість	18,61 млн. шв. франків – загальна вартість 15,1 млн. шв. франків – грант SECO 0,41 млн. шв. франків – ЖМР 3 млн. шв. франків – КП «ЖТКЕ»
Джерело (джерела) фінансування	• грант SECO • кошти ЖМР • кошти КП «ЖТКЕ»
Відповідальність за реалізацію	• департамент економічного розвитку; • управління капітального будівництва; • КП «ЖТКЕ»
Партнери/учасники реалізації проекту	• управління комунального господарства; • управління житлового господарства; • управління по зв'язках з громадськістю; • управління культури; • управління охорони здоров'я; • управління освіти; • департамент бюджету та фінансів; • управління муніципального розвитку

Назва проекту	«Розвиток системи теплопостачання міста Житомира»
Місце реалізації та короткий опис проекту	Встановлення індивідуальних теплових пунктів. Влаштування газотурбінної когенераційної установки та установок на біопаливі.
Цілі проекту	Реалізація проекту матиме значний соціальний та економічний вплив, зокрема поліпшення якості надання послуг з теплопостачання та гарячого водопостачання мешканцям міста шляхом підвищення надійності роботи комунального підприємства «Житомиртеплокомуненерго».
Очікувані результати	Зменшення споживання газу на рік – 15,0 млн. нм ³ ; Зменшення споживання електроенергії на рік 12 ГВт;
Основні етапи	• вибір об'єктів; • проектування; • виконання будівельно-монтажних робіт
Взаємозв'язок з іншими проектами	Інші проекти в рамках напрямку енергоефективності
Бенефіціари	Житомирська міська рада; КП «Житомиртеплокомуненерго»
Період впровадження/реалізації	2014 р. 2015 р. 2016 р. 2017 р.. х х х
Загальна вартість	15,7 млн. євро. – загальна вартість 10,0 млн. євро. – кредит ЄБРР 5,0 млн. євро. – грант Фонд Е5Р (інституційний компонент) 0,7 млн. євро – грант Фонд Е5Р (інституційний компонент)
Джерело (джерела) фінансування	• кредит ЄБРР; • грант Фонд Е5Р
Відповідальність за реалізацію	КП «Житомиртеплокомуненерго»
Партнери/учасники реалізації проекту	департамент економічного розвитку;

Назва проекту	Підвищення енергоефективності об'єктів бюджетної сфери міста Житомира
Місце реалізації та короткий опис проекту	Термомодернізація 22 бюджетних будівель міста Житомира (лікарні, садочки, школи). Крім екологічних переваг, в рамках проекту будуть також досягнуті соціальні вигоди, такі як поліпшення внутрішнього середовища приміщень в громадських будівлях, що має важливе соціальне значення, та буде сприяти збільшенню потреби в робочій силі у будівельному секторі. Проект дозволить підвищити енергоефективність споживання від системи централізованого теплопостачання і, отже, сприяти поліпшенню загальної ефективності всієї системи «виробництво - розподіл - кінцеве споживання». На даний час 10 з 22 будівель обраних в рамках пріоритетних інвестиційних програм підключені до мереж теплопостачання, які повинні бути модернізовані в рамках проекту ЄБРР.
Цілі проекту	• Економія теплової енергії, • Зменшення викидів CO₂, • Підвищення енергоефективності у громадських будівлях, що належать місту, створення комфортних умов перебування дітей у навчальних закладах
Очікувані результати	Економія теплової енергії в рік 9,1 ГВт; Зменшення викидів CO₂ в рік – 2711,7 т
Основні етапи	Початкова фаза Початкова фаза почалася відразу ж після підписання контракту і включала в себе наступні заходи: підготовка та збір даних від органів місцевого самоврядування; оцінка даних і розробка попередньої Пріоритетної інвестиційної програми; фінансовий (економічний) аналіз і екологічна оцінка; виявлення протічок води та стану внутрішніх систем опалення; попередній звіт був головним результатом початкового етапу. Головна фаза Оптимізація Пріоритетної Інвестиційної Програми, вкл. детальний опис програми та оцінку вартості, фінансовий, економічний та екологічний аналіз; розробка технічного завдання для консультантів підтримки ГВП; проектування; тендер; виконання будівельно-монтажних робіт.
Взаємозв'язок з іншими проектами	Одним з важливих аспектів пріоритетних інвестиційних програм, є доповнення запланованого ЄБРР поліпшення роботи системи теплопостачання в Житомирі.
Бенефіціари	Житомирська міська рада; управління освіти; управління охорони здоров'я;

Період впровадженн я/реалізації	2014 р. 2015 р. 2016 р. 2017р. x x
Загальна вартість	Техніко-економічне обґрунтування, фінансувалося Шведським агентством міжнародного співробітництва SIDA 4,75 млн. Євро – загальна вартість 3,0 млн. грн. – кредит НЕФКО 1,35 млн. Євро – грант Фонд Е5Р 0,2 млн. Євро – грант Фонд Е5Р
Джерело (джерела) фінансування	грант SIDA кредит НЕФКО; грант Фонд Е5Р
Відповідаль- ність за реалізацію	управління капітального будівництва
Партнери/ учасники реалізації проекту	департамент економічного розвитку; департамент бюджету та фінансів; управління освіти управління охорони здоров'я

Назва проекту	Розвиток системи водопостачання/водовідведення міста Житомира
Місце реалізації та короткий опис проекту	Заміна енергоємного обладнання, інженерних мереж, впровадження автоматизованих систем управління.
Цілі проекту	Економія електроенергії.
Очікувані результати	Зменшення споживання електроенергії на рік – 21,6 ГВт*год.
Основні етапи	проектування; виконання будівельно-монтажних робіт
Взаємозв'язок з іншими проектами	Інші проекти в рамках напрямку енергоефективності
Бенефіціари	Житомирська міська рада; управління комунального господарства; КП «Житомирводоканал»
Період впровадження/реалізації	2015 р. 2016 р. 2017р. 2018р. 2019р. 2020р. x x x x x x
Загальна вартість	30 млн. дол. США – загальна вартість 30 млн. дол. США – кредит Світового банку
Джерело (джерела) фінансування	кредит Світового банку
Відповідальність за реалізацію	КП «Житомирводоканал»
Партнери/учасники реалізації проекту	департамент економічного розвитку; управління комунального господарства

Назва проекту	Розвиток та комерціалізація біоенергетичних технологій у муніципальному секторі в Україні
Місце реалізації та короткий опис проекту	Заміна енергоємного обладнання, інженерних мереж, впровадження автоматизованих систем управління. ЗОШ №1, ДНЗ №10, агроекологічний коледж
Цілі проекту	Реалізація принципів сталого розвитку та зміцнення партнерства в цілях соціально-економічного розвитку населених пунктів та покращення умов життя населення шляхом впровадження передових енергоефективних технологій та вдосконалення процесу управління послугами житлово-комунального господарства.
Очікувані результати	Розвиток біоенергетичних технологій в муніципальному секторі; переведень муніципальних об'єктів на біопаливо, зокрема на використання солом'яних пелет. Очікувані результати по ЗОШ № 1 - заміщення природного газу (138,9 тис. м3 в рік); - економія бюджетних коштів (554,8 тис. грн. в рік). Очікувані результати по ДНЗ № 2 - заміщення природного газу (100,4 тис. м3 в рік); - економія бюджетних коштів (401,3 тис. грн. в рік).
Основні етапи	підписання меморандуму проектування; виконання будівельно-монтажних робіт
Взаємозв'язок з іншими проектами	Інші проекти в рамках напрямку енергоефективності
Бенефіціари	Житомирська міська рада; управління освіти;
Період впровадження/реалізації	2015 р. 2016 р. 2017р. 2018р. 2019р. 2020р. x
Загальна вартість	450,0 тис. дол. США – грант ПРООН 500,0 тис. грн. – кошти міська рада
Джерело (джерела)	кошти ПРООН; кошти міської ради (часткове співфінансування проектно-кошторисної

Фінансування	документації на тих об'єктах, де встановлене обладнання)
Відповідальність за реалізацію	управління капітального будівництва
Партнери/учасники реалізації проекту	департамент економічного розвитку; управління освіти

Управління житлового господарства

Назва проекту	Комплексна цільова Програма розвитку житлового господарства «Ефективне та надійне житлове господарство – мешканцям міста»
Місце реалізації та короткий опис проекту	Реалізація державної політики в житлово-комунальному господарстві, здійснення заходів ефективності та надійності його функціонування, забезпечення сталого розвитку для задоволення потреб населення і господарського комплексу в житлово-комунальних послугах відповідно до встановлених нормативів і національних стандартів.
Цілі	• Створення оптимальні та безпечні умови проживання мешканців в будинках житлового фонду міської ради та підвищити рівень і якість житлово-комунальних послуг. • Сприяння переходу житлових будівель з комунальної власності в спільну.
Очікувані результати	• збільшення загальної кількості працюючих на підприємствах міста, створення додаткових робочих місць, скорочення рівня безробіття; • збільшення податкових надходжень до бюджету міста від діяльності суб'єктів підприємництва; • підвищення соціальної відповідальності малого бізнесу, створення ефективної, прозорої взаємодії між владою та бізнесом в рамках державно-приватного партнерства; • підвищення рейтингових позицій міста по рівню ділової та інноваційної активності серед міст України; • створення дієвих об'єктів інфраструктури підтримки підприємництва, що відповідають європейським стандартам; • покращення інформаційного та консультативного забезпечення суб'єктів малого підприємництва, підвищенню рівня правової та економічної грамотності; • забезпечення малого бізнесу підготовленими кадрами; • забезпечення ефективної реалізації державної регуляторної політики.
Основні етапи	Програма реалізується упродовж щорічних етапів
Взаємозв'язок з іншими проектами	відсутній
Бенефеціари	Жителі багатоквартирних будівель
Період впровадження / реалізації	2015 р. 2016 р. 2017 р. 2018 р. 2019 р. 2020 р. 2021 р. 2022 р. X X X
Загальна вартість	58479,9 тис. грн.
Джерело (джерела) фінансування	Міський бюджет, Державний бюджет
Відповідальність за реалізацію	Управління житлового господарства
Партнери/учасники реалізації проекту	Управління муніципального розвитку Комунальні підприємства «Виробниче житлове ремонтно-експлуатаційне підприємство» міста, КП «ЖВПАР», ТОВ «КК «КомЕнерго-Житомир», ПП «ВЖРЕП-4», ПП «КВЖРЕП №8», ПП «АММОНН», ЖБК-1, ЖБК-2, ЖБК «Космос», ЖБК «Полісся», КП «Автотранспортне підприємство 0628, ТОВ «Зелене місто - Житомир», ОСББ, інші обслуговуючі житловий фонд підприємства

Управління комунального господарства

Назва	Програма благоустрою та розвитку комунального господарства
Місце реалізації та короткий опис	Підвищення ефективності та надійності функціонування комунального господарства, поліпшення загального благоустрою міських територій, реалізація комплексу заходів щодо забезпечення утримання в належному санітарно-технічному стані території міста Житомир та покращення його естетичного вигляду для створення комфортних умов проживання та відпочинку мешканців та гостей міста, покращення якості надання житлово-комунальних послуг
Цілі	• Проведення комплекс заходів, спрямованих на створення більш сприятливих, культурних і здоровіших умов життя, трудової діяльності й дозвілля населення в межах міста • забезпечення проживання людей у більш комфортних умовах та постійно зростаючому добробуті населення • впровадження нових інноваційних науково обґрунтованих підходів та методів підвищення ефективності системи благоустрою населених пунктів із врахуванням досвіду провідних країн Європейського Союзу.
Очікувані результати	• значне покращення санітарного стану та благоустрою міста; • підвищення рівня благоустрою й поліпшення естетичного вигляду міста; • розвиток та модернізацію мереж зовнішнього освітлення, систем теплопостачання, водопостачання та водовідведення, покращення якості надання житлово-комунальних послуг; • відновлення існуючого твердого покриття доріг та тротуарів, влаштування твердого покриття на міських дорогах, капітальний ремонт мостів та пішохідних переходів, забезпечення безпеки дорожнього руху; • покращення рівня ритуальних послуг, забезпечення охорони та впорядкування кладовищ; • збільшення площ зелених насаджень, створення паркових зон відпочинку, заміну застарілих насаджень та їх оновлення, більш якісне утримання та обслуговування зеленого господарства міста; • покращення загального екологічного стану територій, зменшення негативного впливу на оточуюче середовище та довкілля; • підвищення ефективного функціонування підприємств з питань благоустрою; • впровадження сучасних технологій та спеціалізованого обладнання; • виконання низки суспільно значимих для міста завдань; • створення належних умов для проживання мешканців, забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя; • підвищення якості житлово-комунальних послуг.
Основні етапи	Програма реалізується упродовж щорічних етапів
Взаємозв'язок з іншими проектами	відсутній
Бенефеціари	Жителі міста
Період впровадження / реалізації	2015 р. 2016 р. 2017 р. 2018 р. 2019 р. 2020 р. 2021 р. 2022 р. X X X

Загальна вартість	366 799,36 тис. грн.
Джерело (джерела) фінансування	Міський бюджет
Відповідальність за реалізацію	Управління комунального господарства
Партнери/учасники реалізації проекту	Житомиртеплокомуненерго»; «Житомирводоканал»; «Управління автомобільних шляхів»; «Спеціалізований комбінат комунально-побутового обслуговування»; «Зеленбуд»; «Експлуатація штучних споруд»; «Електричних мереж зовнішнього освітлення «Міськсвітло»;Інспекція з благоустрою м.Житомира»

Управління капітального будівництва

Назва	Програма забезпечення молодих сімей та одиноких молодих громадян житлом
Місце реалізації та короткий опис	Програма передбачає державну підтримку молодих сімей та одиноких молодих громадян через систему пільгового довготермінового кредитування молодіжного житлового будівництва шляхом виділення щорічно коштів з Державного та місцевих бюджетів.
Цілі	Забезпечення надання пільгових довготермінових кредитів молодим сім'ям та одиноким молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) і придбання житла. Інформаційне забезпечення щодо пільгового довготермінового кредитування
Очікувані результати	- створення ефективних механізмів залучення у молодіжне житлове будівництво недержавних інвестицій для фінансування житлового будівництва для молодих сімей; - створення умов для отримання власного житла молодими спеціалістами, які отримали направлення на роботу; - забезпечення житлом окремих категорій громадян, визначених органами місцевого самоврядування, за рахунок коштів міського бюджету
Основні етапи	Програма реалізується упродовж щорічних етапів в 2013, в 2014, 2015, 2016 та 2017 роках
Взаємозв'язок з іншими проектами	відсутній
Бенефеціари	молоді сім'ї та одинокі молоді громадяни
Період впровадження / реалізації	2015 р. 2016 р. 2017 р. 2018 р. 2019 р. 2020 р. 2021 р. 2022 р. X X X
Загальна вартість	16833,5 тис. грн.
Джерело (джерела) фінансування	Міський бюджет, Державний бюджет, інші джерела
Відповідальність за реалізацію	Управління капітального будівництва
Партнери/учасники реалізації проекту	у справах сім'ї, молоді та спорту, по обліку та розподілу житлової площі, Житомирське регіональне управління Державної спеціалізованої фінансової установи „Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву”

Управління капітального будівництва

Назва проекту	Комплексна цільова програма розвитку культури міста Житомира на 2015-2017 роки
Місце реалізації та короткий опис проекту	Реалізація державної політики щодо розвитку галузі, підвищення ефективності діяльності закладів культури і мистецтва, створення сприятливих умов для здобуття мистецької освіти, забезпечення культурно-дозвілевих та інформаційних потреб населення
Цілі	- реалізація державної політики у сфері культури та прав громадян на свободу творчості, вільного розвитку культурно-мистецьких процесів; - забезпечення доступності всіх видів культурних послуг і культурної діяльності для кожного громадянина; - заохочення громадян та колективів міста до створення нових тенденцій та творчих проектів у сфері культури. - створення умов для розвитку культури, сприяння відродженню осередків традиційної народної творчості; - сприяння роботі громадських організацій, творчих профспілок, які діють в галузі культури; - організація роботи щодо підвищення кваліфікації кадрів; - збереження національної культурної спадщини (рухомих та нерухомих пам'яток і цінностей, музеїв, заповідників тощо) як основи національної культури, турбота про подальший розвиток традиційних культур народів та етносів, які населяють Україну
Очікувані результати	- відсутність випадків нецільового використання бюджетних коштів; - ефективне за цільовим призначенням стовідсоткове використання виділених коштів; - дотримання фінансово-бюджетної дисципліни в галузі культури; - забезпечення збереження матеріальних цінностей у підвідомчих закладах культури; - збереження об'єкту культурної спадщини, пам'ятки архітектури 19 століття - "Будинку урочистих подій". - поліпшення культурно-мистецького обслуговування населення міста; - розвиток та підтримка творчих колективів, талановитої молоді, широке залучення дітей та підлітків до культурних надбань;

	- формування культурного простору міста, громадянської позиції житомирян, національно-патріотичної свідомості, ідентичності і гордості за рідне місто та Україну; - підвищення рівня виконавської майстерності учасників аматорських колективів художньої творчості; - проведення на високому професійному рівні культурно-мистецьких акцій в рамках відзначення загальнодержавних та міських свят. - забезпечення якісного проведення тематичних концертів, театралізованих свят та народних гулянь у великих концертних залах, на майданах та вулицях міста, у парку культури та відпочинку ім. Ю. Гагаріна, гідропарку; - проведення оглядів самодіяльної народної творчості, виявлення високопрофесійних колективів та окремих виконавців; - проведення фестивалів різних жанрів під час відзначення всеукраїнських та місцевих визначних дат; - проведення на відповідному рівні офіційних прийомів представників установ, організацій, підприємств міста Житомира, інших міст України та закордонних держав; - гідне представлення міської влади на урочистих подіях, ювілеях та інших заходах, що відбуваються в місті Житомирі, в містах України та за кордоном; - вручення подарунків, призів та сувенірів при проведенні загальноміських культурно-масових заходів, фестивалів, конкурсів та оглядів. - проведення на відповідному рівні офіційних прийомів представників установ, організацій, підприємств міста Житомира, інших міст України та закордонних держав; - гідне представлення міської влади на урочистих подіях, ювілеях та інших заходах, що відбуваються в місті Житомирі, в містах України та за кордоном; - вручення подарунків, призів та сувенірів громадянам під час проведення загальноміських культурно-масових заходів, фестивалів, конкурсів та оглядів. - надання якісних кінопослуг населенню міста з врахуванням вікових категорій глядачів; - виконання соціального навантаження; - забезпечення доступу глядачів до перегляду творів
--	--

	національної кінематографічної спадщини та кращих творів світового кіно; - виховання національної свідомості, любові до рідної землі, родини, свого народу, держави; - гарантування свободи творчості, захисту інтелектуальної власності, авторських і суміжних прав, моральних інтересів суб'єктів кінематографії. - забезпечення державного обліку та контролю за збереженням і використанням об'єктів культурної спадщини; - забезпечення повноти та доступності інформації населенню міста про об'єкти культурної спадщини. - збереження природної різноманітності ландшафтів, генофонду рослинного світу і загального екологічного балансу паркових зон міста; - залучення громадських та інвестиційних проектів для розвитку парку культури та відпочинку ім. Ю. Гагаріна та гідропарку. - проведення на сучасному рівні культурно-масових та мистецьких заходів на території парку; - забезпечення умов для творчого розвитку особистості, підвищення культурного рівня та естетичного виховання громадян - використання наявних ресурсів міста, підвищення рівня міжгалузевого співробітництва, активізація підприємницької діяльності суб'єктів господарювання в туристичній галузі; - становлення та функціонування мережі екскурсійно-туристичних маршрутів міста; - забезпечення туристично-екскурсійними послугами учасників конференцій, нарад, конгресів та інших ділових заходів, що проходять в місті Житомирі. - збільшення кількості майстрів народних промислів, які задіяні в культурно-мистецьких проектах; - розширення можливостей для збуту виробів через організацію майстер-класів, ярмарок, фестивалів тощо; - організація та проведення майстер-класів з традиційних народних художніх промислів. - підвищення конкурентоспроможності комунальних підприємств та закладів галузі культура шляхом підвищення
--	---

	якості та розширення переліку надання платних послуг; - відповідність стану мережі бібліотек сучасним вимогам читачів та інформаційному простору; - модернізація існуючої кіномережі міста, сприяння доступу глядачів до перегляду фільмів, що виходять в прокат на цифрових носіях; - наявність паспортів та облікових карт на пам'ятки архітектури та містобудування, актів технічного стану об'єктів культурної спадщини; - збільшення кількості відвідувачів, учасників, гостей з інших міст, майстрів народних промислів, які задіяні в культурно-мистецьких проектах, майстер-класах, ярмарках, фестивалях.
Основні етапи	1 етап - 2015 рік 2 етап - 2016 рік 3 етап - 2017 рік
Взаємозв'язок з іншими проектами	відсутній
Бенефеціари	Жителі міста
Період впровадження / реалізації	2015 р. 2016 р. 2017 р. 2018 р. 2019 р. 2020 р. 2021 р. 2022 р. X X X
Загальна вартість	111312,4 тис. грн.
Джерело (джерела) фінансування	Міський бюджет
Відповідальність за реалізацію	Управління культури
Партнери/учасники реалізації проекту	Управління капітального будівництва, КПСМНЗ музичні школи NN 1 - 5, художня школа, КЗ "Централізована бібліотечна система", КЗ "Палац культури", КП "Парк культури та відпочинку ім. Ю. Гагаріна", КП "Об'єднана дирекція кінотеатрів міста", КП "Обрядове"

Управління містобудування і землеволодіння

Назва	Програма розвитку земельних відносин
Місце реалізації та короткий опис	Забезпечення розвитку земельних відносин у місті, створення кількісний та якісного обліку земель на території міста Житомира. забезпечення відкритого доступу до системи міського кадастру.
Цілі	1. Створення бази даних земель державної та комунальної власності, виготовлення правовстановлюючих документів. 2. Формування ринку землі. 3. Супровід та обслуговування автоматизованої бази даних міського кадастру. 4. Виконання робіт із землеустрою, проведення інвентаризації земель міста. 5. Проведення претензійно-позовної роботи. 6. Упорядкування меж міста. 7. Виготовлення нормативної грошової оцінки земель міста Житомира.
Очікувані результати	Підвищення якості адміністративних послуг Прискорення розробки проектів на стадії аналізу Підвищення інвестиційної привабливості
Основні етапи	Програма реалізується упродовж щорічних етапів
Взаємозв'язок з іншими проектами	Програма соціального захисту населення Програма «Ефективне та надійне житлове господарство – мешканцям міста»
Бенефеціари	Жителі міста
Період впровадження / реалізації	2015 р. 2016 р. 2017 р. 2018 р. 2019 р. 2020 р. 2021 р. 2022 р. X X X
Загальна вартість	7017,3 тис. грн.
Джерело (джерела) фінансування	Міський бюджет, інші джерела
Відповідальність за реалізацію	Управління містобудування та землеволодіння
Партнери/учасники реалізації проекту	Управління Держгеокадастру у Житомирському районі Житомирської області, Управління містобудування, архітектури та дизайну міського середовища міської ради, Виконавчий комітет міської ради

Назва	Програма зі створення, розроблення містобудівної та проектної документації
Місце реалізації та короткий опис	Забезпечення ефективності використання територій міста та створення сприятливих умов для залучення інвестицій, як в галузі житлового, громадського так і промислового будівництва.
Цілі	Розроблення і затвердження генерального плану міста, плану зонування територій.
Очікувані результати	Отримання сприятливих умов для розробки інвестиційних та суспільно-значимих проектів. Якісне накопичення інформації топографічних матеріалів на електронних носіях, надання можливості інвесторам ті громаді міста використовувати базу даних для перспективного планування забудови.
Основні етапи	Програма реалізується упродовж щорічних етапів
Взаємозв'язок з іншими проектами	відсутній
Бенефеціари	Міська Рада, бізнес, жителі міста
Період впровадження / реалізації	2015 р. 2016 р. 2017 р. 2018 р. 2019 р. 2020 р. 2021 р. 2022 р. X X X
Загальна вартість	6 130,78 тис. грн.
Джерело (джерела) фінансування	Міський бюджет
Відповідальність за реалізацію	Управління містобудування та землеволодіння
Партнери/учасники реалізації проекту	відсутні

Управління сім'ї, молоді та спорту

Назва проекту	Комплексна програма оздоровлення та відпочинку дітей
Місце реалізації та короткий опис проекту	Покращення якості послуг оздоровлення та відпочинку дітей м. Житомира, створення умов для зміцнення фізичного та психічного здоров'я дітей шляхом удосконалення системи та належного фінансування сфери оздоровлення і відпочинку.
Цілі	• поліпшення матеріально-технічного, науково-методичного забезпечення діяльності дитячих оздоровчих закладів; • створення оптимальних умов для безпечного та ефективного перебування дітей у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку; • створення сприятливих умов для реалізації соціально-педагогічних, медично-оздоровчих інноваційних заходів відпочинку та оздоровлення дітей; • зміцнення кадрового потенціалу та підвищення престижу праці в дитячих оздоровчих закладах.
Очікувані результати	• забезпечення різними формами оздоровлення та відпочинку не менше 50% дітей шкільного віку; • підвищення якості послуг з оздоровлення та відпочинку дітей; • покращення матеріально-технічної бази ПЗОВ «Супутник».
Основні етапи	Програма реалізується упродовж щорічних етапів
Взаємозв'язок з іншими проектами	відсутній
Бенефіціари	Жителі міста молодшого віку
Період впровадження / реалізації	2016 р. 2017 р. 2018 р. 2019 р. 2020 р. 2021 р. 2022 р. X X X
Загальна вартість	19186,7 тис. грн.
Джерело (джерела) фінансування	Міський бюджет
Відповідальність за реалізацію	Управління у справах сім'ї, молоді та спорту міської ради
Партнери/учасники реалізації проекту	об'єктів ПЗОВ «Супутник»

Назва проекту	Міська комплексна цільова соціальна програма підтримки сім'ї, дітей та молоді
Місце реалізації та короткий опис проекту	Накопичений досвід та нерозв'язані проблеми вимагають на сучасному етапі запровадження Програми підтримки сім'ї, дітей та молоді на 2015 - 2017 роки удосконалення існуючих напрацювань, визначення на основі становища сімейної, молодіжної, соціальної політики, першочергових завдань щодо підтримки сімей, молодих громадян і організацій та забезпечення відповідних ресурсів для їх вирішення.
Цілі	• Залучення молоді до процесів формування та здійснення місцевої молодіжної політики за всіма її основними напрямками та на всіх рівнях • Залучення молодих людей до роботи в органах місцевого самоврядування • Розширення участі молоді у становленні громадянського суспільства • Заохочення участі молоді в житті міста та суспільства загалом за допомогою інформаційних і комунікаційних технологій
Очікувані результати	- формування системи неформальної освіти та залучення до неї молоді міста; - піднесення патріотизму та громадянської свідомості молоді; - формування системної молодіжної інформаційної політики; - зниження рівня правопорушень серед молоді засобом залучення молоді до участі у громадській діяльності; - підвищення рівня самоорганізації і самоврядування молодіжних спільнот внаслідок формування осередків громадянського суспільства: молодіжної ради, тощо; - збільшення сімей, позитивно налаштованих на підвищення престижу сімейних відносин; - зміцнення духовного та фізичного здоров'я в сім'ях; налагодження позитивних відносин між дітьми та батьками, підвищення почуття відповідальності у дітей за долю літніх батьків, підвищення престижу родини, в якій живуть кілька поколінь; - підвищення рівня правової культури мешканців міста, зокрема в питаннях поваги до прав та свобод людини, відповідальності за власне життя; - створення сприятливих умов для формування свідомого ставлення молоді та дорослого населення до збереження власного здоров'я, боротьби зі шкідливими звичками; - збільшення чисельності молодих людей, які ведуть здоровий спосіб життя; - збільшення чисельності молоді, яка відвідуватиме позашкільні навчальні заклади, спортивні, дозвілєві та інші заклади і установи, що мають на меті забезпечення виховання та проведення змістовного й активного дозвілля молоді.

Основні етапи	Програма реалізується упродовж щорічних етапів
Взаємозв'язок з іншими проектами	відсутній
Бенефеціари	Жителі міста молодшого віку
Період впровадження / реалізації	2015 р. 2016 р. 2017 р. 2018 р. 2019 X X X
Загальна вартість	5921,0 тис. грн.
Джерело (джерела) фінансування	Міський бюджет
Відповідальність за реалізацію	Управління у справах сім'ї, молоді та спорту міської ради
Партнери/учасники реалізації проекту	Управління освіти, культури, охорони здоров'я, служба у справах дітей міської ради, Житомирський міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, міський центр зайнятості, КП "Реклама", Житомирське міське відділення кримінально-виконавчої інспекції, відділення кримінальної міліції у справах дітей Житомирського МВ УМВС України в Житомирській області

Назва проекту	Міська цільова соціальна програма утримання та розвитку позашкільної освіти за місцем проживання
Місце реалізації та короткий опис проекту	Забезпечення функціонування та розвитку системи позашкільної освіти м. Житомира за місцем проживання з урахуванням рівних можливостей одержання послуг дівчатами і хлопцями відповідно до потреб дітей різних вікових категорій та покращення якості послуг у сфері
Цілі	• забезпечення функціонування та розвитку мережі підліткових клубів за місцем проживання; • створення умов для доступності дітей та молоді до якісної позашкільної освіти за місцем проживання; • підвищення рівня навчального, навчально-методичного та науково-методичного забезпечення закладів позашкільної освіти за місцем проживання; • забезпечення потреб дітей щодо послуг позашкільної освіти з урахуванням віку та статі.
Очікувані результати	• забезпечення потреб дітей щодо послуг позашкільної освіти з урахуванням віку та статі; • підвищення рівня навчального, навчально-методичного та науково-методичного забезпечення навчальних закладів; • збереження та розвиток мережі позашкільних навчальних закладів та підвищення якості послуг з урахуванням гендерного компоненту; • покращення якості послуг у сфері позашкільної освіти за місцем проживання;

	розвиток системи позашкільної освіти м. Житомира за місцем проживання.
Основні етапи	Програма реалізується упродовж щорічних етапів
Взаємозв'язок з іншими проектами	відсутній
Бенефеціари	Працівники шкіл та учні
Період впровадження / реалізації	2016 р. 2017 р. 2018 р. 2019 р. 2020 р. X X X
Загальна вартість	24323,4 тис. грн.
Джерело (джерела) фінансування	Міський бюджет
Відповідальність за реалізацію	Управління у справах сім'ї, молоді та спорту міської ради
Партнери/учасники реалізації проекту	Міський культурно-спортивний центр Житомирської міської ради

Назва проекту	Міська цільова соціальна програма утримання та розвитку позашкільної освіти за місцем проживання
Місце реалізації та короткий опис проекту	Забезпечення функціонування та розвитку системи позашкільної освіти м. Житомира за місцем проживання з урахуванням рівних можливостей одержання послуг дівчатами і хлопцями відповідно до потреб дітей різних вікових категорій та покращення якості послуг
Цілі	• забезпечення функціонування та розвитку мережі підліткових клубів за місцем проживання; • створення умов для доступності дітей та молоді до якісної позашкільної освіти за місцем проживання; • підвищення рівня навчального, навчально-методичного та науково-методичного забезпечення закладів позашкільної освіти за місцем проживання; • забезпечення потреб дітей щодо послуг позашкільної освіти з урахуванням віку та статі.
Очікувані результати	• забезпечення потреб дітей щодо послуг позашкільної освіти з урахуванням віку та статі; • підвищення рівня навчального, навчально-методичного та науково-методичного забезпечення навчальних закладів; • збереження та розвиток мережі позашкільних навчальних закладів та підвищення якості послуг з урахуванням гендерного компоненту; • покращення якості послуг у сфері позашкільної освіти за місцем проживання; • розвиток системи позашкільної освіти м. Житомира за місцем проживання.
Основні етапи	Програма реалізується упродовж щорічних етапів
Взаємозв'язок з іншими проектами	відсутній
Бенефіціари	Працівники шкіл та учні
Період впровадження / реалізації	2016 р. 2017 р. 2018 р. 2019 р. 2020 р. X X X
Загальна вартість	24323,4 тис. грн.
Джерело (джерела) фінансування	Міський бюджет
Відповідальність за реалізацію	Управління у справах сім'ї, молоді та спорту міської ради
Партнери/учасники реалізації проекту	Міський культурно-спортивний центр Житомирської міської ради

Назва проекту	Програма розвитку галузі фізичної культури і спорту
Місце реалізації та короткий опис проекту	Популяризація здорового способу життя серед молоді міста
Цілі	Забезпечення організації та проведення спортивних заходів, спрямованих на молодь міста
Очікувані результати	Збільшення кількості молодих людей, що займаються спортом
Основні етапи	Програма реалізується упродовж щорічних етапів
Взаємозв'язок з іншими проектами	відсутній
Бенефеціари	Учні шкіл
Період впровадження / реалізації	2016 р. 2017 р. 2018 р. 2019 р. 2020 р. X X X
Загальна вартість	24323,4 тис. грн.
Джерело (джерела) фінансування	Міський бюджет, інші джерела фінансування
Відповідальність за реалізацію	Управління у справах сім'ї, молоді та спорту міської ради
Партнери/учасники реалізації проекту	Управління освіти Управління охорони здоров'я Управління культури Комунальне підприємство «Реклама» Міський культурно-спортивний центр Житомирської міської ради

Назва проекту	Будівництво центру водних видів спорту
Місце реалізації та короткий опис проекту	Популяризація здорового способу життя серед молоді міста
Цілі	• Проведення навчально-тренувальних зборів • Створення професійної школи триатлону • Проведення спортивних змагань водних видів спорту на відкритій воді
Очікувані результати	• Житомир має стати центром водних видів спорту • Залучення житомирян до змагань • Розвиток водних видів спорту
Основні етапи	1. Планування 2. Визначення території під забудову 3. Проектувальні роботи 4. Будівельні роботи
Взаємозв'язок з іншими проектами	відсутній
Бенефеціари	Жителі міста, Спортсмени, Федерація водних видів спорту
Період впровадження / реалізації	2016 р. 2017 р. 2018 р. 2019 р. 2020 р. X X
Загальна вартість	5000 тис. грн
Джерело (джерела) фінансування	Міський бюджет, інші джерела фінансування
Відповідальність за реалізацію	Управління у справах сім'ї, молоді та спорту міської ради,
Партнери/учасники реалізації проекту	Підрядні організації Управління капітального будівництва

Управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення

Назва	Управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення міської ради
Місце реалізації та короткий опис	Програма передбачає забезпечення ефективного захисту населення і територій міста від надзвичайних ситуацій зменшення ризику виникнення їх наслідків, попередження нещасних випадків на водних об'єктах
Цілі	• забезпечення готовності органів управління та сил цивільного захисту для захисту населення і територій міста від надзвичайних ситуацій; • упередження негативного розвитку та ліквідації наслідків небезпечних геологічних процесів; • запобігання підтоплень територій міста; • зменшення негативного впливу несприятливих погодних умов, зниження рівня техногенної безпеки; • інформаційне забезпечення заходів цивільного захисту; • забезпечення безпеки перебування людей на водних об'єктах міста.
Очікувані результати	• зменшення ризик виникнення надзвичайних ситуацій та їх вплив на населення; • підвищення ефективність реагування на надзвичайні ситуації; • забезпечення своєчасне оповіщення населення міста про виникнення надзвичайних ситуацій; • запобігання виникненню надзвичайних ситуацій з викидом небезпечних хімічних речовин; • зменшення кількість постраждалого населення та загибелі людей від надзвичайних ситуацій; • підвищення рівень обізнаності населення у сфері цивільного захисту; • набуття знань та навичок дій з питань цивільного захисту та безпеки життєдіяльності серед дітей навчальних закладів міста; • забезпечення ефективності захисту населення у разі виникнення надзвичайних ситуацій; • запобігання виникненню надзвичайних подій на водних об'єктах; • забезпечення оперативного реагування на надзвичайні ситуації; • забезпечення формування єдиних вимог щодо безпеки під час масового відпочинку людей на водних об'єктах влітку та місцях спортивного і любительського рибальства; • приведення інженерного обладнання пляжів та технічне оснащення рятувальної служби на воді у відповідність вимогам чинного законодавства; • удосконалення управління сферою безпеки під час перебування людей на водних об'єктах; • забезпечення безпечних умов праці, охорону життя та здоров'я рятувальників.
Основні етапи	Програма реалізується упродовж щорічних етапів

Взаємозв'язок з іншими проектами	Програма розвитку освіти Міська цільова соціальна програма розвитку галузі фізичної культури і спорту
Бенефеціари	Жителі міста
Період впровадження / реалізації	2014 р. 2015 р. 2016 р. 2017 р. 2018 р. 2019 р. 2020 р. 2021 р. X X X
Загальна вартість	2 796,0 тис. грн.
Джерело (джерела) фінансування	Міський бюджет
Відповідальність за реалізацію	Управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення
Партнери/учасники реалізації проекту	• Управління комунального господарства • Управління житлового господарства • Управління культури • Управління освіти • Управління у справах сім'ї, молоді та спорту • Навчально-методичний центр цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Житомирської області • Житомирська міська комунальна рятувальна служба на воді. • Комунальні підприємства • Хімічно-небезпечні підприємства міста

Назва	Програма захисту населення і території міста від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру
Місце реалізації та короткий опис	Програма передбачає забезпечення ефективного захисту населення і територій міста від надзвичайних ситуацій зменшення ризику виникнення їх наслідків, попередження нещасних випадків на водних об'єктах
Цілі	• забезпечення готовності органів управління та сил цивільного захисту для захисту населення і територій міста від надзвичайних ситуацій; • упередження негативного розвитку та ліквідації наслідків небезпечних геологічних процесів; • запобігання підтоплень територій міста; • зменшення негативного впливу несприятливих погодних умов, зниження рівня техногенної безпеки; • інформаційне забезпечення заходів цивільного захисту; • забезпечення безпеки перебування людей на водних об'єктах міста.
Очікувані результати	• зменшення ризик виникнення надзвичайних ситуацій та їх вплив на населення; • підвищення ефективність реагування на надзвичайні ситуації; • забезпечення своєчасне оповіщення населення міста про виникнення надзвичайних ситуацій; • запобігання виникненню надзвичайних ситуацій з викидом небезпечних хімічних речовин; • зменшення кількість постраждалого населення та загибелі людей від надзвичайних ситуацій; • підвищення рівень обізнаності населення у сфері цивільного захисту; • набуття знань та навичок дій з питань цивільного захисту та безпеки життєдіяльності серед дітей навчальних закладів міста; • забезпечення ефективності захисту населення у разі виникнення надзвичайних ситуацій; • запобігання виникненню надзвичайних подій на водних об'єктах; • забезпечення оперативного реагування на надзвичайні ситуації; • забезпечення формування єдиних вимог щодо безпеки під час масового відпочинку людей на водних об'єктах влітку та місцях спортивного і любительського рибальства; • приведення інженерного обладнання пляжів та технічне оснащення рятувальної служби на воді у відповідність вимогам чинного законодавства; • удосконалення управління сферою безпеки під час перебування людей на водних об'єктах; • забезпечення безпечних умов праці, охорону життя та здоров'я рятувальників.
Основні етапи	Програма реалізується упродовж щорічних етапів
Взаємозв'язок з іншими проектами	Програма розвитку освіти Міська цільова соціальна програма розвитку галузі фізичної культури і спорту
Бенефеціари	Жителі міста

Період впровадження / реалізації	2014 р. 2015 р. 2016 р. 2017 р. 2018 р. 2019 р. 2020 р. 2021 р. X X X
Загальна вартість	2 796,0 тис. грн.
Джерело (джерела) фінансування	Міський бюджет
Відповідальність за реалізацію	Управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення
Партнери/учасники реалізації проекту	• Управління комунального господарства • Управління житлового господарства • Управління культури • Управління освіти • Управління у справах сім'ї, молоді та спорту • Навчально-методичний центр цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Житомирської області • Житомирська міська комунальна рятувальна служба на воді. • Комунальні підприємства • Хімічно-небезпечні підприємства міста

Назва	Програма забезпечення пожежної безпеки в місті Житомирі
Місце реалізації та короткий опис	Концентрація зусиль державних органів влади, органів місцевого самоврядування, юридичних і фізичних осіб на необхідність утворення та розвиток єдиної системи забезпечення пожежної безпеки в місті,
Цілі	Забезпечення державного нагляду за станом пожежної безпеки об'єктів та міста, для своєчасної протидії пожежам та зменшення негативних наслідків від них.
Очікувані результати	• зниження ризиків виникнення пожеж та загроз, пов'язаних з пожежами, небезпечними для життя і здоров'я громадян, та створення сприятливих соціальних умов життєдіяльності населення, зменшення впливу негативних факторів пожеж на навколишнє природне середовище; • забезпечення безпечного функціонування установ і організацій, а також суб'єктів господарювання, об'єктів життєдіяльності населення, об'єктів економіки держави тощо; • зменшення на об'єктах та в місті кількості пожеж, загибелі та травмування на них людей, економічних втрат та матеріальних збитків від їх наслідків; • своєчасне виявлення осередків загорянь, оповіщення про них людей та підрозділів пожежної охорони, видалення продуктів горіння за допомогою систем протипожежної автоматики; • своєчасне та ефективне проведення робіт з рятування людей з верхніх поверхів будинків підвищеної поверховості та висотних будинків; • наявність необхідної кількості та справності джерел протипожежного водопостачання; • забезпечення своєчасного оперативного реагування на пожежі для їх успішної локалізації та ліквідації шляхом подачі води до осередків пожеж від пожежних гідрантів, внутрішніх протипожежних водогонів, природних і штучних водоймищ, інших інженерних споруд водопостачання.
Основні етапи	Проект реалізується упродовж щорічних етапів
Взаємозв'язок з іншими проектами	Програма розвитку освіти
Бенефеціари	Жителі міста
Період впровадження / реалізації	2012 р. 2013 р. 2014 р. 2015 р. 2016 р. 2017 р. X X X
Загальна вартість	Виходячи з фінансових можливостей
Джерело (джерела) фінансування	Кошти місцевого бюджету, кошти житлових організацій та інші не заборонені законодавством кошти
Відповідальність за реалізацію	Управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення міської ради
Партнери/учасники реалізації проекту	Управління освіти

Назва	Створення системи відеоспостереження та відео-контролю в місцях масового скупчення людей
Місце реалізації та короткий опис	Публічний простір міста Створення і забезпечення функціонування комплексної автоматизованої системи відеоспостереження.
Цілі	забезпечення безпеки життєдіяльності населення міста; інформаційна підтримка служб реагування та забезпечення життєдіяльності
Очікувані результати	• безпечні умови проживання та особисту безпеку громадян; • своєчасне та ефективне реагування на нештатні побутові ситуації, аварії, надзвичайні ситуації техногенного, природного та соціального характеру,
Основні етапи	Проект реалізується упродовж щорічних етапів
Взаємозв'язок з іншими проектами	Частина цільової програми «Безпечне місто»
Бенефеціари	Жителі міста
Період впровадження / реалізації	2014 р. 2015 р. 2016 р. 2017 р. 2018 р. 2019 р. 2020 р. 2021 р. X X X X
Загальна вартість	3180 тис. грн.
Джерело (джерела) фінансування	Міський бюджет
Відповідальність за реалізацію	• Управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення міської ради
Партнери/учасники реалізації проекту	• КП «Міський інформаційний центр» міської ради

Управління охорони здоров'я

Назва проекту	Міська програма розвитку охорони здоров'я
Місце реалізації та короткий опис проекту	Покращення надання медичної допомоги населенню на первинній ланці, забезпечення соціальної справедливості і захисту прав громадян на охорону здоров'я, зміцнення матеріально-технічної бази міських закладів охорони здоров'я.
Цілі	• створення двох центрів первинної медико-санітарної допомоги; • забезпечення лікарів первинного рівня медичної допомоги необхідним інструментарієм; • впровадження заходів заохочення лікарів первинного рівня медичної допомоги; • впровадження сучасних технологій організації медичного обслуговування населення; • сприяння реалізації прав пільгових категорій громадян на забезпечення життєво необхідними лікарськими засобами та спеціальними продуктами дієтичного харчування; створення безпечних і комфортних умов перебування пацієнтів та роботи персоналу в закладах охорони здоров'я, забезпечення їх доступності для маломобільних груп населення
Очікувані результати	• збільшити частку пацієнтів, що проліковані на первинному рівні медичної допомоги; • наблизити первинну медичну допомогу до тих, хто її потребує; • покращити рівень забезпеченості лікарів первинної ланки необхідними діагностичними приладами; • підвищити рівень доходів лікарів загальної практики – сімейної медицини (впровадити диференційований підхід до оплати праці лікарів загальної практики – сімейної медицини); • впорядкувати попередній запис пацієнтів до лікарів та запровадити ведення медичної документації в електронному вигляді; • впровадити електронні закупівлі в закладах охорони здоров'я; • забезпечити пільгові категорії громадян життєво необхідними ліками та спеціальними продуктами дієтичного харчування; • створити комфортні умови для перебування пацієнтів та роботи медичних працівників в закладах охорони здоров'я.
Основні етапи	1 етап - 2016 рік 2 етап - 2017 рік
Взаємозв'язок з іншими проектами	Програма соціального захисту населення
Бенефеціари	Жителі міста

Період впровадження / реалізації	2015 р. 2016 р. 2017 р. 2018 р. 2019 р. 2020 р. 2021 р. 2022 р. X X
Загальна вартість	22338,44 тис. грн.
Джерело (джерела) фінансування	Міський бюджет
Відповідальність за реалізацію	Управління охорони здоров'я
Партнери/учасники реалізації проекту	комунальні заклади охорони здоров'я, департамент бюджету та фінансів Житомирської міської ради

Управління праці та соціального захисту

Назва	Комплексна міська Програма соціального захисту населення
Місце реалізації та короткий опис	Програма передбачає державну підтримку молодих сімей та одиноких молодих громадян через систему пільгового довготермінового кредитування молодіжного житлового будівництва шляхом виділення щорічно коштів з Державного та місцевих бюджетів.
Цілі	- розвитку системи надання соціальних послуг шляхом надання адресних соціальних допомог, пільг та компенсацій; - підвищення рівня соціального обслуговування, надання реабілітаційних послуг та запровадження інноваційних соціальних послуг; - активізації роботи з громадськими, благодійними організаціями міста та налагодження ефективної співпраці з соціальними партнерами; - створення умов для безперешкодного доступу осіб з обмеженими фізичними можливостями до об'єктів соціальної та інженерно – транспортної інфраструктури; - сприяння зайнятості та працевлаштування інвалідів та інших малозабезпечених верств населення; - підтримки внутрішньо переміщених осіб з тимчасово окупованої території, районів проведення антитерористичної операції; - підтримки учасників АТО та членів сімей загиблих учасників АТО; - соціальної адаптації бездомних громадян та осіб, звільнених з місць позбавлення волі.
Очікувані результати	• Забезпечення підтримки незахищених верств населення та пільговиків • Створення умов для безперешкодного доступу до місць загального користування інвалідів з фізичними вадами • Надання додаткових гарантій соціального захисту мешканцям міста • Охоплення соціальною підтримкою громадян та дітей із сімей, які прибули з тимчасово окупованих територій та районів проведення АТО
Основні етапи	Програма реалізується упродовж щорічних етапів
Взаємозв'язок з іншими проектами	Програма розвитку земельних відносин Міська програма розвитку охорони здоров'я Міська програма розвитку освіти
Бенефеціари	Жителі міста
Період впровадження / реалізації	2015 р. 2016 р. 2017 р. 2018 р. 2019 р. 2020 р. 2021 р. 2022 р. X X X X X X
Загальна вартість	334180,3 тис. грн.
Джерело (джерела)	Міський бюджет, інші джерела

Фінансування	
Відповідальність за реалізацію	Управління праці та соціального захисту
Партнери/учасники реалізації проекту	• Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Житомирської міської ради; • Центр реабілітації дітей-інвалідів Житомирської міської ради; • Виконавчі органи Житомирської міської ради; • Богунська та Корольовська районні ради м. Житомира; • Комунальні установи Житомирської міської ради, підприємства, установи та організації міста Житомира; • Громадські, благодійні та релігійні організації міста Житомира. • Управління сім'ї, дітей та молоді: • Управління освіти • Управління культури • Управління житлового господарства • Управління комунального господарства • Управління містобудування та землеволодіння • Управління транспорту та зв'язку • Управління к капітального будівництва • Відділ по розподілу жилої площі

Управління транспорту і зв'язку

Назва проекту	Програми розвитку міського електротранспорту
Місце реалізації та короткий опис проекту	Забезпечення реалізації на протязі 2016-2018 років засад державної політики у сфері міського електротранспорту.
Цілі	• забезпечення сталого функціонування і подальшого розвитку міського електротранспорту; • створення належних умов для надання населенню якісних та безпечних послуг з перевезення трамваями і тролейбусами; • збільшення питомої ваги електротранспорту у міських пасажирських перевезеннях, пріоритетний його розвиток у місті; • підвищення рівня технічного оснащення підприємства та ефективності його роботи.
Очікувані результати	• у соціальній сфері – підвищити рівень задоволення потреб населення у високоякісних та безпечних перевезеннях трамваями і тролейбусами, забезпечити розвиток маршрутної мережі електротранспорту, поліпшити екологічний санітарний стан у місті; • в економічній сфері – забезпечити ефективне використання електроенергії та зменшити обсяг використання нафтопродуктів, розширити обсяг послуг електротранспорту, що сприятиме економічному зміцненню підприємства; • у технологічній сфері – освоїти управління новими типами сучасного рухомого складу, а також обладнання, що дозволяє зменшити енергоспоживання електротранспортом, покращити показники надійності, комфортності та безпеки пасажирських перевезень в місті.
Основні етапи	Програма реалізується упродовж щорічних етапів
Взаємозв'язок з іншими проектами	відсутній
Бенефеціари	Жителі міста
Період впровадження / реалізації	2016 р. 2017 р. 2018 р. 2019 р. 2020 р. 2021 р. 2022 р. X X X
Загальна вартість	348683,0 тис. грн.
Джерело (джерела) фінансування	Міський бюджет, Державний бюджет
Відповідальність за реалізацію	Управління транспорту і зв'язку, виконавчий комітет Житомирської міської ради
Партнери/учасники реалізації проекту	КП «Житомирське трамвайно-тролейбусне управління» Житомирської міської ради

Назва проекту	Програма організації безпеки руху транспорту та пішоходів
Місце реалізації та короткий опис проекту	Організація безпеки дорожнього руху транспорту та пішоходів у місті, забезпечення функціонування та належного технічного стану засобів регулювання дорожнього руху, створення безпечних і комфортних умов для його учасників.
Цілі	• забезпечення належного функціонування світлофорних об'єктів, утримання та заміна дорожніх знаків. • нанесення належної дорожньої розмітки, утримання, обслуговування та встановлення турнікетного огороження, пристроїв примусового зниження швидкості руху транспорту.
Очікувані результати	• збільшення загальної кількості працюючих на підприємствах міста, створення додаткових робочих місць, скорочення рівня безробіття; • збільшення податкових надходжень до бюджету міста від діяльності суб'єктів підприємництва; • підвищення соціальної відповідальності малого бізнесу, створення ефективної, прозорої взаємодії між владою та бізнесом в рамках державно-приватного партнерства; • підвищення рейтингових позицій міста по рівню ділової та інноваційної активності серед міст України; • створення дієвих об'єктів інфраструктури підтримки підприємництва, що відповідають європейським стандартам; • покращення інформаційного та консультативного забезпечення суб'єктів малого підприємництва, підвищенню рівня правової та економічної грамотності; • забезпечення малого бізнесу підготовленими кадрами; • забезпечення ефективної реалізації державної регуляторної політики.
Основні етапи	Програма реалізується упродовж щорічних етапів
Взаємозв'язок з іншими проектами	відсутній
Бенефіціари	Жителі та гості міста
Період впровадження / реалізації	2015 р. 2016 р. 2017 р. 2018 р. 2019 р. 2020 р. 2021 р. 2022 р. X X X
Загальна вартість	12004,4 тис. грн.
Джерело (джерела) фінансування	Міський бюджет, Державний бюджет
Відповідальність за реалізацію	Управління транспорту і зв'язку, виконавчий комітет Житомирської міської ради
Партнери/учасники реалізації проекту	КП "ЕМ30 Міськвітло" Житомирської міської ради, КП "Управління автомобільних шляхів" Житомирської міської ради

Назва проекту	Проект «Електронний квиток»
Місце реалізації та короткий опис проекту	Забезпечення реалізації на протязі 2016-2018 років засад державної політики у сфері міського електротранспорту.
Цілі	• забезпечення сталого функціонування і подальшого розвитку міського електротранспорту; • створення належних умов для надання населенню якісних та безпечних послуг з перевезення трамваями і тролейбусами; • збільшення питомої ваги електротранспорту у міських пасажирських перевезеннях, пріоритетний його розвиток у місті; • підвищення рівня технічного оснащення підприємства та ефективності його роботи.
Очікувані результати	• у соціальній сфері – підвищити рівень задоволення потреб населення у високоякісних та безпечних перевезеннях трамваями і тролейбусами, забезпечити розвиток маршрутної мережі електротранспорту, поліпшити екологічний санітарний стан у місті; • в економічній сфері – забезпечити ефективне використання електроенергії та зменшити обсяг використання нафтопродуктів, розширити обсяг послуг електротранспорту, що сприятиме економічному зміцненню підприємства; • у технологічній сфері – освоїти управління новими типами сучасного рухомого складу, а також обладнання, що дозволяє зменшити енергоспоживання електротранспортом, покращити показники надійності, комфортності та безпеки пасажирських перевезень в місті.
Основні етапи	1. Аналіз систем 2. Проведення тендеру 3. Інсталяція обладнання мікросистеми 4. Перевірка системи на відповідність вимогам проекту 5. Інсталяція обладнання в тестовому режимі 6. Тестування 7. Здача в експлуатацію
Взаємозв'язок з іншими проектами	відсутній
Бенефеціари	Користувачі громадського транспорту
Період впровадження / реалізації	2016 р. 2017 р. 2018 р. 2019 р. 2020 р. 2021 р. 2022 р. X
Загальна вартість	9800,0 тис. грн.
Джерело (джерела) фінансування	Міський бюджет, Державний бюджет
Відповідальність за реалізацію	Управління транспорту і зв'язку, виконавчий комітет Житомирської міської ради
Партнери/учасники реалізації проекту	Консорціумом «АСТЕК»